

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 18 Ιουνίου 2023 • Έτος 15^ο • Αρ. φύλλου 772

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΑΚΕΛ

Δύσκολη εξίσωση η πλατιά συμμαχία

Δύσκολη φαίνεται να είναι επί του παρόντος η εξεύρεση φόρμουλας για δημιουργία μιας πλατιάς συνεργασίας του προοδευτικού χώρου με ισότιμη συμμετοχή οργάνων. Το ΑΚΕΛ θέλει πρωταγωνιστικό ρόλο στο εγχείρημα και επεξεργάζεται εσωκομματικές αλλαγές. **Σελ. 5**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Στη Renew προσκλήθηκε ο πρόεδρος

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης αποκόμισε ακόμη μία πρόσκληση για τις συναντήσεις συντονισμού των ηγετών πριν από το επόμενο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, από τον Στεφάν Σεζουρνέ, επικεφαλής της ομάδας της Renew. **Σελ. 6**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ

Η κυριαρχική ισότητα, μόνιμη επώδους Ερντογάν

Ο Τούρκος πρόεδρος, Ταγίπ Ερντογάν κατά την επίσκεψή του στα Κατεχόμενα έκανε λόγο για επανέναρχη του διαλόγου με αφετηρία την ισότιμη κυριαρχία. **Σελ. 7**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΒΗΡΥΤΟΥ

Ευκαιρία η Πάφος για το AUB

«Το άνοιγμα μιας πανεπιστημιούπολης στην Κύπρο παρουσιάστηκε ως πολύτιμη ευκαιρία» λέει στην «Κ» ο Philip S. Khouiry, πρόεδρος του Δ.Σ. του Αμερικανικού Πανεπιστημίου Βηρυτού (AUB). **Σελ. 16**

Μετατρέπουν στάνες σε εξοχικά

Οκτώ παράνομες παρεμβάσεις στο δάσος του Ακάμα – Έρευνα της «Κ» και φωτογραφικό υλικό

Παράνομες παρεμβάσεις με την ανέγερση νέων υποστατικών εντός της προστατευόμενης περιοχής του Ακάμα καταδεικνύει έρευνα της «Κ». Σύμφωνα με στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η εφημερίδα έχουν εντοπισθεί οκτώ περιπτώσεις εντός του δάσους του Ακάμα όπου έχουν ανεγερθεί

κτίρια προφανώς για εξοχικά, ή έχουν μετατραπεί σε κατοικίες στιάδια που υπήρχαν για κτηνοτροφική χρήση. Σύμφωνα με το Τμήμα Πολεοδομίας για δύο από τις προαναφερθείσες περιπτώσεις πραγματοποιήθηκε έρευνα από την οποία διαπιστώθηκε πως ανεγέρθηκαν νέες κατοικίες. Για τις

δύο περιπτώσεις κινήθηκαν οι διαδικασίες κατεδάφισης και έχουν σταλεί ενώπιον της δικαιοσύνης. Σύμφωνα με φωτογραφικό υλικό που παρουσιάζει η «Κ» στη μία περίπτωση ο ιδιοκτήτης έχει προχωρήσει ακόμα και σε περιφράξη της οικίας σε περιοχή όπου από τις αρχές της δεκαετίας του 1980

δεν επιτρέπεται καμία ανάπτυξη. Ευρήματα για παράνομες παρεμβάσεις στο δάσος του Ακάμα είχε εντοπίσει και έρευνα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας το 2022, στην οποία γίνονταν αναφορές και για εμπλοκή τοπικών παραγόντων, οι οποίοι έχουν περιουσίες εντός του δάσους του Ακάμα. **Σελ. 4**

Το παραδοσιακό στιάδι περιγράφεται ως μία πρόχειρη στεγασμένη κατασκευή φτιαγμένη από ξύλα, πέτρες ή πυκνά χόρτα, που χρησιμοποιούσαν βοσκοί και ξυλοκόποι για να φυλάσσουν κάποια αντικείμενά τους. Περιγραφή που απέχει παρασάγγας από τα ευρήματα της «Κ» για τις οκτώ περιπτώσεις εντός του Ακάμα, όπου αυτά αξιοποιούνται ως εξοχικές κατοικίες.

ΨΑΧΝΟΥΝ ΦΟΡΜΟΥΛΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ερχεται το ειδικό δικαστήριο

Ενώπιον του Υπουργικού αναμένεται να τεθεί την Πέμπτη η πρόταση για τη δημιουργία δικαστηρίου ειδικής δικαιοδοσίας που θα εκδικάζει θέματα εκποί-

σης πρώτης κατοικίας. Πρόβλημα αναμένεται να έχουν οι εταιρείες εξαγωγής πιστώσεων. Διαφωνίες, ανησυχίες και προβληματισμοί. **Οικονομική, σελ. 3**

ΓΑΛΑΖΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

Η ανατομία ενός δόγματος

Τέσσερις ειδικοί, οι Αλέξανδρος Διακόπουλος, Πέτρος Λιάκουρας, Κώστας Υφαντής, Κωνσταντίνος Φίλιπς, αναλύουν στην «Κ» το δόγμα της Τουρκίας

στη θάλασσα σε όλες τις ιστορικές, νομικές και γεωπολιτικές πτυχές του. Το χρονικό των διεκδικήσεων τα τελευταία 50 χρόνια. **Σελ. 20, 21**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ανάγκη Σχεδίου

Η τραγωδία ανοικτά της Πύλου φέρνει για ακόμη μία φορά στο προσκήνιο το προσφυγικό/μεταναστευτικό, ζήτημα που αντιμετωπίζει ολόκληρος ο πλανήτης. Η Ευρώπη θα πρέπει να εξεύρει τρόπους, για να λύσει το οξύ πρόβλημα της παράνομης μετανάστευσης, ώστε να μη κάνονται κάθε τόσο άδικα εκατοντάδες ζωές. Αναγκαία είναι λοιπόν μια πολιτική ίσως κατανομή των προσφύγων στις χώρες της Ε.Ε. και όχι περιχαράκωση της Ευρώπης.

ΜΕΤΑ ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟ

Αναζητώντας αγαπημένους

Ο Μοχάμεντ έφθασε στην Καλαμάτα για να βρει τον αδελφό του, δύο ξαδέλφια και ακόμη 20 συγχωριανούς του που επέβαιναν στο πλοιάριο. Η φωνή του είναι

μία από εκείνες που κατέγραψε η «Κ». Έξι ειδικοί αναλύουν με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να αποτραπούν στο μέλλον ναυάγια στη Μεσόγειο. **Σελ. 18, 19**

ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ

Οι άγνωστες επιστολές του Σολωμού

Έξι επιστολές του Διονυσίου Σολωμού προς τον λόγιο Τζουζέπε Μοντάνι ανακάλυψε η Ιταλίδα φιλόλογος και ερευνήτρια Μπάριμπαρα

Τάντσι Ιμπρι στην Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη της Φλωρεντίας, οι οποίες καλύπτουν την περίοδο 1815-1826. **Τέχνες & Γράμματα, σελ. 1**

PRAGUE QUADRENNIAL

Σημαντική διάκριση της Κύπρου

Η κυριακή συμμετοχή του ΘΟΚ «Spectators In A Ghost City» τιμήθηκε με το Μεγάλο Βραβείο GOLDEN TRIGA στη Διεθνή Έκθεση Performance Design and Space 2023 της Πράγας. **Τέχνες & Γράμματα, σελ. 4, 5**

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Το σινεμά με άλλη ματιά

Οι επιμελητές του φετινού προγράμματος του Φεστιβάλ «Εικόνες και Οψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου» μιλάνε στην «Κ». Το φεστιβάλ φέτος είναι αφιερωμένο στον Γκοντάρ. **Τέχνες & Γράμματα, σελ. 8**

ZENITH
TIME TO REACH YOUR STAR
Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361
PILOT BIG DATE FLYBACK

Η κάρτα που σε ταξιδεύει.
AEGEAN credit
Bank of Cyprus mastercard
Σε κάθε επόμενη κίνηση Τράπεζα Κύπρου

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Αγωνίες με λαχτάρα

«Ότι θα ζούσα για να το δω ΚΑΙ αυτό...» ψιθύρισε η Ιουλία κι άφησε επίτηδες τη φράση της να αιωρείται για περισσότερο εφέ. Οι κυρίες ήταν μαζεμένες στο διαμέρισμα της οδού Κωστή Παλαμά κι έβλεπαν για έβδομη φορά το διάρκειας εφτά λεπτών βίντεο του καρταριστή Μπροπολίτη Μόρφου Νεόφυτου. Άλλες παρακολουθούσαν σκαρισμένες, άλλες αποσβολωμένες και άλλες έκαναν απλώς χάζι. Μόνο η συνταξιούχος θεολόγος Θεοπίστη Θεοδούλου παρέμενε ανέκφραστη, κοπώντας με άδειο βλέμμα το κενό.

Άντεξε πολλά η Θεοπίστη κατά τον πολυτάραχο χριστιανικό της βίο. Η σόκιν ατάκα όμως του Μόρφου ξεπέρασε τα όριά της. Γιατί ο ιδιόσυγκρασιακός (sic) άνθρωπος του Θεού, με τη γλαφυρότητα που τον χαρακτηρίζει, δεν μίλησε για συνουσία ή έστω για ερωτική πράξη. «Το γ@@@ μέσα στον γάμο είναι ευλογημένη πράξη» είπε και σκόρπισε απλόχερα εγκειφαλικά στο συντηρητικό κοινό μιας κάποιας ηλικίας.

Το περιβόητο βίντεο -που θα μπορούσε ν' αποτελεί κάλλιστα επιθεωρησιακό νούμερο ή παραγωγή του Casa de Mikel- γυρίστηκε στην Ιερά Μονή Οσίου Αββακούμ - Φτερικούδι. Εκεί, ο εξωστρεφής Νεόφυτος ανέπτυξε τη γνωστή συνωμοσιολογία για τα κινητά - όργανα του διαβόλου, τα τέρατα - Μίκυ Μάους και την κομμωτική θεωρία για τα μαλλιά «σπόντες» ως απομίμηση σατανιστικών τελετών. Όλα αυτά, στο πλαίσιο ενός ζωρητικού πνευματικού συναπαντήματος, όπου ο ταμπεραμεντόζος Μπροπολίτης κλήθηκε ν' απαντήσει «στις αγωνίες του λαού» στο πάντα φιλόξενο αρχονταρικό.

Φυσικό επόμενο ήταν να έχουν οι κυρίες απορίες. Τις οποίες βίντεογράφησαν ώστε να τις μεταφέρει η Θεούσα Θεοπίστη Θεοδούλου στον

Ο πίνακας της Caroline Cook αποτυπώνει με παραστατικό τρόπο την «ιστορία των 12 φρασιανών» που ο Αβέρωφ αφηγήθηκε στους συνδαιτυμόνες του τέως υπουργού.

Άγιο κατά την επίσκεψή της στο μαγευτικό Φτερικούδι. «Ο Άγγελος επιμένει να επαναφέρει τα μαλλιά μου στο φυσικό τους χρώμα. Είναι η ανταύγεια αμαρτία;» έθεσε το βαθύ φιλοσοφικό ερώτημα η Ιουλία. Κι έπειτα τραγούδησε υποδειγματικά: «Αν είναι η ανταύγεια αμαρτία, θα βγω να το φωνάξω με λατρεία. Κι βγω να το φωνάξω να το πω, πως είμαι αμαρτωλή που τ' αγαπώ» (τα μαλλιά της). Μετά απ' αυτό, ήταν να μην πάρει φόρα το καρτέ...

«Όταν ακούω τον Τρυφωνίδα να μιλά, με διαπερνούν ανατριχίλες» ομολόγησε η Ρενέ Κυπαρίσσι και τραγούδησε ξαναμμένη τον χρι-

στιανικό λόγο της Λένας Ζευγαρά: «Φιλικά εγώ κι εσύ, ξέχνα το είναι αδύνατον, φιλικά πώς να σε δω, ήμαρτον, ήμαρτον!». «Ψήφισα Θεμιστοκλέους αλλά μετανόησα, δέσποτα» αναθάρρησε και η Φώφη Κούταλου. «Με κατατρέχουν, με εξουσιάζουν φρικιά και δαίμονες, πίσω μου τρέχουν και με προστάζουν, τα μυαλά μου έχουν γεμίσει ιδέες έμμονες...» συμπλήρωσε. Είχε τόσο φορτιστεί η ατμόσφαιρα που η Θεοπίστη ανέβασε πίεση στο 18. Όπου έθεσε τη δική της ερώτηση η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Κόβεται το σεξ;», επανάφερε το ερώτημα της Θεοπούλας και το καρτέ, γε-

μάτο ενθουσιασμό, αφιέρωσε στον Μόρφου το άσμα ασμάτων του Πάνου Κιάμου: «Μας γυρίσαν του πόθου οι βίδες, θα μας γράψουν κι οι εφημερίδες, σκάνδαλο, σκάνδαλο...». Τέζα η Θεοπίστη!

Ανέβηκε τόσο πολύ η διάθεση των κυριών ώστε απάντησαν ασμένως στις ερωτήσεις δημοσκοπησης που τρέχει αυτές τις ημέρες. Κατ' ακρίβειαν η Ιουλία απάντησε και οι υπόλοιπες άκουγαν σε ανοιχτή ακρόαση. Οι ερωτήσεις αφορούσαν κατά κύριο λόγο τον Πρόεδρο και την μετεκλογική του εικόνα. Μέχρι και με ποια θέματα πρέπει ν' ασχοληθεί η κυβέρνηση ερωτήθηκε η Ιουλία κι

εκείνη παρέπεμψε, ψύχραιμα, στο προεκλογικό πρόγραμμα του Νίκου Χριστοδουλίδη. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον στην υπό εκκώλαψη δημοσκοπηση έχει η αξιολόγηση των υπουργών και το ερώτημα ΠΟΤΕ πρέπει να γίνει ανασχηματισμός. 'Ισως γι' αυτό, σε κάποιο υφυπουργείο, ετοιμάζουν ήδη τις βαλίτσες.

Οι κυρίες δεν ασχολήθηκαν καθόλου με την αγωνία (και λαχτάρα) του Twitter, αν η εικόνα με τα γεμάτα έδρανα κατά την ομιλία του Προέδρου Χριστοδουλίδη ήταν προϊόν photoshop. «Ας μη χαλάμε τις καρδιές μας με αυτά, μάνα μου. Τα πράγματα είναι απλά... Στο μεγαλύ-

τερο μέρος της ομιλίας του οι παρόντες ευρωβουλευτές ήταν λίγοι. Προς το τέλος μαζεύτηκαν αρκετοί για λόγους που βαριέμαι και να ψάξω» είπε η χήρα. «Το ενδιαφέρον κοπέλες είναι άλλο...». «Τουτέστιν;» αναρωτήθηκε η σιεροκουτάλα Κούταλου. «Τουτέστιν, ένα μύθο θα σας πω...» απάντησε με νόημα η Ιουλία.

«Η ιστορία των 12 φρασιανών», γνωστή στους παραπολιτικούς κύκλους και ως «Μύθος του Αβέρωφ», ακούστηκε στην ταβέρνα Παλαιά Ελιά, όταν ο τέως πρόεδρος του ΔΗΣΥ τραπέζωσε τους υπουργούς του Αναστασιάδη (χωρίς τον Αναστασιάδη). Ο Αβέρωφ, λοιπόν, τους αφηγήθηκε μια ενδιαφέρουσα ιστορία. Στο κτήμα του, έξω από την Πόλη Χρυσόχους, έχει 12 φρασιανούς είπε. Από τους έξι αφαιρέθηκε ένα φτερό ώστε να μην μπορούν να πετάξουν. Την πρώτη ημέρα η αλεπού κατασπάραξε τους πρώτους δύο. Τη δεύτερη ημέρα «έφαγε» ο αλοπούς ακόμα θκυο». «Τι θέλει να πει άραγε ο ποιητής;» ρώτησε η Ιουλία τις κυρίες, κι εκείνες κούνησαν προβληματισμένες τα κεφάλια τους.

Αυτό έκαναν και οι υπουργοί του Αναστασιάδη, προσπαθώντας ν' αποκωδικοποιήσουν τη νέα αγωνία (με λαχτάρα) του Δημοκρατικού Συναγερμού. Στο μυαλό τους ήρθε βεβαίως η φωτογραφία με τον Αβέρωφ να κάθεται χάρμα, φορώντας βερμούδα και γύρω του να είναι τα πουλάκια. «Η αλεπού έζησε και τονηρά τα πουλάκια πιάνει και γελά» ήταν η λεζάντα που έγινε viral. «Έτσι και τώρα η αλεπού πιάνει τους φρασιανούς χωρίς φτερά» μουρμούρησε η Καλαμαρού. «Φρασιανούς τύπου Χριστοδουλίδη;» αναρωτήθηκε η Ιουλία. «Και τύπου Αννίτα μη σας πω...» απάντησε απρόθυμα η Ευγενία.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

18.6.1933

ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΕΣ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ: Ποία είναι η χώρα όπου καπνίζουν περισσότεροι οι άνθρωποι; Κάποτε όλοι θα έσπευδαν να απαντήσουν, χωρίς την παραμικρή αμφιβολία: Η Τουρκία. Ο κλασικός καπνιστής ανεπαρίστατο υπό την μορφήν ενός ευτραφούς υπηκόου του Σουλτάνου, ροφώντας ηδονικές και με μεγάλες ρουφιζιές τον τεράστιον ναργιλέν του. Η κλασική αυτή «βινιέτα» εστόλιζεν όλα τα κυτία των σιγαρέττων πολυτελείας. Αλλά οι καιροί έχουν αλλάξει και η Τουρκία έχασε τα πρωτεία της εις το κεφάλαιον τούτο. Από τας δημοσιευμένας εις αγγλικήν οικονομικήν επιθεώρησιν στατιστικές προκύπτει ότι η χώρα εις την οποίαν

καπνίζουν τώρα περισσότερον είναι η Ολλανδία. Κάθε πολίτης των Κάτω Χωρών καταναλίσκει κατά μέσον όρον 60 γραμμάρια καπνού κάθε εβδομάδα. Ερχονται έπειτα οι Ηνωμένοι Πολιτείας με 58 γραμμάρια, μετ' αυτάς δε η Αγγλία και το Βέλγιον.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ: Το ζήτημα του εκλογισμού των γυναικών, παρά την καταφατική γνώμη του καθηγητού του Συνταγματικού Δικαίου, εξακολουθεί να απασχολή τον γυναικείον κόσμον, ο οποίος επιμένει να αντιπροσωπευθή εφ'ετος εις τα δημοτικά συμβούλια. Σχετικώς υπεβλήθη εις το υπουργείον των Εσωτερικών αίτησις νεαράς δικηγόρου, της Δίδος Πετρούλας Τζοβάρια, διά της οποίας ζητείται από το υπουργείον να ρυθμισθή οριστικώς το ζήτημα του εκλογισμού των γυναικών.

ΕΒΕΡΕΣΤ: Το υψηλότερον όρος του κόσμου -το Εβερεστ των Ιμαλαΐων- πτήθη από τον άνθρωπον. Τα αεροπλάνα της αγγλικής αποστολής κατώρθωσαν, ως ηγγέλην, να πετάξουν επάνω από την κορυφήν του, η οποία φθάνει εις ύψος 8.840 μέτρων. [...] Η πτήσις αυτή εγένετο χωρίς την άδειαν του αρχηγού, τα αεροπλάνα δεν ήσαν ασφαλισμένα. Μόνον εις θρίαμβος ημπορούσε να σώση τους τολμηρούς συνωμότες από τας συνεπείας της ανακακοής των. Αλλά η τύχη, την φοράν αυτήν, υπήρξεν ευμενής. Ο θρίαμβος υπήρξεν πλήρης, ανώτερος και αυτών των τολμηροτέρων προσδοκίων.

Σχολιάζοντας τις τοποθετήσεις Αβέρωφ Νεοφύτου για το Κυπριακό και Κωνσταντίνου Πετρίδη για την επιδότηση καυσίμων, η βασιλίσσα του instagram και δις πρόεδρος τούς άδειασε με τρόπο, δηλώνοντας με νόημα πως «οι θέσεις του ΔΗΣΥ εκφράζονται από την ηγεσία του κόμματος και κανένα άλλο!» Αυτός! Η γλώσσα κόκαλα δεν έχει και κόκαλα τσακίζει. Όταν πληροφορήθηκε τη σχετική τοποθέτηση η πρώην αλεπού της Αργάκας και νυν μοναχικός λύκος της Λευκωσίας, φημολογείται πως βημάτισε για λίγο στο πολιτικό του γραφείο και ακολούθως πήγε στο παράθυρο, αενίζοντας το ψηλό κτίριο της Πινδάρου. Μετά από ολιγόλεπτη σιγή και περισυλλογή μονολόγησε μεγαλοφώνως την κυπριακή παροιμία «ανήλωστον κολιόν να φκάλει τα μμάθκια σου»!

Ο εθνικός μας πρίγκιπας θα επανεκλεγεί πανηγυρικά -σχεδόν σίγουρα, αφού δεν θα έχει ανθυποψήφιο- οπότε μην αποκλείετε, τώρα που μόνιασαν, στους πανηγυρισμούς να ξεπροβάλετε πίσω του ο μόνιμος νικητής της εξέδρας και της καρδιάς μας Μάριος Καρογιάν. Αν το κάνει, θα δημιουργήσει την πιο επική φωτογραφία όλων των εποχών.

Οι κακές γλώσσες -αλλά και οι λιγότερο κακές- λένε πως ένας από τους λόγους που η κυρία Πηλειδίου την έκανε με ελαφρά ηπιδηματάκια από τον Συναγερμό είναι η δυσχερής οικονομική κατάσταση του κόμ-

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Η γλώσσα κόκαλα τσακίζει

Στόχος μας το 46% που πήρε στην Κύπρο η Νέα Δημοκρατία.

ματος και οι περιορισμοί που αυτό συνεπάγεται. Ως γνωστόν η φτώχεια φέρνει γκρίνια και όπως είπε και ο Γούντι Άλεν «τα λεφτά είναι καλύτερα από την φτώχεια, αν μη τι άλλο για οικονομικούς λόγους»!

Όλοι βέβαια έχουμε ακούσει τον Δάντη να τραγουδά πως «οι ωραίοι έχουν χρέη, τα πληρώνουν με φιλιά» αλλά προφανώς στη νέα εποχή τα κόμμάτα μας δεν μπορούν, όπως στο παρελθόν, να εξοφλούν τα χρέη στο με φιλιά. Έχουν περάσει ανεπιστρεπτι οι ωραίες εποχές που είχαν σαν σλόγκαν το «Σκέψου το, γίνεται (να ξοφλήσεις)»!

Ρωτήστε και το ΑΚΕΛ πόσο νοσταλγεί εκείνους τους παλιούς καλούς καιρούς όταν τα χρέη κομματικών εταιρειών μπορούσαν να διαγραφούν με ένα συντροφικό τηλεφώνημα από την Εζεκία Παπαϊωάννου.

Ο Ερντογάν κατοόδιασε τον Τατάρ για τις λίγες ψήφους που πήρε από τους ψηφοφόρους των Κατεχομένων. Σε αντίθεση ο Μητσοτάκης έστειλε δωράκια στη βασιλίσσα του instagram, αφού από τις κάλπες της Κύπρου η Νέα Δημοκρατία πήρε το άπιστο ποσοστό του 46%. Μήπως έφθασε η στιγμή ο ΔΗΣΥ να μετονομαστεί σε Νέα Δημοκρατία Κύ-

πρου, δηλαδή ΝΕΔΗΚΥ;

Είπα ΝΕΔΗΚΥ και θυμήθηκα τη ΝΕΔΗΚ, τη νεολαία του Δημοκρατικού Κόμματος. Τι γίνονται εκείνες οι ψυχές; Θα μου πείτε, είναι δυνατό να υπάρχουν ακόμη νεαροί που ψηφίζουν ΔΗΚΟ; Βεβαίως, και ίσως είναι οι 28 νεαροί που εξακολουθούν να παρακολουθούν ΡΙΚ! Άβυσσος η ψυχή της νεολαίας.

Πιο φιλιερνικός ο Χριστοδουλίδης σε σχέση με προηγούμενους, δήλωσε ο Ερντογάν. Όχι με φιλε. Δηλαδή ούτε με τον μικρό Νίκο τον ξεκάθαρο Πρόεδρο και τον Γιωργάλλα υπουργό Άμυνας θα μπούμε σύντομα στην Κωνσταντινούπολη; Κάποιος να ενημερώσει τον Μόρφου ώστε να κάνει update τις προφητείες του.

Τώρα που είπα Μόρφου, θα ομολογήσω πως έχω γίνει ένας από τους πιο φανατικούς οπαδούς του, ειδικά μετά την τελευταία του δήλωση πως μόνο μέσα στον γάμο, η συνουσία -το είπε λίγο διαφορετικά αλλά τέλος πάντων- είναι ευλογημένη. Ξεσάλωστε λοιπόν ελεύθερα -όπως λέμε σκύψτε ευλογημένοι- φτάνει να είστε παντρεμένοι και κατά προτίμηση μεταξύ σας.

Θυμήθηκα και το σχετικό ανέκδοτο: -Μιλάτε με τη γυναίκα σας, όταν κάνετε έρωτα; -Μα φυσικά μιλάμε, αν τύχει εκείνη την ώρα να με πάρει τηλέφωνο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλ.κ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτιπόλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

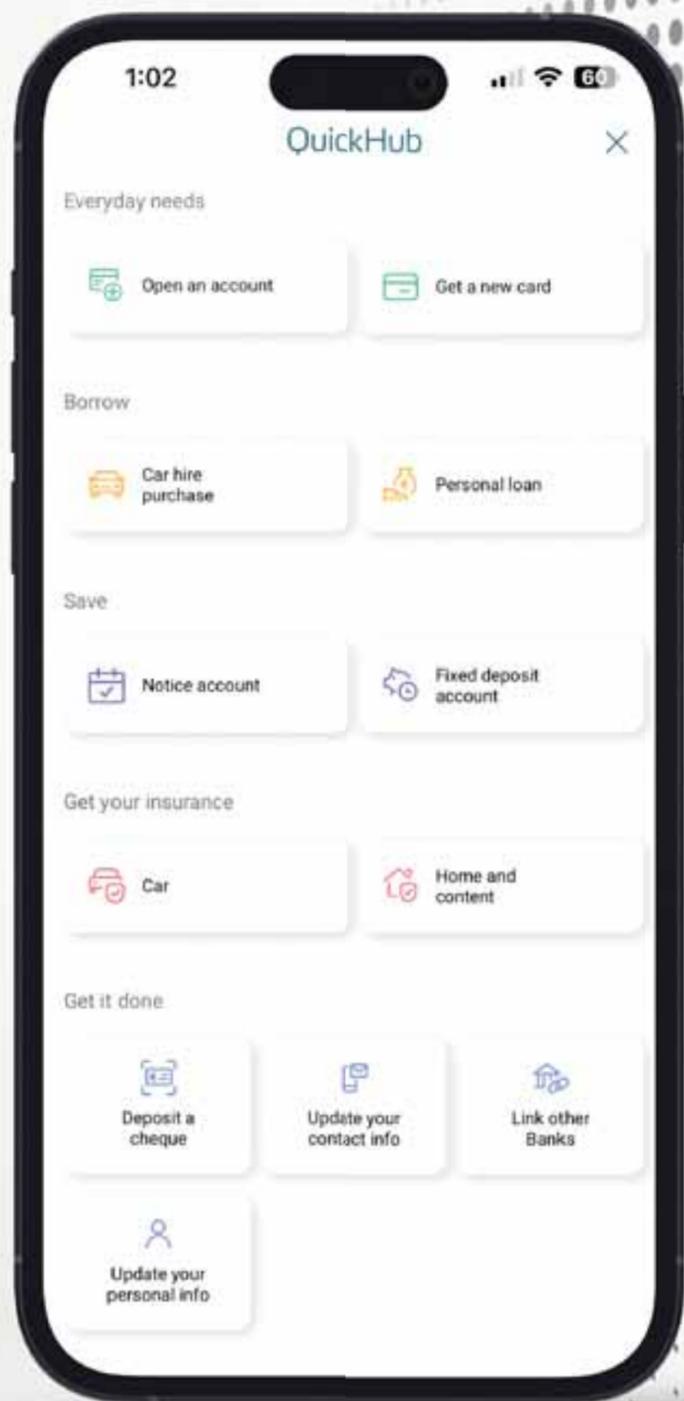
ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ένα τραπεζικό κατάστημα στα χέρια σου

Διαθέσιμο σε BoC Mobile App
και Internet banking.

bankofcyprus.com 800 00 800

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

Ξεφυτρώνουν εξοχικά στον Ακάμα

ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ «Κ»: Χτίζουν και αναπαλαιώνουν σιτάδια κτηνοτρόφων – Δύο περιπτώσεις κατήγγειλε το τμήμα Πολεοδομίας

Στην οροφή έχουν τοποθετηθεί ξερά κλαδιά προφανώς για να μην εντοπίζεται από δορυφορικές απεικονίσεις, τεχνολογία που χρησιμοποιούν οι κρατικές υπηρεσίες, ενώ έχει κατασκευαστεί και τζάκι που αυστηρά απαγορεύεται σε ζώνες Natura 2000.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Προτού τεθεί σε εφαρμογή του Σχεδίου για τον Ακάμα, το οποίο θα θέτει το πλαίσιο ανάπτυξης μιας από τις ομορφότερες και περιβαλλοντικά ευαίσθητες, περιοχές της Κύπρου, πληθαίνουν τα περιστατικά παράνομης παρέμβασης με την ανέγερση νέων οικοδομών ή και αλλαγής χρήσης κτηνοτροφικών υποστατικών, τα γνωστά σιτάδια. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήσε η «Κ», στον Ακάμα έχουν εντοπιστεί τουλάχιστον οκτώ παράνομες παρεμβάσεις στην καρδιά του Ακάμα με την ανέγερση ή και μετατροπή παλαιών πρόχειρων κτηνοτροφικών καταλυμάτων σε εξοχικές κατοικίες. Οι οκτώ περιπτώσεις που έχει εντοπίσει η «Κ», όπως φαίνεται και στον χάρτη της περιοχής, είναι ορατές ακόμα και μέσω της δορυφορικής απεικόνισης, το γνωστό Google Earth. Για μία περίπτωση η «Κ» παρουσιάζει φωτογραφικά στοιχεία που δείχνουν ξεκάθαρα ότι σε περιοχή κοντά στην παραλία της Λάρας έχει ανεγερθεί ισόγειος πετρόκτιστη κατοικία, οικημάτιο το οποίο σε καμία περίπτωση δεν παραπέμπει σε πρόχειρα κτηνοτροφικά καταλύματα-σιτάδια. Οι φωτογραφίες δείχνουν πως η κατασκευή παραπέμπει σε οικημάτιο που εξυπηρετεί ανάγκες ιδιοκατοίκησης. Μάλιστα, στη συγκεκριμένη περίπτωση ο ιδιοκτήτης της κατασκευής έχει προχωρήσει σε περιφραγή του χώρου τον οποίο έχει μετατρέψει σε κήπο με δένδρα, ενώ στην οροφή έχει τοποθετήσει ξερά κλαδιά προφανώς για να μην εντοπίζεται από δορυφορικές απεικονίσεις, τεχνολογία που χρησιμοποιούν οι κρατικές υπηρεσίες. Κάποιες από τις περιπτώσεις παράνομης παρέμβασης μέσα στον Ακάμα είναι σε γνώση των αρμοδίων αρχών και για δύο τουλάχιστον περιπτώσεις έχουν γίνει οι απαραίτητες ενέργειες και αναμένεται η απόφαση της δικαιοσύνης για το τι μέλλει γενέσθαι. Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί πως στην περιοχή του Ακάμα από τις αρχές τη δεκαετίας του 1980 μέχρι και σήμερα δεν επιτρέπεται καμία παρέμβαση, ενώ το σημερινό στάτους όλης της χερσονήσου είναι αυτό της «Λευκής Ζώνης».

Οι οκτώ παρανομίες

Όπως φαίνεται στον δορυφορικό χάρτη, οι οκτώ περιπτώσεις παράνομης παρέμβασης σε μια κατ'εξοχήν προστατευόμενη περιοχή βρίσκονται εντός της καρδιάς του δάσους του Ακάμα. Στις οκτώ περιπτώσεις φαίνεται ξεκάθαρα πως

τα κτίρια που υπάρχουν εκεί δεν παραπέμπουν σε σιτάδια. Το συγκεκριμένο και ένα δεύτερο κτίριο βρίσκονται εντός των διοικητικών ορίων της κοινότητας Ινίας, σύμφωνα με το τμήμα Πολεοδομίας. Όπως μας αναφέρθηκε επίσημα από λειτουργούς της Πολεοδομίας, για τις δύο περιπτώσεις η υπηρεσία πραγματοποιεί επιτόπιους ελέγχους μέσα στην περίοδο της πανδημίας μετά από καταγγελίες που έγιναν. Ένας λειτουργός του Τμήματος Πολεοδομίας με τη συνοδεία μηχανικού και λειτουργού του τμήματος Περιβάλλοντος μετέβησαν στην περιοχή του Ακάμα όπου διαπίστωσαν πως και στις δύο περιπτώσεις είχε ολοκληρωθεί η ανέγερση δύο κατοικιών, οι οποίες δεν είχαν καμία σχέση με σιτάδια. Οι κατασκευές σύμφωνα πάντα με το τμήμα Πολεοδομίας εντοπίστηκαν σε περιοχή όπου δεν επιτρέπεται καμία ανάπτυξη. Για τις άλλες έξι περιπτώσεις ανέγερσης κτιρίων δεν υπάρχουν πληροφορίες αν πρόκειται για επιδιορθώσεις σιταδίων και μετατροπή τους σε κατοικίες.

Στη δικαιοσύνη

Σύμφωνα με επίσημη ενημέρωση από το τμήμα Πολεοδομίας για τις δύο περιπτώσεις όπου ανεγέρθηκαν οικίες μετά τους επιτόπιους ελέγχους που έγιναν, το τμήμα Πολεοδομίας μέσω του Κτηματολογίου εντόπισε τους ιδιοκτήτες της γης στην οποία ανεγέρθηκαν κατοικίες. Στη συνέχεια επιδόθηκε ειδοποίηση επιβολής. Εάν δεν πραγματοποιηθεί κατεδάφιση του υποστατικού ή δεν τεματιστούν οι εργασίες λαμβάνονται νομικά μέτρα, κάτι που έγινε στις δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις που αφορούν υποστατικά εντός των διοικητικών ορίων της κοινότητας

Σύμφωνα με τους κατοίκους της περιοχής στον Ακάμα υπάρχουν εκατοντάδες νόμιμα καταλύματα «σιτάδια». Η σωτηρή νομιμοποίηση ανακαίνισης και μετατροπής τους θα μπορούσε να εξελιχθεί ως η πίσω πόρτα για το κτίσιμο εκατοντάδων κατοικιών.

Ινίας. Μετά από πάροδο 30 ημερών το τμήμα Πολεοδομίας, όπως υποστηρίζει, απέστειλε επιστολή στη Νομική Υπηρεσία για λήψη ποινικών μέτρων. Οι δύο περιπτώσεις βρίσκονται στο στάδιο της εκδίκασης, όπως μας αναφέρθηκε.

Σιτάδια ως δούρειος ίππος

Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήσε το τμήμα Πολεοδομίας διαπιστώθηκε πως έγινε προσπάθεια να εξασφαλιστεί άδεια μέσω της Επαρχιακής Διοίκησης Πάφου. Από ενημέρωση που έλαβε το τμήμα Πολεοδομίας προτού αποστείλει ει-

Ο ιδιοκτήτης είχε προβεί σε περιφραγή ασφαλείας επί του τεμαχίου με ελεγχόμενη είσοδο και σύρματα, κάτι που απαγορεύεται αυστηρά στην περιοχή.

δοποίηση επιβολής, διαπιστώθηκε πως οι ενδιαφερόμενοι είχαν υποβάλει σχετική αίτηση για βελτίωση σιταδίων που βρίσκονταν στις δύο περιοχές του Ακάμα. Στις δύο παλιές κτηνοτροφικές υποστατικά που έρχονταν βελτίωσης. Μάλιστα, από τις έρευνες που έγιναν εντοπίστηκαν και φωτογραφίες που είχαν προσκομισθεί μαζί με την αίτηση. Ωστόσο, οι ισχυρισμοί αυτοί δεν επιβεβαιώθηκαν κατά τον έλεγχο που πραγματοποιήσε το τμήμα Πολεοδομίας. Συγκεκριμένα, από έρευνα που έγινε στο Κτηματολόγιο και σε κτηματολογικούς χάρτες του 1923 και μετά το 1974, δεν εντοπίστηκαν σιτάδια στις προαναφερόμενες περιοχές, κάτι που οδήγησε τους λειτουργούς του τμήματος Πολεοδομίας στο συμπέρασμα ότι επρόκειτο για καινούργιες οικοδομές. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» στη μία από τις δύο περιπτώσεις, η γη έχει αγοραστεί από τρίτο πρόσωπο το οποίο ωστόσο δεν εμφανίζεται στους τίτλους ιδιοκτησίας προφανώς για λόγους που έχουν να κάνουν με τις εργασίες που όπως φαίνεται και στις φωτογραφίες της «Κ» πραγματοποιήθηκαν εκεί. Με βάση την επιτόπια έρευνα της «Κ» (Οικοδομή 3) ο ιδιοκτήτης του συγκεκριμένου τεμαχίου, το οποίο βρίσκεται σε ειδική ζώνη πάνω από την παραλία της Λάρας και έχει πρόσβαση σε καταγεγραμμένο αγροτικό δρόμο, είχε προβεί σε περιφραγή ασφαλείας επί του τεμαχίου με ελεγχόμενη είσοδο και σύρματα, κάτι που αυστηρά απαγορεύεται στην περιοχή, ενώ η οικία περίπου εκατό (100) τετραγωνικών μέτρων, που έχει ανεγερθεί, περιλαμβάνει και τζάκι, στοιχείο που απαγορεύεται επίσης αυστηρά στην περιοχή. Το συγκεκριμένο κτήμα με εμβαδόν 7.358 τετραγωνικά μέτρα

σύμφωνα και πάλι από την επιτόπια έρευνα της «Κ» έχει σύστημα ποτίσματος εντός και εκτός του περιφραγμένου χώρου, και παρατηρείται κίνηση βυτιοφόρων που μεταφέρουν το νερό άρδευσης κάθε βδομάδα. Εικάζεται πως ανήκει στην πραγματικότητα σε μεγαλοεπιχειρηματία της περιοχής με πολιτικές διασυνδέσεις. Σύμφωνα πάντα με έρευνα της «Κ» το εν λόγω κτήμα στο Κτηματολόγιο έχει ως φερόμενο ιδιοκτήτη τον Α.Ν., κάτοικο της περιοχής. Σε μεγαλύτερο ύψος στην ίδια περιοχή η έρευνα της «Κ» εντόπισε ανακαινισμένο σιτάδι (Οικοδομή 4) το οποίο έχει μετατραπεί σε μόνιμη κατοικία. Πληροφορίες της «Κ» φέρουν τον ιδιοκτήτη να είναι πρώην στέλεχος κυβερνητικών υπηρεσιών. Εντύπωση πάντως προκαλεί και η υπόθεση οικοδομής (Οικοδομή 1) που φαίνεται από τις δορυφορικές φωτογραφίες που έχει στην κατοχή της η «Κ» να υπάρχει στην περιοχή «Γερρόντισος», η οποία βρίσκεται βαθιά μέσα στο δασικό πάρκο του Ακάμα και η οποία δεν φαίνεται να κίνησε το ενδιαφέρον των κρατικών υπηρεσιών. Πηγές από τις κρατικές υπηρεσίες που μίλησαν στην «Κ» υπό το καθεστώς ανωνυμίας, ανέφεραν πως η πρακτική της σιωπηρής ανοχής στις ανακαινίσεις των σιταδίων και μετατροπή τους σε μικρές – έστω εξοχικές κατοικίες, ενέχει τον σοβαρό κίνδυνο κατασκευής εκατοντάδων εξοχικών αγροκτημάτων εντός της απαγορευμένης ζώνης του Ακάμα. Μάλιστα, οι ίδιες πηγές ανέφεραν την ανάγκη νομοθετικής θέσπισης της διαδικασίας της αυτόφωρης κατεδάφισης των προδήλων παράνομων κτισμάτων, παρακάμπτοντας έτσι τις σημερινές χρονοβόρες διαδικασίες επιβολής του νόμου.

Ο κοινοτάρχης Ινίας

Για τις δύο περιπτώσεις που βρίσκονται ενώπιον της δικαιοσύνης η «Κ» αποτάθηκε στον κοινοτάρχη Ινίας κ. Γιάννη Τσίβικο. Ο κοινοτάρχης κατηγορηματικά διέψευσε ότι έχει πραγματοποιηθεί μετατροπή σιταδίου ή ανέγερση νέας οικοδομής εντός της περιοχής του Ακάμα, η οποία βρίσκεται στα διοικητικά όρια της κοινότητάς του. Ωστόσο σημείωσε πως «αν κάποιος πήγε και επιδιορθώσει ή αναστήλωσε σιτάδι, για μένα δεν έκανε έσπαυλ. Απλώς επιδιορθώσε το σιτάδι του που ήταν εκεί 200 χρόνια και τα πιο πολλά είναι πάνω σε κοτσάνια. Τα σιτάδια εμείς που τα ζήσαμε ήταν και χώροι ιδιοκατοίκησης και χώροι των ζώων». Σύμφωνα με τον κοινοτάρχη η Ινία είχε πέρα των 1.000 σιταδίων.

Λευκή Ζώνη η χερσονήσος – Καμία ανάπτυξη

Της παρανομίας που φαίνεται να συντελούνται εντός της περιοχής του Ακάμα έχει εντοπίσει και έρευνα του γενικού ελεγκτή της Δημοκρατίας που δημοσιοποιήθηκε τον Φεβρουάριο του 2022. Πέρα από τις περιπτώσεις που αφορούν παρανομίες σε επαγγελματικά υποστατικά στη χερσονήσο του Ακάμα, η έρευνα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας εντόπισε και παρόμοιες περιπτώσεις με αυτές της «Κ» ενώ σε κάποιες περιπτώσεις γίνεται αναφορά σε ενέργειες προσώπων με δημόσια αξιώματα ή τοπικούς παράγοντες, οι οποίοι έχουν περιορισία εντός του Ακάμα, προφανώς για ίδιο όφελος. Στην έκθεση δίνεται και ο ορισμός τι είναι σιτάδι: Πρόχειρη στεγασμένη κατασκευή φτιαγμένη από ξύλα και/ή πέτρες

Έχει εγκατασταθεί σύστημα ποτίσματος εντός και εκτός του περιφραγμένου χώρου, και παρατηρείται κίνηση βυτιοφόρων που μεταφέρουν το νερό άρδευσης με πρόδηλη προσπάθεια κάλυψης της οικίας με νεόφυτα δένδρα.

ή ορισμένες φορές από πυκνά χόρτα (φτερούκια) που χρησιμοποιούσαν βοσκόι και ξυλοκόποι για να φυλάσσουν κάποια αντικείμενά τους. Περιγραφή που απέχει παρ'όλα από τα ευρήματα της «Κ» για τις οκτώ περιπτώσεις εντός του Ακάμα. Σύμφωνα με το τμήμα Πολεοδομίας αλλαγής χρήσης σε σιτάδια μπορούν να πραγματοποιηθούν με την προϋπόθεση να το επιτρέπουν τα σχέδια ανάπτυξης της περιοχής. Στον Ακάμα, όπως τονίζεται, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί καμία ανάπτυξη αυτή τη στιγμή μιας και είναι χαρακτηρισμένη «Λευκή Ζώνη», η οποία ερμηνεύεται τον ερχόμενο Σεπτέμβριο με την ενεργοποίηση του τοπικού Σχεδίου.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΛΟΤΤΙΔΗ

Ετσι θα κτιστεί η Λάρα

Η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι αναντίλεκτα ένα σημαντικό βήμα για τον εκσυγχρονισμό του κράτους μας. Είναι δε ένα βασικό εργαλείο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της χώρας αλλά και ένας φιλόδοξος βραχίονας για την πορεία της Κύπρου προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και την αστική κινητικότητα. Η προηγούμενη κυβέρνηση διαβουλεύθηκε με τους δήμους, τις κοινότητες αλλά και τις ομάδες πίεσης που επηρεάζονται από αυτή τη μεγάλη αλλαγή. Κυρίως όμως η διαβούλευση έγινε με τα μεγάλα κόμματα έτσι ώστε να ψηφιστεί η μεταρρύθμιση ως νόμος του κράτους. Δυστυχώς για ακόμη μία φορά η

διαβούλευση εξελίχθηκε σε κομματικό αλισβερίσι, με επίκεντρο τα κομματικά συμφέροντα στον εκλογικό χάρτη.

Για τον κάτοικο της Αγλαντζιάς η ενσωμάτωση στον Δήμο Λευκωσίας είναι μια σημαντική αλλαγή, αλλά μάλλον δεν θα αλλάξει ούτε την καθημερινότητά του ούτε θα επηρεάσει το μέλλον της ζωής του. Αυτό όμως δεν ισχύει σε απομακρυσμένες κοινότητες όπου το μέλλον των λίγων οικογενειών που επιμένουν να δραστηριοποιούνται οικονομικά εκεί θα καθορισθεί από τις αποφάσεις που θα παρθούν σε κλειστές αίθουσες κυβερνητικών γραφείων και βουλευτών. Ειδικά, δε, αν μιλούμε για τις κοινότητες του

Ακάμα στη περίφημη Λάρα, όπου οι άνθρωποι παλεύουν καθημερινά με τη γη, τα ζώα και τις μικρές τους επιχειρήσεις, μία λάθος απόφαση μπορεί να διαμορφώσει τη ζωή των επόμενων γενεών. Δηλαδή θα είναι καθοριστικός παράγοντας, αν οι νέοι άνθρωποι θα παραμείνουν εκεί και να επενδύσουν τη ζωή τους και το μέλλον τους. Είναι γι' αυτό που όσο και αν το ψάξω, όσο και αν το σκεφτώ δεν μπορώ να καταλάβω τη λογική που οδήγησε τη Βουλή και ειδικά τα κόμματα ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ, Κίνημα Οικολόγων, να «διστάσουν» το συμφωνημένο με τους κατοίκους σύμπλεγμα κοινοτήτων του Ακάμα. Δεν μας έχουν εξηγήσει γιατί π.χ. κώρσαν στη μέση δύο χωριά ενω-

μένα χωροταξικά μεταξύ τους, τη Δρούσια και την Ινία, για να υπάγεται το ένα χωριό 16 χιλιόμετρα μακριά στην Πόλη Χρυσόχους και το άλλο 17 χιλιόμετρα μακριά στην Πέγεια! Την ίδια ώρα που οδήγησε τη Βουλή την περιοχή ξέρουν πως οι κάτοικοι λειτουργούν στα οκτώ αυτά χωριά ως μία οντότητα. Μπορεί να καταγονται από την Ινία, να μένουν στη Δρούσια και το αγροτικό τους τεμάχιο να βρίσκεται στα Ακουράδια. Άρα θα γεμίσει χαρτιά για υπηρεσίες σε τρεις δήμους ή συμπλέγματα, κι ενώ η ζωή τους βρίσκεται εντός ενός τετραγωνικού χιλιομέτρου, αυτοί θα πρέπει να ταξιδεύουν 30 χιλιόμετρα για να εξυπηρετηθούν από δημοτικές υπηρεσίες!

Η ενδεχόμενη λογική πίσω από τις αποφάσεις της Βουλής αποκτά μεγαλύτερο ενδιαφέρον, αν λάβουμε υπόψη τον δήμο που έχουν εν τη σοφία τους δημιουργήσει οι βουλευτές μας ενάντια στις συμβουλές των ξένων εμπειρογνομώνων, ενάντια στις προτάσεις της τότε κυβέρνησης. Ο Δήμος Πέγειας, ο οποίος έχει εμπλακεί όχι μία φορά σε οικολογικά σκάνδαλα καταπάτησης του περιβάλλοντος, αλλά και επί της ουσίας έχει επιτρέψει να κτιστεί και ο τελευταίος βράχος στο δυτικό άκρο της Κύπρου, αυτός ο δήμος με την ενσωμάτωση της Ινίας παίρνει τον έλεγχο των πλέον σημαντικών βιοτόπων της χώρας. Την Λάρα, την Τοξέυτρα και το Αμμοούδι. Μά-

λιστα, όλα αυτά με πρωτοβουλία του Κινήματος Οικολόγων, συνεπικουρούμενο από το οικολογικό «ευαίσθητο» ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ. Επί του εδάφους, η Δήμος Πέγειας ως νέος «Δήμος Δυτικής Πάφου» θα ελέγχει πολεοδομικά 25 χιλιόμετρα ακτογραμμή από την Κισσόονερα μέχρι το Αμμοούδι της Λάρας. Με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τα συμφέροντα συγκεκριμένων επιχειρηματιών ανάπτυξης γης, που μπαίνουν παίχουν «long term game» και έχουν ήδη αγοράσει τα αγροτικά φιλέτα. Που δεν μπορώ να φανταστώ πως επηρεάσαν τις αποφάσεις.

Ο κ. Δημήτρης Λοττίδης είναι εκδότης της «Καθημερινής» Κύπρου.

Η δύσκολη εξίσωση μιας συμμαχίας

Το άτυπο έγγραφο της ομάδας Πρωτοπαπά, οι διαφωνίες και το ναυάγιο της πρώτης προσπάθειας για πλατιά συνεργασία

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Η πρόσφατη πανωλεθρία του ΣΥΡΙΖΑ και κατ' επέκταση οι φωνές αμφισβήτησης που ενισχύθηκαν σχετικά με την ηγετική επάρκεια του Αλέξη Τσίπρα προκάλεσαν αίσθημα στο ευρύτερο πολιτικό σκηνικό, προκάλεσαν όμως και ιδιαίτερη αμηχανία στην Εζέκια Παπαϊωάννου. Ήταν ένα επώδυνο δέjà vu των βουλευτικών εκλογών του 2021, όταν δηλαδή η αντιπολίτευση στην Κύπρο πέρασε τη δική της ήττα για τους ίδιους περίπου λόγους. Ο ΣΥΡΙΖΑ μιλούσε για «χούντα Μπτσότσκν», οι εδώ αντιπολιτευτικές δυνάμεις καταγγέλλαν την «πιο διεφθαρμένη κυβέρνηση» Αναστασιάδη, έπαιζαν αντισυμβατικά τη στιγμή που ήταν επί χρόνια μέρος του συστήματος και ακολουθούσαν σύμφωνα με πολλούς τοξική ρητορική, για την οποία η πλειοψηφία της κοινωνίας δεν ήταν προετοιμασμένη.

Το πιο σημαντικό και που αφορά κυρίως το ΑΚΕΛ είναι πως ενώ είχε σύνθημα την «αλλαγή» δεν έδωσε καθ' όλη τη διάρκεια εκείνης της προεκλογικής, εναλλακτική πρόταση διακυβέρνησης με ένα ψυχραίο πολιτικό αφήγημα. Αυτή την καχυποψία—κατά πόσο μπορεί το ΑΚΕΛ να κυβερνήσει—θέλει να αποσπάζει από πάνω του το κόμμα της Αριστεράς. Το ερώτημα βεβαίως είναι πόσο έτοιμο είναι το κόμμα για αλλαγές και τι συμβιβασμούς προτίθεται να κάνει. Εχει ήδη μπει σε μια διαδικασία διαβουλεύσεων και διεργασιών για να αλλάξει δομές ίσως και να προσαρμόσει τις πολιτικές προτάσεις που μπορεί να φέρουν κοντά ένα ευρύτερο ακροατήριο.

Εκείνο δηλαδή το ακροατήριο που ψήφισε τον Ανδρέα Μαυρογιάννη στις προηγούμενες προεδρικές εκλογές. Είναι ωστόσο έτοιμο για μεγάλες αλλαγές, συμβιβασμούς αλλά και διαφοροποιήσεις που θα φέρουν κοντά ένα ευρύτερο ακροατήριο;

Η πρώτη προσπάθεια που ξεκίνησε τον Μάρτιο μεταξύ του κόμματος και υποστηρικτών του Ανδρέα Μαυρογιάννη για μία πλατιά συνεργασία στην οποία θα εντάσσεται και το ΑΚΕΛ φαίνεται πως δεν ευδοκίμησε. Οι λόγοι ποικίλλουν, καθώς υπήρξαν σοβαρές διαφωνίες για τη δομή, το πόσο ενεργός θα είναι ο ρόλος του ΑΚΕΛ σε σχέση με τους άλλους, αλλά υπήρξε και ιδιαίτερη καχυποψία ως προς τα κίνητρα. Πλέον ο Στέ-

Το ΑΚΕΛ θα παρουσιάσει στο τέλος Ιουνίου το νέο λογότυπο, ωστόσο το κύριο ερώτημα είναι τι ακριβώς θέλει να αλλάξει πέραν του λογότυπου και με ποιο τρόπο.

φανος Στεφάνου δίδει έμφαση στις αλλαγές που θα γίνουν εντός του κόμματος, θέλει όμως παράλληλα στο πλευρό του, με κάποια άλλη μορφή συνεργασίας, όλα εκείνα τα πρόσωπα που έπαιξαν τον δικό τους ρόλο ή ήρθαν κοντά κατά τη διάρκεια των προεδρικών εκλογών.

Προσεχώς ναυάγιο;

Ο Στέφανος Στεφάνου είχε εξαγγείλει εν τω μέσω του προεκλογικού την απόφαση του κόμματος να ανοίξει και να διευρυνθεί. Δεν είχε βεβαίως μέχρι σήμερα ξεκαθαρίσει με ποιον τρόπο κάτι τέτοιο θα γίνει εφικτό, σε θέμα οργανωτικής και δομής, ούτως ώστε να μην καπελώσει τη διευρυμένη ομάδα προσωπικοτήτων κάτω από την ταμπέλα του ΑΚΕΛ αλλά την ίδια στιγμή να μην αναρριχθεί ως κόμμα. Η κύρια στόχευση, αν και δεν λέγεται επίσημα, είναι να μετακινηθεί το ΑΚΕΛ στη νοοτροπία ενός Εργατικού Κόμματος. Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ βλέπει με ενθάρρυνση αριστερά κόμματα, όπως αυτό του Βελγίου, που ενισχύονται συνεχώς και όπως

Υπάρχουν φωνές από την ομάδα που στήριξε τον Ανδρέα Μαυρογιάννη οι οποίες θεωρούν ότι το ΑΚΕΛ πρέπει να μετακινηθεί από την GUE, ή στην πλατιά συμμαχία που θα γίνει, να δοθεί η δυνατότητα σε όποιον εκλεγεί να επιλέξει την ομάδα στην οποία θα συμμετέχει.

γνωρίζει η «Κ» θα ήθελε να χρησιμοποιήσει στοιχεία του. Παράλληλα, όμως, στόχευση είναι να ανοίξει το κόμμα βάζοντας νέο κόσμο μέσα στη διαδικασία. Αμέσως μετά από τις προεδρικές εκλογές και την αισιοδοξία που προκάλεσε το 48% που έλαβε η υποψηφιότητα Μαυρογιάννη, υπήρξε η έντονη

πειθιστική εντός του προοδευτικού ακροατηρίου το οποίο εργάστηκε για την υποψηφιότητα Μαυρογιάννη ότι θα πρέπει να γίνει μία προσπάθεια δημιουργίας μιας πλατιάς συνεργασίας του ΑΚΕΛ με τις ευρύτερες προοδευτικές δυνάμεις σε τρεις άξονες:

- Τις διπλές εκλογές του 2024 (δημοτικές, ευρωεκλογές).
- Τις βουλευτικές του 2026.
- Την κοινή κάθοδο στις προεδρικές εκλογές του 2028, νοουμένου ότι αυτή η προσπάθεια θα κατόρθωνε στις βουλευτικές εκλογές να κλειδώσει το 30%.

Τις επαφές αλλά και την πρωτοβουλία για την οργάνωση της ευρύτερης ομάδας που στήριξε τον Ανδρέα Μαυρογιάννη (κυρίως πρόσωπα από τους 100 υποστηρικτές που δεν ανήκουν στο ΑΚΕΛ όπως οι Ανδρέας Ασιωτίτης, Νάσια Διονυσίου, Αγνή Γεωργιάδης, Μυρτάνη Πιερή, Νίκος Κωνσταντίνου, Γεωργία Ντέτσερ, Κώστας Λυμπουρής, Άννα Τσέλεπου, Νέμος Κουτσκούμνης) ανέλαβε ο Βασίλης Πρωτοπαπάς, ο οποίος είχε πρωταγω-

νιστικό ρόλο στον προεκλογικό αλλά φρόντισε να διαμηνύσει τόσο στα πρόσωπα που θα εντάσσονταν σε αυτή την προσπάθεια όσο και στο ΑΚΕΛ ότι ο ίδιος δεν έχει καμία φιλοδοξία. Μαζί του, ενεργό ρόλο ανέλαβε και ο Πάνος Παρράς συντάσσοντας ένα κοινό πολιτικό κείμενο που βασιζόταν στους κύριους άξονες του προεκλογικού προγράμματος του Ανδρέα Μαυρογιάννη, αλλά και σε ένα άτυπο έγγραφο για το πώς μπορεί να πετύχει η συνεργασία.

Η φόρμουλα

Το άτυπο έγγραφο που δόθηκε στην ηγεσία του ΑΚΕΛ μιλούσε για τη συγκρότηση μιας πλατιάς προοδευτικής συμμαχίας στη βάση κοινού εκλογικού προγράμματος και εκλογικών συνδυασμών. Το ΑΚΕΛ θα αποτελούσε δηλαδή την κεντρική δύναμη στην προσπάθεια και θα αποτελούσε το πρώτο συνθετικό της εκλογικής ονομασίας (π.χ. ΑΚΕΛ-ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ), ενώ θα εντάσσονταν μέσα η πλατφόρμα «Πο-

λίτες 2028» (η αρχική σκέψη για το όνομα της ομάδας που θα περιλάμβανε πρόσωπα από τον προεκλογικό Ανδρέα Μαυρογιάννη) με στόχο παράλληλα την προσέλευση του Αχιλλέα Δημητριάδη, του Νέου Κύματος του Κωνσταντίνου Χριστοφίδη, ίσως και του Κινήματος Οικολόγων. Για τον συντονισμό των διαφορετικών αυτών ομάδων θα υπήρχε γραφείο επικοινωνίας αλλά παράλληλα θα συγκροτούνταν τρεις επιτροπές:

- Επιτροπή πολιτικού σχεδιασμού και συντονισμού.
- Επιτροπή προγράμματος.
- Επιτροπή οργανωτικής.

Βάσει του εγγράφου, σε κάθε επιτροπή θα συμμετείχαν τουλάχιστον δύο άτομα από κάθε οργανισμό-κίνημα και εκεί θα λαμβάνονταν οι αποφάσεις για την επιλογή υποψηφίων και κατάρτιση ψηφοδελτίων, χωρίς η απόφαση να είναι δεσμευτική για όλους. Στόχευση της εν λόγω ομάδας ήταν να ακολουθήσουν οι προοδευτικές δυνάμεις, το μοντέλο ΣΥΡΙΖΑ ή τις ενέργειες της Αριστεράς στην Ισπανία.

Τα κόκκινα σημεία που ενόχλησαν και οι αλλαγές του ΑΚΕΛ

Το άτυπο έγγραφο, αλλά και οι προτάσεις που έθετε κάτω η εν λόγω ομάδα, φαίνεται πως προκάλεσαν την ανησυχία της Εζέκια Παπαϊωάννου ότι εν τέλει θα χάσει τον ιδεολογικό του προσανατολισμό σε αυτή την προσπάθεια διεύρυνσης.

- Στάλθηκε το μήνυμα πως το ΑΚΕΛ θα συμμετείχε σε ένα πλαίσιο ισοτιμίας με τις άλλες δυνάμεις χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η εκλογική του δύναμη, κάτι που θεωρήθηκε ασέβεια.

- Θα χρειαζόταν να κάνει ιδεολογικούς συμβιβασμούς που δεν ήταν έτοιμο να κάνει.

- Θα έπρεπε να λάβει δύσκολες αποφάσεις σε στενό χρονικό διάστημα.

Αυτό που πυροδότησε την ενόχληση του ΑΚΕΛ ήταν η καταγραφή στο non paper ότι η φωνή του ΑΚΕΛ θα είχε περίπου την ίδια βαρύτητα με κινήματα-ομάδες που δεν δοκιμάστηκαν ξανά εκλογικά ή που απέτυχαν σε προηγούμενες εκλογές. Όπως λέχθηκε από στελέχος του ΑΚΕΛ στην «Κ», θα ήταν ιδιαίτερα προβληματικό αν πρόσωπα που δεν είναι μέλη του κόμματος έχουν μεγαλύτερη ισχύ και λόγο στο εσωτερικό του κόμματος από τα ίδια τα μέλη. Ανησυχία παραλλάχλα και η διαφορετική προσέγγιση που υπήρξε σε θέματα πολιτικής που θα έστελναν το μήνυμα πως το ΑΚΕΛ πάει δεξιότερα. Η αρ-

χική εισήγηση κάποιων εκ των υποστηρικτών της ομάδας «Πολίτες 28» προς στελέχη ήταν η αποχώρηση του ΑΚΕΛ από την GUE και η μετακίνησή του στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα. Όπως εκτιμούσαν, το ΑΚΕΛ θα έστελνε με αυτή την κίνηση ξεκάθαρο μήνυμα ότι ανοίγει σε ένα ευρύτερο ακροατήριο καθώς θα έβαζε νερό στην ιδεολογία του, που, όπως σημειώνεται, κρατά σε απόσταση μεγάλη μερίδα της κοινωνίας. Από την άλλη, για το κόμμα της Αριστεράς αυτό θα αποτελούσε κόκκινη γραμμή, καθώς θα νέρωνε αρκετά τις θέσεις του και θα φαινόταν ασυνεπές προς την ιστορία του. Η δεύτερη πρόταση της ομάδας «Πολίτες 28» κατά τη διάρκεια των συζητήσεων ήταν το δικαίωμα του εκλεγμένου ευρωβουλευτή να διαλέξει την ομάδα στην οποία θα ανήκει, νοουμένου ότι στις επιλογές δεν περιλαμβάνεται το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα. Κάτι που εξακολουθούσε να είναι αδιαπραγμάτευτο για το ΑΚΕΛ, ενώ ανησυχία προκαλούσε το πώς θα μπορούσαν να ενταχθούν σε αυτή την πλατφόρμα και προσωπικότητες που βρίσκονται κοντά στο ΑΚΕΛ. Η έμφαση στο ζήτημα της προσωπικότητας, έναντι της συλλογικότητας, τέθηκε από τον Στέφανο Στεφάνου στη συνάντησή που είχε με εκπροσώπους της πρωτοβουλίας «Πολίτες 28». Κίνηση που επιβεβαίωσε ότι ενώ μέχρι

Το ΑΚΕΛ ανησυχούσε πως συγκεκριμένες προτάσεις ίσως να στείλουν το μήνυμα πως δεν σέβεται την ιστορία του.

τώρα στο ΑΚΕΛ μιλούσαν για μετεξέλιξη των Νέων Δυνάμεων, καθώς ο θεσμός αυτός δεν λειτουργεί όπως θα έπρεπε, γίνονται πλέον δεύτερες σκέψεις για να συνεχίσει να λειτουργεί. Σε αυτό το μοντέλο του ΑΚΕΛ, φαίνεται να εντάσσεται πλέον η Άννα Θεολόγου, η οποία ενώ αρχικά είδε με ενδιαφέρον την πρωτοβουλία Πρωτοπαπά, στη συνέχεια αποχώρησε και συζητά πλέον απευθείας με το ΑΚΕΛ. Από την εν λόγω πρωτοβουλία αποχώρησε και ο Στέλιος Πλατύς, ο οποίος, όπως σημειώνεται, φέρεται να ενδιαφέρεται να δημιουργήσει το δικό του Κίνημα ή να επαναφέρει στη ζωή το Μήνυμα Ελπίδας.

Παρά την ανησυχία του ΑΚΕΛ ότι θα χάσει μέσω της πλατφόρμας τον πρωταγωνιστικό του ρόλο, οι «Πολίτες 28» είχαν ξεκαθαρίσει ότι τον κεντρικό ρόλο θα τον έχει το ΑΚΕΛ στο όλο εγχείρημα, έστω κι αν υπήρχαν πρόσωπα εντός της

πρωτοβουλίας που πρότειναν να μην περιμένουν το ΑΚΕΛ και να σκεφτούν την αυτόνομη κάθοδο. Λίγο οι φωνές περί ιδεολογικής μετατόπισης του ΑΚΕΛ, λίγο η φημολογία περί αυτόνομης καθόδου, φαίνεται να ενέτειναν την καχυποψία του ΑΚΕΛ και την ανασφάλειά του ότι η νέα προσπάθεια έχει ως στόχο να καπελώσει το κόμμα, χρησιμοποιώντας το οργανωτικό του κόκαλο και απαξιώνοντας τα στελέχη και τις ιδέες του. Στη συνάντηση εκπροσώπων της ομάδας με τους Στέφανο Στεφάνου και Αριστο Δαμανού—ο οποίος είχε κεντρικό ρόλο στη διαδικασία—υπήρξε η δυσφορία προσώπων για το γεγονός ότι ο γ.γ. του ΑΚΕΛ δεν διάβασε το άτυπο έγγραφο που του δόθηκε από τον Μάρτιο πριν από τη συνάντηση, όπως επίσης δυσφορία για την αρνητική προδιάθεση—όπως λέχθηκε στην «Κ»—του Αριστο Δαμανού γύρω από προτάσεις που τέθηκαν. Κομματικά στελέχη πάντως, υπογραμμίζουν πως ο Στέφανος Στεφάνου δεν θα μπορούσε να πάρει κάποια επίσημη θέση ή να δεσμευτεί προτού λάβει το πράσινο φως από τα συλλογικά σώματα. Το γεγονός, ωστόσο, ότι οι ενέργειες και οι διαβουλεύσεις με τους υποστηρικτές Μαυρογιάννη δεν ζητήθηκαν στην Κεντρική Επιτροπή και το Πολιτικό Γραφείο είχε διπλή ανάγκη: είτε ότι η ηγεσία δεν θέλει μέσω διαρροών να κα-

ταρρεύσει η διαδικασία ή ότι το όλο εγχείρημα δεν λήφθηκε σοβαρά υπόψη.

Η δυστοκία από πλευράς ΑΚΕΛ να λάβει αμέσως αποφάσεις φέρεται να έπαιξε ρόλο στο να ναυαγήσει η εν λόγω προσπάθεια. Τέθηκε το ζήτημα της απώλειας χρόνου, καθώς οι «Πολίτες 28» επέμεναν πως οι όποιες κινήσεις θα πρέπει να γίνουν εντός καλοκαιριού για να βγουν την οργανωτική δομή, τα πρόσωπα και να καταρτίσουν ψηφοδέλτια εγκρίτως, προλαβαίνοντας τα άλλα κόμματα. Το ΑΚΕΛ από την άλλη, έβαλε χρονοδιάγραμμα εσωκομματικών αλλαγών μέχρι τον Νοέμβριο. Αυτή η κίνηση είχε δύο ερμηνείες από πλευράς της πλατφόρμας: είτε ότι το ΑΚΕΛ έχασε τον αρχικό ενθουσιασμό του να προχωρήσει σε συμμαχία μαζί τους, είτε ότι ήθελε να τους φέρει προτελεσεμένα με συγκεκριμένα πρόσωπα για τη ψηφοδέλτια των ευρωεκλογών και των δημοτικών εκλογών. Την καχυποψία ενέτεινε και το γεγονός ότι στελέχη του ΑΚΕΛ προχωρούσαν από μόνοι τους σε επαφές με πρόσωπα που έδειξαν ενδιαφέρον να συμμετέχουν στην πλατφόρμα. Μία κίνηση που εκλήφθηκε ως προσπάθεια διάσπασης για να ελέγξει το παιχνίδι το ΑΚΕΛ. Θα πρέπει να σημειωθεί πως η εν λόγω πλατφόρμα θα ανακοινωνόταν εντός Ιουνίου για να προετοιμάσει, όπως λέγεται, το

έδαφος για τις αλλαγές στο ΑΚΕΛ, αλλά και την προσπάθεια για μία προοδευτική συμμαχία. Είχε ωστόσο σταλεί το μήνυμα μέσω ΑΚΕΛικών στελεχών πως μία τέτοια κίνηση θα θεωρείτο εχθρική, με αποτέλεσμα να ακυρωθεί και εν πολλοίς να ναυαγήσει η κεντρική νεωτέρας αυτή η προσπάθεια.

Η αρχή με λογότυπο

Όσο όμως κι αν η οργανωτική δομή που πρότειναν τα στελέχη της υποψηφιότητας Μαυρογιάννη φαίνεται να μη βρίσκει πρόσφορο έδαφος εντός του ΑΚΕΛ, ο Στέφανος Στεφάνου έχει ήδη προετοιμάσει πως έρχονται αλλαγές. Το ερώτημα είναι σε ποιο βαθμό θα γίνουν οι αλλαγές και τι ακριβώς θέλει να αλλάξει. Η πρώτη σημειολογική κίνηση θα γίνει πάντως στις 28 Ιουνίου, όταν θα παρουσιαστεί το νέο λογότυπο του ΑΚΕΛ και το σύνθημα που θα το ακολουθεί. Ενα λογότυπο που, όπως λέγεται, θα είναι αρκετά πιο σύγχρονο και δεν θα παραπέμπει σε τίποτα με αυτό που είχαν μέχρι τώρα. Στοιχείο θεωρείται αν το ΑΚΕΛ θα καταφέρει μέσω των νέων δομών να εντάξει νέες προσωπικότητες, να φέρει κοντά νέα Κινήματα, να υιοθετήσει το προεκλογικό πρόγραμμα Μαυρογιάννη που ήταν η αιτία να έρθουν κοντά πρόσωπα από ένα ευρύτερο ακροατήριο, ή αν θα περιοριστεί στο λήφτηνγκ των Νέων Δυνάμεων.

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Με γενικά θετικές διαβεβαιώσεις για τη στήριξη και εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις προσπάθειες λύσης του Κυπριακού από τις πολιτικές ομάδες, αλλά ρητή στήριξη στην πρόταση για διορισμό απεσταλμένου της Ε.Ε. από μόνο μία από αυτές, τη Renew του Εμανουέλ Μακρόν, αποχώρησε από το Στρασβούργο ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης. Από την επίσκεψή του στο Στρασβούργο ο κ. Χριστοδουλίδης αποκόμισε ακόμη μία πρόκληση για τις συναντήσεις συντονισμού των ηγετών πριν από το επόμενο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αυτή τη φορά από τον Στεφάν Σεζουρνέ, τον επικεφαλής της πολιτικής ομάδας του Renew. Την πληροφορία, την οποία μετέδωσαν οι απεσταλμένοι των κυπριακών ΜΜΕ από το Στρασβούργο, επιβεβαίωσε στην «Κ» και αρμόδια πηγή από τη Renew. Εξ όσων πληροφορείται η «Κ», ο ΠτΔ δεν έχει απαντήσει ακόμα στην πρόσκληση. Ως γνωστόν, ο κ. Χριστοδουλίδης έχει συμμετάσχει ήδη ως παρατηρητής στην προπαρασκευαστική σύνοδο των ηγετών του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, με την ανοχή του ΔΗΣΥ, και με την Αννίτα Δημητρίου να έχει θέσει κόκκινη γραμμή τη συμμετοχή υπουργών της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη σε αντίστοιχες συναντήσεις σε υπουργικό επίπεδο.

Διπλό φλερτ

Η προσπάθεια της ομάδας των Φιλελευθέρων, (της τρίτης μεγαλύτερης μετά το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα και τους Σοσιαδημοκράτες), που μετονομάστηκε σε Renew με πρωτοβουλία του Εμανουέλ Μακρόν, να εντάξει τον πρόεδρο της Δημοκρατίας στις τάξεις του χρονολογείται πριν ακόμα την εκλογή του κ. Χριστοδουλίδη. Αν και ο ΠτΔ φαίνεται να έχει κάνει την επιλογή του, η περίπλοκη σχέση με τον ΔΗΣΥ δίνει την ευκαιρία στο Renew να του θέσει εκ νέου το δίλημμα. Μέσω του ΕΛΚ η κυβέρνηση έχει να κερδίσει τη στήριξη της μεγαλύτερης πολιτικής ομάδας στο Κοι-

Ο επικεφαλής της Renew Στεφάν Σεζουρνέ «διεκδίκησε» ιδεολογικά τον κ. Χριστοδουλίδη σημειώνοντας πως με την εκλογή του «ο κυπριακός λαός επιβεβαίωσε τις ευρωπαϊκές του φιλοδοξίες, αλλά έδειξε επίσης ότι δεν του αρέσει να του επιβάλλεται το status quo».

Πρόσκληση με... απεσταλμένο

Με τη ρητή στήριξη στην πρόταση για απεσταλμένο της Ε.Ε. προσπαθεί ο Μακρόν να εξασφαλίσει συμμετοχή Χριστοδουλίδη στη δική του σύνοδο

νοβούλιο, με ισχυρότερες πολιτικές δομές και προσβάσεις, μέλος της οποίας είναι και η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν αλλά και ο Έλληνας πρωθυπουργός, ο οποίος τα τελευταία χρόνια έχει ενισχύσει το αποτύπωμα και την επιρροή του στον χώρο ακόμα και σε οργανωτικό επίπεδο.

Από την άλλη, η Renew, αν και τρίτη σε δύναμη στο Κοινοβούλιο, αποτελεί πολιτική πρόεκτηση του

κ. Μακρόν σε επίπεδο Ε.Ε., και προσφέρει στον κ. Χριστοδουλίδη ένα διαφορετικό πολιτικό branding που θα μπορούσε να ταιριάζει ευκολότερα με την εικόνα που προωθεί ως του πολιτικού που εξελήν χωρίς στήριξη των μεγάλων κομμάτων. Μάλιστα, στην ομάδα αυτή συμμετέχουν και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ αλλά και ο Ολλανδός πρωθυπουργός.

Ενώ ο πρόεδρος του ΕΛΚ, Μάνφρεντ Βέμπερ, μίλησε με θέρμη αλλά γενικά, για το ότι το Κυπριακό είναι θέμα της Ε.Ε., απευθύνοντας εκκλήσεις στον Ερντογάν να συνεργαστεί, αγίζοντας όλα τα talking points της ε/κ πλευράς, κι ενώ ο Κώστας Μαυρίδης εκ μέρους των Σοσιαδημοκρατών (S&D) αναφέρθηκε και αυτός στη στήριξη της ομάδας του για την επίλυση του Κυπριακού, ο κ. Σεζουρνέ φρόντισε

ρητορικά και σε σχέση με την ουσία να πάει ένα βήμα πιο μπροστά. Ο επικεφαλής της Renew «διεκδίκησε» ιδεολογικά τον κ. Χριστοδουλίδη σημειώνοντας πως με την εκλογή του «ο κυπριακός λαός επιβεβαίωσε τις ευρωπαϊκές του φιλοδοξίες, αλλά έδειξε επίσης ότι δεν του αρέσει να του επιβάλλεται το status quo», και χαρακτηρίζοντας τη «χωρίς ασάφειες δέσμευσή σας στην Ουκρανία» και τη στήριξη του για το νέο σύμφωνο για το άσυλο και τη μετανά-

Αν και ο ΠτΔ φαίνεται να έχει κάνει την επιλογή του, η περίπλοκη σχέση με τον ΔΗΣΥ δίνει την ευκαιρία στο Renew να του θέσει εκ νέου το δίλημμα.

στευση ως ενδεικτικά μεταρρυθμιστικών τάσεων.

Πρόσθεσε μάλιστα πως ως Renew «είμαστε περήφανοι που μετράμε [...] μέλη της πολιτικής μας οικογένειας στα κόμματα που αποτελούν την κυβέρνησή σας – την πλειοψηφία σας», αναφορά που αν και ανακριβής καθώς η κυβέρνηση δεν έχει πλειοψηφία στο κοινοβούλιο (όπως απαιτείται σε κοινοβουλευτικά συστήματα), παραπέμπει στη στήριξη από τη ΔΗΠΑ. Σε αυτό το πλαίσιο και με αυτή την εισαγωγή, ο κ. Σεζουρνέ προχώρησε ένα βήμα παρακάτω όσον αφορά στάση της Ε.Ε. στο Κυπριακό, χαρακτηρίζοντας λανθασμένη την προσέγγιση που τηρείται στις Βρυξέλλες μέχρι σήμερα, και που θέλει το Κυπριακό να είναι «πρωτίστως ένα κυπριακό ζήτημα, ή μερικές φορές, ένα ζήτημα μεταξύ Κύπρου και Τουρκίας». Στην περίπτωση της Κύπρου, συνέχισε, 1,4 εκατομμύρια πολίτες της Ε.Ε. ζουν σε μια στρατιωτικοποιημένη περιοχή, με την Πράσινη Γραμμή να γίνεται επίσης διάδος παράτυπης μετανάστευσης όπως είπε.

Ο κ. Σεζουρνέ ανέφερε σε αυτό το σημείο πως «η ομάδα μου στήριζει την πρότασή σας για έναν

Ευρωπαίο απεσταλμένο μαζί με τον διαπραγματευτή του ΟΗΕ», κάνοντας τη μόνη συγκεκριμένη αναφορά στην πρόταση την οποία ο κ. Χριστοδουλίδης έχει κάνει προσπάθειες σε διμερές επίπεδο να προωθήσει, μεταξύ άλλων και στις συζητήσεις με τον Εμανουέλ Μακρόν.

Η σύνοδος του Renew

Κατά τη συνάντηση που είχαν μετά τη συζήτηση στην Ολομέλεια, ο κ. Σεζουρνέ απύθνησε και επίσημα πρόσκληση στον κ. Χριστοδουλίδη για να συμμετέχει στην προπαρασκευαστική σύνοδο της πολιτικής ομάδας στις 29 Ιουνίου, πριν από την έναρξη της Συνόδου Κορυφής της 29ης - 30ής Ιουνίου. Όπως και το ΕΛΚ, του οποίου οι σύνοδοι είχαν πάντα μεγαλύτερη κάλυψη στην Κύπρο λόγω της συμμετοχής σε αυτές του τέως προέδρου Αναστασιάδη, αλλά και λόγω του ότι μέλος του από την Κύπρο είναι ο ΔΗΣΥ, ένα από τα κόμματα εξουσίας, και η Renew διοργανώνει προπαρασκευαστικές συνόδους πριν από κάθε Σύνοδο Κορυφής, με τη συμμετοχή των ηγετών κρατών-μελών και κυβερνήσεων και των Επιτρόπων που ανήκουν στη συγκεκριμένη πολιτική οικογένεια.

Μία φορά τον χρόνο στην προπαρασκευαστική σύνοδο της Renew συμμετέχουν, εκτός από τους πο πάντα, και οι αρχηγοί των εθνικών κομμάτων που σχετίζονται με την ομάδα καθώς και οι ευρωβουλευτές των κρατών που συμμετέχουν στην πολιτική ομάδα. Στη Renew ανήκουν ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν, και οι πρωθυπουργοί του Λουξεμβούργου, Ξαβιέ Μπίτελ, του Βελγίου, Αλεξάντερ Ντε Κρου, της Εσθονίας, Κάγια Κάλας, των Κάτω Χωρών, Μαρκ Ρούτε και της Σλοβενίας, Ρόμπερτ Κόλομπ.

Με την πολιτική ομάδα σχετίζονται και αρκετοί επίτροποι: η Μαργκρέτε Βέσταγκερ (εκτελεστική αντιπρόεδρος για τη ψηφιακή πολιτική), Βέρα Γιούροβα (αντιπρόεδρος για αρχές και διαφάνεια), Τιερί Μπρετόν (εσωτερική αγορά), Ντιντέρ Ρένιντερς (δικαιοσύνη), Γάνες Λέναρτσους (διαχείριση κρίσεων) και Κάντρι Σίμσον (ενέργεια).

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Σσος, μη μιλάτε έχουμε εκλογές

Η προεκλογική περίοδος, εκτός από τη χαρά του δημοσκόπου και του επικοινωνιολόγου, είναι, λογικά, και η χαρά του πολίτη. Η πολιτική κοινότητα έχει τη δυνατότητα να κρίνει πώς τα κόμματα αποτιμούν το παρελθόν και σχεδιάζουν το μέλλον. Με όρους τυπικής ορθολογικότητας, τα κόμματα είναι υποχρεωμένα να διατυπώσουν προγραμματικό λόγο και να κριθούν από τους πολίτες επ' αυτού. Οι αποσιωπήσεις τους είναι τόσο σημαντικές όσο οι διακηρύξεις τους.

Αν, λοιπόν, εν όψει των προσεχών βουλευτικών εκλογών, αναζητήσετε τον προγραμματικό λόγο των κομμάτων, πιθανότατα θα απογοητευθείτε. Θα διαβάσετε, επι το πλείστον, ανώδυνα ευκολόγια. Αυτό που σπάνια θα δείτε είναι δεσμεύσεις για την αναθέσμιση πεδίων της δημόσιας πολιτικής. Τα δύσκολα αποφεύγονται.

Ποιος διαφωνεί λ.χ. με «κλιματικά βιώσιμες πόλεις»; Με την «αφαίρεση καύσιμης ύλης από τα δάση»; Με το «πρόγραμμα αστικών αναπλάσεων» (όλα από το «πρόγραμμα» της Ν.Δ., παρόμοια υφής

είναι το «πρόγραμμα» του ΣΥΡΙΖΑ); Έχουν, όμως, τα τρία κόμματα που για δεκαετίες κυβέρνησαν τη χώρα και να μας πουν για την πελατειακά υποβληθούμενη οικιστική αυθαιρεσία που γελοιοποιεί την κατά νόμον οργανωμένη συμβίωση; Για την ανοχή αυθαιρέτων και την πρακτική ακύρωση των κατεδαφίσεων; Για τη διαφθορά που μαστίζει τις αρμόδιες υπηρεσίες; Σιωπή.

Τελευταίο αλλά, φοβούμαι, όχι έσχατο παράδειγμα: η κυβέρνηση της Ν.Δ. είχε θεσπίσει διετή αναστολή όλων των κατεδαφίσεων στους αιγιαλούς. Αποτέλεσμα; Η γιγάντωση της παρανομίας (βλ. τα εξαιρετικά ρεπορτάζ του Γ. Γιάλιου στην «Κ»). Ουδέν πρωτότυπο: παρομοίως είχαν ενεργήσει οι προκάτοχοι της. Ερώτημα: τι αξιόπιστες δεσμεύσεις αναλαμβάνουν τα κόμματα εξουσίας σήμερα, για να πιστέψουμε ότι θα υλοποιήσουν τις υπηπετείς διακηρύξεις τους αναφορικά με την προστασία του περιβάλλοντος αήριο; Τι είδους ρεαλιστικά και ρηξικέλευθα αναθέσμιση του περιβαλλοντικού πεδίου δημόσιας πολιτικής επαγγέλλονται; Αγνωστο.

Τα πολιτικά προγράμματα είναι σαν τις επιστημονικές θεωρίες: είναι ορθολογικά στο μέτρο που έχουν υψηλό πληροφοριακό περιεχόμενο, δηλαδή μας λένε τι δεν θα συμβεί. Όπως μια θεωρία στερείται πληροφοριακού περιεχομένου όταν οι προβλέψεις της εμπεριέχουν τα πάντα (συνειπώς δεν μπορεί να ελεγχθεί εμπειρικά), έτσι ένα πρόγραμμα στερείται ορθολογικότητας όταν είναι τόσο αοριστόλογο που επιτρέπει στους αποδέκτες του να προβάλλουν τις αντιφατικές επιθυμίες τους σε αυτό («θέλω αστική ανάπλαση», «δεν θέλω να κατεδαφιστεί το αυθαιρέτό μου»). Η προγραμματική ασάφεια μειώνει το πληροφοριακό περιεχόμενο (αφού τίποτα δεν αποκλείεται) αλλά αυξάνει τη θεατρικότητα του προγράμματος σε ετερογενείς ομάδες ψηφοφόρων (αφού αντιφατικές επιθυμίες ικανοποιούνται). Γι' αυτό και, ceteris paribus, η ασάφεια προτιμάται.

Ο προγραμματικά αδύναμος και υποκριτικός λόγος των κομμάτων εξουσίας δεν είναι καινούριο φαινόμενο. Αυτό που είναι καινούριο, σε αυτές τις διπλές εκλογές, είναι

η απολυτοποίηση του κομματικού λόγου – η θεώρησή του ως θέσφατου, έτσι ώστε κάθε απόκλιση από αυτόν να τιμωρείται, ακόμη και με αποκλεισμό υποψηφίων από τα ψηφοδέλτια!

Ιδού το γενικό μοτίβο: (α) ένας υποψήφιος βουλευτής διατυπώνει δημοσίως μια άποψη, η οποία προκαλεί αντιδράσεις. (β) Στη μιντιόσφαιρα δημιουργείται η αίσθηση ότι, πιθανώς, η εκφρασθείσα άποψη είναι εκλογικώς επιζήμια για το κόμμα του. (γ) Η κομματική ηγεσία επεμβαίνει όχι μόνο για να διατυπώσει την ορθόδοξη άποψη, αλλά για να τον αποκρούσει τιμωρώντας τον. Οι περιπτώσεις των υποψηφίων βουλευτών Κατρούγκαλου (ΣΥΡΙΖΑ) και Πνευματικού (Ν.Δ.) είναι χαρακτηριστικές.

Ο πρώην υπουργός κ. Κατρούγκαλος θεώρησε «λογικό να συνδέεται με το εισόδημα η ασφαλιστική υποχρέωση και όχι με ένα αυθαιρέτο ποσό της επιλογής». Είναι μια θεμιτή άποψη (επιπλέον, είναι η κυρίαρχη πρακτική στη βόρεια Ευρώπη). Σε συνέντευξή του για την «ανάμρφωση» του ΕΣΥ, ο καθηγητής Ορθοπεδικής κ. Πνευματικός,

ισχυρίστηκε, εν παρόδω, ότι είναι οικονομικά ασύμφορο να δαπανώνται πεπερασμένοι δημόσιοι πόροι σε καρκινοπαθείς τελικοί σταδίου. Πρόκειται για μια, επίσης, θεμιτή άποψη (με τον ένα ή άλλο τρόπο, είναι η συνήθης πρακτική στον υγειονομικό προηγμένο κόσμο).

Ο κκ. Κατρούγκαλος και Πνευματικός δεν είπαν κάτι που παραβιάζει συγκεκριμένες προγραμματικές δεσμεύσεις των κομμάτων τους (έτσι κι αλλιώς αυτές σπανίζουν), διατύπωσαν προσωπικές, πρωτόλειες σκέψεις για θέματα δημόσιας πολιτικής. Δεν είναι απαραίτητο να γίνουν οι προτάσεις τους αποδεκτές. Έπρεπε, όμως, να γίνουν αντικείμενο δημόσιας συζήτησης, ακριβώς επειδή ήταν αντισηματικές και, συνεπώς, είχαν υψηλό πληροφοριακό περιεχόμενο. Όχι μόνο δεν έγιναν, αλλά οι υποψήφιοι αποκλείστηκαν από τα ψηφοδέλτια!

Τι αποκαλύπτει αυτή η ολοκληρωτικής εμπνεύσεως κομματική πρακτική; Στη μιντιοκρατούμενη κοινωνία, σε ένα ανώριμο πολιτικό σύστημα ωπής κατίσχυσης, τα κόμματα μετατρέπονται απροσχημά-

τίστα σε εξουσιαστικούς μηχανισμούς, για τους οποίους το λεγόμενο «message discipline» θεωρείται πρώτιστη αρετή. Οτιδήποτε ξεφεύγει από το προγραμματικώς πλαισιωμένο, κεντρικά εκπορευόμενο κομματικό μήνυμα θολώνει την καθαρότητα του τελευταίου, και το καθιστά εκμεταλλεύσιμο από τους αντιπάλους. Η αντίληψη αυτή, ωθούμενη στα άκρα, ρομποτοποιεί τους υποψήφιους: όλοι, σαν προγραμματισμένες μηχανές, πρέπει να αναπαράγουν το ίδιο μήνυμα φεύγοντας να μην έχουν προσωπική γνώμη. Το αποτέλεσμα; Δεν συζητάμε, δεν εμβαθύνουμε, δεν προβληματιζόμαστε. Η προεκλογική περίοδος, στην οποία, λογικά, ανθεί ο πολιτικός λόγος, εκφυλίζεται στην «επικοινωνία» κεντρικά επιμελημένων, προγραμματικά ασάφων μηνυμάτων των κομματικών μηχανισμών. Παραδόξως, για να κερδίσουν ψήφους τα κόμματα, οι υποψήφιοι τους πρέπει να σιωπούν!

Ο κ. Χαρίδημος Τσοούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και ερευνητής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Warwick. www.htsoukas.com

Κυπριακές Αξίες, Παγκόσμιας Αποδοχής

1880 εργαζόμενοι
παγκοσμίως

22 γραφεία
παγκοσμίως

πωλήσεις σε
110 χώρες

29% των κυπριακών
εξαγωγών

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Μπορεί η εκόνα του προέδρου Χριστοδουλίδη, την περασμένη Τρίτη στο βήμα της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Ε.Κ.) να μιλάει ενώπιον μερικών δεκάδων μόνο ευρωβουλευτών να προκαλεί αμηχανία σε σχέση με την πρόταση για ενεργό εμπλοκή της Ε.Ε. στο ξεκλείδωμα των συνομιλιών, ωστόσο η υποδοχή που έλαβε από την επικεφαλής του ΕΚ, Ρομπέρτα Μετσόλα ήταν η αναμενόμενη, υποστηρικτική επί της αρχής, για τη Λευκωσία στο Κυπριακό. Λίγα εικοσιτετράωρα ωστόσο νωρίτερα, από την Πύλη Κερύνειας, στην κατεχόμενη Λευκωσία ο Τούρκος πρόεδρος, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν συνόψιζε εκ νέου το μετά το 2017 αφήγημα της Άγκυρας για επανένωση του διαλόγου με αφετηρία την αναγνώριση ισών δικαιωμάτων

Στο ζήτημα του διορισμού ειδικού απεσταλμένου εκ μέρους του ΟΗΕ η Άγκυρα δεν δείχνει προς το παρόν να είναι κάθετα αρνητική, ενώ παραμένει δύσπιστη στο ζήτημα της εμπλοκής της Ε.Ε.

(«ισότιμη κυριαρχία») ως απαραίτητη προϋπόθεση για την επιστροφή στις συνομιλίες. Δεν χρειάζεται να είναι κανείς ειδικός στο Κυπριακό για να καταλάβει ότι η κυριαρχική θέση των δύο πλευρών δεν δείχνει άμεση επιστροφή στον διάλογο, με τις δυσκολίες να φαντάζονται ανυπέβλητες. Ωστόσο, μια εμπειρότερη ματιά στο Κυπριακό δείχνει πως αμφότερες οι πλευρές προετοιμάζονται, μάλλον σε τακτικό επίπεδο, για εξελίξεις χωρίς αυτό βέβαια να αποκλείει πως οι δυσκολίες για την επιστροφή στο τραπέζι του διαλόγου παραμένουν. Και είναι αρκετές.

Τα ορόσημα

Όπως διαμορφώνονται οι συνθήκες σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο μετά την επανεκλογή Ερντογάν αλλά και σε σχέση με τη σπουδή της Λευκωσίας για εμπλοκή της Ε.Ε. στη διαδικασία άρσης του αδιεξόδου στο Κυπριακό, τρία ορόσημα αποκτούν σημασία για τη συνέχεια:

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 29ης-30ης Ιουνίου στις Βρυξέλλες όπου θα κριθεί στην πράξη αν η Ε.Ε. όντως ενδιαφέρεται να εμπλακεί ενεργά στο Κυπριακό. Ο τρόπος, η ρητή αναφορά στα συμπεράσματα της Συμβουλίας αναθέτει όρους εντολής προς την Κομισιόν ή την επικεφαλής της προσωπικά για διορισμό μιας προσωπικότητας στο Κυπριακό που στα πλαίσια του ΟΗΕ θα συμβάλει στην επανένωση του διαλόγου.

- Η Σύνοδος Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βίλνιους της Λιθουανίας στις 11 και 12 Ιουλίου όπου Δύση και Άγκυρα θα έχουν το πρώτο crash-test μετά την επανεκλογή Ερντογάν. Αυτό που αναμένεται είναι πως η Άγκυρα θα προχωρήσει σε σκληρούς τόνους στο ζήτημα της ένταξης της Σουδίας στους κόλ-

πους της Συμμαχίας, διαπραγματευόμενη τόσο με τις ΗΠΑ το ζήτημα των F-16 όσο και ξεκινώντας μια προκαταρκτική επαναπροσέγγιση στις υπό δοκιμασία, τα τελευταία χρόνια, αμερικανοτουρκικές σχέσεις.

- Η 78η Συνεδρία της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη που ξεκινά στις 5 Σεπτεμβρίου. Σε εκείνο το επίπεδο θα φανεί, δεδομένου ότι και η Ε.Ε. έχει συναινέσει προς την κατεύθυνση της εμπλοκής, αν θα υπάρξει παρασκήνιο στο Κυπριακό με συνάντηση μεταξύ των δύο ηγετών και πρωτοβουλία του γενικού γραμματέα για διορισμό ειδικού απεσταλμένου.

Αυτό που καθίσταται σαφές και επιβεβαιώνουν στην «Κ» έμπειροι παρατηρητές στο Κυπριακό είναι πως στο ζήτημα του διορισμού ειδικού απεσταλμένου εκ μέρους του ΟΗΕ η Άγκυρα δεν δείχνει προς το παρόν να είναι κάθετα αρνητική, ενώ παραμένει δύσπιστη στο ζήτημα της εμπλοκής της Ε.Ε. δεδομένης της ιδιότητας της Κ.Δ. ως κράτους-μέλους αλλά και της Ελλάδας –εκ μέρους των εγγυητριών δυνάμεων στο Κυπριακό. Ωστόσο, η Τουρκία δείχνει να επιμένει στην επιδίωξη του στόχου των «δύο κρατών», ήτοι δηλαδή ισότιμου διεθνούς καθεστώτος για την «ΤΔΒΚ» και κυριαρχικής ιδότητας για τους Τουρκοκύπριους. Αυτό εξάλλου ήταν και το βασικό αποτύπωμα που άφησε η επίσκεψη Ερντογάν στα Κατεχόμενα.

Τα σινιάλα Ερντογάν

Τόσο ο Ερντογάν όσο και ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Ερσίν Τατάρ επιβεβαίωσαν το αφήγημα της Άγκυρας μετά το 2017 και την κατάρρευση των συνομιλιών στο Κραν Μοντάνα τονίζοντας πως κόκκινη γραμμή για την επανέ-

Το τρίτο ημίχρονο της καθόδου Ερντογάν

Τα μήνυμα που προκύπτει από τα Κατεχόμενα, η Ε.Ε. και το δύσκολο Κυπριακό

ναρξη των συνομιλιών αποτελεί η αναγνώριση της κυριαρχικής ιδότητας. Ο κ. Ερντογάν έδωσε μάλιστα και ένα πιο σοφιστικό τέμπο προαναγγέλλοντας και ανέγερση 1.192 οικιών στη Δερύνεια και ισχυρότερο αποτύπωμα στην ηλεκτρική και ως προς την ασφάλεια των πόρων (σ.σ. διάβαζε νερό) αλληλεξάρτηση Τουρκίας – «ΤΔΒΚ». Πήγε ωστόσο και λίγο μακρύτερα διαχωρίζοντας στην πράξη το πακέτο ελληνοτουρκικών και Κυπριακού που παρέμειναν, διαχρονικά, ένα «πακέτο» διαπραγματεύσεως στα ευρωπαϊκά και στις επιμέρους συνομιλίες για τις προσλήψεις Λευκωσίας και Αθήνας μακριά, μάλιστα, κι από το «πακέτο» που ο ίδιος ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης ανέφερε στην ομιλία του στο Ευρω-

κοινοβούλιο. Ο Ταγίπ Ερντογάν απαντώντας σε ερώτηση Τούρκου δημοσιογράφου αναφέρθηκε στο Αιγαίο «ως θάλασσα ειρήνης και συνεργασίας» ενώ έκλεισε και το μάτι στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και στις ΗΠΑ, επαναφέροντας το θέμα μιας Συνόδου για την Ανατολική Μεσόγειο, που τόσο οι Βρυξέλλες όσο και η Ουάσιγκτον έχουν εντάξει ανά καιρούς τόσο σε επίσημα συμπεράσματα όσο και στην στρατηγική πρόσληψη της ίδιας της περιοχής, ιδίως υπό το βάρος του συνεχιζόμενου πολέμου στην Ουκρανία και στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής διάστασης στρατηγικής συνεργασίας. Τα βασικά στοιχεία, κι από το «πακέτο» που ο ίδιος ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης ανέφερε στην ομιλία του στο Ευρω-

κοινοβούλιο είναι:

- Την εμπάθυση της σχέσης εξάρτησης, οικονομικής και πολιτικής, μεταξύ Άγκυρας και Τ/κ με άξονα τα έργα υποδομής σε ηλεκτρισμό και νερό –η «Κ» μαθαίνει από τουρκοκυπριακές πηγές πως κατά την επίσκεψη Ερντογάν οι υπουργοί Ενέργειας και Μεταφορών της Τουρκίας είχαν μακρές και ενδιαφέρουσες συνομιλίες με τους αντίστοιχους «υπουργούς» του ψευδοκράτους.

- Μια προσπάθεια επανεκκίνησης της κανονικοποίησης ή μερικής αναγνώρισης της «ΤΔΒΚ» αρχής γενομένης από κράτη της Αφρικής όπου η Τουρκία διατηρεί εκτενές οικονομικό και πολιτικο-στρατιωτικό αποτύπωμα, καθώς και από τα κατεχόμενα κράτη του Οργανισμού Τουρκικών Κρατών –όπου ξεχωρίζει το Αζερμπαϊτζάν.

- Την επαναφορά, της Τουρκίας, στο ζήτημα των γεωτρήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο, σε μεταγενέστερο χρόνο και δη με επίκεντρο την κυπριακή ΑΟΖ ή πέριξ αυτής. Η Τουρκία, ανέφερε χαρακτηριστικά ο Τ/κ ηγέτης Ερσίν Τατάρ, είναι πολύ ευαίσθητη για τους υδρογονάνθρακες και διαχειρίζεται αυτό το θέμα με τον καλύτερο τρόπο. «Είμαστε σε θέση και θα προστατεύσουμε τα δικαιώματά μας στο θέμα της Δημοκρατίας της Τουρκίας όσο και της «ΤΔΒΚ» στη γαλάζια πατρίδα» πρόσθεσε.

Πάλι ψηλά ο πήχης

Την επομένη της παρουσίας του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης δεν αναφέρθηκε μόνο στα ως άνω, υπό περιγραφή, ορόσημα αλλά και σε μια αισιοδοξία πως στο Κυπριακό υπάρχει κινητικότητα είτε με σινιάλα από θεσμικά όργανα (Συμβούλιο και Επίτροπη) της Ε.Ε. προς

την Άγκυρα είτε σε επίπεδο κρατών (Παρίσι και Βερολίνο). Επί τούτου μένει να φανεί αν όντως υπάρχει κινητικότητα ή αν απλώς ξαναμιλάει ο πήχης ψηλά, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει πως υπάρχει και delivery.

Να αναμένουμε αδιέξοδο;

Η επανεκκίνηση του Κυπριακού μοιάζει στην τρέχουσα περίοδο μια διαπραγματευτική εντός της διαπραγματεύσεως όπου η χρυσή τομή βρίσκεται μεταξύ της σύγκλισης των θέσεων της ε/κ πλευράς για «συνέχιση των συνομιλιών από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα» και της τ/κ πλευράς που επαναλαμβάνει τα περί κυριαρχικής ιδότητας θεωρώντας πως το 2017 έχει λήξει. Για τη διεθνή κοινότητα η επανεκκίνηση των συνομιλιών περνάει μέσα από τις προσλήψεις καλής θέλησης του προέδρου Χριστοδουλίδη.

Ο Ταγίπ Ερντογάν απαντώντας σε ερώτηση Τούρκου δημοσιογράφου αναφέρθηκε στο Αιγαίο «ως θάλασσα ειρήνης και συνεργασίας» ενώ έκλεισε και το μάτι στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και στις ΗΠΑ.

που ωστόσο δίνει έμφαση στο κομμάτι της ευρωπαϊκής εμπλοκής παρά στην απευθείας προσέγγιση με τον ΟΗΕ ή μέσω ΜΟΕ –που και η τουρκοκυπριακή πλευρά, προφανώς, προσδοκά. Για τη διεθνή κοινότητα, ωστόσο, σημασία έχει και η κατεχόμενη Τουρκία – Δύσης και Τουρκίας – Ε.Ε. για σειρά ανοικτών ζητημάτων, συμπεριλαμβανομένων και των πιυχών της τουρκικής οικονομίας που έχουν συνέπειες για σειρά ευρωπαϊκών κρατών. Η πρόσφατη συμμετοχή της Ισπανίας και της Πολωνίας σε άσκηση που συμμετείχε η «ΤΔΒΚ» υπενθυμίζει και τις προσλήψεις σειράς ευρωπαϊκών κρατών που βλέπουν στο Κυπριακό μάλλον ένα χρονίζον άλυτο πρόβλημα παρά το κλειδί βελτίωσης των ευρωτουρκικών σχέσεων. Το ίδιο ισχύει και για τον ΟΗΕ που ενίοτε είτε δεν αντιλαμβάνεται επιμέρους τακτικού, είτε ανέχεται την παρτίδα κόκκινων γραμμών. Σημασία, για να απαντήσουμε αν στους επόμενους μήνες θα υπάρξει κινητικότητα στο Κυπριακό ή θα συνεχιστεί το αδιέξοδο, δεν έχει μόνο να απαντήσουμε πως επιστρέφουμε στο τραπέζι του διαλόγου αλλά, κυριότερα, τι αποδέχεται κάθε πλευρά να διαπραγματευτεί, δεδομένου ότι το 2017 εκτός του ζητήματος Ασφάλειας και των Εγγυήσεων μεγάλο μέρος του Κυπριακού θεωρείται «επιλυμένο». Τέλος, στη φάση που βρισκόμαστε, με τις ανυπέβλητες δυσκολίες και τον συνεχιζόμενο πόλεμο στην Ουκρανία, το blame-game της αποτυχίας επανεκκίνησης του διαλόγου –σε διεθνές τουλάχιστον επίπεδο– δεν έχει τεράστια σημασία. Όχι για το αν φταίει η ε/κ ή η τ/κ πλευρά, αλλά γιατί στο Κυπριακό τα σκληρά δεδομένα επί του εδάφους πηγαίνουν πολύ μακρύτερα από την μικρο-

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Στο Κυπριακό να είσαι ντόμπρος

Το Κυπριακό είναι αυτό που μας καθορίζει. Προβληματικό και μη φυσιολογικό να καθορίζεται ένα κράτος, πάνω από μισό εκατομμύριο Έλληνες της Κύπρου, από ένα πρόβλημα για μισό αιώνα, αλλά αυτά είναι δυστυχώς τα δεδομένα. Πάνω στο Κυπριακό, στον νόστο της πατρίδας γης, στον πόθο για επιστροφή κτίστηκαν και κτίζονται πολλές καριέρες. Πρωτίστως πολιτικές, αλλά όχι μόνο. Το δυστύχημα είναι πως μετά από πενήντα χρόνια λίγοι πιστεύουν στην επιτυχή κατάληξη μιας ενδεχόμενης νέας διαδικασίας για επίλυση του Κυπριακού. Ακόμη πιο λίγοι είναι αυτοί που θεωρούν πως επιπράζει ή όχι τον τόπο μας αυτή η λήξη της εκκρεμότητας. Η έλλειψη εννημέρωσης, η μη τοποθέτηση, πρωτίστως από εμάς τους πολιτικούς,

των δεδομένων στη σωστή τους βάση, δημιουργεί όλα αυτά τα στρεβλά και την εντύπωση πως ζούμε σε ένα φυσιολογικό κράτος.

Το ζητούμενο βεβαίως δεν είναι να γίνουμε κινδυνολόγοι. Ο στόχος θα πρέπει να είναι η ελπίδα να υπερνική τον φόβο, ο ρεαλισμός να είναι μπροστά από κάθε πρόταση, να μην κρυβόμαστε ποτέ πίσω από το ανέφικτο λόγω της αρνητικότητας, που είναι, στάσης της Τουρκίας. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός είναι η διαχρονική πραγματική φωνή έκφρασης αυτού του υγιούς πατριωτισμού. Και ως τέτοια πρέπει να παραμείνει. Η μεγάλη δύναμη της παράταξής μας είχε –πιστεύω– ως πηγή της αυτή τη σταθερή θέση, ειδικά στο εθνικό μας θέμα. Κατάφερνε να φέρνει κάτω από την ίδια στέγη ανθρώ-

πους διαφορετικών τάσεων και αφετηριών που είχαν όμως ένα κοινό σημείο: Την αγάπη για το καλύτερο του τόπου, τη σωστή ανάγνωση των δεδομένων και την πίστη πως η λήξη της εκκρεμότητας του Κυπριακού με μια λύση διζωνικής/ δικονομικής ομοσπονδίας να είναι μπροστά από την επιβίωση του Ελληνισμού είναι καλύτερη από τη διαίωση της κατοχής. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν «σέρνει τα πόδια του», δεν «παίζει κατενάτιο», δεν «σιγοντάρει» πολιτικές δυνάμεις που μασάνε τα λόγια τους.

Αυτές είναι κάποιες από τις βασικές σταθερές που καθορίζουν εδώ και 47 χρόνια την παράταξή μας. Σήμερα, σε ένα περιβάλλον πρωτόγνωρο για τα πολιτικά δράματα της χώρας, έχουμε ένα ρόλο

που επιτάσσει να συνεχίσουμε να μην σέρνουμε τα πόδια μας. Το πρωτόγνωρο περιβάλλον έχει να κάνει με το ότι για πρώτη φορά στη διακυβέρνηση της χώρας δεν μετέχει είτε η παράταξή μας είτε το ΑΚΕΛ. Όχι πως το κόμμα της Αριστεράς στάθηκε ποτέ στο ύψος των περιστάσεων των ώρα της κρίσης, αλλά έχει τουλάχιστον, διαχρονικά, προσέγγιση υπέρ της επανέναρξης του διαλόγου. Είναι λοιπόν η πρώτη φορά που οι εταίροι στη διακυβέρνηση είναι οι δυνάμεις που είτε είναι εναντίον της λύσης της ΔΔΟ, είτε εναντίον του πλαισίου Γκουτέρες. Σε αυτό το περιβάλλον ο ρόλος του Δημοκρατικού Συναγερμού είναι σημαντικός. Είναι η πολιτική δύναμη που θα σπρώξει, σε ενδεχόμενο δημιουργίας συνθηκών επανέναρξης των διαπραγματευ-

σεων, τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να προχωρήσει με τόλμη και ελπίδα.

Για να δημιουργηθούν αυτές οι συνθήκες χρειάζεται για τα επόμενα συνδρομή. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας χρειάζεται να μιλήσει ντόμπρο. Όχι για να στείλει μήνυμα στο εσωτερικό αλλά στη Νέα Υόρκη. Ας στείλει επιστολή στον γενικό γραμματέα και να του αποδεικνύει την ετοιμότητά του. Παρά να λείπει μέσω δηλώσεων στον Τ/κ ηγέτη Ερσίν Τατάρ πως είναι έτοιμος ακόμη και αύριο να τον συναντήσει, ας το εκφράσει είτε στον ίδιο είτε διαμέσου του ΟΗΕ. Αντί να πλεφώνει στον Αντόνιο Γκουτέρες για να τον ενθαρρύνει για τα αποτελέσματα από τις επαφές στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τον διορισμό ειδικού απεσταλμένου από την

Ε.Ε., ας το κάνει ανάποδα. Τους Ευρωπαίους θα πρέπει να έχει στόχο να ενημερώσει για τα αποτελέσματα της προσπάθειας να διοριστεί ειδικός απεσταλμένος από τα Ηνωμένα Έθνη.

Το ορόσημο των εκλογών στην Κύπρο, στην Τουρκία και στην Ελλάδα τελευτώνει σε μια βδομάδα. Όλοι συγκλίνουν πως το φθινόπωρο θα υπάρξει κινητικότητα. Σε αυτή τη συγκυρία οφείλουμε να είμαστε ντόμπροι και ξεκάθαροι. Πρωτίστως ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός, χωρίς να σέρνει τα πόδια του, θα είναι εκεί, έτοιμος να ενισχύσει.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ. Πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών. twitter: @dmdemetriou

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Η Λευκωσία προσβλέπει σε «ενεργότερη εμπλοκή» της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Κυπριακό, επιδιώκοντας όπως υπερβεί τον ρόλο που διαδραματίζει στο παρελθόν, χωρίς ωστόσο να έχει διασφαλίσει την κατεύθυνση που θα προσλάβει η εν λόγω επιδιωκόμενη «ενεργότερη ευρωπαϊκή εμπλοκή». Όπως πληροφορείται η «Κ», η Ε.Ε. επί του παρόντος «στέλνει την μπάλα στην εξέδρα», σε δύο επίπεδα. Αφενός, παραπέμπει στα Ηνωμένα Έθνη και στον διορισμό δικού τους απεσταλμένου για το Κυπριακό, πριν καν τεθεί θέμα συζήτησης του αιτήματος της Λευκωσίας για διορισμό «ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας», η οποία σε κάθε περίπτωση δεν θα είναι από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπως επιδιώκει η κυπριακή κυβέρνηση. Αφετέρου και επί της ουσίας, δεν έχει παρασχεθεί καμία εγγύηση κατά τις επαφές του προέδρου Χριστοδουλίδη στις Βρυξέλλες, στο Βερολίνο, στο Παρίσι και στο Στρασβούργο, αναφορικά με την ποιότητα και τα χαρακτηριστικά της διευθέτησης που θα πρέπει να επιδιωχθεί στο Κυπριακό. Με άλλα λόγια, σύμφωνα με άριστα ενημερωμένη πηγή στην έδρα της Ε.Ε., οι συζητήσεις που εγκαινίασε πριν από τρεις μήνες ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, εξακολουθούν να κινούνται σε πολύ ρηκά νερά, καθώς το αίτημα για «ενεργότερη εμπλοκή» της Ε.Ε. στο Κυπριακό, αν και πολιτικά εύηχο, στερείται ουσιαστικού περιεχομένου και εξαντλείται στην προσπάθεια επανέναρξης μιας διαδικασίας ανεξαρτήτως της πορείας που θα προσλάβει.

Τα πράγματα καθίστανται ακόμη πιο δύσκολα για τη Λευκωσία, αν αναλογιστούμε ότι η Ε.Ε. είχε στο παρελθόν τηρήσει ιδιαίτερα εποικοδομητική στάση σε αξιώσεις της Άγκυρας για παρεκκλίσεις από το κοινοτικό κεκτημένο, δημιουργών-

Οι συζητήσεις που εγκαινίασε πριν από τρεις μήνες ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, εξακολουθούν να κινούνται σε πολύ ρηκά νερά, καθώς το αίτημα για «ενεργότερη εμπλοκή» της Ε.Ε. στο Κυπριακό στερείται ουσιαστικού περιεχομένου.

τας «αρνητικά προηγούμενα». Οι τελευταίες απευθείας διαπραγματεύσεις κατέδειξαν και στην πράξη, ότι η Ε.Ε. ήταν έτοιμη να βρει εκείνες τις νομικές φόρμουλες που θα επέτρεπαν την υιοθέτηση μιας λύσης, ανεξαρτήτως της ποιότητας και των χαρακτηριστικών της. Με μοναδικό γνώμονα τη διασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του κυπριακού κράτους, μετά την οποία διευθέτηση. Κάτι που είχε οδηγήσει κύκλους της προηγούμενης κυβέρνησης (όταν ο σημερινός πρόεδρος ήταν κυβερνητικός εκπρόσωπος) να υποστηρίξουν ότι η εμπλοκή της Ε.Ε. έτεινε να καταστεί «μπούμερανγκ» για την ίδια τη Λευκωσία. Γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους θα ανέμενε κανείς ότι το αίτημα του προέδρου Χριστοδουλίδη για «ενεργότερη εμπλοκή» της Ε.Ε. στο Κυπριακό, θα επιχειρούσε εκ προοιμίου να διασφαλίσει

την ουσία, δηλαδή το περιεχόμενο αυτής της προσπάθειας, πριν θέσει θέμα διορισμού μιας «ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας» για την υλοποίησή της. Για να αποφευχθούν «περιπέτειες» του παρελθόντος, οι οποίες με την «ενεργή εμπλοκή» της Κομισιόν, άγγιξαν τον περιορισμό των τεσσάρων ελευθεριών για τους Κυπρίους πολίτες, σε ζητήματα εγκατάστασης, ενώ αντίστοιχα επιδίωξαν να παρασχεθεί ένα ιδιότυπο καθεστώς απόλυσης των θεμελιωδών ελευθεριών σε Τούρκους πολίτες, μετά από μια λύση του Κυπριακού. Με μοναδική εξαίρεση τη φραστική στήριξη που εξασφάλισε η Λευκωσία, από την Ε.Ε. στα θέματα ασφάλειας-εγγυήσεων, η Κομισιόν, επιχείρησε στις πλείστες των περιπτώσεων να ικανοποιήσει τα αιτήματα της Άγκυρας στο Κυπριακό, στο πλαίσιο της διαδικασίας των διαπραγματεύσεων.

As δούμε μερικά από τα πλέον πρόσφατα αρνητικά παραδείγματα:

• **Περιορισμός δικαιώματος εγκατάστασης:** Στην τελευταία προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού, παρά τις ενστάσεις της Λευκωσίας, η Κομισιόν είχε «καθοδηγήσει» την τουρκική πλευρά στο ζήτημα περιορισμού του δικαιώματος εγκατάστασης των Ελληνοκυπρίων προσφύγων στο βόρειο τμήμα της Κύπρου, σε περίπτωση μιας ενδεχόμενης λύσης. Η Άγκυρα και το ψευδοκράτος αξιωναν όπως ο «περιορισμός» αυτός (παρέκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης εγκατάστασης), επενδύονταν με τον μανδύα του πρωτογενούς δικαιώματος. Όστε να μην υπάρχει δυνατότητα προσβολής του, στο Δικαστήριο της Ε.Ε. Η Κομισιόν ενεργοποίησε τη Νομική της Υπηρεσία και διαβεβαίωσε την Άγκυρα ότι εάν στο πλαίσιο μιας ενδεχόμενης λύσης

του Κυπριακού αποφασιστεί ότι Ελληνοκύπριοι δεν θα δύνανται να εγκατασταθούν και να αποκτήσουν περιουσία στο βόρειο τμήμα της νήσου και ότι Τουρκοκύπριοι δεν θα δύνανται αντιστοίχως να πράξουν το ίδιο στο νότιο τμήμα, τότε αυτός ο περιορισμός θα αφορά μόνο στους νόμους και στο σύνταγμα του κοινού κράτους. Συνεπώς, «δεν θα αφορά στη Συνθήκη Προσχώρησης στην Ε.Ε. και κυρίως δεν θα συνιστά παρέκκλιση από το δικαίωμα της Ε.Ε.», ώστε να απαιτείται να καταστεί πρωτογενές δικαίωμα της Ε.Ε. Επί του προκειμένου, ο Μουσταφά Ακιντζί είχε δηλώσει τότε (συνέντευξη στον «Φιλελεύθερο») ότι «μιλήσαμε με τους αντιπροσώπους της Ε.Ε.» και ότι «θέματα που αφορούν στη ρύθμιση των ακινήτων θα είναι αρμοδιότητα της συνιστώσας πολιτείας και αυτό δεν είναι παρέκκλιση των ευρω-

παϊκών νόμων», με ό,τι αυτό στυνεπάγεται.

• **Η ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου κράτους:** Επίσης στην τελευταία προσπάθεια που καταβλήθηκε για την επίλυση του Κυπριακού, η Κομισιόν σε συνεννόηση με τον ΟΗΕ, επιχείρησε να ικανοποιήσει το αίτημα της Άγκυρας για ισότιμη μεταχείριση Τούρκων και Ελλήνων πολιτών μετά τη λύση στην Κύπρο, αναφορικά με το δικαίωμα παραμονής και εγκατάστασης. Ως επίσης και για ελεύθερη διακίνηση τουρκικών αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων στη νήσο. Ξεκινώντας ότι η Ελλάδα είναι κράτος-μέλος και η Τουρκία τρίτη χώρα. Στο πλαίσιο λοιπόν αυτής της τουρκικής αξίωσης για «ισότιμη εφαρμογή» των τεσσάρων ελευθεριών για Τούρκους και Έλληνες στην Κύπρο, η Κομισιόν ενεργοποίησε και πάλι τη Νομική της Υπηρεσία, η οποία εξέτασε

μεταξύ άλλων και τη ρήτρα του «μάλλον ευνοούμενου κράτους» (most favored nation-nation la plus favorisée) για την Ελλάδα, την Τουρκία και τη Βρετανία, όπως περιλαμβάνεται στο άρθρο 170 παράγραφος 1 του κυπριακού Συντάγματος. Σημειώνεται ότι το ευρωπαϊκό κεκτημένο, το οποίο έχει υιοθετήσει η Κυπριακή Δημοκρατία με την ένταξη της στην Ε.Ε. το 2004, υπερισχύει του κυπριακού Συντάγματος του 1960 και συνεπώς η εν λόγω ρήτρα δεν θα έπρεπε καν να εξεταστεί από την Κομισιόν. Πόσω μάλλον να αποτελέσει σημείο αναφοράς για το μέλλον, σε μια ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού.

• **Τα μοντέλα Πορτογαλίας-Καλίνινγκραντ:** Για τους ίδιους ακριβώς λόγους, ικανοποίησης του τουρκικού αιτήματος «ισότιμης εφαρμογής» των τεσσάρων ελευθεριών για Τούρκους και Ευρωπαίους πολίτες, η Κομισιόν «ξεσέκωσε» τα προηγούμενα μοντέλα της Πορτογαλίας και του Καλίνινγκραντ. Το «μοντέλο Πορτογαλίας» αφορά σε παρέκκλιση από το κεκτημένο, το οποίο είχε ζητήσει η ίδια η Λισσαβόνα κατά τις ενταξιακές της διαπραγματεύσεις, προκειμένου να παραχωρεί άδειες παραμονής και εργασίας σε πολίτες από τη Βραζιλία. Αν και η περίπτωση της Κύπρου είναι διαφορετική, καθώς είναι ήδη κράτος-μέλος της Ε.Ε. και δεν ζητάει παρέκκλιση για πολίτες από την Τουρκία, η Κομισιόν είδε προφανώς κάποιες ομοιότητες και επιχείρησε να εξετάσει το ενδεχόμενο εφαρμογής του μοντέλου Πορτογαλίας στην Κύπρο. Ομοίως και το «μοντέλο του Καλίνινγκραντ» το οποίο επικεντρώνεται στη διακίνηση (τράνζιτ) προσώπων και αγαθών διά μέσου κράτους-μέλους της Ε.Ε. (Λιθουανία), από και προς τη Ρωσία, χωρίς ευρωπαϊκές διατυπώσεις. Ως μία κατ' εξαίρεση παραχώρηση προς τη Ρωσία, προκειμένου οι πολίτες και τα αγαθά της να διακινούνται, προς τον απομονωμένο ρωσικό θύλακα, ο οποίος είναι περικυκλωμένος από τη Λιθουανία και την Πολωνία. Αν και στην περίπτωση του «μοντέλου Καλίνινγκραντ», δεν φαίνεται διά γυμνού οφθαλμού οποιοσδήποτε συσχετισμός με την αξίωση Ερντογάν για παραμονή και εγκατάσταση Τούρκων πολιτών στην Κύπρο, ως επίσης και για ελεύθερη διακίνηση τουρκικών αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων μετά από μια ενδεχόμενη λύση, η Κομισιόν ενεργοποιήθηκε και δεν δίστασε να ξεσκονίσει «προηγούμενα», επικινώντας να τα συσχετίσει με την περίπτωση της Κύπρου, προκειμένου να ικανοποιήσει το τουρκικό αίτημα για τις «τέσσερις ελευθερίες». Όπως ακριβώς έπραξε και στο ζήτημα του περιορισμού του δικαιώματος εγκατάστασης Ελληνοκυπρίων προσφύγων.

Αυτά ακριβώς τα δεδομένα, τα οποία δεν είναι άγνωστα στη Λευκωσία, είχαν οδηγήσει πολιτικούς και διπλωματικούς κύκλους να εκφράσουν φόβους ότι η εμπλοκή της Ε.Ε. στην επίλυση του Κυπριακού, κατά την τελευταία διαπραγμάτευση, έτεινε να καταστεί «μπούμερανγκ» για τη Λευκωσία. Και αποτελούν τον βασικό λόγο, για τον οποίο η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη όφειλε να διασαφηνίσει και να οριοθετήσει την «ενεργότερη εμπλοκή» της Ε.Ε. στο Κυπριακό, πριν καν θέσει θέμα διορισμού «ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας» για την υλοποίηση της εν λόγω επιδιωκόμενης «ενεργότερης εμπλοκής».

Ανευ εγγυήσεων «ενεργότερη εμπλοκή» Ε.Ε.

«Στα τυφλά» φαίνεται ότι κινείται η Λευκωσία σχετικά με την επιδιωκόμενη λύση και τις παρεκκλίσεις από το κοινοτικό κεκτημένο

Θα ανέμενε κανείς ότι το αίτημα του προέδρου Χριστοδουλίδη για «ενεργότερη εμπλοκή» της Ε.Ε. θα επιχειρούσε εκ προοιμίου να διασφαλίσει την ουσία, δηλαδή το περιεχόμενο της προσπάθειας, πριν θέσει θέμα διορισμού «ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας» για την υλοποίησή της.

Η Κομισιόν μίλησε, αλλά η Λευκωσία έκλεισε τα αυτιά της

Σε τρεις περιπτώσεις, από το 2001, η Κομισιόν έχει καταστήσει σαφή την ετοιμότητά της να υιοθετήσει την οποία λύση του Κυπριακού, ανεξαρτήτως περιεχομένου, με μοναδική προϋπόθεση το κυπριακό κράτος να είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του κράτους-μέλους της Ε.Ε., έχοντας μια διεθνή προσωπικότητα.

Όστε το περιεχόμενο της λύσης, ούτε οι παρεκκλίσεις ενοχλούσαν την Κομισιόν, η οποία ενεργοποίησε σε πολλές περιπτώσεις την Νομική της Υπηρεσία, καθιστώντας σαφές ότι είναι σε θέση να βρει εκείνες τις νομικές φόρμουλες που θα οδηγούσαν στον περιορισμό των θε-

μελιωδών ελευθεριών και παράλληλα θα υιοθετήσουν μόνιμες παρεκκλίσεις από το ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Στις 25 Οκτωβρίου 2001, ο Πρόεδρος της Κομισιόν Ρομάνο Πρόντι μίλησε ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων στην Κύπρο, και δεν άφησε κανένα περιθώριο παρερμηνείας. Ανέφερε μπροστά σε όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα: «Επιτρέψτε μου να σημειώσω ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, με το κεκτημένο της, δεν θα αποτελέσει ποτέ πρόβλημα στην εξεύρεση λύσης στο κυπριακό πρόβλημα. Και πρόσθεσε ότι «είμαι αισιόδοξος ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να υιοθετήσει οποιοδήποτε διευθετήσει

Σε τρεις περιπτώσεις, από το 2001, η Κομισιόν έχει καταστήσει σαφή την ετοιμότητά της να υιοθετήσει την οποία λύση του Κυπριακού, ανεξαρτήτως περιεχομένου, με μοναδική προϋπόθεση το κυπριακό κράτος να είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του ως κράτος-μέλος της Ε.Ε.

συμφωνηθούν από τα μέρη, στο πλαίσιο μιας πολιτικής συμφωνίας». Ως μοναδική προϋπόθεση, ο κ. Πρόντι επισήμανε ότι «ως κράτος-μέλος της Ε.Ε., η Κύπρος θα πρέπει οπωσδήποτε να συμμετέχει 'με μια φωνή' στο Συμβούλιο Υπουργών».

Το 2004, η ομάδα που τότε επιτρόπου διεύθυνσης Γκούντερ Φερχόιγκεν φρόντιζε να παρομοιάσει το ευρωπαϊκό κεκτημένο με ένα λαστικένιο αντικείμενο, το οποίο η Κομισιόν και οι υπηρεσίες της, είχαν—και προφανώς εξακολουθούν να έχουν—τη δυνατότητα να επιμυκύνουν και να συρρικνώνουν αναλόγως των επιδιωξεών τους. Με τον τρόπο αυτό, ο περίγυρος του κ. Φερχόιγκεν υποστήριξε ότι

η Κομισιόν ήταν σε θέση να ενσωματώσει τη λύση που προέβλεπε το Σχέδιο Ανάν, ανεξαρτήτως μόνιμων παρεκκλίσεων από το κεκτημένο.

Ομοίως και ο επίτροπος διεύθυνσης Όλι Ρεν, λίγα χρόνια αργότερα, από το βήμα της Επιτροπής Εξωτερικών της Ευρωβουλής, εξήγησε ότι η Ε.Ε. ήταν έτοιμη να υποδεχθεί οποιαδήποτε λύση συμφωνήσουν τα δύο μέρη στην Κύπρο, διαμνύοντας χαρακτηριστικά ότι η Κομισιόν θα μπορούσε ακόμη και να τετραγωνίσει τον κύκλο προκειμένου να υιοθετήσει την οποιαδήποτε διευθέτηση στο κυπριακό πρόβλημα. Και πάλι ανεξαρτήτως μόνιμων παρεκκλίσεων.

LIFE IN PERFECT BALANCE

LIMASSOL GREENS

Το Limassol Greens είναι ο πιο συναρπαστικός νέος προορισμός αναψυχής στην Κύπρο. Μόλις 35 λεπτά μακριά από δύο διεθνή αεροδρόμια και δίπλα στο μεγαλύτερο καζίνο της Μεσογείου, το Limassol Greens είναι μια όαση ηρεμίας βυθισμένη σε καταπράσινους κήπους, το ιδανικό μέρος για να χαλαρώσετε και να περάσετε πολύτιμες στιγμές με την οικογένεια και τους φίλους σας.

Με ένα μοναδικό συνδυασμό από επαύλεις, μεζονέτες και διαμερίσματα, ένα γήπεδο πρωταθλήματος γκολφ 18 οπών, εγκαταστάσεις αναψυχής και ευεξίας, το Limassol Greens είναι το πιο περιζήτητο μέρος στο νησί για διαμονή και επένδυση.

GOLF PROPERTIES FOR SALE €550 000 | 8000 7888 | LIMASSOLGREENS.COM

Developed by Lanitis Golf Public Co Ltd.

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Η καταγγελία του πρώην πρόεδρου της επιτροπής Δεοντολογίας και Προστασίας Αθλητισμού Ανδρέα Παπακαρλάμπους ότι ο τέως πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης τού ζήτησε να σταματήσει την έρευνα για τον φιλικό αγώνα ανάμεσα σε Καρμιώτισσα και Απόλλωνα, που διεξήχθη το καλοκαίρι του 2020, προκάλεσε σοβαρές πολιτικές προεκτάσεις στο εσωτερικό του Δημοκρατικού Συναγερμού, όμως παράλληλα αποτέλεσε την αφορμή για να ανοίξει ο ασκός του Αιόλου στα ποδοσφαιρικά πράγματα για το ενδεχόμενο διαπλοκής και συγκάλυψης. Ήδη στην τελευταία συνεδρία της επιτροπής Θεσμών ανακοινώθηκε ο διορισμός ερευνητών λειτουργών για την υπόθεση των 16 ύποπτων παικνιδιών. Την ίδια στιγμή, όμως, μπήκε στο κάδρο και ο ρόλος που διαδραματίζει ο πρόεδρος της ΚΟΠ Γιώργος Κούμας, καθώς θα διερευνηθεί το ενδεχόμενο επαγγελματικού ασυμβίβαστου, μετά από στοιχεία που κατέθεσε ο γενικός ελεγκτής Οδυσσέας Μιχαηλίδης.

Στην «Κ» μίλησαν για τις εξελίξεις ο πρόεδρος της επιτροπής Θεσμών Δημήτρης Δημητρίου και ο βουλευτής του ΑΚΕΛ Ανδρέας Πασιουρτίδης. Ο κ. Δημητρίου χαρακτήρισε ενθαρρυντικές τρεις εξελίξεις: Η επιτροπή Δεοντολογίας και Προστασίας του Αθλητισμού έχει διορίσει ερευνητές λειτουργούς για την υπόθεση των 16 ύποπτων παικνιδιών, για τους οποίους, ο πρώην γραμματέας της επιτροπής, Χάρης Σαββίδης, μίλησε στην

Όπως πληροφορείται η «Κ», στη συνέχεια στη Βουλή θα συζητηθούν οι εισηγήσεις της επιτροπής Δεοντολογίας Αθλητισμού για τροποποίηση του νόμου και οι έρευνες της για τα 16 ύποπτα παικνίδια και το ασυμβίβαστο του προέδρου της ΚΟΠ.

Στο μικροσκόπιο των ερευνών και ο Κούμας

Εξετάζεται το ενδεχόμενο σύγκρουσης συμφερόντων για τον πρόεδρο της ΚΟΠ, ενώ ερευνητές λειτουργοί διορίζονται για τα 16 ύποπτα παικνίδια

—
Αν και ο νόμος για τις παρακολουθήσεις ψηφίστηκε το 2020, οι πάροχοι τηλεφωνίας δεν διαθέτουν ακόμα τα απαραίτητα μηχανήματα ώστε να δίνουν πρόσβαση στις αρχές.

πρώτη συνεδρίαση της επιτροπής για κύκλωμα συγκάλυψης, με τη συμμετοχή της ΚΟΠ και της UEFA. Επίσης, η ίδια επιτροπή δεσμεύτηκε ότι θα διορίσει άλλους ερευνητές λειτουργούς για ενδεχόμενο επαγγελματικό ασυμβίβαστο του προέδρου της ΚΟΠ, Γιώργου Κούμα, μετά τα στοιχεία που κατέθεσε στη δεύτερη συνεδρίαση της επιτροπής, ο γενικός ελεγκτής, Οδυσσέας Μιχαηλίδης. Σύμφωνα με αυτά, από το 2010, ο Γιώργος Κούμας, όταν ήταν αναπληρωτής πρόεδρος της ΚΟΠ, έχει οικονομικές συμφωνίες με την ΑΤΗΚ για παραχώρηση δικαιωμάτων τηλεοπτικής μετάδοσης αγώνων συγκεκριμένων ομάδων του κυπριακού ποδοσφαίρου και συγχρόνως, ενεργώντας

με την προσωπική του ιδιότητα, έχει οικονομικές συμφωνίες με την ΑΤΗΚ για διάφορα θέματα που δεν αφορούν κυπριακό ποδόσφαιρο.

Όπως αποκαλύφθηκε στη δεύτερη συνεδρίαση, η επικεφαλής της Εθνικής Αρχής Στοιχημάτων Ιωάννα Φιάκου βρίσκεται υπό ποινική έρευνα με την κατηγορία της άρνησης να παραθέσει στοιχεία για συγκεκριμένη εταιρεία στοιχημάτων σε έρευνα για το πόρισμα Παπασταύρου, που διεξήγαγε το πρώην μέλος της επιτροπής Δεοντολογίας και Προστασίας Αθλητισμού, Χάρης Σαββίδης. Βέβαια, τα πιο πάνω αφορούν μία από τις πτυχές του προβλήματος. Κυρίως αγγίζουν την επιτροπή Δεοντολογίας και Προστασίας Αθλητισμού, για

την οποία εκφράστηκε πολιτική βούληση και από πλευράς κυβέρνησης και από πλευράς Βουλής να θωρακιστεί με νομοθετικά όπλα, ώστε να είναι αποτελεσματικό το έργο της.

Όπως πληροφορείται η «Κ», τα μέλη της επιτροπής Θεσμών συμφώνησαν ότι οι δύο επόμενες συνεδριάσεις θα αφορούν (με τη συγκεκριμένη σειρά) τις εισηγήσεις της επιτροπής για τροποποίηση του νόμου και τα πορίσματα των ερευνών της για τα 16 ύποπτα παικνίδια και το ασυμβίβαστο του προέδρου της ΚΟΠ.

Την ίδια ώρα το μέλος της επιτροπής Θεσμών και βουλευτής του ΑΚΕΛ, Ανδρέας Πασιουρτίδης, δήλωσε στην «Κ» ότι δεν νιώθει κα-

θόλου αισιόδοξος, με βάση τα όσα άκουσε στη Βουλή, μέχρι να δει πράξεις. Μάλιστα, είπε με νόημα ότι η επιτροπή Δεοντολογίας και Προστασίας του Αθλητισμού έκανε έρευνα και έβγαλε το πόρισμα Παπασταύρου από το 2021, το οποίο εστάλη στη νομική Υπηρεσία και ακόμα να οδηγηθεί κάποιος στο Δικαστήριο.

Οι παρακολουθήσεις

Εκτός από την αφοπλισμένη επιτροπή, μία άλλη πτυχή του προβλήματος, είναι η μη εφαρμογή των υφιστάμενων νομοθεσιών. Εδώ ο κ. Πασιουρτίδης επικαλείται το παράδειγμα των παρακολουθήσεων. Στη δεύτερη συνεδρίαση της Βουλής φάνηκε ότι παρά το γεγονός

ότι ο σχετικός νόμος ψηφίστηκε το 2020, ακόμα οι πάροχοι τηλεφωνίας δεν διαθέτουν τα απαραίτητα μηχανήματα και υποδομές, ώστε να δίνουν πρόσβαση σε τηλεφωνικές διαλέξεις στις αρμόδιες αρχές και να μπορέσει να εφαρμοστεί η νομοθεσία. Όπως είπε στη Βουλή η εκπρόσωπος της νομικής Υπηρεσίας, το ζήτημα βρίσκεται στο τελικό στάδιο. Εδώ υπεθυμίζει ο κ. Πασιουρτίδης, ότι σε άλλες χώρες παρόμοια κυκλώματα εξιχνιάστηκαν μέσα από παρακολουθήσεις, όπως στην Ιταλία και την Ελλάδα.

Ο φόβος

Μία τρίτη πτυχή είναι η άρνηση των μαρτύρων να προβαίνουν σε

καταθέσεις, διότι νιώθουν απροστάτευτοι. Στη δεύτερη συνεδρίαση, ο πρώην γραμματέας της επιτροπής Χάρης Σαββίδης είπε ότι —και σε αυτό το σημείο έθεσε θέμα τηλεφωνικών παρακολουθήσεων— ενώ μιλούσε τηλεφωνικά με μάρτυρες και έκλεινε μαζί τους ραντεβού κατάθεσης για το πόρισμα Παπασταύρου, την παραμονή της κατάθεσης δύο δέχθηκαν βομβιστική επίθεση και ένας απειλήθηκε, με αποτέλεσμα να μην καταθέσουν, ενώ ο εκπρόσωπος της αστυνομίας ανέφερε ότι, ενώ αθλητικοί παράγοντες προβαίνουν σε δημόσιες καταγγελίες στα ΜΜΕ, όταν η αστυνομία τους καλεί να δώσουν καταθέσεις, δηλώνουν ότι δεν γνωρίζουν τίποτα.

Γι' αυτό το ζήτημα, ο κ. Δημητρίου ανέφερε ότι «η Βουλή χρειάζεται να θωρακιστεί τους μάρτυρες. Και η νομοθεσία που ψηφίσαμε για την προστασία μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος είναι μία νομοθεσία, που στη βάση και των όσων είπε κατά καιρούς ο επιτροπός Διαφάνειας και πρόεδρος της Ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς, Χάρης Πογιατζής, χρζεί μεγάλης βελτίωσης, ούτως ώστε να είναι πραγματική η προστασία αυτών των μαρτύρων και όχι με κατ' επίφαση προστασία». Από την πλευρά του ο κ. Πασιουρτίδης τόνισε ότι «η Βουλή ψήφισε νομοθεσία το 2021 για τους πληροφοριοδότες, στην οποία υπάρχουν συγκεκριμένες πρόνοιες που προστατεύουν τους πληροφοριοδότες, από εκεί και πέρα είναι ευθύνη των διωκτικών και ανακριτικών αρχών να διασφαλίσουν και να δώσουν εκείνες τις εγγυήσεις ασφαλείας που πρέπει στους μάρτυρες για να μπορούν να μαρτυρούν».

Οι ανακρίσεις

Σύμφωνα με τον κ. Πασιουρτίδη, άλλα ζητήματα που προέκυψαν στη Βουλή και προκαλούν προβληματισμό είναι τα εξής: Η παραδοχή της αστυνομίας στη Βουλή, ότι μέχρι σήμερα δεν κατάφερε να στοιχειοθετήσει ούτε μία υπόθεση (96 φάκελοι από το 2011 μέχρι σήμερα) στο δικαστήριο για χειραγώγηση αγώνα ποδοσφαίρου. Επίσης, οι μη αποτελεσματικές ανακρίσεις. Η εκπρόσωπος της νομικής Υπηρεσίας, Πωλίνα Ευθυβούλου, ανέφερε ότι από το 2017 επεσήμαναν προβλήματα στη διεκπεραίωση του ανακριτικού έργου. Πρόσφατα, η υπηρεσία ετοίμασε έναν οδηγό προς τις ανακριτικές αρχές, σε σχέση με το πώς να βγάζουν σωστά εντάλματα, για να αποφεύγονται λάθη.

Τέλος, η μη συνεργασία μεταξύ αρχών, με το παράδειγμα της επικεφαλής της Εθνικής Αρχής Στοιχημάτων, η οποία βρίσκεται υπό ποινική έρευνα με την κατηγορία της άρνησης να παραθέσει στοιχεία στον Χάρη Σαββίδη της επιτροπής Δεοντολογίας και Προστασίας του Αθλητισμού.

ΑΡΘΡΟ / Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

Εξω από τα κατάστιχα του κόσμου

Την τελευταία δεκαετία, περί το 1,2 εκατ. κατατρεγμένοι από βαριές υποσαχάρειες και μεσανατολικές απειλές εκκίνησαν πάνω σε υποψήφια φέρετρα τον παράτολμο πηγαίο προς την Εδέμ, με την επίγνωση ότι πολλά στρέφονται εναντίον τους, όμως χωρίς τις τρομπέτες του φόβου αρχικά, παρά με μια σχεδόν εξωπραγματική πομπή ελπίδων. Για 25.000 τερματίστηκε η περιπέτεια της ζωής. Λιγότερες από τις μισές σορούς ανασύρθηκαν, οι υπόλοιπες —ποτέ δεν θα γίνει γνωστό ακριβώς πόσες— έμειναν για πάντα παγιδευμένες στον πάτο της υγρής αβύσσου ή ξεβράστηκαν στις αφρικανικές ή νοτιοευρωπαϊκές ακτές και τάφηκαν, χωρίς όνομα, εκεί. Κανείς δεν θα μάθει ποτέ ποιοι ήταν.

Για τους συγγενείς των αγνοουμένων είναι ένα δράμα μέσα στο δράμα. Μετά τη μη αναγνώριση των οικείων τους μεταξύ των νεκρών, αγωνιούν ατέρμονα. Χωρίς μια απάντηση περί του τελεσιδικού ή μη του θανάτου τους, πονούν ακατάπαυστα. Χωρίς το βίωμα της τελετουργίας του πένθους, της κηδείας, της ταφής, αδυνατούν να αποδεχθούν την απώλεια των αν-

θρώπων τους και να προχωρήσουν στη ζωή. Υποφέρουν από εφιάλτες, διατροφικές διαταραχές, κατάθλιψη, εξαρτήσεις, αρρώστιες, όπως ανέφερε ψυχίατρος σε ιταλικό Μέσο. «Μία μητέρα έχασε σε ναυαγίο τα τρία παιδιά της. Δεν τα είδε να πνιγούνται. Βρέθηκε ξαφνικά στη θάλασσα μόνη. Δεν ανασύρθηκαν νεκρά. Και συνεχίζει χρόνια τώρα να τα ψάχνει».

Αλυτο δράμα, που γρήγορα ξεχνιέται στον ελαττωματικό πολιτισμό μας, οι χιλιάδες αγνοούμενοι των ναυαγίων.

Οι μη καταγεγραμμένοι θάνατοι όχι μόνο αναπτύσσονται μέσα στην καρδιά των ζωντανών μια αδιέξοδη σύγκρουση. Επιπλέον εισάγουν στη ζωή τους σοβαρά προσκόμματα. Για παράδειγμα, οι σύζυγοι όσων έχουν εγκλωβιστεί στα βάθη των θαλασσών αδυνατούν να επανέλθουν με τα ανήλικα παιδιά τους στη νέα χώρα παραμονής τους, καθώς απαιτείται η έγκριση του πα-

τέρα. Αδυνατούν να κληρονομήσουν περιουσία. Αδυνατούν να ξαναπαντρευτούν χωρίς το πιστοποιητικό θανάτου του πρώην συντρόφου. Αδυνατούν να συμμετάσχουν σε ποινικές διαδικασίες κατά λαθροδιακινητών για εμπορία ανθρώπων και ανθρωποκτονία.

Ωστόσο, δεν είναι μόνον οι αγνοούμενοι που διαγράφονται από τη γραφειοκρατία του κόσμου, σαν

να μην υπήρξαν ποτέ. Και ανασυρθέντες νεκροί παραμένουν ανώνυμοι, σαν θολές ψηφίδες στην εικόνα της πιστοποιημένης τραγωδίας. Δύσκολα ταυτοποιούνται οι μη επιζήσαντες από το ταξίδι προς φωτεινή άκρη του τούνελ. Δείγματα DNA, φωτογραφίες, οδοντοστοιχίες, τατουάζ ή ουλές στο σώμα βοηθούν στην αναγνώριση ορισμένων σορών. Όμως δεν υφίσταται

κάποια ρύθμιση η οποία να καθιστά τις ευρωπαϊκές χώρες υπεύθυνες για την ταυτοποίηση των μεταναστών που πνιγνόνται στα νερά τους: δεν υπάρχουν διασυνδεδεμένα εργαστήρια για αυτοψίες: μια ευρωπαϊκή βάση δεδομένων, όπου θα καταθέτονταν στοιχεία οι Αρχές από Ιταλία, Μάλτα, Ισπανία, Ελλάδα, Κύπρο, προς διασταύρωση με τις πληροφορίες που παρέχουν οι ποινικοί συγγενείς. Δεκαετίες δραμάτων, που θα συγκινούσαν και τις πέτρες, το μόνο που κατόρθωσαν είναι να αναισθητοποιήσουν τα ηγετικά γρανάζια της ευρωπαϊκής μηχανής. Οικογένειες συρρέουν στις περιοχές των ναυαγίων, όπως οι οικείοι όσων επέβαιναν στο μοιραίο «Αντρίαν», περιμένοντας απαντήσεις που δεν μπορούν να τους δοθούν. Ισως, με καταθέσεις επιζώντων να γινόταν να χτιστούν ιστορίες αγνοουμένων, κάπως να ανασυσταθούν οι κουβέντες τους, οι κινήσεις τους τις δραματικές ώρες, για εκείνο το ψήγμα ενήμερωσης που έχουν τόσο ανάγκη όσοι έμειναν πίσω. Δεν είναι οι επιβαίνοντες στα ψαροκάικα του θανάτου άνθρωποι ήδη αποκομμένοι από τον τόπο τους. Συνομι-

λούν με τους δικούς τους στον δρόμο για τα αφρικανικά λιμάνια, αλλά και μετά, όταν αφεθούν —με το αζημίωτο— από τα κέντρα κράτησης της Λιβύης, όταν ελευθερωθούν από τα βασανιστήρια, τους εκβιασμούς, την καταναγκαστική εργασία, και στοιβάζονται σε καταστρώματα και αμπαρία. Ακολουθεί —κάποιες φορές— μακρά σιωπή, ασάλευτη και βαριά σαν πλάκα επιτύμβια... Η ανέλκυση ναυαγίων κοστίζει. Μόνο ένα από 68 ναυαγία ανασύρθηκε στην Ιταλία και έγιναν αυτοψίες στις φρικαστικά στουμπωμένες σορούς.

Πάνω τους εντοπίστηκαν μικροαντικείμενα που τους συνέδεαν με τους αγαπημένους τους, ακόμη και πλαστικά σακουλάκια με κόμμα από τη γη τους. Πολλοί ίσως δεν ήθελαν να εγκαταλείψουν τα σπίτα τους, όμως το έκαναν. Η λαχτάρα να αποδράσουν από τα τάγματα των θυμάτων υπερίσχυσε του φόβου μήπως ποντιστούν, αθρήνητοι, στα σκοτεινά βάθη της λεκάνης που τους χώριζε από τη Γη της Πατρίδας. Δεν μέτρησαν καλά την απανθρωπιά των δουλεμπόρων, που είχε αποκλείσει γι' αυτούς τις εξόδους του ονείρου.

Γιατί μας ενδιαφέρει σήμερα η Αγία Σοφία και ο βυζαντινός πολιτισμός;

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΟΛΕΒΑ

Η Αλωση συνεχίζεται! Στις 24 Ιουλίου 2020 ο Τούρκος Πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν διοργάνωσε την πρώτη προσευχή στην Αγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως, η οποία μετετράπη σε ισλαμικό τέμενος. Το διάταγμα υπεγράφη στις 10 Ιουλίου 2020 και ακριβώς την ώρα 14.53, για να συμβολίζει το έτος της Αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως. Η ημερομηνία της πρώτης προσευχής είναι η ημερομηνία της υπογραφής της τελικής Συνθήκης Ειρήνης του 1923, το τελευταίο από τα 17 πρωτόκολλα που αποτελούν την πολυσυζητημένη Συνθήκη της Λωζάνης. Ο συμβολισμός είναι σαφής: Ο Ερντογάν θαυμάζει την Αλωση και τον νέο οθωμανισμό και αμφισβητεί τα σύνορα, τα οποία καθορίζει η Συνθήκη της Λωζάνης.

Κάθε Έλληνας πολίτης έχει δικαίωμα και υποχρέωση να τιμήσει τη μνήμη των πεσόντων κατά την 29η Μαΐου 1453 στα τείχη της Βασι-

Η Αγία Σοφία και η Ρωμανία/Βυζάντιο εκφράζουν έναν πολιτισμό ορθόδοξο, ελληνικό και ταυτοχρόνως οικουμενικό.

λεύουσας και να ενδιαφέρεται για την τύχη της Αγίας Σοφίας και άλλων χριστιανικών ναών που μετετράπησαν σε ισλαμικά τεμνία.

Όπως εξηγεί η Ελένη Γλυκατζή - Αρβελέρ το Βυζαντινό κράτος (η Ρωμανία όπως ήταν το πραγματικό όνομά του) είχε τρία συστατικά: Ελληνική γλώσσα και Ελληνικό Πολιτισμό. Ρωμαϊκό Δίκαιο και πολιτειακή συγκρότηση. Ορθόδοξη Χριστιανική Πίστη. Και τα τρία αποτελούν και σήμερα θεμελιώδη στοιχεία της εθνικής μας ταυτότητας. Ως ορθόδοξοι χριστιανοί κατά την συντριπτικά πλειοψηφία και ως ενδιαφερόμενοι για τον διαχρονικό Ελληνικό Πολιτισμό είμαστε μέτοχοι της βυζαντινής κληρονομιάς, αλλά και το Ρωμαϊκό Δίκαιο, βελτιωμένο με την επίδραση του Χριστιανισμού και του Βυζαντίου, εφαρμόστηκε στη Νεότερη Ελλάδα, όπως φαίνεται και από τις αποφάσεις των Εθνικών Συνελεύσεων του Αγώνος.

Η Αγία Σοφία του Ιουστινιανού σχεδιάστηκε από Έλληνες Μικρασιάτες αρχιτέκτονες, τον Ανθέμιο και τον Ισιδώρο. Λειτουργήσει επί αιώνες ως ορθόδοξος ναός και η θεία λειτουργία ετελείτο στα ελληνικά.

Η Αγία Σοφία του Ιουστινιανού σχεδιάστηκε από Έλληνες Μικρασιάτες αρχιτέκτονες, τον Ανθέμιο και τον Ισιδώρο. Λειτουργήσει επί αιώνες ως ορθόδοξος ναός και η θεία λειτουργία ετελείτο στα ελληνικά. Οι εικόνες που διασώθηκαν είναι ορθόδοξες και οι επιγραφές είναι ελληνικές. Βεβαίως αποτελεί μνημείο της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά η οικουμενικότητα δεν αναιρεί την ελληνικότητά.

Ο ελληνισμός της Κύπρου διατηρεί έντονη τη μνήμη του βυζαντινού πολιτισμού. Η Ρωμανία, το όνομα της Αυτοκρατορίας, διασώζεται σε σημαντικά κείμενα της κυπριακής ορθόδοξης γραμματείας, όπως π.χ. στο ιστορικό κείμενο του Αγίου Νεοφύτου του Εγκλείστου: «Περί των κατά χώραν Κύπρον σκαιών». Ο Άγιος, που έζησε στα τέλη του 12ου και στις αρχές του 13ου αιώνος, περιγράφει την εισβολή των Αγγλων Σταυροφόρων

στη Μεγαλόνησο (εποχή Ριχάρδου Λεοντόκαρδου) μετρώντας τις αποστάσεις όχι από την Κύπρο, αλλά από τη Ρωμανία: «Χώρα εστίν Ιγκλιτέρρα, πόρρω της Ρωμανίας κατά βορράν». (Βλέπε τον Ε΄ τόμο έργων του Αγίου που εξέδωσε η Ιερά Βασιλική και Σταυροπυγική Μονή Αγίου Νεοφύτου, σελ. 406). Ένας μοναχός που ζει σε μία σπηλιά κοντά στην Πάφο δηλώνει πολίτης της Ρωμανίας, αισθάνεται Βυζαντινός Έλληνας. Σε άλλο κείμενό του παρακαλεί τον Άγιο Δημήτριο τον Θεσσαλονικέα να βοηθήσει τον στρατό της Ρωμανίας.

Εκτός από την Αγία Σοφία, και η Μονή της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη είναι ένα ορθόδοξο μνημείο που μετατράπηκε σε τζαμί. Ο ανακινιστής της τον 14ο αιώνα, ο Θεόδωρος Μετοχίτης, έγραψε ότι οι Βυζαντινοί της εποχής του ήταν απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων και μετείχαν στο γένος και στη γλώσσα των Ελλήνων.

Η Κωνσταντινούπολη και η Ρωμανία παρέμεινε πάντα επικαίρη για τους Έλληνες. Η απάντηση του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου στον Κωσμά τον Πορθητή κράτησε όρθιο τον Ελληνισμό επί Τουρκοκρατίας. Το «όχι» του τελευταίου αυτοκράτορα έδωσε ηθική δύναμη στην αντίσταση των κλεφτών και αρματολών. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης απάντησε στον Αγγλό πλοίαρχο Χάμιλτον ότι δεν δέχεται να υπογράψει συνθήκη με τους Τούρκους, διότι ο τελευταίος βασιλέας των Ελλήνων δεν συνθηκολόγησε. Εννοούσε τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο.

Μετά από τέσσερις αιώνες η μνήμη των ηρωικών πεσόντων το 1453 αναθέρμανε τη Μεγάλη Ιδέα και την επιθυμία για απελευθέρωση. Αν δεν υπήρχε η Μεγάλη Ιδέα δεν θα είχε γίνει η Επανάσταση του 1821 ούτε θα είχαμε απελευθερώσει άλλα ελληνικά εδάφη μετά την Ελληνική Επανάσταση.

Αλλά και ευρύτερα, πέραν του Ελληνισμού, ο βυζαντινός πολιτισμός τιμάται και θαυμάζεται από πολιτικούς και διανοητές. Ο αείμνηστος Ιταλός συγγραφέας και πολιτικός φιλόσοφος Ουμπέρτο Εκο στο βιβλίο του «Μπαουντολίνο» εκφράζει θαυμασμό για την ελληνική παιδεία των Βυζαντινών και για τον ελληνικό πολιτισμό της Κωνσταντινούπολης του 1204. Ήρωας του βιβλίου του είναι ο Νικήτας Χωνιάτης, ιστορικός συγγραφέας και πολιτικός που κατέγραψε σε θαυμασία αττική γλώσσα την καταστροφή της Κωνσταντινουπόλεως από τους Δυτικούς Σταυροφόρους της Δ΄ Σταυροφορίας το 1204. Ο Ντιμίτρι Ομπολένσκι, που δίδαξε σε βρετανικά πανεπιστήμια, στο βιβλίο του «Βυζαντινή Κοινοπολιτεία» γράφει ότι μέσω της ορθόδοξης θείας λατρείας, της μνημογραφίας, της αγιογραφίας, της ναοδομίας, όλοι οι ορθόδοξοι χριστιανοί αποτελούν σήμερα μια Βυζαντινή Κοινοπολιτεία. Εκατομμύρια ορθόδοξων χριστιανών στην Ανατολική Ευρώπη χρησιμοποιούν το κυριλλικό αλφάβητο, το οποίο ονομάστηκε έτσι για να τιμήσει τη μνήμη του Κωνσταντίνου/Κυρίλλου. Μαζί με τον αδελφό του Μιχαήλ/Μεθόδιο ο Κύριλλος εστάλη τον 9ο αιώνα σε ιεραποστολή προς τους σλαβικούς λαούς της Μεγάλης Μοραβίας (Γσεχίας) από τον Αυτοκράτορα και τον Πατριάρχη της Κωνσταντινουπόλεως. Οι δύο Έλληνες Θεσσαλονικείς αδελφοί μετέδωσαν το ελληνικό αλφάβητο και μάλιστα τη βυζαντινή μεγαλογράμματη γραφή στους σλαβικούς λαούς. Έτσι, σήμερα όλοι αυτοί γράφουν ελληνικά αλλά σμιλούν ρωσικά, σερβικά, βουλγαρικά κ.λπ.

Στη Μέση Ανατολή οι ορθόδοξοι χριστιανοί αποτελούν σήμερα μειοψηφία μέσα σε μία πλειοψηφία μουσουλμανική. Επιβιώνουν με πίστη στον Θεό και διατηρούν τη μνήμη του Βυζαντίου/ Ρωμανίας μέσω του ονόματός τους. Οι ίδιοι αποκαλούνται Ρουμ Ορτοντόξ, δηλαδή Ρωμιοί-Βυζαντινοί Ορθόδοξοι. Έχουν συνείδηση ότι συνεχίζουν τη βυζαντινή κληρονομιά μέσα σε δύσκολες συνθήκες. Ο πρόσφατος καταστροφικός σεισμός στη ΝΑ Τουρκία και στη Συρία μάς θύμισε τον αγώνα επιβίωσης που κάνουν. Είδαμε ορθόδοξους ναούς να γκρεμίζονται στην Αλεξανδρέττα, στο Χαλέπι κ.α. Αλλά το φρόνημά τους δεν γκρεμίζεται. Διαφυλάσσουν τον ελληνορθόδοξο πολιτισμό του Βυζαντίου.

Η Αγία Σοφία και η Ρωμανία/Βυζάντιο εκφράζουν έναν πολιτισμό ορθόδοξο, ελληνικό και ταυτοχρόνως οικουμενικό. Ας μιλήσουμε στα παιδιά μας για τη «Δόξα των Ελλήνων», όπως χαρακτηρίζει αυτόν τον πολιτισμό ο Γάλλος σύγχρονος βυζαντινολόγος Σιλβαίν Γκουγκενέμ (Εκδόσεις Ενάλιος, Αθήνα 2019). Ας αντλήσουμε ελπίδα από τον καμμό της Ρωμιοσύνης, όπως περιγράφει την ελληνορθόδοξη αγωνιστικότητα των Βυζαντινών ο Νομπελίσιος ποιητής μας Γιάννος Σεφέρης (βλέπε το ποιήμα του: «Νεόφυτος ο Εγκλείσιος μιλά»). Ας διατηρήσουμε στην πρώτη γραμμή του ενδιαφέροντός μας το ζήτημα της Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως. Διότι «άπαξ ναός, εσαεί ναός»!

Ο κ. Κωνσταντίνος Χολέβας είναι πολιτικός επιστήμιαν.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Αρτος και ΠΙΚ

Πάει και το Art Café, που παρουσίαζε η Μαρίνα Μαλένη στο ΠΙΚ. Το Art Café ήταν η μόνη πολιτιστική εκπομπή της κυπριακής τηλεόρασης και όσα χρόνια έβγαине στο αέρα φιλοξένησε εκατοντάδες ανθρώπους του πολιτισμού, έδωσε βήμα σε νέους καλλιτέχνες, παρουσίασε δεκάδες πολιτιστικές πρωτοβουλίες και γενικώς ήταν μία εκπομπή που αναδείκνυε την πολιτιστική δραστηριότητα του τόπου με επάρκεια. Τώρα τι τους έπιασε εκεί στο ΠΙΚ, που ενώ το Δ.Σ. του είχε συμφωνήσει να ανανεώσει το συμβόλαιο, ξαφνικά άλλαξε γνώμη, Κύριος οίδε και ακόμα να δω τι θα δουν τα μάτια μας. Έχουν κάτι άλλο στο μυαλό τους εκεί στο κρατικό μας κανάλι, θα αντικαταστήσουν την εκπομπή με κάτι άλλο; Καλό θα είναι πάντως να δώσουν τηλεοπτικό χρόνο στον δύμοιορο πολιτισμό αυτής της χώρας.

Ούτε λεπτό... ακόμα

Το ΕΛΑΜ αποφάσισε να αποχωρήσει από την Ολομέλεια, όταν η πρόεδρος της Βουλής Αννίτα Δημητρίου ανακοίνωσε πως θα τηρηθεί μονόλεπτη σιγή για τα θύματα από το ναυάγιο στην Πύλο και για τον θάνατο του Έλληνα μουσικοσυνθέτη Γιάννη Μαρκόπουλου. Αραγε για ποιο από τα δύο έφραγαν; Μήπως δεν κατάλαβαν; Διότι δεν είναι και τα πρώτα μυαλά εκεί στο ΕΛΑΜ... Αλλά, για να σοβαρευτούμε για το αν κατάλαβαν ή όχι, γιατί για το δεύτερο είμαι πεπεισμένος. Μια χαρά κατάλαβαν και επέλεξαν χωρίς ίχνος ντροπής να αποχωρήσουν από την αίθουσα σάμπως και ανέμεναν θα γίνοντουσαν λιγότερο πατριώτες. Δεν περίμενα κάτι άλλο από

Το ΠΙΚ αποφάσισε να κόψει το Art Café από το πρόγραμμά του και εμείς ελπίζουμε ότι θα το αντικαταστήσει με μία άλλη, καλύτερη, εκπομπή. Γιατί έτσι πάει, θες κάτι καλύτερο... αλλιώς γιατί να κόψεις κάτι που είναι καλό; Εκτός και αν υπάρχει ουρά...

τους βουλευτές του φασιστικού ΕΛΑΜ, οι οποίοι φαίνεται ότι δεν μπορούν να κατανοήσουν βασικές ανθρώπινες αξίες, δεν μπορούν να αντιληφθούν τι σημαίνει θάνατος και απελπισία -ας' τα βράς' τα και φασκελωκουκούλωσ' τα.

Viral ξανά
Ο μπτροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος βρή-

κε πάλι τρόπο να γίνει viral και απ' ότι φαίνεται ο άνθρωπος το απολαμβάνει. Να κηρύττει και να γίνεται αρεστός σε ένα συγκεκριμένο κοινό, το οποίο δεν είναι και όσο ευάριθμο πιστεύουμε. Δυστυχώς είναι πολλοί και πολλές. Καμία σημασία δεν έχει αν αυτά που κηρύττει είναι φληναφήματα, σημασία έχει ότι υπάρχουν άνθρωποι που τα πιστεύουν, που επηρεά-

ζονται και που δεν είναι απαραίτητα θρησκόληπτοι ή φονταμενταλιστές. Η ζημιά που κάνει στην Εκκλησία είναι πολύ μεγαλύτερη απ' όσο η Ιερά Σύνοδος πιστεύει.

Πάντως, δεν θα έπρεπε να τα λέει κατά συγγνώμη και όχι κατ' επιπαγήν; Και γιατί εν έτει 2023 να μη μιλάνε οι ιερείς και οι

ιεράρχες χωρίς να θέλουν να επιβάλουν βρόχον... Ο Απόστολος Παύλος μπορούσε.

Όλο αρχαία, αρχαία...

Τι γίνεται τελικά με αυτά τα αρχαία στην Πάφο, όπου και να σκάψεις βρίσκεις... κι ύστερα σου λένε πως δεν έχουμε πολιτισμό. Μόνο που αυτό είναι η κατάρα μας, παράγουμε πολλά περισσότερα αρχαία απ' όσα μπορούμε να καταναλώσουμε... και έτσι σοφά πράττουμε που τα κύνουμε, και από πάνω χτίζουμε ξενοδοχεία ολόκληρα... Τώρα που απ' ότι φαίνεται και το τμήμα Αρχαιοτήτων δεν θα ενταχθεί στο υφυπουργείο Πολιτισμού θα υπάρξουν σχετικές καθυστερήσεις... Ο κ. Χατζηγιάννης σε συνέντευξή του στον «Πολίτη» είπε πως θα χρειαστούν έξι μήνες ακόμη για να ενταχθεί το τμήμα στο υφυπουργείο του... ενημέρωσε και τον πρόεδρο της Δημοκρατίας... Η Στέλλα πάντως δεν κατάφερε να μάθει πως προχωράει το αίτημα, στο τμήμα Αρχαιοτήτων και οι συντεχνίες δεν γνωρίζουν κάτι σχετικό... και ο μνας τελειώνει... και το καλοκαίρι αρχίζει... και ποιος ασχολείται με τα αρχαία, ας τα καλύψουμε και ας χτίσουμε.

Διόρθωση: Στο «Αυθορμητώς» της Κυριακής 11 Ιουνίου εκ παραδρομής γράφτηκε «Κολοκασίδης» αντί του ορθού «Κασουλίδης», όπως αρχικά σημειώθηκε. Απολογούμαι για τυχόν αναστάτωση σε κάθε κ. Κολοκασίδα. Βέβαια η απορία παραμένει... πώς ο κ. Γιάννος Κασουλίδης βρέθηκε στη θέση του συντονιστή για θέματα οδοφραγμάτων της δικαιοδικής επιτροπής;

100 μέρες μοναξιάς

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Κάπως έτσι υποθέτω πρέπει να αισθάνεται ένας σκεπτόμενος πολίτης τις 100 αυτές μέρες της νέας κυβέρνησης: Μια αγωνιώδης μοναξιά. Ο λόγος; Η θλιβερή εντύπωση πως κανένας δεν φαίνεται να ξέρει πραγματικά τι του γίνεται με αποτέλεσμα εκείνα στα οποία ήλπιζε ο πολίτης πριν από τις εκλογές, να μοιάζουν τώρα αφελείς προσδοκίες, που τον αφήνουν σε ένα βηματισμό ακόμα πιο μετέωρο. Και σε τι προσδοκούσε ο πολίτης; Να αλλάξει επιτέλους ο τόπος μυαλά και νοοτροπία, ώστε να πάψει επιτέλους να εμπαίζει ο κάθε πολιτικός τη νοημοσύνη του κόσμου, κάνοντας καριέρα εις βάρος αυτής και της τσέπης του. Και σε τι ήλπιζε;

Να ηττηθεί αυτή η αδιόστατη κομματοκρατία που προκειμένου να κρύβει και να ράβει την πολιτική στα μέτρα των δικών της παικιδιών και συμφερόντων, τον κρατούσε δέσμιον των φόβων και των αγκυλώσεών του, τροφοδοτώντας τις σχέσεις εξάρτησης. Με άλλα λόγια, ο πολίτης όταν έδινε την ψήφο εμπιστοσύνης του στον νυν πρόεδρο, δεν το έκανε επειδή «μεταξύ των τυφλών βασιλεύει ο μονόφθαλμος», ούτε και γιατί ήθελε απλώς να εκδικηθεί την τέρως διακυβέρνηση για τα ρεζιλικά διαφθοράς στα οποία έμπλεξε τον τόπο. Το έκανε γιατί συνειδητοποίησε ότι η σήψη του κομματικού συστήματος ήταν σε τόσο προχωρημένη κατάσταση, ώστε μόνο ένας πολιτικός που έμοιαζε καθαρός και ταυτόχρονα διαβεβαίωνε καθημερινά πως αισθάνεται υπόλογος μόνο απέναντι στην κοινωνία των πολιτών, θα μπορούσε να φέρει τα πάνω-κάτω και να οδηγήσει σε μια αλλαγή πολιτικής συνείδησης και ωριμότητας. Τόσο πολύ κορόιδο, μάλιστα, έφτασε να αισθάνεται ο πολίτης, ώστε προκειμένου να επανακτήσει τη χαμένη του αξιοπρέπεια ήταν διατεθειμένος να προσπεράσει ακόμα και το γεγονός πως τα κόμματα που στήριζαν τον κ. Χριστοδουλίδη ήταν μέρος του κατεστημένου που τα ίδια διατεινόταν πως θα πολεμήσουν, καθώς επίσης και της νοοτροπίας που το συντηρεί.

Και ο λόγος που ο σκεπτόμενος πολίτης έβαλε συνειδητά νερό στο κρασί του σ' αυτό, ήταν επειδή πραγματικά πίστεψε ότι ο νυν Πρόεδρος είχε το σθένος και τους τρόπους να βάλει τον κάθε καταργήρα στον πάγκο του. Κοντολογίς, ο πολίτης δίνοντας ψήφο εμπιστοσύνης στον νυν Πρόεδρο δεν το έκανε επειδή επειγούσα προτεραιότητά του ήταν όλα αυτά που καταγράφονται (και όντως είναι) στα θετικά των 100 μερών (βλέπε ΑΤΑ, Κτιζώ, τετραμνη κτλ.) αλλά γιατί διέκρινε σε μια στέρεη αλλαγή νοοτροπίας με έκφραση στην αξιοκρατία και την επαναφορά της πολιτικής ουσίας, κάτι που επί του παρόντος δεν νιώθει πως έχει συμβεί. Παράλληλα ο σκεπτόμενος πολίτης ανέμενε πως η εκλογή του νυν Προέδρου θα έδινε ένα γερό μάθημα (εκτός από γερό καστούκι) στα δύο μεγάλα κόμματα και θα τα εξανάγκαζε να πολιτευτούν με επίγνωση και παραδοχή των τραγικών λαθών τους και της κοντόφθαλμης πολιτικής τους, πράγμα που επίσης δεν βλέπει ακόμα να συμβαίνει. Αντ' αυτού βλέπει έναν ΔΗΣΥ να πελαγοδρομεί, να παριστάνει ανεπιτυχώς την αντιπολίτευση (ποιον πείθει αλήθεια;) και να περιφέρει κούφια συνθήματα περί ενότητας χωρίς άλλο ουσιαστικό πολιτικό λόγο αντάξιο της κρισιμότητας της εποχής που διανύουμε.

Και τέλος, ο πολίτης βλέπει ένα ΑΚΕΛ να μη βιάζεται καθόλου να επανεμφύρει τον εαυτό του –λες και δεν το χρειάζεται– ανήμπορο ακόμα να κατανοήσει πως όταν φτάνεις στο σημείο να κάνεις αντιπολίτευση στον πρόεδρο της χώρας σου μέχρι και στο Ευρωκοινοβούλιο, ένα πράγμα μπορεί αυτό να σημαίνει: Πως έχεις ακόμα πολύ δρόμο να διανύσεις μέχρι να πείσεις πως έμαθες να βλέπεις πέρα από τη μύτη σου. Και πού κατάληγουμε; Στο τραγικό σημείο να παραδεχτούμε πως όσο κι αν αισθάνεται καλά με τον εαυτό της η κυβέρνηση για τα μέχρι τώρα «επιτεύγματά» της και όσο κι αν η αντιπολίτευση πιστεύει ότι αντιπολιτεύεται υπεύθυνα και εποικοδομητικά, στην πραγματικότητα αυτό που συμβαίνει είναι πως ο σκεπτόμενος πολίτης έχει την αίσθηση πως τίποτα δεν είναι όπως φαίνεται και πως κανένας δεν ξέρει πραγματικά προς τα πού βαδίζει ο τόπος.

elenixenou11@gmail.com

Ο Fardi από τη Συρία αγκαλιάζει τον αδελφό του Mohamed ανάμεσα από τα κάγκελα, στο λιμάνι της Καλαμάτας, μετά το πολύνεκρο ναυάγιο στα ανοικτά της Πύλου. Ο αριθμός των αγνοουμένων παραμένει ακόμα άγνωστος, σώθηκαν 104 άτομα, ενώ περισυλλέχθηκαν 78 σοροί.

Ο ρόλος της Αριστεράς

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν τον Ιούλιο του 2021 ο Στέφανος Στεφάνου αναλάμβανε τα ηνία του ΑΚΕΛ η συγκυρία δεν ήταν και η καλύτερη για τον ίδιο. Δεν ήταν η καλύτερη, όχι μόνο γιατί η εκλογή του συνέπιπτε την ίδια μέρα με την καταστροφική πυρκαγιά στην ορεινή Λεμεσό, αλλά και γιατί ανερχόταν στο πηδάλιο του κόμματος στην πιο κρίσιμη καμπή για την Αριστερά. Το ιστορικό χαμηλό ποσοστό που κατέγραψε το κόμμα στις βουλευτικές εκλογές προκάλεσε αίσθημα δεδομένου ότι η πανωλεθρία ερχόταν ενόσω απέναντί του είχε την «πιο διαφθαρμένη κυβέρνηση», η οποία εξώθησε χιλιάδες κόσμου να βγουν στον δρόμο, για να διαμαρτυρηθούν. Δεν ήταν μόνο η φημολογία για βολιδοσκόπηση ξένων αξιωματούχων για άλλες μορφές λύσης, αλλά και τα θέματα διαπλοκής και διαφθοράς που βάρυναν κατά πολύ το κλίμα. Το μεγάλο σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων λάβωσε το όνομα της χώρας διεθνώς και έστειλε το μήνυμα πως εκείνη η κυβέρνηση έρεπε πλέον προς την ασυδοσία. Προς την ασυδοσία, αν ληφθεί υπόψη ότι το Υπουργικό Συμβούλιο Αναστασιάδη ενέκρινε κατ' εξαιρέση πολιτογραφήσεις με κάποιους εκ των μελών του να έχουν εμφανή σύγκρουση συμφερόντων. Μία κίνηση που σε άλλες χώρες θα οδηγούσε αξιωματούχους όχι μόνο να απολογηθούν αλλά και να παραιτηθούν. Ιδιαίτερα όταν αποκαλύφθηκε ότι ο αρχηγός του κράτους δεχόταν δώρα ταξίδι στις Σεϊκέλλες με το τζετ Σαουδούρα που «συμπωματικά» έλαβε και αυτός κυπριακό διαβατήριο.

Ηταν ομολογουμένως μία σκανδαλώδης διακυβέρνηση αυτή του Νίκου Αναστασιάδη, όμως το παράδοξο σε όλο αυτό ήταν πως το ΑΚΕΛ ως αξιωματική αντιπολίτευση όχι μόνο δεν κεφαλαιοποιούσε, αλλά έχανε συνεχώς πολιτικό έδαφος. Η πανωλεθρία του 2021 επιβεβαίωσε πως ενώ το κόμμα της Αριστεράς μιλούσε αντισυστημικά, δεν μπορούσε να ακουστεί. Θεωρείτο μέρος του συστήματος και για κάποιους –έστω και σε μικρότερο βαθμό– μέρος της διαπλοκής. Το κριτήριο όμως ήταν ότι ενώ το ΑΚΕΛ κατακεραυνώνει τις πολιτικές Νίκου Αναστασιάδη, ενώ υποσχόταν μέσω συνθημάτων την «αλλαγή» δεν κατάφερε να πείσει πως αποτελεί εναλλακτική πρόταση διακυβέρνησης. Ούτε βεβαίως να στείλει το μήνυμα πως αφουγκράζεται τα νέα δεδομένα, εξελίσσεται, εκσυγχρονίζεται και απευθυνόμενο σε ένα ευρύτερο ακροατήριο είναι έτοιμο να κάνει υπερβάσεις. Αυτό τον εκουχρο-

νομισμό αλλά και την ανάγκη διεύρυνσης δεσμεύτηκε πως θα κάνει πράξη ο Στέφανος Στεφάνου, όταν ανέλαβε τα ηνία του ΑΚΕΛ. Δύο χρόνια μετά την ανάλυση της ηγεσίας και τρεις μήνες μετά την εκλογή του Νίκου Χριστοδουλίδη στην προεδρία της Δημοκρατίας, το ΑΚΕΛ προσαθεί ακόμη να αρθρώσει συγκεκριμένο αντιπολιτευτικό λόγο. Έναν λόγο που θα αποτινάξει την καχυποψία που ενισχύθηκε επί διακυβέρνησης Χριστόφια. Δύο χρόνια μετά την αλλαγή της ηγεσίας και τρεις μήνες μετά το σωτήριο ποσοστό που έλαβε ο Ανδρέας Μαυρογιάννης στις προεδρικές εκλογές, ο Στέφανος Στεφάνου δεν φαίνεται να έχει ξεκαθαρίσει τι ακριβώς θέλει να αλλάξει στο κόμμα.

Θέλει να μετατρέψει το ΑΚΕΛ σε κόμμα Εργατικών, είναι έτοιμος για την υπέρβαση με τη δημιουργία μιας πλατιάς συνεργασίας με άλλα κινήματα, θα αποκτήσει ένα πιο ξεκάθαρο ευρωπαϊκό προσανατολισμό ή θα περιοριστεί στο λιφτπινγκ των Νέων Δυνάμεων και στην αλλαγή του λογότυπου;

Οι εσωκομματικές αλλαγές προφανώς και αφορούν τα στελέχη, τα μέλη και τους φίλους του κόμματος. Το τι ρόλο παίζει όμως η αντιπολίτευση είναι κάτι που αφορά όλους εμάς. Όταν η αντιπολίτευση αδυνατεί να ελέγξει την εξουσία, να παρουσιάσει μία εναλλακτική πρόταση διακυβέρνησης, τότε οι κυβερνήσεις οδηγούνται στην ασυδοσία, στην έλλειψη λογοδοσίας και οι πολίτες παραδίδονται στα χέρια λαϊκιστών.

Η Αριστερά χρειάζεται εναλλακτική πρόταση διακυβέρνησης. Εκεί ρόλο να επιτελέσει και ξεπερνά τα στενά όρια των καταστατικών ρητρών του ΑΚΕΛ. Να μιλήσει πολιτικά και προοδευτικά σε αυτήν την περίοδο που η κοινωνία μετατοπίζεται ανησυχιακά δεξιότερα. Που το μίσος για το διαφορετικό θεομοθετείται στη Βουλή και που η μισαλλοδοξία κανονικοποιείται. Αυτό μπορεί να γίνει πρώτα και κύρια με το μεταναστευτικό. Η τραγωδία στην Πύλο αλλά και το πρωτόγνωρο μίσος που αυτή έφερε, επιβεβαίωσε την ανάγκη υιοθέτησης συγκεκριμένων προτάσεων που θα βλέπει το πρόβλημα στις σωστές του διαστάσεις. Μία πρόταση που σίγουρα δεν αφορά ανοικτά σύνορα, που ξεπερνά τη συνθηματολογία, που θα αποκόπει όμως την εκμετάλλευση της ανθρώπινης απελπισίας από διακινητές. Μία πολιτική θέση η οποία θα ξεγυμνώνει όσους για μικροπολιτικούς λόγους σπέρνουν ρατσισμό και που εμείς για καιρό θερίζουμε δυστυχώς θύελλες.

economidou@kathimerini.com.cy

4.000 ευρώ το κεφάλι

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Κάπου το διάβασα σε ένα τίτλο: 4.000 ευρώ το κεφάλι. Για όσους ενδεχομένως αναρωτιούνται ποιο είναι το αντίτιμο της ανθρώπινης ζωής. Με μια εξίσωση σημαντική «υποσημείωση»: ότι το πρώτο εξάμηνο του 2023 ο αριθμός των μεταναστών που αγνοούνται στη Μεσόγειο ανέρχεται σε 1.166 άτομα, εκ των οποίων τα 72 είναι παιδιά.

Τα ρεπορτάζ κάνουν την τομή αυτής της τραγωδίας με αφορμή τα όσα συγκλονιστικά παρακολούθησα τις τελευταίες ημέρες στα ανοικτά της Πύλου. Αλιευτικά σκάφη έχουν ως αφετηρία τρία σημεία στις ακτές της Λιβύης με προορισμό την Ιταλία. Σε αυτά τα σαπιοκάραβα στοιβάζονται συνήθως από 400 έως 750 άτομα. Οι άνθρωποι κρένονται σαν τσαμπιά, αζιμοιώνοντας και την τελευταία ίντσα ελεύθερου χώρου. Ακόμα και κάτω στ' αμπαρία. Ό,τι συνέβη δηλαδή και στο αλιευτικό της Πύλου όπου γυναίκες και παιδιά στοιβάχτηκαν στον χώρο όπου βρίσκονται οι μηχανές. Όπως κατήγγειλε η βραβευμένη ακτιβίστρια Ναουάλ Σουφί, «μετανάστες που επέβαιναν σε σκάφος φορτωμένο με 750 άτομα επικοινωνήσαν μαζί μου και μου μίλησαν για την κατάσταση τους. Μετά από πέντε ημέρες ταξιδιού, το νερό είχε τελειώσει, ο καπετάνιος του πλοίου τους είχε εγκαταλείψει στην ανοικτή θάλασσα και υπήρχαν επίσης έξι πτώματα στο σκάφος». Δυστυχώς δεν πρόκειται για κάτι καινούργιο. Τα υπερφορτωμένα σκάφη ταξιδεύουν προς τις ιταλικές ακτές και τα κέρδη, σε καθένα από αυτά τα δρομολόγια θανάτου, υπολογίζονται γύρω στα 2-3 εκατομμύρια ευρώ.

Σε πολλές περιπτώσεις, η αποτίμηση αυτού του खुδαιού εμπορίου καταλήγει σε μακελειό. Στην πρόσφατη τραγωδία, ως την Πέμπτη τουλάχιστον, μετράγαμε 78 νεκρούς και 104 διασωθέντες. Το αλιευτικό ήταν φορτωμένο με περίπου 700 μετανάστες. Αν κάνουμε τη μαθηματική πράξη ο αριθμός που προκύπτει είναι εκατοντάδες απελπισμένοι άνθρωποι, οι οποίοι προστίθενται στη μακρά λίστα των αγνοουμένων. Στα όσα συνταρακτικά βιώσαμε τις τελευταίες ημέρες, το πρωτόσέλιδο της γαλλικής Liberation άφησε ένα ενδιαφέρον αποτύπωμα. «Ο τάφος τους» έγραψε η εφημερίδα πάνω σε ένα κομμάτι θάλασσας. Εξίσου ευθύβολο, όμως, ήταν και το κείμενο: «Πόσο ακόμα θα δεχόμαστε να πνιγούνται παιδιά, γυναίκες και άνδρες που προσπαθούν, με κάθε κόστος, να ξεφύγουν από την πείνα, τη δυστυχία και τη βία για να βρουν καταφύγιο στην Ευρώπη; Πώς μπορούμε ακόμα, όταν κοιτάμε τον εαυτό μας στον καθρέφτη κάθε πρωί χωρίς να ανατριχιάζουμε, να επιμένουμε να διπλοκλεινουμε τα σύνορα της Ευρώπης, όταν ξέρουμε ότι ακριβώς αυτό το κλείσιμο είναι που παρακινεί τους μετανάστες να παρακάμπουν το εμπόδιο και να παίρνουν τις πιο επικίνδυνες διαδρομές; Πώς μπορούμε να φανταστούμε ότι στερούμε από άλλους ανθρώπους, ξένους, μια καλύτερη ζωή, όταν όλοι μας είμαστε προϊόντα προηγούμενων μεταναστεύσεων και οι περισσότεροι πρόγονοί μας έδωσαν τις ίδιες μάχες; Πώς μπορούμε ακόμα να εμποδίζουμε άνδρες και γυναίκες να έρθουν να εργαστούν στο έδαφός μας, όταν συνεχώς θρηνούμε για την έλλειψη προσωπικού σε νοσοκομεία, βρεφονηπιακούς σταθμούς, σχολεία, εταιρείες μεταφορών, εστιατόρια, αρτοποιεία κ.ο.κ.; Η τραγωδία στην Πελοπόννησο είναι ανεπίτητη: εκατοντάδες άνθρωποι σε ένα αλιευτικό σκάφος, από τους οποίους ζητήθηκε να βγάλουν τα σωσίβια τους για να στριμωχτούν ακόμη περισσότερο, εγκαταλείπουν τη Συρία, το Αφγανιστάν και τη Λιβύη με φόβο, χωρίς εναλλακτική λύση. Είναι καιρός να αλλάξουμε μυαλά, αν όχι για ανθρωπιστικούς λόγους, τουλάχιστον για ένα ζήτημα κοινής λογικής: η πολιτική μας να μην υποδεχόμαστε τους μετανάστες, δεν αποδίδει. Δεν αποτρέπει τους επιδοξους μετανάστες να δοκιμάσουν την τύχη τους στην Ευρώπη. Τους σκοτώνει».

Δεν πρόκειται ούτε για συναισθηματολογία ούτε βεβαίως για ανεύθυνη προπαγάνδα υπέρ των ανοικτών συνόρων. Αλλά για μια πολιτική τοποθέτηση με ενσυναίσθηση. Πρόκειται άλλωστε για το κορυφαίο ζήτημα στην ευρωπαϊκή ατζέντα, το οποίο δοκιμάζει τον ανθρωπισμό και την αλληλεγγύη μας προς αυτούς που υποφέρουν. Οι πολιτικές προθέσεις, βεβαίως, όπως πάντα, κρίνονται επί του εδάφους. Γι' αυτό και είναι καλοδεχούμενη η πρόσφατη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για τη δημιουργία υφυπουργείου Μεταναστεύσεων. Όσο να διασφαλισθεί «η παροχή προστασίας στους νομίμως δικαιούχους, στο πλαίσιο των διεθνών και ευρωπαϊκών υποχρεώσεων της Δημοκρατίας, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα» διαβάζουμε. Ας ελπίσουμε να μην αποδειχθεί ευχολόγιο

stavros.christodoulou@gmail.com

Το τηλεφώνημα Χριστοδουλίδη και το φτυάρι του Κόλιν Στιούαρτ

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Στη γραπτή ανακοίνωση που εξέδωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κωνσταντίνος Λετυμιώτης αναφέρεται ότι ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης έθεσε στον Αντόνιο Γκουτέρες τα εξής ζητήματα, στο πλαίσιο τηλεφωνικής επικοινωνίας, την περασμένη Πέμπτη:

- Αφενός, «επαναβεβαίωσε τον γ.γ. των ΗΕ για την ετοιμότητά του για επανέναρξη της διαδικασίας των συνομιλιών, με στόχο την επίλυση του Κυπριακού από εκεί που διακόπηκαν στο Κραν Μοντανά, και εντός του πλαισίου των σχετικών ψηφισμάτων Σ.Α. ΟΗΕ».

- Αφετέρου, «σε αυτό το πλαίσιο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας υπογράμμισε την προστιθέμενη αξία διορισμού απεσταλμένου του γενικού γραμματέα για το Κυπριακό».

- Και το τρίτο ζήτημα που τέθηκε, άρρηκτα συνδεδεμένο με το δεύτερο, αφορά στα αποτελέσματα των επαφών του Προ-

έδρου Χριστοδουλίδη με Ευρωπαίους ηγέτες, «αναφορικά με την πρότασή του για ενεργότερη εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις προσπάθειες για άρση του αδιεξόδου και επανέναρξης των συνομιλιών στη συμφωνημένη βάση, υποβληθικά των προσπαθειών των ΗΕ».

Γιατί όμως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αισθάνθηκε την ανάγκη να επαναλάβει, γιατί για επανάλυση πρόκειται, τις θέσεις του γύρω από το Κυπριακό και τον διορισμό απεσταλμένου, κάτι που ήδη είχε εκφράσει πρόσφατα στον γενικό γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, ενώπιον μάλιστα και της Προέδρου της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν;

Οι πληροφορίες της «Κ» λένε ότι Ευρωπαίοι επίσημοι εξήγησαν προς τη Λευκωσία ότι οι όποιες συζητήσεις για διορισμό πολιτικής προσωπικότητας από την Ε.Ε. δεν μπορούν να προηγηθούν του διορισμού απεσταλμένου των Ηνωμένων Εθνών στο Κυπριακό. Άρα, για κάποιους «σημαινόντες» στην Ε.Ε. ο διορισμός απε-

σταλμένου από τα Ηνωμένα Έθνη θα πρέπει να προηγηθεί και δεν μπορεί να έπεται του διορισμού ενός προσώπου από την Ε.Ε. Με τον τρόπο αυτό, οι εν λόγω «σημαινόντες» κύκλοι καθιστούν παράλληλα σαφές προς τη Λευκωσία ότι τα ηνία της οποίας πρωτοβουλίας στο Κυπριακό θα βρίσκονται στα χέρια των Ηνωμένων Εθνών και ότι ο ρόλος της Ε.Ε. θα είναι αυστηρώς υποβληθικός. Κάτι που όπως πληροφορούμαστε υποδείχθηκε ευθέως στη Λευκωσία και γι' αυτό πλέον περιλαμβάνεται στις τοποθετήσεις του Προέδρου Χριστοδουλίδη (σημείο 3 της κυβερνητικής δήλωσης για το τηλεφώνημα προς Γκουτέρες).

Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι και το πρώτο σημείο της κυβερνητικής δήλωσης. Αυτό που λέει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας «επαναβεβαίωσε τον γ.γ. των ΗΕ για την ετοιμότητά του για επανέναρξη της διαδικασίας των συνομιλιών, με στόχο την επίλυση του Κυπριακού από εκεί που διακόπηκαν στο Κραν Μοντανά». Πρό-

κειται για μια δήλωση την οποία έχουμε κουραστεί να ακούμε και να διαβάζουμε. Και όμως επαναλαμβάνεται με κάθε ευκαιρία, όποτε μιλήσει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και οι συνεργάτες του. Γιατί; Οι πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ο λόγος είναι γιατί ο στενός συνεργάτης του Αντόνιο Γκουτέρες, Κόλιν Στιούαρτ και κάποιος πρόεδρος που βρίσκεται στην Κύπρο, αμφισβητούν τις προθέσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας, με την ίδια συχνότητα που ο ίδιος κάνει δηλώσεις. Και συνεπώς βρισκόμαστε ενώπιον ενός φαύλου πολιτικού παιχνιδιού, στο πλαίσιο του οποίου ο Νίκος Χριστοδουλίδης επαναλαμβάνει καθημερινά εαυτών προσπαθώντας να αποδείξει ότι δεν είναι ελέφαντας, και η εν λόγω «παρέα» τον αμφισβητεί με την ίδια συχνότητα και με τον χειρότερο τρόπο.

Ομοίως και στο ζήτημα της υποτιθέμενης ενεργότερης εμπλοκής της Ε.Ε., στο Κυπριακό, η οποία έχει εγγενώς αδυναμίες. Και στο σημείο αυτό, όπως δημο-

σίωσε η «Κ», ο ειδικός αντιπρόσωπος του γ.γ. ΟΗΕ, Κόλιν Στιούαρτ, στο πρόσφατο ταξίδι του στις Βρυξέλλες, διαμήνυσε ότι ενδεχόμενη παρέμβαση της Ε.Ε. στο Κυπριακό, υπό μορφή «ενεργότερης εμπλοκής», ενδέχεται να τινάξει στον αέρα τις όποιες ελπίδες για εξελίξεις στο Κυπριακό, καθώς σύμφωνα με τον επίσημο του ΟΗΕ, θα προκαλέσει αντιδράσεις της τουρκικής πλευράς και δη του Ταγίπ Ερντογάν.

Το πρώτο και μείζον που όφειλε λοιπόν να αναφέρει ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης, στο τηλεφώνημα του προς τον Αντόνιο Γκουτέρες, είναι ότι ο κ. Κόλιν Στιούαρτ πρέπει να αφήσει το φτυάρι της υπόσκαψης κατά μέρος και να αναλάβει τον ρόλο που έχει ανατεθεί, στο πλαίσιο των όρων εντολής του Σ.Α. Όσο αυτό δεν γίνεται και όσο ο γ.γ. ΟΗΕ καλύπτει τον κ. Στιούαρτ, το φτυάρι του ειδικού αντιπροσώπου θα έχει μεγαλύτερο ειδικό βάρος από το όποιο προεδρικό τηλεφώνημα.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Θα κλείσει ο κύκλος της μεταπολίτευσης;

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Το χρόνο θα γιορτάσουμε τα 50 χρόνια από τη μεταπολίτευση. Θα κάνουμε λογαριασμό, τι πετύχαμε, πού αποτύχαμε. Και ταυτόχρονα θα κλείσει ένας κύκλος.

Το κρίσιμο ερώτημα, στο δικό μου μυαλό, είναι αν θα κλείσει πραγματικά – και πώς; Όσο παράδοξο κι αν ακούγεται, η απάντηση θα εξαρτηθεί από τις αποφάσεις ενός ανθρώπου. Του Κυριάκου Μητσοτάκη. Ολα δείχνουν ότι την επόμενη Κυριακή θα πάρει κάτι που σπάνια δίνει η Ιστορία

Αν ο κ. Μητσοτάκης θέλει να ανοίξει έναν άλλον κύκλο για τη χώρα, πρέπει να αρχίσει τις μεταρρυθμίσεις από τις 26 Ιουνίου. Αν περιμένει έναν, δύο, τρεις μήνες, θα χάσει την ευκαιρία.

σε ηγέτες. Μια ισχυρή εντολή, μια άνετη πλειοψηφία, μια ανύπαρκτη αντιπολίτευση και μια μεγάλη ευκαιρία. Να κάνει τις μεταρρυθμίσεις εκείνες που θα ξεριζώσουν τις συσσωρευμένες παθογένειες της μεταπολίτευσης: στη Δικαιοσύνη, στη Δημόσια Διοίκηση, στην πάταξη της διαφθοράς, στην Παιδεία, στη δημόσια ασφάλεια. Στο χέρι του είναι, καθώς δεν θα απειλείται από κανέναν, εντός ή εκτός κόμματος. Η κοινωνία μοιάζει έτοιμη να δεχθεί ριζικές αλλαγές σε κρίσιμους τομείς. Το εκκρεμές έχει πάει στο κέντρο, ίσως και αρκετά προς τα δεξιά. Του πήρε 50 χρόνια, αλλά μετακινήθηκε...

Χρειάζεται όμως προσοχή. Βιαστήκαμε πολλοί να μιλήσουμε για

«αλλαγή παραδείγματος» μετά τις πρώτες εκλογές. Υπήρξε αλλαγή παραδείγματος γιατί η Αριστερά θριάμβευσε στιγμιαία, αλλά μετά ηττήθηκε στρατηγικά. Το «επεισόδιο ΣΥΡΙΖΑ» μετακίνησε όλη την κοινωνία προς τα δεξιά, προς τον ρεαλισμό.

Το παράδειγμα άλλαξε, η χώρα προχωράει, αλλά τα βαρίδια είναι πολλά και δεν πετιούνται στη θάλασσα από τη μια στιγμή στην άλλη. Ο λαϊκισμός ελλοχεύει παντού – και μέσα στη Ν.Δ. Η σαπίλα και η αναξιοκρατία έχουν ροκανίσει βασικούς πυλώνες του δημόσιου βίου. Οι ανισότητες είναι εντυπωσιακές και εύκολα ανατρέπουν τη σημερινή ευφορία για την ανάπτυξη της χώρας. Οι αντιστάσεις σε κάθε γενναία μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης, των ΑΕΙ, του τομέα της ασφάλειας, της Υγείας θα είναι γιγαντιαίες. Εχει βουλευτεί πολλούς κόσμους και είναι πανίσχυρα τα μικρά και μεγάλα συμφέροντα που εξυπηρετούνται από την ακινησία.

Αν ο κ. Μητσοτάκης θέλει να κλείσει τον κύκλο της μεταπολίτευσης και να ανοίξει έναν άλλον, πρέπει να αρχίσει από τις 26 Ιουνίου. Αν περιμένει έναν, δύο, τρεις μήνες, θα χάσει την ευκαιρία. Οι δεύτερες τετραετίες εμπεριέχουν το στοιχείο της κατάρτας. Λίγο η κούραση, λίγο η αλαζονεία της εξουσίας που βαθαίνει και μπερδεύει την κυριαρχία με τη μονιμότητα στην εξουσία, είναι εύκολο να μπει ένας πρωθυπουργός στην ελληνική μίζερη ρουτίνα της διαχείρισης. Ο πολιτικός χρόνος, όμως, κυλάει αμείλικτα, ξεοδεύεται χωρίς να το καταλάβεις και χωρίς ποτέ να μπορείς να γυρίσεις πίσω. Θα κλείσει, λοιπόν, ο κύκλος της μεταπολίτευσης; Ή βουλευτήκαμε, συνθησάμε στον ρόλο του Σισύφου, που –ναι– βλέπει πού μπορεί να φθάσει, παίρνει το ρίσκο, αλλά μετά γλιστράει πάλι προς τα πίσω; Μέχρι τον Δεκέμβριο θα ξέρουμε.

Χωρίς ντιμπέιτ και λοιπόν;

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Μέχρι αυτή την ώρα, όπως όλα δείχνουν, δεν θα γίνει ντιμπέιτ πολιτικών αρχηγών. Το τριήμερο εθνικό πένθος που κηρύχθηκε λόγω της τραγωδίας στην Πύλο το ανέβαλε και εν συνεχεία η αδυναμία συνεννόησης μεταξύ των κομμάτων, και η μικρή χρονική απόσταση έως τις 25 Ιουνίου, ημέρα των εκλογών, το ακύρωσε. Θα λείψει σε κανέναν; Πιστεύουμε πως όχι. Κακοστημένο διαχρονικά και, το χειρότερο απ' όλα, προβλέψιμο και πλκτικτικό. Εξάλλου δεν προκύπτει και κάποιο ουσιαστικό αποτέλεσμα ή συμπέ-

Είναι κακοστημένο διαχρονικά και, το χειρότερο απ' όλα, προβλέψιμο και πλκτικτικό. Εξάλλου δεν προκύπτει και κάποιο ουσιαστικό αποτέλεσμα ή συμπέρασμα.

ρασμα. Όχι κάτι κρίσιμο ή σημαντικό πάντως. Περισσότερο γίνεται τροφή στα σόσιαλ μίντια για κομικές τρολιές και τον συνήθη «καυβαλισμό», μια αδιάφορη, ανώδυνη τοξικότητα. Όλες αυτές οι συζητήσεις και διαφωνίες, ο θόρυβος και τα σχόλια ως προς την ημερομηνία, τη δομή κτλ. ενός επικείμενου ντιμπέιτ είναι πολύ κακό για το τίποτα. Ή δεν είμαστε έτοιμοι να οργανώσουμε ένα κοινό πολιτικό, προεκλογικό ντιμπέιτ ή δεν το θέλει κανένας στην ουσία, ειδικά σε ό,τι αφορά τα μεγάλα κόμματα. Μοιάζει με αναγκαίο κακό το οποίο επειδή γίνεται σε άλλες χώρες θα πρέπει να γίνεται και εδώ.

Έχω την αίσθηση ότι πιο πολύ ισχύει το δεύτερο: δεν το θέλει κα-

νένας, ειδικά από την (εκάστοτε) κυβέρνηση και αντίστοιχα την αξιωματική αντιπολίτευση, τα δύο κόμματα εξουσίας δηλαδή που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τα πράγματα ενόψει εκλογών. Βεβαίως, εάν ισχύει το δεύτερο επιβεβαιώνεται το πρώτο: δεν μπορούμε να το κάνουμε.

Έτσι κι αλλιώς, πολύ πιο ενδιαφέροντα συμπεράσματα (ακόμη και «ειδήσεις») προκύπτουν από τις πιο κλασικές one-on-one συνεντεύξεις πολιτικών αρχηγών με ένα δημοσιογράφο, παρά από αυτές τις συλλογικές, υποτιθέμενες, «στημένες φάσεις», όπου ακόμη και ο τυχόν αιχμηρή, ουσιαστικά δημοσιογραφικά ερωτήματα πέφτει στο κενό, καθώς όλος ο μηχανισμός είναι σχεδιασμένος έτσι ώστε ο εκάστοτε πολιτικός αρχηγός να μην απαντά επί της ουσίας αλλά να υπεκφεύγει με εξαγγελίες και άτυπες προγραμματικές δηλώσεις. Οι απαντήσεις τους είναι η στιγμή που ο θεατής χασμουριέται περισσότερο από κάθε άλλη στιγμή. Αντίθετα, οι πιο ενδιαφέρουσες στιγμές είναι συνήθως ορισμένα ερωτήματα ορισμένων δημοσιογράφων. Το δε άκαμπο του όλου μηχανισμού δύσκολα επιτρέπει δευτερολογία του δημοσιογράφου, αν και εφόσον αυτή ή αυτός θέλει να επιμείνει. Γενικά, όλο το σκηνικό είναι δομημένο με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι όλοι ασφαλείς εντέλει. Κανένας να μην υπεριοκλεί, κυρίως όμως κανένας να μη βλάττειται.

Είναι όλο αυτό κάτι που θα έπρεπε να μας προβληματίζει; Δεν νομίζω. Έχουμε πολύ πιο σοβαρά προβλήματα, όχι μόνον πολιτικά, αλλά και δεοντολογίας και ενημέρωσης, από το αν θα γίνει ένα προεκλογικό ντιμπέιτ πολιτικών αρχηγών ή όχι.

• Ο Κώστας Ιωρδανίδης απουσιάζει σε άδεια.

Φτάνει το αυτομαστίγωμα

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Μέ έχουν κατηγορήσει για «ισλαμοφοβία». Με μπνυτήρια αναφορά στην εισαγγελία κατά της ρατσιστικής βίας. Αφορμή ήταν ένα άρθρο μου στη στήλη αυτή, όπου υποστήριξα ότι η Αθήνα δεν είναι πολυπολιτισμική πόλη. Επιχειρηματολόγους λέγοντας ότι η «πολυπολιτισμική» κοινωνία δεν μπορεί να δημιουργηθεί με τη σύνταξη κατά παράταξη διαφόρων κοινοτήτων όπου η καθμία υπερασπίζεται τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της για να υπάρξει. Το να πω πιο απλά: ο Αφγανός μουσουλμάνος στο κέντρο της Αθήνας, ο οποίος αισθάνεται αποκλεισμένος από τον τρόπο ζωής στον οποίον υποτίθεται ότι καλείται να ενταχθεί, οχυρώνεται πίσω από την ταυτότητά του για να κρατήσει την υπόστασή του. Μπορεί να έχει χάσει όλα τα χαρτιά του, όμως έχει σώσει το κινητό του, την επαφή του με το σημείο εκκίνησης της περιπέτειάς του. Είναι η επικοινωνία με την ταυτότητά του. Το ζήτημα με την πολυπολιτισμική κοινωνία δεν είναι η αλλοίωση της καθαρότητας της ράτσας μας – και σιγά την καθαρότητα. Είναι η συνύπαρξη πολιτισμικών ταυτοτήτων που αναφέρει μια την άλλη. Η θέση της γυναί-

κας και των ομοφυλοφίλων, ακόμη και η ίδια η δημοκρατία, πώς μπορούν να συνυπάρχουν με τον νόμο της Σαρία, ή τον ακρωτηριασμό του κλέφτη, ή τον αποκεφαλισμό του δολοφόνου;

Όμως η «ισλαμοφοβία» μου δεν περιορίζεται στις αποστάσεις του δυτικού πολιτισμού και των επιτευγμάτων του από τον μουσουλμανικό κόσμο. Και δεν αναφέρομαι στη δικαστική υπόθεσή μου η οποία τέθηκε στο αρχείο. Αναφέρομαι στο επιθετικό Ισλάμ. Όπως έλεγε η Μαντλίν Ολμπράιτ, δεν είναι όλοι οι μουσουλμάνοι τρομοκράτες, όμως οι περισσότεροι τρομοκράτες είναι μουσουλμάνοι. Υπάρχει ένα επιθετικό Ισλάμ, όπως υπάρχει ένας αμυνόμενος δυτικός πολιτισμός που παλεύει να υπερασπισθεί τις αξίες του. Η μετανάστευση είναι το σύμπτωμα. Μια επανάληψη του δουλεμπορίου που πριν από μερικούς αιώνες διαμόρφωσε τη φυσιογνωμία του σημερινού δυτικού πολιτισμού. Με τη συνέργεια βεβαίως των Αράβων, όσο κι αν η σύγχρονη πολιτική ορθότητα θέλει να το αποσιωπήσει.

Και σε όσους αναρωτηθούν πώς είναι δυνατόν να λέω τέτοια πράγματα ενώ υπάρχουν τόσο πνιγμένοι στα ανοιχτά της Πύλου, θα

τους απαντήσω ότι γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο το λέω.

Ποιοι φόρτωσαν στο σαπκοκάκο τόσες ψυχές; Ποιοι κλείδωσαν τα γυναικόπαιδα στα αμπάρια; Ποιοι επέλεξαν να βυθίσουν το ακυβέρνητο σκαρί παρά να δεχθούν την ελληνική βοήθεια; Οι διακινητές. Προφανώς διότι έτσι όριζε το συμβόλαιό τους με τους συνεργούς τους στην Ιταλία. Οι συνθήκες πονόψυχοι λένε ότι αν στο πλοίο ήσαν Ευρωπαίοι τουρίστες, η αντιμετώπιση θα ήταν εντελώς διαφορετική. Για φαντασθείτε τον εαυτό σας να πληρώνει 6.500 δολάρια για να ταξιδέψει με ένα σαπκοκάικο στη Μεσόγειο. Η συναισθηματική εξαπάτηση δεν έχει όρια. Οι «πονόψυχοι» κατηγορούν την Ελλάδα ή την Ευρωπαϊκή Ένωση, όμως δεν βρίσκουν ούτε μια κουβέντα να πουν για τους αιτούντες του μαζικού εγκλήματος, τους διακινητές και τους συνεργούς τους.

Το έγκλημα στα ανοιχτά της Πύλου δεν είναι ούτε το πρώτο ούτε το τελευταίο. Είναι ένα επεισόδιο στον πόλεμο που έχει κηρύξει το Ισλάμ κατά της Ευρώπης. Με όπλο την ανθρωπινή απελπισία, αυτήν που συναισθάνεται η «ανάλγητη» Ευρώπη, όμως τη γράφουν

στα παλιά τους τα παπούτσια οι ομόθρησκοι διακινητές τους. Πολλοί θα ήθελα να μάθω τι γράφουν οι εφημερίδες της Αιγύπτου για το έγκλημα. Γιατί δεν μου φτάνουν οι «αλλοπλόγιοι» που κατηγορούν την Ελλάδα;

Ευθύνεται η Ευρώπη για το γεγονός ότι η Μεσόγειος έχει μετατραπεί σε νεκροταφείο; Ευθύνονται οι κυβερνήσεις της Ιταλίας ή της Ελλάδας επειδή δεν ανοίγουν τα σύνορά τους στις «γης τους κολασμένους», το νέο προλεταριάτο της Αριστεράς; Οι κυβερνήσεις έχουν εκλεγεί δημοκρατικά και εκτελούν τις εντολές του εκλογικού σώματος, να ελέγξουν τα σύνορά τους και τις ροές της μετανάστευσης. Με ποιο πρόγραμμα εξελέγη η Μελόνι; Με ποιο πρόγραμμα εξελέγη ο Μητσοτάκης και καταποντίσθηκε ο Τσίπρας; Όσοι διαφωνούν δικαιωμά τους να διαφωνούν. Όμως στις δημοκρατίες αποφασίζουν οι πλειοψηφίες.

Η επιχείρηση ενοχοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της πρώτης γραμμής, όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, έχει ως στόχο την περαιτέρω πολιτισμική απονεύρωση των αντανάκλαστικών μας. Φτάνει το αυτομαστίγωμα.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ. imakris@kathimerini.gr

Αξιολόγηση ή ηθολόγηση;

Του **Θ. Π. ΤΑΣΙΟΥ**

Η φύση του προβλήματος συνήθως με τον ασαφές-στατο χαρακτηρισμό «το θέμα είναι... πολιτικό» – κι όλοι ως διά μαγείας αποενοχοποιούμαστε.

όπως θα έχετε ακούσει (παρά τις περσι του αντιθέτου απόψεις του νομπελίστα Αμάρτια Σεν), η φύση του προβλήματος κοκουλώνεται συνήθως με τον ασαφές-στατο χαρακτηρισμό «το θέμα είναι... πολιτικό» – κι όλοι ως διά μαγείας αποενοχοποιούμαστε. Θα ήθελα λοιπόν να θέσω στην κρίση των ενδεχόμενων αναγνώστών την άποψη ότι το πρόβλημα απαιτεί συγχρονισμένες πολλαπλές δράσεις.

Ας θυμηθούμε πρώτα ότι, εδώ και κάμποσους αιώνες, κάθε επαγγελματικός σύλλογος λειτουργούσε με βάση έναν αυστηρό κώδικα δεοντολογίας, ο οποίος ρύθμιζε τις σχέσεις των μελών του συλλόγου μεταξύ τους και κυρίως με τους «πελάτες». Δεν υπήρχε κανένας σιναφι χωρίς έναν τέτοιο κώδικα. Αλλά και σήμερα, όλα τα επαγγέλματα στην Ελλάδα διαθέτουν τέτοιους κώδικες (πλνν μόνον συνδικαλιστικής ένωσης, της οποίας το όνομα δεν επιθυμώ να αποκαλύψω εδώ). Αλλιώς, «επάγγελμα» σημαίνει ότι

αναγγέλλω πως είμαι ικανός να πράξω κάτι, και προσφέρω προς τούτο (Σταματάκος, 1949). Και «επιτήδευμα» σημαίνει ότι είμαι επιτήδειος (ενδεδειγμένος) γι' αυτή τη δουλειά. Λοιπόν το σιναφι εγγυστόν προς τους πελάτες ότι όντως τα μέλη του είναι ικανά και τίμια.

Υποστηρίζω ότι μια βασική πολιτική απόφαση θα ήταν η διά νόμου ουσιαστικοποίηση της εσωτερικής εγγύησης την οποία με συγκεκριμένους διαφανείς μηχανισμούς το κάθε επαγγελματικό σωματείο θα έδινε για την επαγγελματική επάρκειά του κάθε μέλους του ονομαστικά. Οραματίζομαι ότι το 2050, μια τέτοια εξόχως δημοκρατική λύση, θα λύσει το πρόβλημα εκ των έσω απ' τη ίδια τα σωματεία τα οποία σήμερα δίνουν μια διαφορετική εντύπωση για τις προθέσεις τους.

Σ' αυτό το μεταξύ, τουλάχιστον για την ειδική (και τόσο εκτεταμένη) περίπτωση των δημοσίων υπαλλήλων παντός είδους, το κοινωνικό σύνολο που μας πληρώνει έχει το προφανές δικαίωμα να μάθει πού πάνε τα λεφτά του. Αρα, η ανάγκη ενός πανελληνίου δημοσιοϋπαλληλικού θεσμού αξιολογίας παραμένει – οπότε και η πρόταση του άρθρου της «Κ» αποκτά καίρια σημασία. Αρκεί να σκεφθεί κανείς ότι και μόνη μια αύξηση 10% της αποδοτικότητας (ή αποφυγής ισάριθμων αποτυχιών) θα μεταφραζόταν σε σπουδαία οικονομική και βιομηχανική ενίσχυση όλων των πολιτών!

Θα υποστηρίζω όμως ότι τα όντως απαραίτητα εκ των άνω (διοι-

κτικώς κατηγορίας) μέτρα θα διευκολυνθούν τεραστίως εάν αναληφθεί μια εκτεταμένη προσπάθεια μεταστροφής της στάσης των εργαζομένων, εκ των κάτω. Μια δύσκολη, έμμονη και μακρόχρονη προσπάθεια, με τα ακόλουθα στοιχεία:

- Σύσταση επιστημονικών μελετών περί των μεθόδων δράσης (ανάμεσα στις οποίες δεν θα υποτιμήσουμε την υπογράμμιση της υποστασιακής ικανοποίησης που νιώθουμε όταν ενεργούμε φιλοκοινωνικά).
- Αναζήτηση κοινών αποδεκτών μεθόδων πολιτικού διάλογου μεταξύ κομμάτων (με τελείως ανεπίσημες συζητήσεις, στην αρχή).
- Συστηματική προώθηση του σχετικού πολιτικού διάλογου μεταξύ κομμάτων (με τελείως ανεπίσημες συζητήσεις, στην αρχή).
- Απόπειρες λίγων πολιτικών εφαρμογών ενός πειραματικού συστήματος, όσο γίνεται διαφανούς στη δημόσια κρίση.

Έχω συναίσθηση των δυσχερειών και του κόστους (σε χρήμα και χρόνο) αυτών των προτάσεων. Ωστόσο, είναι τόσο τεράστιο το αναμενόμενο κέρδος για τον λαό (ιδίως δε για την επόμενη γενιά), ώστε αξίζει να αναληφθεί μεγάλη εκστρατεία. Ειδήλλως, φοβάμαι ότι η επικίνδυνη αδράνεια που συσσωρεύθηκε με τα χρόνια, θα γίνει μονιμότητα – αλιμονό μας.

Ο κ. Θ. Π. Τάσιος είναι ομότιμος καθηγητής του ΕΜΠ.

Θωμά είσαι σπίτι;

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

(...) γιατί σε παίρνω και μιλάει. Πάμε κάπου που δεν έχουμε πάει, μόνο μιν κάσουμε άλλο σπίτι», λέει το, κλασικά ραδιοφωνικό πλέον, τραγούδι «Πάμε Χαβάν» της Άλκιστις Πρωτοψάλτη. Η συνειρμική, σε αυτό το σημείο, σκέψη αφορά στο σημαντικό τηλεφώνημα που έλαβε ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης και που, όπως ανέφερε, τον γέμισε αισιοδοξία σε σχέση με την πρωτοβουλία εμπλοκής της Ε.Ε. στη διαδικασία του Κυπριακού. Μπορεί να μην μάθαμε τι και πώς, ωστόσο η κάθοδος Ερντογάν στα Κατεχόμενα έδειξε πως η δεν γνωρίζουμε κάτι ή πως η αισιοδοξία δεν πρέπει να μας κατακλύζει –γιατί η γραμμή Ερντογάν– Τατάρ δείχνει... κατελημμένη.

Το αν θα πάμε στη... Χαβάν, δηλαδή δεν θα μείνουμε άλλο στο... σπίτι της απουσίας διαλόγου εδώ και μια εξαετία στο Κυπριακό μένει να φανεί και θα φανεί τους επόμενους μήνες. Ο Ερντογάν από τα Κατεχόμενα μπορεί να έθεσε ως προϋπόθεση την κυριαρχική ισότητα ως προαπαιτούμενο για τον διάλογο στο Κυπριακό, ωστόσο ποτέ δεν ξέρει κανείς αν θα υπάρξει μετατόπιση από την εν λόγω θέση –η βασική ένδειξη παραμένει πως μάλλον δεν θα υπάρξει. Ωστόσο ο Ερντογάν έκανε κι ένα άλλο ενδιαφέρον σχόλιο για όποιον μπορεί να διαβάσει πίσω από τις γραμμές: Διαχώρισε ελληνιστοτουρκικά και Κυπριακά, με την στάση του στο πρώτο θέμα, όπου κι ερωτήθηκε, να είναι πιο «δημιουργική» κι έπαιξε κι ένα ελαφρύ blame game αναφερόμενος στην Σύνοδο για την Ανατολική Μεσόγειο όπως αυτή προκύπτει μέσα από τα συμπεράσματα της Ε.Ε. (αλλά και των ΗΠΑ) ήδη από το 2021. Ο Τούρκος πρόεδρος εν ολίγοις είπε πως δεν είναι η Τουρκία που δεν επιθυμεί μια τέτοια σύνοδο, επαναφέροντας την συζήτηση για μια σύνοδο όπου όλα τα ανοικτά ζητήματα στην περιοχή (και δεν είναι ολίγα) θα επιλυθούν στη βάση του Διεθνούς Δικαίου. Με φόντο την Ελλάδα και την Κύπρο ο, έμπειρος σε αυτά, Ερντογάν έκλεισε το μάτι δίνοντας σινιάλο τόσο στις Βρυξέλλες όσο και στην Ουάσινγκτον.

Για την Κύπρο μια Σύνοδος για την Ανατολική Μεσόγειο θα αποκοτούσε ιδιαίτερο ενδιαφέρον ειδικά αν ορισμένοι κύκλοι στις Βρυξέλλες τις διασυνδέαν με την πρωτοβουλία της Λευκωσίας για ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε. –μέσω διαμεσολάβησης. Δυστυχώς εδώ δημιουργείται ένα ανισοβαρές πεδίο διαπραγματεύσεων όπου η Κ.Δ. θα μπορούσε να μπει σε ένα διάλογο ξεκλειδωμένου του αδιεξόδου στο Κυπριακό όπου θα κινδύνευε, θεωρητικά, να δώσει παραπάνω πράγματα στην Τουρκία από όσα θα μπορούσε, διαπραγματευτικά, να διασφαλίσει. Επιπλέον, η πρόσφατη συμμετοχή της Ισπανίας και της Πολωνίας σε άσκηση με την συμμετοχή της «ΤΔΒΚ» υπενθυμίζει πως μεγάλα κράτη της Ε.Ε., συχνά, δεν έχουν την «θεσμική μνήμη» του Κυπριακού αντιλαβανόμενα τα πράγματα όπως η Λευκωσία τα αντιλαμβάνεται. Επιπλέον η εξέθνη καλή μαρτυρία στην προσφυγική κρίση με την Λευκωσία δεν άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις στη Βαρσοβία –που ήδη διατηρεί στρατηγικές σχέσεις με την Άγκυρα. Τέλος, η ολίγον επικοινωνιακή προσέγγιση με τον Ισπανό πρωθυπουργό, Σάντσεθ, και το πως η Μαδρίτη θα μπορούσε να αναλάβει πρωτοβουλίες στήριξης της Λευκωσίας ακυρώθηκε στην πράξη από την ίδια τη συμμετοχή της Ισπανίας σε άσκηση με την «ΤΔΒΚ» –σε ένα σκηνικό που μάλλον δείχνει περισσότερη επικοινωνία παρά ουσία.

Το πιο ενδιαφέρον πεδίο, σε κάθε περίπτωση, είναι το πως η Λευκωσία θα αντιδράσει αν τελικά η πρόταση για ευρωπαϊκή διαμεσολάβηση δεν επιτύχει και ο Ερντογάν διατηρήσει το μοτίβο «με την Αθήνα μιλάμε, με τη Λευκωσία έχουμε αυτές τις κόκκινες γραμμές». Εδώ ο τρόπος αντίδρασης της Λευκωσίας και δη του προέδρου Χριστοδουλίδη θα κριθεί και σε επίπεδο εναλλακτικής στρατηγικής αλλά και blame game –δεδομένου πως το τελευταίο μπορεί να μην... περπατά πλέον σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο.

Η γνωστή επιτυχία της Πρωτοψάλτη είναι ουσιαστικά η διασκέυη ενός πολύ γνωστού δίτονου κομματιού της ρέγκε μουσικής, του «It's a Pitty». Και πραγματικά, κρίμα αν δεν κατορθώσουμε να φτάσουμε στο ξεκλειδίωμα των συνομιλιών του Κυπριακού.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Ο Πάπας Φραγκίσκος, κατά την έξοδό του από το νοσοκομείο Gemelli της Ρώμης, κάνει δηλώσεις στα μέσα ενημέρωσης. Ο ποπτικός έλαβε εξιτήριο στις 16 Ιουνίου του πρωί, μετά την πρόσφατη επέμβαση στην κοιλιακή.

Η επίσκεψη των πέντε ωρών

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Ο Τ. Ερντογάν ήρθε για πέντε ώρες στα Κατεχόμενα, κυρίως γιατί αυτό «επιβάλλει» η παράδοση, για να φύγει αμέσως για Αζερμπαϊτζάν. Γνωρίζει ότι παρά τα μεγάλα έργα (όπως λ.χ. νερό, Μερσίν-Πάναγρα), η δημοφιλία του ανάμεσα στους Τ/κ δεν είναι αυτή που θα ήθελε και το έδειξαν οι διπλές εκλογές. Οσοι ψήφισαν για πρόεδρο στην Τουρκία έδωσαν 60/40 υπέρ Κιλιτσντάρογλου. Μετά από κάθε εκλογική αναμέτρηση ο νικητής (πρωθυπουργός της Ελλάδας και πρόεδρος της Τουρκίας) κάνει το πρώτο του ταξίδι στο εξωτερικό, στην Κύπρο! Μια εθιστική πρακτική που δεν βοηθά την Κύπρο να βγει έξω από τα στερεότυπα.

Μια επίσκεψη σε άλλες εποχές. Ο Τ. Ερντογάν μπροστά στον τότε «πρωθυπουργό» Ι. Κουτσιού: «Αν δεν αφήσετε τις παλιές συνθήκες και συνεχίσετε να λέτε «εγώ δεν θέλω να φαρψώ ψάρι, εγώ θέλω μόνο ψάρι, αυτή κατάσταση θα συνεχιστεί. Κάθε χρόνο αυξάνεται το ποσό που δίνει η Τουρκία στην «ΤΔΒΚ». Ο ΙΚ αμείβεται με 8 κιλ. ΛΤ, ένας ΓΔ με 14 κιλ. ΤΑ. Ένας πραγματικός φίλος λέει πικρά αλήθειες». (Πηγή: εφ. «Πολίτης», ρεπορτάζ Α. Ανδρέου, 18 Ιουλίου 2010). Ο υπουργός Επικρατείας Τ. Τσιτοτέκ πήρε τη σκυτάλη από τον ΤΕ και μιλώντας σε Τ/κ επιχειρηματίες είπε: «Είναι πιο εύκολο να βρεθεί νερό στην έρημο παρά να πεισθεί η κυβέρνηση –νευριάζω με κάποια πράγματα που κάνετε. Η Τουρκία δεν μπορεί να δώσει περισσότερα χρήματα».

Εκτοτε κύλησε κάμποσο νερό στο

αυλάκι. Από τον Ερογλου στον Ακιντζι. Μια διαφορετική πλειοψηφία ήρθε στα τ/κ πράγματα με σήμα την ελιά και με μουσική παρά τη «Τηλλυρ-κώτισσα». Πέντε χρόνια ήταν πέρα από αρκετά για να οριστικοποιηθεί μια συμφωνία με το πιο ώριμο τμήμα της τ/κ κοινότητας με βάση το Πλαίσιο Γκουντέρ. Τα πέντε χρόνια πέρασαν και δεν επιστρέφουν. Οι δηλώσεις Ερντογάν και Τατάρ απηχούν την κατάσταση πραγμάτων μετά το Κραν Μοντανά και τη στροφή της Άγκυρας από το Πλαίσιο Γκουντέρ το 2017, στην γραμμή της «κυριαρχικής ισότητας» το 2021. Ετσι στις 12/6 ο Τ. Ερντογάν δήλωσε πως «είναι εκ των ουκ άνευ για την Τουρκία η αναγνώριση της κυριαρχικής ισότητας και του ίσου καθεστώτος των Τ/κ». Ενώ συνέχισε στην ίδια γραμμή ο Ε. Τατάρ: «Εφόσον επιβεβαιωθούν τα κυριαρχικά δικαιώματα των Τ/κ που πηγάζουν από τις συμφωνίες του 1960, μπορούν να ξεκινήσουν επίσημες διαπραγματεύσεις».

Οι αλλοπρόσθαλλες πολιτικές Αναστασιάδη συνέβαλαν στον εκτροχιασμό της διαπραγματευτικής βάσης. Έτσι ο γ.γ. του ΟΗΕ αποσύρθηκε από τη διαδικασία. Ο Μ. Τσαβούσογλου δηλώνει στις 13/6/17: «Βλέπουμε το Κραν Μοντανά ως τελική διάσκεψη, είπαμε ότι είναι η τελευταία φορά που διαπραγματευόμαστε για την ομοιοσπονδία. Μετά από αυτό, υπάρχει κυριαρχική ισότητα, όχι πολιτική ισότητα».

Η τουρκική διπλωματία (κατά κανόνα) μάς ενημερώνει δημοσίως για τις πολιτικές που θα ακολουθήσει. Η δήλωση Ερντογάν στις 14/6 είναι πιο

αναλυτική σε σχέση με την προηγούμενη: «Αν αναγνωριστούν τα κυριαρχικά δικαιώματα της ΤΔΒΚ, γιατί να μην πάμε σε διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό; Αλλά πρέπει να αναγνωρίσουν τα κυριαρχικά δικαιώματα ισότητας της βόρειας Κύπρου. Αυτό δεν θα συμβεί (σ.σ. διαπραγματεύσεις), εάν δεν το κάνουν».

Πίσω από τα συμφοραζόμενα, η ανάγκη για ερμηνεία των δηλώσεών τους, καθώς συνιστούν την ουσία των προκλήσεων σε αυτή τη συγκυρία. Μετά την κατάρρευση των συνομιλιών στο Κραν Μοντανά η Τουρκία ανακοίνωσε στροφή στα «δύο κράτη». Στη συνέχεια άνοιξε τμήμα της παρωσίας στην Αμμόχωστο, άνοιξε δρόμους για χρήση από τους επισκέπτες, αλλά δεν έκανε παρέμβαση πάνω στις ατομικές ιδιοκτησίες. Η πολιτική ερμηνεία: «σας ασκώ περαιτέρω πίεση, αλλά η πίεση δεν είναι ανεξέλεγκτη –υπό νέες προϋποθέσεις, στο τραπέζι των συνομιλιών».

Μέχρι τώρα η ε/κ πολιτική ηγεσία καταγγέλλει τη στροφή και μένει αδρανής. Η ουσία όπως τίθεται από την τ/κ πλευρά αφορά κυρίως το κεφάλαιο «πολιτική ισότητα», βέβαια, όλα τα κεφάλαια για τα μέρη είναι σημαντικά αλλά δύο είναι στην κορυφή: ασφάλεια για την ε/κ πλευρά, πολιτική ισότητα για την τ/κ. Στο Κραν Μοντανά υπήρξε συμφωνία στα δύο. Στο κεφάλαιο «Ομοσπονδιακή Εκτελεστική εξουσία» ο γ.γ. Α. Γκουντέρς γράφει: «τα μέρη είχαν καταλήξει πρακτικά σε πλήρη συμφωνία επί της αποτελεσματικής συμμετοχής μέχρι το πέρας της διάσκεψης στο Κραν Μοντανά» (Πηγή: «Πολιτικός

Κυπριακό Φόρουμ Διαλόγου» σελ. 138). Εκτοτε ουδέν. Αλλά ακινοσία στο Κυπριακό δεν υπάρχει, όλα εξελίσσονται επί τη χειρά. Η φοβία της ε/κ ηγεσίας να αντιμετωπίσει τα δεδομένα, οδηγεί σε επόμενη πίεση, «αυτή η πίεση θα σύντομα θα ξεκινήσουμε την κατασκευή 1.192 μονάδων κοινωνικής κατοικίας στην περιοχή της Δερύνειας» (δηλώσεις Τ. Ερντογάν, 12/6). Οι δηλώσεις Τατάρ και Ερντογάν επιβάλλουν αποτελεσματική αντιμετώπιση. Κατά τη γνώμη μου, η Τουρκία μετά από έξι χρόνια ήθελε να μην βλέπει την πραγματικότητα. Τρίτη, «να κατασκευάζω μια εικονική πραγματικότητα, για να αντιμετωπίσω την πραγματικότητα». Τέταρτη, «να διαπραγματευόμαι για να κερδίσω το μέγιστο –υπό τις περιστάσεις– όφελος», μέσα στο πλαίσιο της ΔΔΟ, ένα κράτος, μία κυριαρχία, Πλαίσιο Γκουντέρς. Αν δεν ενεργοποιήσουμε την τέταρτη απάντηση, η κατάσταση θα συνεχιστεί πάνω στη γραμμή που διέγραψαν Ερντογάν και Τατάρ.

Η στρατηγική της αναβλητικότητας που ακολουθεί η ε/κ ηγεσία ισοδυναμεί στις σημερινές συνθήκες με παραίτηση και η παραίτηση ισοδυναμεί με αδιαφορία για τη γεωπολιτική εξέλιξη του νησιού μέσα στον ιστορικό χρόνο.

www.larkoularkou.org.cy

Τι (δεν) είπε ο Πρόεδρος

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Ενώ ο Ερσίν Τατάρ προσφωνούσε τον Ταγιπ Ερντογάν στη Λευκωσία «πρόεδρέ μου» εκνευρίζοντας τον Τούρκο Πρόεδρο σύμφωνα με την Ανγκυρά, ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης κατευθυνόταν στο Στρασβούργο για να μιλήσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως γκέις κράτους. Ήταν μια χρήσιμη αντιπαραβολή τόσο για όσους νομίζουν πως δεν έχουμε εργαλεία για να επιδιώξουμε πρόοδο στο Κυπριακό –αν θέλουμε–, και για όσους γαντζώνονται πάνω στην αυτοεικόνα της Κύπρου ως θύματος για να μη χρειαστεί ποτέ να αναλογιστούν ποιες είναι οι δικές μας αμαρτίες και αστοχίες.

Η συνεχιζόμενη αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας ως νόμιμου κράτους και η συμμετοχή

μας στην Ε.Ε. είναι ένα προνόμιο το οποίο έχουμε, γιατί δούλεψαν γι' αυτό πολλοί Κύπριοι, και όσοι μας στήριξαν στην Ελλάδα και αλλού. Και ως προνόμιο είναι λάθος να το σπαταλάμε, όταν άλλοι παραμένουν παγιδευμένοι ως κατεχόμενα εδάφη και δορυφόροι.

Γι' αυτό και, όσον αφορά την ομιλία του προέδρου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να αναγνωρίσουμε πως έκανε κάποια πράγματα σωστά. Υπήρξε ξεκάθαρη αναφορά στην στάση της Κύπρου όσον αφορά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, χωρίς αστερίσκους και υποσημειώσεις, από μια χώρα που έζησε εισβολή από ισχυρότερο γείτονα της. Οι Βρυξέλλες άκουσαν αυτό που περιμέναμε από την Κύπρο, δεδομένων των αμαρτιών (του τώως ΠτΔ αλλά και του νυν ΠτΔ όταν ήταν ΥΠΠΕ) και των στερεοτύπων.

Αναδειχθηκε η ευκαιρία της διασύνδεσης των ενεργειακών πόρων της Κύπρου με τις ανάγκες της Ε.Ε. και την πράσινη μετάβαση.

Ο ΠτΔ όμως έχασε και σημαντικές ευκαιρίες. Αναφέρθηκε στη συνδρομή της Ε.Ε. στο Κυπριακό χωρίς να εξηγήσει περαιτέρω την πρόταση για απεσταλμένο ή για διασύνδεσή του με τα ευρωπαϊκά. Ούτε βέβαια και οι πλείστοι ευρωβουλευτές μπήκαν στην ουσία της πρότασης –ακόμη μια ένδειξη του πόσο πρόωρη είναι μια τέτοια συζήτηση και πόσο δύσκολη η υλοποίησή της. Ο πρόεδρος έφερε στο προσκήνιο το γεγονός πως το κράτος ανήκει σε όλες τις κοινότητες και τις θρησκευτικές ομάδες, χωρίς να παρουσιάσει λεπτομέρειες για το πως βλέπει τη λύση, ή φράσεις κλειδιά όπως τη ΔΔΟ και την πολιτική ισότητα.

Στο Κυπριακό, μάλιστα, ο ΠτΔ θα μπορούσε να δώσει εκείνες τις ενδείξεις που αναμένουν οι Βρυξέλλες και η Νέα Υόρκη για να ενθαρρυνθούν, πως η ε/κ πλευρά θα συμβάλει στην πράξη στην κινητικότητα που λέει πως επιδιώκει (ασκέτως τι κάνει η τ/κ και η τουρκική πλευρά). Πεδίο δόξης λαμπρόν για να μεταφερθούν τυχόν προθέσεις για τον Κανονισμό της Πράσινης Γραμμής, τα οδοφράγματα, τα δικαιώματα των Τ/κ πολιτών, ακόμα και αν δεν προσφέρονται για το ε/κ ακροατήριο.

Από την ομιλία έλειπαν επίσης αυτά που ο ΠτΔ λέει στην Κύπρο, και που στις Βρυξέλλες πολλοί θέλουν να ακούσουν. Δέσμευση για ξεκαθάρισμα της εκκόνας που αμαυρώνουν οι λογιστές και οι δικηγόροι που κατηγορούνται πως προσφέρουν υπηρεσίες παράκαμψης κυ-

ρώσεων σε Ρώσους ολιγάρχες. Συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις που γίνονται για τη δικαιοσύνη και το κράτος δικαίου. Μία χωρίς αμφισβησίες δεσμευση πως η εποχή των χρυσών διαβατηρίων έκλεισε οριστικά. Μήνυμα πως οι συστάσεις της ΡΕΓΑ για τις παρακολουθήσεις και την έκθεση για το μαύρο βαν, που θα συζητούνταν την επόμενη, δεν θα καταλήξουν σε ένα φάκελο στο σέντε του Προεδρικού.

Ο κ. Χριστοδουλίδης είχε την ευκαιρία να απαντήσει στη δευτερολογία του σε όλα αυτά, μετά από παρεμβάσεις ευρωβουλευτών, ακόμα και Κύπριων: των Δ. Παπαδάκη για τη διαφθορά και την ανάγκη κάθαρσης, Γ. Γεωργίου για τις παρακολουθήσεις, και Ε. Σταύρου για τα προβλήματα που συνεχίζει να αντιμετωπίζει η Κύπρος σε θέματα ισότητας φύλου. Επέλεξε να μην

απαντήσει. Αφήνω για το τέλος, για σκοπούς έμφασης, το θέμα το οποίο ο πρόεδρος δεν άγγιξε καθόλου: αυτό της κλιματικής αλλαγής. Ναι, η πολιτική της Ε.Ε. δεν εξαρτάται από τη Λευκωσία, όμως μια χώρα που ερμημοποιείται θα μπορούσε να θέσει τον εαυτό της στο επικεντρωμένο της συζήτησης για τις ανανεώσιμες, και όχι να μένει σε μια γενική αναφορά στην προστασία του περιβάλλοντος.

Σωστά ο ΠτΔ επεσήμανε πως το φυσικό αέριο μπορεί μόνο να είναι μεταβατικό στάδιο προς τις ανανεώσιμες και την πράσινη μετάβαση απαντώντας σε ευρωβουλευτή. Όμως η σύγχρονη διακυβέρνηση που υποσχέθηκε ο ΠτΔ είναι ατελής χωρίς θέσεις για την κλιματική κρίση.

ykakouris@gmail.com

Αφορίστε τους κλέφτες

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Αγανακτισμένος και οργισμένος βουλευτής μονολογούσε και έλεγε ότι μόνο αν αφοριστούν οι κλέφτες αυτού του τόπου θα γλυτώσει η Κύπρος από νέες περιπέτειες και νέες καταστροφές. Το πλэфωνό του δεν σταματούσε να κτυπά, από απελπισμένους καλοκάγαθους ανθρώπους, οι οποίοι έπεσαν θύματα από «κουμπάρους», τους οποίους τους φόρτωσαν με χρέη. Τελευταία τραγική ιστορία, συνταξιοδότη μεροκαματιάρη, ο οποίος ποτέ του δεν πήρε δάνειο από Τράπεζα. Ήξερε από πρώτο χέρι τα βάσανα των παππούδων του από τοκογλύφους και δεν τολμούσε να ζητήσει δάνειο. Πριν από τρεις δεκαετίες, θα πάντρευε την κόρη του και πήγε στη Συνεργατική του χωριού του, για να ζητήσει «overdraft» υπερανάληψη, πέντε χιλιάδων λιρών, όπως τον συμβούλεψε και ο τραπεζίτης «κουμπάρος». Το αίτημα σε μερικά λεπτά ικανοποιήθηκε, ο «κουμπάρος» ετοίμασε τα χαρτιά, υπέδειξε στον καλοκάγαθο αγρότη το σημείο στο οποίο θα υπέγραφε, και τον κέρασε και ένα καφέ. Ούτε λόγος για υποθήκη, ούτε λόγος για ασφάλεια της υπερανάληψης, ούτε λόγος για τόκους, ούτε λόγος και για επιπλέον χρεώσεις. Ο καλοκάγαθος άνθρωπος έφυγε τρισευχισμένος, αφού κανόνισε την υποθήκη του και θα πάντρευε χωρίς άγχος την κόρη του.

Τα χρόνια πέρασαν, ο πλοκαμμένος άνθρωπος πλήρωνε κάθε μήνα τη δόση για την υπερανάληψη και σε λίγα χρόνια ξεχρέωσε –έτσι νόμισε– χωρίς ποτέ να ψάξει τα χαρτιά τα οποία υπέγραψε. Είχε πλήρη εμπιστοσύνη στον «κουμπάρο». Αλλά μια μέρα, ο «κουμπάρος» τον πήρε πλэфωνο και του είπε ότι χρωστά μερικές χιλιάδες ευρώ, για την ασφάλεια της υπερανάληψης, την οποία δεν πλήρωνε, και μάλιστα ότι τα χωραφάκια του δεσμεύτηκαν από τη Συνεργατική. Ο «κουμπάρος» του πρότεινε να μεταβιβάσει ένα χωράφι στον ίδιο και όλα θα τελειώναν. Ο καλοκάγαθος άνθρωπος, ο οποίος είχε την υπερανάληψη ως μεγάλο μυστικό, φοβούμενος και τη μωρούρα της γυναίκας του, μεταβίβασε το χωράφι στον «κουμπάρο», ο οποίος του έφερε τα σχετικά χαρτιά. Ωστόσο, ο «απατεώνας» δεν έκανε τον κόπο ή δεν μπορούσε να ρυθμίσει τις δεσμεύσεις των χωραφιών στο Κτηματολόγιο. Τα χρόνια πέρασαν και ο παππούς πλέον θέλησε να μεταβιβάσει την περιουσία του στα παιδιά του. Τότε διαπίστωσε ότι ήταν όλα δεσμευμένα και ότι ο «κουμπάρος» ήταν «απατεώνας». Μετά το πρώτο σοκ και την οργή, οι καλοκάγαθοι άνθρωποι, έτρεξαν στον βουλευτή τους, για να πάρουν συμβουλή. Η

απάντηση ήταν απλή. Στην Αστυνομία και υπομονή. Για δικηγόρο ούτε λόγος, αφού η φτώχεια δεν επέτρεπε τέτοιες «πολυτέλειες».

Ο αλτρουιστής και φιλόανθρωπος βουλευτής μίλησε για πολλές άλλες παρόμοιες ιστορίες με απατεώνας «κουμπάρους», οι οποίοι χάθηκαν από τους καφενέδες και «έβραζαν» στη μοναξιά τους, με τα χρυσά και τα αργύρια.

Στάθηκε στην ιστορία μιας προσφυγοπούλας με αγνοούμενους, η οποία δανείστηκε πριν από το 1974, για να κτίσει το σπίτι της, από κάποιον «κουμπάρο». Μετά την εισβολή, ο «κουμπάρος» ζήτησε διπλά, λέγοντας ότι δεν πληρώθηκαν κάποιες δόσεις. Η γυναίκα έκανε δύο και τρεις χειρωνακτικές δουλειές για να πληρώσει τα χρέη της, από τον φόβο του κακού «κουμπάρου». Μέσα στον πόνο και την απελπισία της, καταράστηκε τον «τοκογλύφο», ο οποίος είχε ο ίδιος μαρτυρικό τέλος και τα παιδιά του δύσκολη ζωή. Οι «τοκογλύφοι» αποτελούσαν για αιώνες μάστιγα για την Κύπρο, αφού δάνειζαν κυριολεκτικά και για ένα κομμάτι ψωμί και άρπαζαν ολόκληρες περιουσίες. Η απάντηση των φτωχών ήταν οι κατάρες στους τοκογλύφους, οι οποίες βασανίζουν μέχρι και σήμερα τα παιδιά και τα εγγόνια τους, έστω και αν μερικά ακόμη ζουν σε αραχνιασμένα παλιά αρχοντικά.

Οι παππούδες μας στα χωριά, οι «αδρόπιοι», έλεγαν ότι: «αν σε δουν στον καφενή και σηκώσουν το φουδί, τότε μάζεψε τα πράματά σου και φύγε μακριά...». Αυτή ήταν η μεγαλύτερη τιμωρία, για ένα ηθικό παράπτωμα ή ακόμη και για ένα έγκλημα, σε μια τοπική κοινωνία. Δεν χρειάζονταν ούτε φωνές, ούτε επιχειρήματα, ούτε δίκες, ούτε και βία. Αρκούσε ένα φαρμακερό βλέμμα και εξαφανιζόσουν ως οντότητα. Οι «γεναίτζες» χρησιμοποιούσαν συνήθως τις κατάρες για να τιμωρήσουν κάποιον ανήθικο ή κλέφτη. Εμπειρικά γνώριζαν ότι οι κατάρες ενεργοποιούνται, αν είχαν δικίο τα θύματα. Στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, η τιμωρία ατόμων τα οποία παρανόμισαν και καταπάτησαν τα δικαιώματα του θρόνου, δεν είναι ούτε η καταγγελία στην Αστυνομία, ούτε η προσφυγή στα δικαστήρια. Λαμβάνει απόφαση η Ιερά Σύνοδος και απλώς βγαίνει ο διάκος και διαβάζει τους αναθεματισμούς κατά του συγκεκριμένου προσώπου. Ανάλογες πρακτικές ακολουθούν και άλλες Εκκλησίες, συνήθως για εκκλησιαστικά παραπτώματα. Έχει ο καιρός γυρίσματα και όλα εδώ πληρώνονται, όπως λέει ο σοφός λαός. Και ευτυχώς κανένας δεν είναι αναντικατάστατος και αθάνατος.

kaparispan@yahoo.gr

Μια παραλλαγή του σχεδίου «Κτίζω» θα μπορούσε να εφαρμοστεί και για ιδιωτικές πολυκατοικίες

Του ΑΝΔΡΕΑ ΘΕΟΔΟΤΟΥ

Ένα από τα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα μας σήμερα είναι το γηρασμένο κτιριακό απόθεμα που διαθέτει και κατ' επέκταση η περιορισμένη επάρκειά του σε ένα σεισμικό γεγονός. Θα πρέπει να σημειωθεί, επίσης, ότι ένας μεγάλος αριθμός των οικοδομών αυτών κρίνονται ως επικίνδυνες και παρακολουθούμε τον τελευταίο καιρό διάφορες αστοχίες ακόμη και χωρίς κάποια σεισμική επιβάρυνση, όπως για παράδειγμα τις συχνές πτώσεις μπαλκονιών, αποκολλήσεις στηθαίων κ.ά.

Όσον αφορά τις κοινόκτιπτες οικοδομές – πολυκατοικίες σε προσφυγικούς οικισμούς, το πρόβλημα έχει αποφασιστεί να αντιμετωπιστεί από την Πολιτεία, οριστικά πλέον, με την εφαρμογή του σχεδίου «Κτίζω». Τα κύρια χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου σχεδίου είναι ότι για τις γηρασμένες και σε κακή κατάσταση οικοδομές έχει προταθεί η λύση της ανοικοδόμησής τους, αφού έχει μελετηθεί και έχει κριθεί ασύμφορη οποιαδήποτε αποκατάσταση ή και ενίσχυσή τους. Εκτός από την οικονομική συνεισφορά του κράτους και τη συνεισφορά των ιδιοκτητών, για να μπορέσει να γίνει αυτό εφικτό, το κράτος έχει αποφασίσει να δώσει στους επιχειρηματίες Ανάπτυξης Γης που θα συμμετέχουν σε αυτό το σχέδιο επιπρόσθετο συντελεστή δόμησης ως κίνητρο.

Όπως έχουμε επανειλημμένα αναφέρει ως ΕΤΕΚ, το πρόβλημα με τις γηρασμένες οικοδομές στη χώρα μας είναι πολύ μεγάλο και ολοένα διογκώνεται. Ένα μεγάλο μέρος των κοινόκτιπτων οικοδομών χρήζουν εκτεταμένης συντήρησης και το πιο πιθανό είναι ότι οι περισσότερες από αυτές θα κριθούν ως ασύμφορες για κάτι τέτοιο. Το γεγονός ότι ένας μεγάλος αριθμός από αυτές έχει σχεδιαστεί και κτιστεί πριν από την εφαρμογή

οποιοδήποτε αντισεισμικού κανονισμού σε συνδυασμό με τη μεγάλη ηλικία τους, 40-50 χρόνων, αλλά και η απουσία συντήρησής τους ως αποτέλεσμα της κακής νοοτροπίας που έχουμε ως λαός στο συγκεκριμένο θέμα, τις καθιστούν πολύ ευάλωτες. Ένας μεγάλος αριθμός από αυτές έχουν κριθεί ή θα κριθούν επικίνδυνες σύντομα, αφού παρουσιάζουν πολλά προβλήματα όπως ρηγματωμένες κολώνες και δοκοί από τη διάβρωση και κατ' επέκταση οξείδωση του οπλισμού τους, ετοιμόρροπα μπαλκόνια με μεγάλη κλίση κ.ά.

Σημειώνεται ότι παρά το γεγονός ότι όλες αυτές οι πολυκατοικίες δεν σχεδιάστηκαν με κάποιο αντισεισμικό κανονισμό, άντεξαν στους σεισμούς που είχαμε στη χώρα μας τη δεκαετία του '90. Τότε όμως οι οικοδομές αυτές ήταν σε πολύ νεαρότερη ηλικία και χωρίς όλα αυτά τα προβλήματα που περιγράφηκαν πιο πάνω, ως αποτέλεσμα κυρίως της ελλιπούς συντήρησής τους. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού θα μπορούσαν να δοθούν πολλά κίνητρα από την Πολιτεία για ανοικοδόμησή τους, όταν φυσικά αυτές κριθούν ασύμφορες για αποκατάσταση/ενίσχυση, χωρίς να υπάρχει ιδιαίτερη επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού. Συγκεκριμένα, θα μπορούσε να δοθεί και σε αυτήν την περίπτωση επιπλέον συντελεστής δόμησης ως κίνητρο. Επιπρόσθετα, θα μπορούσε το κράτος μας να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση την επιβολή μηδενικού συντελεστή Φ.Π.Α., αφού πρόκειται για θέμα ασφάλειας. Για τον ίδιο λόγο θα μπορούσε να διεκδικήσει από την Ε.Ε. και κοινοτικά κονδύλια. Η Ευρωπαϊκή Ένωση τα τελευταία χρόνια έχει διαθέσει ένα πολύ μεγάλο ποσό για την ενεργειακή αναβάθμιση των οικοδομών στην επικράτεια της, χωρίς να δίνει ιδιαίτερη σημασία στην αντισεισμική τους αναβάθμιση,

αφού ως σημειωθεί ότι σε ένα μεγάλο μέρος της επικράτειας της δεν υπάρχει απαίτηση για αντισεισμικό σχεδιασμό των οικοδομών, κάτι το οποίο είναι υποχρεωτικό κυρίως στις Νότιες χώρες της. Μετά τους σεισμούς όμως των τελευταίων χρόνων, ιδιαίτερα στην Ιταλία, όπου η Ευρώπη κλήθηκε να καλύψει ένα μεγάλο μέρος των ζημιών που προκλήθηκαν, άρχισαν να γίνονται δευτερες σκέψεις και συζητήσεις έντονα το ενδεχόμενο της προληπτικής αντιμετώπισης του συγκεκριμένου φαινομένου με τη διάθεση κονδυλίων και για τη δομοστατική/αντισεισμική αναβάθμιση των οικοδομών εκτός από την ενεργειακή τους. Τη συγκεκριμένη συγκυρία θα πρέπει να εκμεταλλευθεί η χώρα μας, σε συνεργασία και με τις άλλες χώρες του Νότου, ούτως ώστε να πείσει για την αναγκαιότητα εφαρμογής του συγκεκριμένου μέτρου, προτάσσοντας σοβαρά επιχειρήματα, ότι είναι προς το συμφέρον όλων των εταίρων μας να διατεθούν τα συγκεκριμένα κονδύλια για πρόληψη και παράλληλα προστασία του πληθυσμού, παρά να κληθούν να πληρώνουν αποζημιώσεις εκ των υστέρων.

Το κόστος που θα έχει ένα ισχυρός σεισμός στη χώρα μας θα είναι μεγάλο. Προτεραιότητά μας θα πρέπει να είναι φυσικά η προστασία της ανθρώπινης ζωής και ακολούθως ο περιορισμός του κόστους από τις ζημιές που θα προκληθούν. Για να καταστεί αυτό εφικτό θα πρέπει να ξεκινήσει ένας μεσο-μακροπρόθεσμος σχεδιασμός, ούτως ώστε με σωστά μελετημένα βήματα είτε να αντικατασταθεί, είτε να αναβαθμιστεί όπου είναι οικονομικά συμφέρων το κτιριακό απόθεμα της χώρας μας.

Ο κ. Ανδρέας Θεοδότου είναι Α΄ αντιπρόεδρος ΕΤΕΚ, πολιτικός μηχανικός.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. | makris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ

Φιλελευθερισμός και μετανάστευση

Η περίοδος κατά την οποία ο Ζακ Ντεριντά έγραφε τα στρατευμένα έργα του υπέρ του δικαιώματος της φιλοξενίας, ως παραδοσιακό θεσμικό πλαίσιο υποδοχής των μεταναστών στη Δύση, ήταν η εποχή της παγκοσμιοποίησης που εγκαινίασε ο Μπιλ Κλίντον με την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας Ελεύθερου Εμπορίου της Βόρειας Αμερικής (NAFTA) το 1994. Την ίδια οδό ακολούθησαν άλλωστε και ο Τόνι Μπλερ, ο Γκέρχαρντ Σρόντερ και ο Λιονέλ Ζοσπέν στην Ευρώπη.

Ο σοσιαλδημοκρατικός φιλελευθερισμός έγινε τότε το εφαλτήριο, προκειμένου να κέρδη τον πλούσιων βιομηχανικών χωρών να ωφεληθούν τις φτωχές χώρες κάρη στις επενδύσεις του δυτικού κεφαλαίου στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το ελεύθερο εμπόριο και η ανταλλακτική οικονομία έγιναν τα συνήματα μιας φιλελευθέρης «Άριστερας» που δεν έχασε ποτέ τα αντικαπιταλιστικά και αντιφιλελευθέρη ένστικτά της. Η οδός αυτή αποδείχθηκε αν όχι εναλλακτική, τουλάχιστον συμπληρωματική του δρόμου προς το παγκόσμιο κράτος.

Στο κείμενό του «Για την αιώνια ειρήνη», ο Καντ εξηγεί ότι αυτό που τελικά θα εξασφαλίσει την ειρήνη δεν είναι ένα παγκόσμιο νομικό σύστημα, όπως εκείνο που ο ίδιος περιέγραψε, αλλά το σύστημα της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και η «δύναμη του χρήματος». Αντί να διερευνήσει τη δυνατότητα ενός παγκόσμιου κράτους, το οποίο θεωρούσε και αδύνατο και ανεπιθύμητο, και το παρεπόμενό του, τη δημοκρατία του μέλλοντος, ο Καντ προτίμησε να στραφεί στην παγκόσμια οικονομία και τις εμπορικές ρυθμίσεις που ήρθαν με τη βιομηχανική επανάσταση. Ο Ντεριντά θέτει στην πραγματικότητα ένα πολύ συγκεκριμένο ερώτημα. Ποια είναι η σχέση ανάμεσα στη φιλοξενία και τη μετανάστευση, από τη μια πλευρά, και τον φιλελευθερισμό και το ελεύθερο εμπόριο από την άλλη;

Για να το θέσουμε απλά, το ελεύθερο εμπόριο και η παγκοσμιοποιημένη χρηματο-οικονομία συμβάλλουν τόσο στην εισροή δυτικού κεφαλαίου στις αναπτυσσόμενες χώρες προς αναζήτηση κέρδους, όσο και στη στροφή των εργαζομένων από τις αναπτυσσόμενες

Η μηχανή θα είναι σε θέση να αναλύσει τις θέσεις του Πλάτωνα στον «Θεαίτητο», αλλά δεν θα μπορεί να μεταδώσει το απορητικό πνεύμα του διαλόγου.

στις δυτικές χώρες προς αναζήτηση εργασίας. Ωστόσο η Δύση, έχοντας φτάσει στα όρια των δικών της αναγκών και της προσφοράς εργασίας, δεν έχει να προσφέρει εργασία. Αυτή είναι και η ανάλυση του Jeremy Rifkin, την οποία και σχολιάζει ο Ντεριντά. Η δημιουργία θέσεων εργασίας στις αναπτυσσόμενες χώρες δεν αρκεί για να καλύψει τις ανάγκες των ανέργων. Η πρώτη εξέγερση κατά της παγκοσμιοποίησης του Κλίντον, την 1η Ιανουαρίου 1994, ήταν αυτή των Ζαπατίστας, ενός κινήματος που προέκυψε από τους ιθαγενείς μιας φτωχής περιοχής του νότιου Μεξικού, τους Τσιάπας. Ενώ οι περιοχές του Μεξικού κοντά στα σύνορα με τις ΗΠΑ είχαν δει τα εισοδήματά

τους να αυξάνονται θεαματικά ως αποτέλεσμα της μετεγκατάστασης των αμερικανικών εργοστασίων, απομακρυσμένες περιοχές εκτός της φιλελευθέρης επανάστασης. Ακόμη χειρότερα, η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου που τέθηκε σε ισχύ το 1994 τους ανάγκασε να σταματήσουν να καλλιεργούν τη γη τους και να αγοράζουν φθηνότερα γεωργικά προϊόντα από τον βορρά.

Έτσι, η παγκοσμιοποίηση δημιουργεί ένα νέο χάσμα οικονομικής ανισότητας, αυτή τη φορά όχι μεταξύ των βιομηχανικών χωρών της Δύσης και του αναπτυσσόμενου κόσμου, αλλά μεταξύ εκείνων στον αναπτυσσόμενο κόσμο που απολάμβαναν τα οφέλη του ελεύθερου εμπορίου και εκείνων που είχαν μείνει εκτός. Η κατάσταση αυτή τροφοδότησε την οργή και ενίσχυσε την αποφασιστικότητα των τελευταίων, δημιουργώντας τον ουσιαστικά δυναμικό του νέου κύματος οικονομικών προσφύγων στη Γαλλία, στην Ελλάδα, στην Κύπρο και γενικότερα στην Ευρώπη. Ήταν η εποχή που ο Ντεριντά αγωνιζόταν με την πένα του στο πλευρό των άτυπων μεταναστών και των

«λαθρομεταναστών». Ο κόσμος ήταν τότε ουσιαστικά ένας οικονομικός κόσμος, ο οποίος χρωστούσε την ειρήνη και την ευημερία του στα οφέλη του φιλελευθερισμού και του διεθνούς εμπορίου. Το ζήτημα της φιλοξενίας, βέβαια, ήταν και παρέμεινε θολό. Ποιος καλωσορίζει ποιον και στο όνομα τίνος; Πρόκειται κυρίως για το ζήτημα των ανταλλαγών μεταξύ των οικονομικών παραγόντων, του κεφαλαίου και της εργασίας. Τόσο ο οικοδομημένος όσο και ο φιλοξενούμενος είναι οικονομικοί παράγοντες. Αυτή η πτυχή των αναλύσεων του Ντεριντά παραμένει παγιωμένη στο όραμα ή τη φενακία του homo oeconomicus, η δε έννοια της φιλοξενίας που αναπτύσσει, είναι όμως ουσιαστικά ονειρική.

Και για να μεταφερθούμε στο παρόν, δεδομένου ότι το πείραμα της εξαγωγής πλούτου από τη Δύση προς τον υπόλοιπο κόσμο με σκοπό τον ουσιαστικό δυναμικό του νέου δημοκρατισμού όλου του πλανήτη απέτυχε, αναζητούνται τρόποι να αντιμετωπισθούν οι αρνητικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης. Κι όταν μιλάμε για αρνητικές συνέπειες, εννοούμε την αύξηση των

τυραννικών καθεστώτων και των εμφύλιων πολέμων στον αναπτυσσόμενο κόσμο καθώς και την εξαθλίωση των θυμάτων των τοπικών ελίτ. Αυτές οι ελίτ απορρόφησαν στην ουσία τα όποια οφέλη η Δύση προόριζε για τους λαούς. Χωρίς παγκοσμιοποίηση δεν θα υπήρχαν Ρώσοι ή Κινέζοι ολιγάρχες, ή τουλάχιστον θα ήταν πολύ λιγότερο πλούσιοι και ισχυροί. Η ενδυνάμωση βέβαια αυτών οδήγησε τους πολίτες των χωρών τους σε εξαθλίωση, αύξησε τη διαφθορά και την καταπίεση και προκάλεσε μαζικές εξόδους μεταναστών από στυγνές τυραννίες. Η σημερινή κατάσταση είναι σε μεγάλο βαθμό απόρροια λανθασμένου σχεδιασμού της πρώτης παγκοσμιοποίησης, δηλαδή της γενιάς του Κλίντον. Αν υπάρχει ακόμη φιλελευθερο ιδεώδες, πρέπει να κληθεί προς άλλη πλέον κατεύθυνση. Αντί να τείνει να επιβάλει το πολιτικό πρόγραμμα του φιλελευθερισμού με οικονομικά μέσα, οφείλει να διασώσει το οφέλη του οικονομικού φιλελευθερισμού με πολιτικά μέσα.

Ο κ. Παναγιώτης Χρηστάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Συνέντευξη στη
SHEMAINE BUSHNELL

«Η κρίση στον Λίβανο μας ώθησε να επιταχύνουμε τα σχέδιά μας που περιγράφονται στο «Vital 2030». Το άνοιγμα μιας πανεπιστημιούπολης στην Κύπρο παρουσιάστηκε ως πολύτιμη ευκαιρία» λέει σε συνέντευξη του στην «Κ» ο Philip S. Khoury, πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Αμερικανικού Πανεπιστημίου Βηρυτού (AUB). Ο κ. Khoury λέει πως το AUB Mediterraneo, με την εστίασή του στη διαφορετικότητα και τη συνεργασία, έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στη σταθερότητα στην περιοχή, καλλιεργώντας πνευματικές ανταλλαγές, προσελκύνοντας ταλέντα και καλλιεργώντας ένα περιβάλλον ανάπτυξης και επιρροής. Τα εγκαίνια του Αμερικανικού Πανεπιστημίου της Βηρυτού – Mediterraneo στην Πάφο είναι προγραμματισμένα για τον Σεπτέμβριο του 2023.

—Γιατί η AUB αποφάσισε να έλθει στην Κύπρο; Και γιατί στην Πάφο;

—Η Κύπρος είναι αναπόσπαστο μέρος του ευρύτερου σχεδίου μας και η σύνδεσή μας με αυτήν είναι βαθιά ριζωμένη. Στο American University of Beirut – Mediterraneo (AUB), ως πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, ο ρόλος μας είναι να συμβάλλουμε στη στρατηγική κατεύθυνση. Δεν διαχειριζόμαστε ούτε διευθύνουμε το πανεπιστήμιο, αυτή η ευθύνη ανήκει στον πρόεδρο και την ομάδα του, τους οποίους μόλις γνωρίσατε. Καθόσον μας είναι να αξιολογήσουμε τις ιδέες τους, να καθορίσουμε τις πιο βιώσιμες επιλογές και να λάβουμε αποφάσεις σχετικά με το τι μπορούμε να υποστηρίξουμε και τι δεν είναι εφικτό. Μαζί, αναπτύξαμε ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο που ονομάζεται «Vital 2030». Αυτό το σχέδιο δημιουργήθηκε από κοινού με μια κοινή ομάδα διαχειριστών, ανώτερων διοικητικών στελεχών και κομπόρων για να διασφαλιστεί μια ενοποιημένη προσέγγιση και να επιτευχθεί συμφωνία. Ένας από τους βασικούς στόχους αυτού του σχεδίου είναι να ευδοκιμήσει και να πετύχει στην περιοχή όπου βρίσκεται το AUB. Για να το πετύχουμε αυτό, αναγνωρίζουμε τη σημασία της παγκόσμιας μετάβασης, μια τάση που ακολουθείται από πάρα πολλά ιδρύματα. Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας του, η αποστολή του πανεπιστημίου ήταν να εξυπηρετεί τον Λίβανο και την ευρύτερη περιοχή. Η Βηρυτός, ως κόμβος διεθνούς κεφαλαίου, εκπαίδευσης και έρευνας, προσέλκυσε άτομα από όλο τον κόσμο. Ωστόσο, ο πόλεμος γκρέμισε αυτή τη δυναμική, προκαλώντας φυγή ανθρώπων. Ενώ οι παγκόσμιοι παίκτες δεν μπορούσαν να συντηρηθούν, το AUB και ο Λίβανος επέμειναν. Το πανεπιστήμιο, ιδιαίτερα η Ιατρική Σχολή και το νοσοκομείο του, παρέμειναν ανθεκτικά, παρέχοντας φροντίδα σε όλους όσους είχαν ανάγκη.

—Θα λέγατε λοιπόν ότι η τρέχουσα κρίση στον Λίβανο ήταν ένας από τους παράγοντες που επηρέασαν την απόφαση να δημιουργηθεί η «διδύμη» πανεπιστημιούπολη του AUB στην Κύπρο;

—Απολύτως. Η κρίση στον Λίβανο μας ώθησε να επιταχύνουμε τα σχέδια μας που περιγράφονται στο «Vital 2030». Το άνοιγμα μιας πανεπιστημιούπολης στην Κύπρο παρουσιάστηκε ως πολύτιμη ευκαιρία. Κατά τη διερεύνηση των επιλογών εξετάσαμε επίσης την παγκόσμια επέκταση μέσω της διαδικτυακής εκπαίδευσης. Το πλεονέκτημα για εμάς είναι ότι μπορούμε να προσφέρουμε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας τόσο στα αγγλικά όσο και στα αραβικά, ικανοποιώντας τη ζήτηση για βελτιωμένα εκπαιδευτικά πρότυπα σε ολόκληρο τον αραβικό κόσμο.

—Επαιξε σημαντικό ρόλο το πάγωμα και η υποτίμηση κεφαλαίων στον Λίβανο; Ήταν ένας τρόπος απόσυρσης κεφαλαίων που κατείχαν τράπεζες στον Λίβανο;

—Όχι, δεν ήταν αυτό το πρωταρχικό κίνητρο. Ως αμερικανικό πανεπιστήμιο, το κληροδότημά μας βρίσκεται εκτός του Λιβάνου. Αν και έχουμε κάποια κεφάλαια στον Λίβανο για συγκεκριμένα έξοδα, αυτό δεν ήταν το κύριο μέλημά μας. Η κατάρρευση της οικονομικής κατάστασης και της οικονομίας στον Λίβανο πράγματι μας επηρέασε, καθώς οι φοιτητές πρέπει να πληρώσουν σε λιβανέζικα λίρα, η οποία έχει υποτιμηθεί σημαντικά. Για να το αντιμετωπίσουμε αυτό, σταδιακά στρεφόμεστε προς τη δολαριοποίηση. Μέχρι το 2025, στόχος μας είναι να πληρώνουμε όλο το διδακτικό προσωπικό και το προσωπικό σε δολάρια ΗΠΑ, καθώς και να κρεώνουμε τη δίδακτρα σε δολάρια ΗΠΑ. Αυτό βοηθά στην εξισορρό-

πηση της οικονομικής πτυχίας. Επιπρόσθετα, έχουμε επεκτείνει την οικονομική βοήθεια για φιλοξενία φοιτητών που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην εκπαίδευσή τους στην παρούσα κατάσταση.

—Πιστεύετε ότι το Αμερικανικό Πανεπιστήμιο της Βηρυτού στον Λίβανο θα επιβιώσει, έχοντας ήδη ζωά σχεδόν 200 χρόνια;

—Ναι, πιστεύω ότι το AUB θα επιβιώσει. Αυτό που είναι αξιοσημείωτο στο διοικητικό μας συμβούλιο είναι η βαθιά ανησυχία τους για την εγκατάλειψη του λεγόμενου «μητρικού». Όταν διαδόθηκε η είδηση ότι θα δημιουργήσαμε μια πανεπιστημιούπολη στην Πάφο της Κύπρου, κάποιοι στον Λίβανο εξέφρασαν την ανησυχία τους ότι αφήναμε πίσω τη χώρα. Είναι δύσκολο να βρεις άλλο πανεπιστήμιο που να έχει το ίδιο επίπεδο επιρροής σε μια χώρα όπως το AUB στον Λίβανο. Είμαστε η crème de la crème,

και αυτό συμβαίνει εδώ και πολύ καιρό. Πολλοί από τους ηγέτες του Λιβάνου, συμπεριλαμβανομένων των πρωθυπουργών και των επιχειρηματιών, είναι απόφοιτοι του AUB, επομένως η ανησυχία είναι κατανοητή. Ωστόσο, έχουμε φροντίσει πολύ για να διασφαλίσουμε ότι η παρουσία του AUB στον Λίβανο θα παραμείνει ισχυρή. Παρόλα αυτά, η αβεβαιότητα βρίσκεται στον ίδιο τον Λίβανο.

—Πιστεύετε ότι η έμφαση σε τεχνικά και επαγγελματικά πεδία μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ποιότητα της εκπαίδευσης, ιδίως όσον αφορά τις ανθρωπιστικές επιστήμες και τις θεμελιώδεις πτυχές των προπτυχιακών προγραμμάτων;

—Ναι. Ο πυρήνας μιας φιλελεύθερης εκπαίδευσης για τις τέχνες και τις επιστήμες είναι ουσιαστικός. Η προπτυχιακή εκπαίδευση δεν επικεντρώνεται αποκλειστικά στην επαγγελματική κατάρτιση, αλλά περιλαμβάνει αξίες και κριτικά σκέψη. Στο αμερικανικό εκπαιδευτικό σύστημα υπάρχει μια ανησυχία σχετικά με την αυξανόμενη εστίαση στην εξειδίκευση και τη κυνήγι της καριέρας, καθοδηγούμενη σε μεγάλο βαθμό από οικονομικούς παράγοντες. Οι μαθητές ανησυχούν για το μέλλον και τις προοπτικές απασχόλησής τους. Επιπλέον, πολλές από τις εργασίες για τις οποίες θα εκπαιδευτούν δεν υπάρχουν ακόμη, με αποτέλεσμα να μην είναι σίγουροι για την επαγγελματική τους πορεία. Ως αποτέλεσμα, σημειώθηκε μείωση των φοιτητών που ακολουθούν ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, γεγονός που ανησυχεί τα πανεπιστήμια που έχουν επενδύσει σε μόνιμους καθηγητές σε αυτούς τους τομείς. Αντίθετα, οι μαθητές στρέφονται προς τις σχολές επιχειρησίων, τα προγράμματα management και τη μηχανική. Αυτή η ανησυχία προκύπτει από την πιθανότητα ότι εάν οι μαθητές επιλέγουν κατά κύριο λόγο τεχνικά επαγγελματικά πεδία, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ποιότητα της εκπαίδευσης. Η διάβρωση των ανθρωπιστικών επιστημών και των θεμελιωδών πτυχών της προπτυχιακής εκπαίδευσης θα μπορούσε να γίνει πραγματικότητα, εάν αυτή η αλλαγή συνεχιστεί.

—Γνωρίζετε την πρόταση στην Αγγλία όπου οι φοιτητές που ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν πτυχίο ιατρικής μπορούν να μαθητεύσουν σε μια δομή του Εθνικού Συστήματος Υγείας της χώρας, αντί να παρακολουθήσουν μια παραδοσιακή ιατρική σχολή προκειμένου να μειωθεί το κόστος της ιατρικής εκπαίδευσης; Ποιος είναι οι ανησυχίες σας σχετικά με μια τέτοια προσέγγιση και τον πιθανό αντίκτυπο της στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης υψηλής ποιότητας;

—Ανησυχώ γ' αυτή την πρόταση και τις πιθανές επιπτώσεις της. Αν και μπορεί να φαίνεται οικονομικά αποδοτικό τόσο για τις ιατρικές σχολές όσο και για τα νοσοκομεία, πρέπει να εξετασούμε προσεκτικά

Μια πολύτιμη ευκαιρία: Από τη Βηρυτό στην Πάφο

Ο πρόεδρος του Δ.Σ. του AUB Mediterraneo Philip S. Khoury μιλάει στην «Κ» για το άνοιγμα της πανεπιστημιούπολης στην Κύπρο

«Πιστεύω ότι το AUB Mediterraneo, με την εστίασή του στη διαφορετικότητα και τη συνεργασία, έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στη σταθερότητα στην περιοχή, καλλιεργώντας πνευματικές ανταλλαγές, προσελκύνοντας ταλέντα και καλλιεργώντας ένα περιβάλλον ανάπτυξης και επιρροής» λέει στην «Κ» ο πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Αμερικανικού Πανεπιστημίου Βηρυτού (AUB), Philip S. Khoury.

εάν μπορεί να προσφέρει το επίπεδο υγειονομικής περίθαλψης υψηλής ποιότητας που απαιτεί ο κόσμος. Είναι σημαντικό να παρακολουθείται στενά η κατάσταση και να διασφαλίζεται ότι δεν διακυβεύεται το επίπεδο υγειονομικής περίθαλψης.

—Προχωρώντας στην τεχνητή νοημοσύνη και την εκπαίδευση. Πώς φαντάζεστε την ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαιδευτική διαδικασία;

—Ως ιστορικός, πρέπει να είμαι προσεκτικός όταν κάνω προβλέψεις, καθώς οι ιστορικοί παλεύουν να προβλέψουν ακόμη και το παρελθόν. Ωστόσο, έχω ασχοληθεί με τη γενετική τεχνητή νοημοσύνη και έχω συναντήσει πολλά υποσχόμενα και εντυπωσιακά αποτελέσματα. Οι ανησυχίες για λογοκλοπή που σχετίζονται με παρεχόμενο που δημιουργείται από τεχνητή νοημοσύνη δεν πρέπει να παραβλέπονται. Είναι πιθανό ότι θα αναπτυχθούν τεχνολογίες και προγράμματα αντιμετώπισης τεχνητής νοημοσύνης για τον εντοπισμό περιπτώσεων χρήσης τεχνητής νοημοσύνης, όπως συμβαίνει συνήθως με τις τεχνολογικές εξελίξεις. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, η τεχνητή νοημοσύνη έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει θετικά την έρευνα και την παροχή εκπαίδευσης. Θα μπορούσε να δημιουργήσει ένα μετασχηματισμένο εργατικό δυναμικό που απελευθερώνει τα άτομα από τις κοινές δουλειές, ανοίγοντας τον δρόμο για πιο ικανοποιητικές ευκαιρίες σταδιοδρομίας για τους πτυχιούχους. Αν και υπάρχουν πολλά όφελια που πρέπει να λάβουμε υπόψη, είναι σημαντικό να προχωρήσουμε με προσοχή, καθώς ακόμη και οι δημιουργοί της τεχνητής νοημοσύνης εκφράζουν ανησυχία για τις επιπτώσεις της.

—Τέλος, κύριε Khoury, με την ίδρυση του AUB Mediterraneo και το σύνθημα του πανεπιστημίου να τονίζει τη διαφορετικότητα, πιστεύετε ότι θα συμβάλει στη σταθερότητα στην περιοχή;

—Η ιδέα της ύπαρξης ενός δικτύου διασυνδεδεμένων ιδρυμάτων στη λεκάνη της Μεσογείου είναι μια ιδέα που με βρίσκει σύμφωνο. Η περιοχή φιλοξενεί έναν μεγάλο αριθμό ανθρώπων που, παρά τις διαφορές στη γλώσσα και σε άλλα επί μέρους στοιχεία τους, έχουν πολλές ομοιότητες. Από την Κύπρο και την Ελλάδα μέχρι τις περιοχές των Βαλκανίων και τη Βόρεια Αφρική, οι χώρες που περιβάλλουν τη Μεσόγειο αποτελούν ένα οικοσύστημα. Η Κύπρος, που απέχει μόλις 30 λεπτά πτήσης από τον Λίβανο, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτού του οικοσυστήματος. Το AUB, με τη μακρόχρονη ιστορία και τη φήμη του, στέκεται ως ένα εξέχον πανεπιστήμιο στην περιοχή. Η επιτυχία μας μπορεί να αποδοθεί όχι μόνο στους δεσμούς μας με την κυβέρνηση των ΗΠΑ αλλά και στις διασυνδέσεις μας με ιδρύματα τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης και έρευνας των ΗΠΑ. Πιστεύω ότι το AUB Mediterraneo, με την εστίασή του στη διαφορετικότητα και τη συνεργασία, έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στη σταθερότητα στην περιοχή καλλιεργώντας πνευματικές ανταλλαγές, προσελκύνοντας ταλέντα και καλλιεργώντας ένα περιβάλλον ανάπτυξης και επιρροής.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΤΡΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Προστασία από τον αμίαντο

Ενα πολύ σοβαρό θέμα που απασχολεί τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών (ΕΕΤΠ) είναι η χρήση αλλά και η έκθεση των πολιτών στον αμίαντο. Οι επιπτώσεις του αμιάντου στη δημόσια υγεία είναι πολλές, με σοβαρότερη την εμφάνιση καρκίνου σε άτομα που δεν γνωρίζουν κυρίως τις απειλές από το μικροσκοπικό μέγεθος των ινών του αμιάντου.

Παρόλο που η χρήση όλων των μορφών αμιάντου έχει απαγορευτεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2005, εξακολουθεί να βρίσκεται στα κτίρια, στις στέγες αλλά και στο δίκτυο υδατοπρομήθειας, κάτι που θέτει σε κίνδυνο τους κατοίκους, αλλά και τους εργάτες που αναλαμβάνουν το δύσκολο έργο

της αφαίρεσης ή επεξεργασίας του. Η ΕΕΤΠ ενέκρινε πρόσφατα γνωμοδότηση, στην οποία υποστηρίζει τη θέσπιση κοινού πλαισίου της Ε.Ε. για τη διευκόλυνση του εντοπισμού και της ασφαλούς απομάκρυνσης του αμιάντου από τα κτίρια. Εισιγείται επίσης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή την εφαρμογή λύσεων για σωστή απογραφή, παρακολούθηση, ασφαλούς διάθεσης, αποθήκευσης του αμιάντου, όπως επίσης και εκπαίδευση και κατάρτιση των εργοδοτούμενων.

Σήμερα στην Ε.Ε., πάνω από 220 εκατομμύρια κτίρια, όπως αναφέρεται στη γνωμοδότηση της ΕΕΤΠ, κατασκευάστηκαν πριν το 2005 και πολύ πιθανόν αρκετά να εξακολουθούν να περιέχουν αμίαντο. Το 78% των επαγγελματικών

καρκίνων στην Ε.Ε. σχετίζονται με τον αμίαντο, όπως ο καρκίνος του πνεύμονα. Υπολογίζεται επίσης ότι μεταξύ 4,1 και 7,3 εκατομμύρια εργαζομένων είναι καθημερινά εκτεθειμένοι στον αμίαντο.

Την ίδια στιγμή που η Ε.Ε. προωθεί την οικολογική μετάβαση μέσω των ανακαινίσεων των κτιρίων, για να καταστούν πιο φιλικά προς το περιβάλλον, αυξάνεται η έκθεση των εργαζομένων στον κατασκευαστικό τομέα στον αμίαντο. Γι' αυτόν τον λόγο επιβάλλεται η διασφάλιση υψηλών υγειονομικών και περιβαλλοντικών προτύπων και μέτρων για προστασία, τόσο του εργατικού προσωπικού όσο και των κατοίκων από τις επιβλαβείς ουσίες, όπως ο αμίαντος.

Η διαδικασία αφαίρεσης του

αμιάντου από τα κτίρια δεν είναι ικανοποιητική και διαφέρει από το ένα κράτος στο άλλο, μέλος της Ε.Ε. Ιδιαίτερα βαρύνοντα θα πρέπει να δίδεται στην ασφαλή απομάκρυνση του αμιάντου με τη χρήση ειδικής στολής αλλά και της επιμόρφωσης και ενήμερωσης των εμπλεκόμενων.

Παρόλες τις φιλότιμες προσπάθειες που καταβάλλονται τόσο από τις τοπικές αρχές, όσο και από τους ίδιους τους πολίτες για απομάκρυνση επικίνδυνων στοιχείων αμιάντου, πολλά αμιαντογενή υλικά μπορούν να εντοπιστούν μόνο στο στάδιο της κατεδάφισης ή της ανακαίνισης. Αυτό αναδεικνύει ότι αρκετοί άνθρωποι βρίσκονται εκτεθειμένοι για χρόνια στον αμίαντο εν αγνοία τους, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο την

υγεία τους. Ο μέσος χρόνος από την έκθεση σε καρκινογόνες ουσίες πριν την εκδήλωση των πρώτων συμπτωμάτων καρκίνου καθορίζεται στα 30 έτη. Η δημόσια υγεία δεν προσφέρεται για εκπαιδευτικές, κυρίως όσον αφορά τις επιβλαβείς ουσίες στις οποίες βρίσκονται εκτεθειμένοι δημότες και εργαζόμενοι. Δυστυχώς το 78% των επαγγελματικών καρκίνων που αναγνωρίζονται στην Ε.Ε. σχετίζονται με τον αμίαντο, αφού η οικονομική κρίση δεν επιτρέπει σε πολλούς κατοίκους να ανακαινίσουν τα σπίτια τους ή σε αντικατάσταση των αμιαντέντινων στεγών, με αποτέλεσμα να συνεχίζουν να διατηρούν τον αμίαντο πάνω από την κεφαλή τους. Η Ε.Ε. πρέπει λοιπόν να μεριμνήσει για τη χρηματοδό-

τηση των τοπικών αρχών μέσω των διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων για ασφαλή αφαίρεση του αμιάντου και αντικατάσταση των αμιαντοσωλήνων του δικτύου υδατοπρομήθειας.

Ο αμίαντος συνιστά απειλή για τη δημόσια υγεία, κυρίως όταν τα αμιαντένια υλικά διαταράσσονται, απελευθερώνοντας έτσι βαρβερές ίνες τις οποίες εισπνέουμε. Ενδεικτική είναι η δόλωση Πολωνού δημάρχου στην ΕΕΤΠ ότι «αμίαντος είναι ένας σκληρός, ήσυχος δολοφόνος που υπάρχει στο ανθρώπινο περιβάλλον και στις πλείστες περιπτώσεις επηρεάζει εκείνους που δεν γνωρίζουν τους κινδύνους».

Ο κ. Αντρός Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

STREET

JULY 04TH, 19:00-00:00, PALIAS ILEKTRIKIS STR.

FEST

NICOSIA

SUPPORTED BY

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

Αναζητώντας αγαπημένους πίσω από τα κάγκελα

Καθώς οι ύποπτοι ως διακινητές οδηγούνταν στη Δικαιοσύνη, κάποιοι έφαχναν ακόμη τους δικούς τους. Το χρονικό μιας τραγωδίας

Αποστολή στην ΚΑΛΑΜΑΤΑ:
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΟΥΛΙΑΤΗΣ

Λιμάνι Καλαμάτας, λίγο πριν από τα μεσάνυχτα της Πέμπτης. Η μεταγωγή στα δικαστήρια της πόλης των εννέα Αιγυπτίων που συνελήφθησαν με την κατηγορία ότι συγκαταλέγονται μεταξύ των υπευθύνων για το πολύνεκρο ναυάγιο ανοικτά Πύλου έχει μόλις ολοκληρωθεί.

Έξω από το Κεντρικό Λιμεναρχείο Καλαμάτας ο θόρυβος από τις σειρήνες των περιπολικών και τα δεκάδες τηλεοπτικά συνεργεία απ' όλο τον κόσμο έχει πλέον κοπάσει. Από τα νκεία ενός ψυχοεστιατορίου, που βρίσκεται ακριβώς απέναντι από το δώροφο νεοκλασικό κτίριο του Λιμενικού, ακούγονται οι στίχοι ενός ελληνικού τραγουδιού: «Γονάτισα και ζήτησα απ' τα θλιμμένα σύννεφα να λάμψουν να ξεσπάσουν με βροχές». Καθισμένος μόνος σε ένα τραπέζι με ένα μπουκάλι κερασμένου μπύρας στο χέρι βρίσκεται ο Μοχάμεντ. Είναι γύρω στα 30 με καταγωγή από την

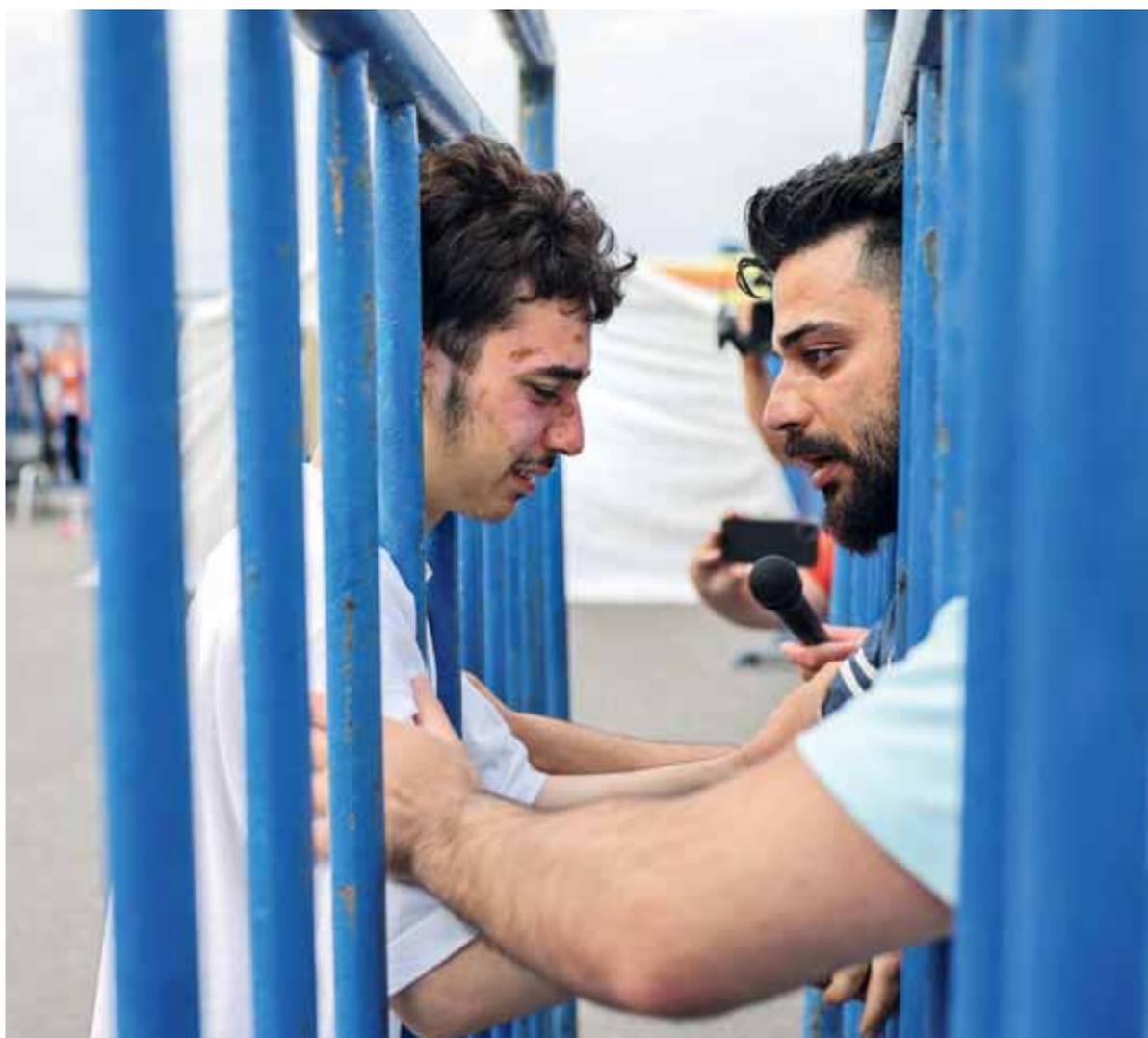
στους διασωθέντες», του ανακοίνωσε απότομα στέλεχος του υπουργείου Ναυτιλίας, που παρά το προχωρημένο της ώρας παρέμενε στο σημείο. Εκείνος έγνεψε αρνητικά με το κεφάλι και έδειξε προς την αποθήκη με τους μετανάστες. «Πήγαινε ρώτα. Δεν ξέρεις. Δεν μου το είπε ένας και δυο, αλλά πέντε δέκα άτομα», λέει σε σπαστά αγγλικά στον Έλληνα αξιωματούχο. Δεν έχει δικίο. Το πρωί της Παρασκευής βρισκόταν ακόμη εκεί. Η όψη του όμως είχε πια αλλάξει. Όπως και ο Αιγύπτιος Μοχάμεντ το προηγούμενο βράδυ, κοιτούσε το κενό με μάτια υγρά από τα δάκρυα. «Τι θα κάνεις τώρα;», τον ρωτήσαμε. Μόλις που μπόρεσε να ανασπώσει τους ώμους, γνέφοντάς μας «δεν ξέρω».

Ιστορίες πόνου και απώλειας εκτυλίσσονται εκατοντάδες τα τελευταία εικοσιτετράωρα στο λιμάνι της Καλαμάτας. Τόσες όσοι και οι αγνοούμενοι του πολύνεκρου ναυαγίου 47 ναυτικά μίλια νοτιοδυτικά της Πύλου – 568, σύμφωνα με τον τυπικό υπολογισμό του θαλάμου επιχειρήσεων του Λιμενικού. Όσοι δηλαδή απομένουν, εάν αφαιρεθεί ο αριθμός των 104 διασωθέντων και των 78 νεκρών από τους συνολικά 750 πρόσφυγες και μετανάστες, που σύμφωνα με τις καταθέσεις επέβαιναν στο πλοίο.

Το πλοίο αλιευτικό σκάφος, «αιγυπτιακό σκαρί», σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες του Λιμενικού, είχε ξεκινήσει από τις ακτές της Αιγύπτου και κατέπλευσε στο Τομπρούκ της Λιβύης για να παραλάβει μετανάστες από το Πακιστάν, τη Συρία και την Αίγυπτο. «Ταξιδέψαμε μέσα σε φορτηγά ψυγεία από την ενδοχώρα προς τις ακτές της Λιβύης», περιέγραψε ένας νεαρός Σύρος μιλώντας μέσα από τα κάγκελα της περιφράξης που χώριζε τους εκατοντάδες Έλληνες και ξένους δημοσιογράφους από τους διασωθέντες του ναυαγίου. Μερικά λεπτά νωρίτερα είχε καταφέρει να μιλήσει στον αδελφό του, που αγωνιούντας για την τύχη του είχε έρθει και αυτός στην Καλαμάτα από το εξωτερικό. Οι δυο τους είχαν υπερβεί το εμπόδιο μεταλλικού φράχτη και αγκαλιαστεί, με τα ΜΜΕ να καταγράφουν τη σκηνή σε ζωντανή μετάδοση.

Το πλοίο απέπλευσε από τη Λιβύη την Παρασκευή 9 Ιουνίου με προορισμό την Ιταλία, όπου όμως ουδέποτε κατάφερε να φθάσει.

Μέχρι την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, στον προβλήτα του λιμανιού της Καλαμάτας παρέμενε δεμένο το πλοίο του Λιμενικού με κωδικό «920». Πρόκειται για το σκάφος που προσέγγισε το αλιευτικό πριν αυτό βυθιστεί και αυτό που μετέφερε στη στεριά τις σορούς των 78 προσφύγων και μεταναστών που ανασύρθηκαν νεκροί από τη θάλασσα. Ήταν τη νύχτα της Τετάρτης, όταν το πλήρωμα του σκάφους ξεφόρτωνε έναν προς έναν τους μαύρους σάκους με τις σορούς από το κατάστρωμα του σκάφους στο φορτηγό ψυγείο που είχε νοικιαστεί για να τα μεταφέρει στα νεκροτομεία της Αττικής. Η πόλη της Καλαμάτας κοιμόταν την ώρα που εξελισσόταν η διαδικασία. Με εξαίρεση μερικές παρέες παιδιών που τριγυρνούσαν στον προβλήτα του λιμανιού, γιορτάζοντας την έλευση του καλοκαιριού.

Πόνος και ανακούφιση μαζί, στην ίδια εικόνα. Η μεταλλική περίφραξη στο λιμάνι της Καλαμάτας μοιάζει ασήμαντη για τα δύο αδέρφια από τη Συρία. «Ταξιδέψαμε μέσα σε φορτηγά ψυγεία από την ενδοχώρα προς τις ακτές της Λιβύης», είπε για την περιπέτεια του ο Μοχάμεντ, λίγο μετά το αντίμαμα με τον Φαρντί, ο οποίος ήρθε από την Ολλανδία ελπίζοντας να βρει τον μικρό αδελφό του ανάμεσα στους διασωθέντες. Το μικρό θαύμα μιας ανείπωτης τραγωδίας.

ΑΠΟΨΗ

Οι δύο όψεις της συμφωνίας για το μεταναστευτικό

Των **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΛΙΝΟΥ**,
ΕΛΕΝΑΣ ΤΣΑΤΣΚΟ

Την Τρίτη, ένα αδιανόητο υπερφορτωμένο σκάφος ανατράπηκε στα ανοικτά της Μεσοπνίας, οδηγώντας στον θάνατο τουλάχιστον 78 μετανάστες, πολλοί από τους οποίους ενδεχομένως θα δικαιούνταν άσυλο. Εκατοντάδες άλλοι αγνοούνται. Ακόμη και για μια χώρα όπως η Ελλάδα, που έχει συνθησει να βλέπει μετανάστες να ξεβράζονται από το κύμα εδώ και μία δεκαετία, το βάρος της τραγωδίας ήταν ασήκωτο.

Κατά τραγική σύμπτωση, μόλις πριν από μία εβδομάδα και μετά τρία χρόνια διαπραγματεύσεων, η Ε.Ε. είχε καταλήξει σε πολιτική συμφωνία για μια εκβάθρων μεταρρύθμιση της μεταναστευτικής πολιτικής και της χορήγησης ασύλου. Συγκεντρώνοντας τη μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση, με μοναχικές εξαιρέσεις αυτές της Πολωνίας και της Ουγγαρίας, η μεταρρύθμιση εισάγει έναν φιλόδοξο μηχανισμό κοινής ευθύνης σε επίπεδο Ε.Ε. για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης. Ταυτόχρονα, όμως, ο καινούργιος μηχανισμός εντείνει τα μέτρα ελέγχου στην ευρωπαϊκή περιφέρεια, πιέζοντας τους μετανάστες να υιοθετούν όλο και πιο ριψοκίνδυνους τρόπους άφιξης – και οδηγώντας ίσως σε ακόμα περισσότερα ναυάγια.

Το ισχύον καθεστώς της Ε.Ε., γνωστό ως κανονισμός του Δουβλίνου, εναποθέτει σε ελάχιστα κράτη-μέλη της περιφέρειας, όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, την αρμοδιότητα αντιμετώπισης των αιτήσεων εισροών μεταναστών. Κατά συνέπεια, η συντριπτική πλειονότητα των αιτήσεων ασύλου προς ευρωπαϊκές χώρες κατατίθεται σε αυτά τα κράτη-μέλη. Η Ε.Ε. προχώρησε σε κάποια συγκεντρωτικά έκτακτα μέτρα τα τελευταία χρόνια, όπως η κρίση της μετανάστευσης στη Μέση Ανατολή το 2015 και η προφυγική κρίση στην Ουκρανία. Αλλά αυτό δεν επαρκεί για να

εξομαλύνει τις μεταναστευτικές ροές. Χιλιάδες μετανάστες ζουν παρατημένοι σε ειδικούς καταυλισμούς κάτω από αντίξοες συνθήκες για παρατεταμένο χρονικό διάστημα, εξαντλώντας τις αντοχές των τοπικών κοινωνιών.

Αναζητώντας πρόσθετη χρηματοδότηση και στήριξη σε υποδομές, οι χώρες της περιφέρειας και ισχυροί υποστηρικτές τους, όπως η Γερμανία, έχουν αγωνιστεί για μόνιμη, πιο ισομερή κατανομή της ευθύνης για τους αιτούντες άσυλο σε όλη την Ε.Ε. Σε προηγούμενη μελέτη μας έχουμε προτείνει ένα μοντέλο κοινής ευθύνης που προωθεί τους αιτούντες άσυλο σε ασφαλείς, ευμερούς και διοικητικά άριστες χώρες. Η νέα μεταρρύθμιση επαγγέλλεται ένα πραγματικό μοντέλο κοι-

Η μεταρρύθμιση εισάγει νέο μηχανισμό κοινής ευθύνης σε επίπεδο Ε.Ε. για τη διαχείριση του ασύλου. Ταυτόχρονα, όμως, εντείνει τα μέτρα ελέγχου στην ευρωπαϊκή περιφέρεια.

νής ευθύνης για μετανάστες, το πρώτο του είδους σε παγκόσμιο επίπεδο. Ωστόσο, εμπεριέχει και μέτρα που θα μπορούσαν να επιτείνουν τις συνθήκες που οδηγούν σε τραγωδίες όπως αυτή που μόλις έλαβε χώρα στην Ελλάδα.

Οι θετικές ρυθμίσεις είναι πολλές. Κατ' ελάχιστον, 30.000 αιτούντες άσυλο θα μετακινούνται κάθε χρόνο από κράτη-μέλη της περιφέρειας σε άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Είναι η πρώτη φορά που χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, όπως η Γερμανία, θα υποδέχονται όχι όσους έχουν λάβει άσυλο από την περιφέρεια, αλλά όσους βρίσκονται ακόμα στη διαδικασία αίτησης. Οι κυβερνήσεις υποδοχής μπορούν, αντί φιλοξενίας, να καταβάλ-

λουν 20.000 ευρώ ανά άτομο ή να συμβάλλουν με κάποιο άλλον ισοδύναμο τρόπο. Ετσι, ενώ κανένα κράτος-μέλος της Ε.Ε. δεν θα αναγκαστεί να φιλοξενήσει μετακινούμενους, θα πρέπει όλα τα κράτη-μέλη να συνεισφέρουν σημαντικά για να βοηθήσουν την περιφέρεια.

Επιπλέον, η μεταρρύθμιση θα επιφέρει μεγαλύτερη εναρμοσύνη στα κριτήρια για την αξιολόγηση των ατομικών αιτήσεων από τα κράτη-μέλη. Ουσιαστικά, η Ε.Ε. θα καθορίσει κεντρικά μια λίστα με χώρες που θεωρούνται αρκετά ασφαλείς για επαναπατρισμό. Αυτό θα εμποδίσει μεμονωμένα κράτη-μέλη, των οποίων οι κυβερνήσεις διακινούνται εχθρικά προς τη μεταρρύθμιση, να επαναπατρίζουν αιτούντες άσυλο σε επικίνδυνες χώρες. Αλλά ακόμα και αν η χώρα επαναπατρισμού θεωρείται κατ' αρχήν ασφαλής, το κράτος-μέλος θα πρέπει να πραγματοποιήσει εξατομικευμένη αξιολόγηση του κινδύνου για τον αιτούντα πριν καταλήξει σε επαναπατρισμό.

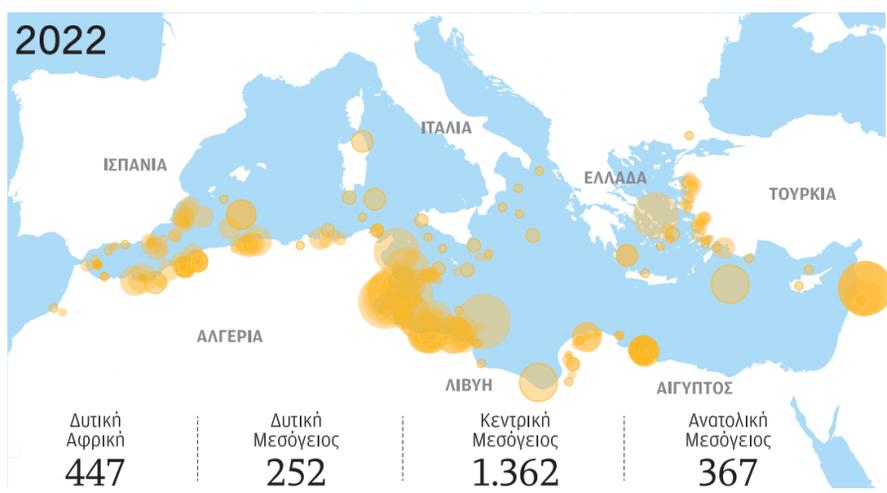
Ωστόσο, η επίτευξη πολιτικής συμφωνίας δεν ήταν δυνατή χωρίς σημαντικές παραχωρήσεις. Οι υποστηρικτές των ρυθμίσεων κοινής ευθύνης έπρεπε να συμφωνήσουν σε ενισχυμένο και ταχύτερο έλεγχο ασύλου. Η καινούργια διαδικασία ελέγχου στοχεύει στην απόρριψη πολλών αιτούντων ασύλου και στον γρήγορο επαναπατρισμό εκείνων που δεν έχουν δικαίωμα να μείνουν, είτε στις χώρες καταγωγής τους είτε σε τρίτες ασφαλείς χώρες. Η διαδικασία αυτή είναι υποχρεωτική για όλους όσοι υποβάλλουν αίτηση για άσυλο μετά παράτυπη διάβαση των συνόρων ή αποβίβαση από διασωστικά σκάφη, δηλαδή για τη συντριπτική πλειονότητα των αιτούντων. Υποβάλλει σε συνοπτικό έλεγχο όχι μόνο άτομα που θεωρούνται επικίνδυνα, λόγω π.χ. ποινικών παραβάσεων, ή άτομα που παραπλανούν τοπικές αρχές, αλλά και άτομα από

εθνικότητες για τις οποίες το ποσοστό παραχώρησης ασύλου σε αιτούντες από την Ε.Ε. είναι κάτω του 20%. Υπό τις συνθήκες αυτές, η εξατομικευμένη αξιολόγηση κινδύνου για τον αιτούντα δεν μπορεί παρά να είναι επιφανειακή.

Η κατεύθυνση του καινούργιου μηχανισμού είναι ξεκάθαρη: περισσότερη αλληλεγγύη και γενναιοδωρία εντός της Ε.Ε. έναντι υψηλότερων τεικών γύρω της. Τι γίνεται με αυτούς των οποίων η αίτηση απορρίπτεται συνοπτικά; Η μεταρρύθμιση θα επιτρέψει –ακόμη και θα ενθαρρύνει– τα κράτη-μέλη να στήσουν στρατόπεδα στα σημεία ελέγχου των συνόρων για να φιλοξενήσουν όσους βρίσκονται στη διαδικασία ελέγχου. Όσον η αίτηση απορρίπτεται, θα παραμένουν στα στρατόπεδα έως τον επαναπατρισμό τους, συχνά για αόριστο χρονικό διάστημα. Η εμπειρία έχει δείξει ότι η συγκεντρωτική μεταναστών σε υποτιθέμενα προσωρινά στρατόπεδα συνόρων είναι κακή ιδέα. Οι συνθήκες και ο περιορισμός της κίνησης ενέχουν σοβαρές ανθρώπινες δυσκολίες. Οι τοπικές κοινότητες των συνόρων επίσης πληρώνουν το τίμημα, και η εχθρότητα και η ξενοφοβία αυξάνονται γεωμετρικά.

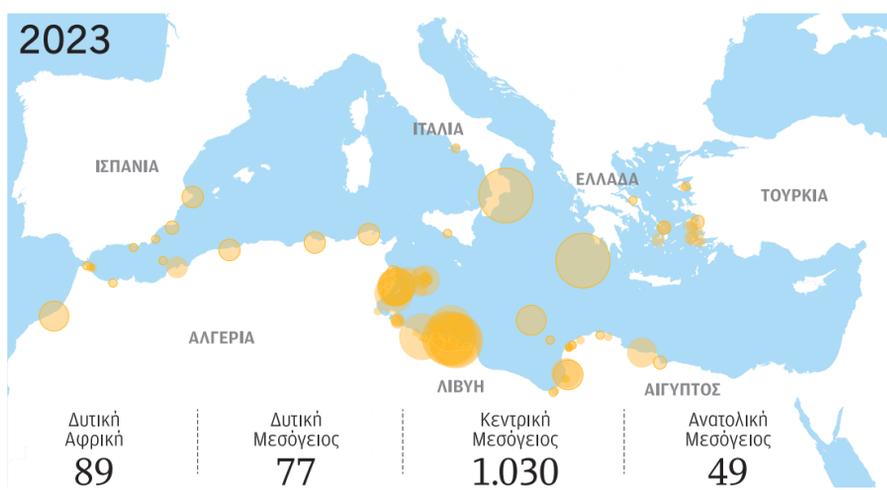
Η νέα μεταρρύθμιση του καθεστώτος ασύλου και της μετανάστευσης της Ε.Ε. κάνει σημαντικά βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση. Αλλά η τραγωδία στην Ελλάδα είναι μια ισχυρή υπενθύμιση του κόστους σε ανθρώπινες ζωές όταν επιβάλουμε εμπόδια σε εκείνους που απεγνωσμένα προσπαθούν να βρουν ασφάλεια στην Ε.Ε. Η Ε.Ε. δεν πρέπει να περιορίζει τη γενναιοδωρία της στην αμοιβαία βοήθεια μεταξύ των κρατών-μελών. Πρέπει να την επεκτείνει προς τα έξω.

Η κ. Κατερίνα Λινού είναι καθηγήτρια Δημοσίου Δικαίου στο Μπέρκλεϊ. Η κ. Ελενα Τσάτσκο είναι lecturer Διεθνούς Δικαίου στο Χάρβαρντ.

Τα μαύρα δρομολόγια στη Μεσόγειο

Αριθμός νεκρών και αγνοουμένων από ναυαγία το 2022 και φέτος (έως 15/6), σύμφωνα με την καταγραφή του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ). Φαίνεται ότι τα περισσότερα δυστυχήματα σημειώνονται στον «διάδρομο» των διακινητών από Λιβύη προς Ιταλία.

Οι κανόνες έρευνας και διάσωσης και το κενό

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Τι ισχύει στις επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στην ανοικτή θάλασσα; Πότε και βάσει ποιων κανονισμών πρέπει ένα σκάφος να παρέμβει και να προστρέξει σε βοήθεια; Και πότε μπορούν να αγνοηθούν οι αιτιάσεις κάποιου χειριστή για απρόσκοπτη διέλευση, ακόμη κι αν διαπιστώνεται διά της όψης ότι το πλοίο του μπορεί να κινδυνεύει; Η «Κ» επιχειρεί να φωτίσει κρίσιμες πτυχές, καθώς μετά το πύλο έχουν προκύψει ερωτήματα για τον τρόπο αντίδρασης των ελληνικών αρχών.

Ο Γιώργος Θεοχαρίδης, καθηγητής Ναυτικού Δικαίου και Ναυτιλιακής Πολιτικής στο World Maritime University, ΙΜΟ στη Σουηδία, εξηγεί στην «Κ» ότι η διεθνής σύμβαση SAR για την έρευνα και διάσωση έχει καταρτιστεί κυρίως για περιπτώσεις ναυτικών και επιβατών που εμπλέκονται σε ατυχήματα.

Πριν από κάποια χρόνια, την περίοδο των αυξημένων προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών, φέρεται να είχε συζητηθεί εντός του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ) το ενδεχόμενο αλλαγής κάποιων διατάξεων για να συμπεριλάβουν πιο λεπτομερείς προβλέψεις για τα δρομολόγια των διακινητών. Ωστόσο, δεν προχώρησε κάτι σχετικό.

Ο κ. Θεοχαρίδης σημειώνει ότι η λιμενική αρχή μιας χώ-

ρας δεν έχει δεσμευτική αρμοδιότητα να σταματήσει πλοίο το οποίο φέρει σημαία και βρίσκεται σε διεθνή ύδατα. Θεωρείται πάντως ότι σε αυτή την περίπτωση είναι στη διακριτική ευχέρεια ενός διασωστικού πλοίου να κριθεί εάν τίθεται ζήτημα ευστάθειας ή άλλος κίνδυνος και να αξιολογήσει αναλόγως το περιστατικό.

Σε περίπτωση, όμως, που το πλοίο σε δυσχέρεια δεν φέρει σημαία, τότε θα πρέπει να εμποδιστεί, ακόμη κι αν βρίσκεται σε διεθνή ύδατα, όπως παρατη-

νολόγησες πάνω του.

Στο άρθρο 92 της Διεθνούς Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, προβλέπεται η υποχρέωση των πλοίων για την ύπαρξη έγκυρης σημαίας. Ακόμη στο άρθρο 110 της ίδιας σύμβασης, αναφέρεται ότι ένα πολεμικό πλοίο μπορεί να προβεί σε έλεγχο για νηοψία εφόσον συντρέχουν οι εξής λόγοι: πειρατεία, δουλεμπόριο, παράνομες εκπομπές, το πλοίο δεν έχει εθνικότητα. Διευκρινίζεται από τη σύμβαση ότι αυτοί οι κανόνες ισχύουν πέρα από πολεμικά και για πλοία που βρίσκονται σε κρατική υπηρεσία.

«Η αρωγή με ρυμούλκηση ή απευθείας λήψη των επιβαινόντων από το παράσχον την αρωγή πλοίο, είναι οι κατεξοχόν τρόποι διάσωσης. Βέβαια λαμβάνονται υπόψη οι επικρατούσες συνθήκες, όπως ο καιρός, η ύπαρξη παραπλεόντων σκαφών, η χωρητικότητα του διασώζοντος πλοίου», λέει ο κ. Θεοχαρίδης.

Εντολές ασυρμάτου

Λιμενικός που επιχειρεί στο Ανατολικό Αιγαίο διευκρινίζει στην «Κ» ότι σε περίπτωση εντοπισμού κάποιας βάρκας με μετανάστες, τα βήματα που θα ακολουθήσουν και η καθοδηγηση δίνεται από τον θάλαμο επιχειρήσεων του Λιμενικού Σώματος. Όπως εξήγησε, οι αποφάσεις δεν λαμβάνονται από το περιπολικό σκάφος, αλλά κεντρικά.

Η σύμβαση έχει συνταχθεί για ατυχήματα, χωρίς να έχει προσαρμοστεί στην ειδική συνθήκη της διακίνησης ανθρώπων με σκάφη που δεν πληρούν στοιχειώδεις όρους ναυσιπλοΐας.

«Ενα πλοίο χωρίς σημαία είναι σαν να μην έχει σύνδεσμο με έννομη τάξη», λέει. Στην περίπτωση του υπερφορτωμένου αλιευτικού, που βυθίστηκε 47 ναυτικά μίλια ανοικτά της Πύλου, από τις φωτογραφίες που έχουν μέχρι στιγμής δοθεί στη δημοσιότητα δεν φαίνεται ξεκάθαρα κάποια σημαία ούτε κάποιο διακριτικό

Οι νόμιμες διόδους και το καναδικό μοντέλο ασύλου

Ειδικό εξηγούν στην «Κ» με ποιους τρόπους θα μπορούσε να σταματήσει το δολοφονικό εμπόριο των διακινητών στη Μεσόγειο

Της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Από το 2013, 26.750 άνθρωποι που προσπάθησαν να διασχίσουν τη Μεσόγειο για να φθάσουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πέθαναν ή αγνοούνται, σύμφωνα με την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες.

Σύμφωνα με τον Frontex, πέριστοι σημειώθηκαν 330.000 παράτυπες διελύσεις στα σύνορα της Ε.Ε., οι περισσότερες από το 2016, χωρίς βεβαίως σε αυτές να υπολογίζονται τα 13 εκατομμύρια Ουκρανοί πρόσφυγες. Τον Μάρτιο, περισσότερες από 22.500 παράτυπες διελύσεις σημειώθηκαν στα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε., αύξηση 60% από πέρυσι.

Το πρώτο τρίμηνο του 2023 καταγράφηκαν περισσότεροι θάνατοι προσφύγων και μεταναστών στη θάλασσα από οποιοδήποτε άλλο τρίμηνο τα τελευταία έξι χρόνια.

Όσο σε διάφορα μέρη παγκοσμίως οι συνθήκες ζωής παραμένουν αβίωτες, όλα δείχνουν πως οι μεταναστευτικές ροές προς την Ε.Ε. δεν θα σταματήσουν. Πώς μπορούν να αποφευχθούν οι θάνατοι όσων προσπαθούν να φθάσουν στην Ευρώπη; Εξί ειδικοί απαντούν στην «Κ».

Εξωθούνται στον κίνδυνο

«Η λύση είναι να υπάρχουν περισσότερες νόμιμες διόδους μετανάστευσης, το ναυάγιο δείχνει ότι η Ευρώπη έχει σπρώξει μετανάστες και πρόσφυγες σε ολόένα και πιο επικίνδυνες διαδρομές στη Μεσόγειο», λέει στην «Κ» ο συγγραφέας και associate fellow στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα του βρετανικού think tank Chatham House, Χανς Κουντνάνι. «Όσο το ταξίδι προς την Ευρώπη γίνεται πιο δύσκολο, τόσο περισσότερο άνθρωποι θα βασίζονται σε λαθρεμπόρους για τη μετακίνηση», τονίζει. Αν δεν ανοίξουν νόμιμες οδοί, η Ε.Ε. θα πρέπει να αλλάξει την πολιτική της, αναφέρει.

Η Άννα-Ιάσμη Βαλλιαντάου, academy associate στο Chatham House, τονίζει πως η λογική της

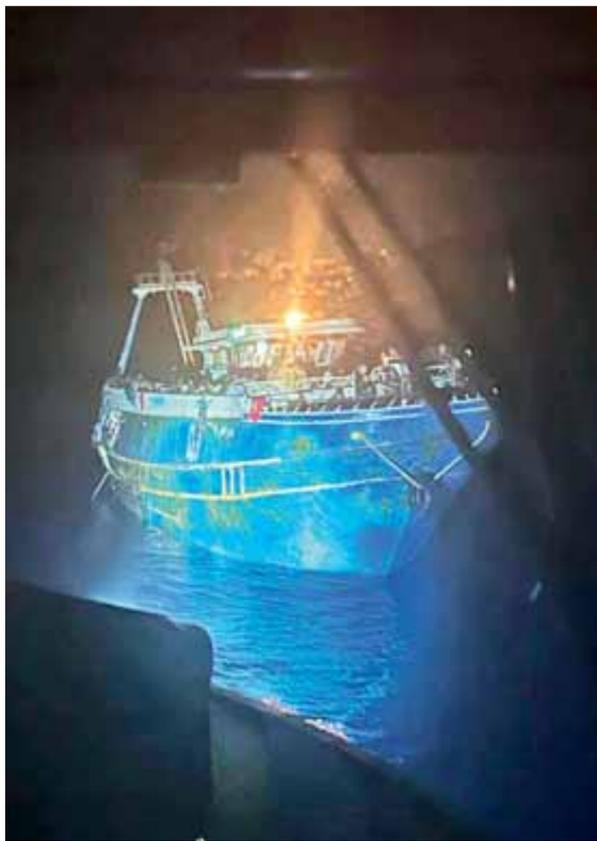
αποτροπής –«το επίσημο επιχείρημα της Ε.Ε. για να μην πνιγόνται, να σταματήσουν να ξεκινάνε»– δεν λειτουργεί. «Οι τρέχουσες πολιτικές της Ε.Ε. ενισχύουν τα δίκτυα των λαθρεμπόρων, γιατί οι άνθρωποι αυτοί θα φύγουν ό,τι και να γίνει», αναφέρει. «Οι πρόσφυγες», συμπληρώνει, «φεύγουν από τέτοια κόλαση στη Λιβύη, που το να έρθουν και να μείνουν σε συνθήκες δυσμενείς ή και το να διακινδυνεύσουν να πνιγούν ενδεχομένως, φαντάζει καλύτερο». Οι χώρες που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή «σπκνούν το βάρος», τονίζει, όσο δεν υπάρχει συμφωνία σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τον δίκαιο διαμοιρασμό των προσφυγικών ροών. «Ασφαλείς διόδους, σωστός διαμοιρασμός μεταξύ κρατών-μελών και σεβασμός», αυτές, αναφέρει, είναι οι λύσεις, συμπληρώνοντας πως και

«Φεύγουν από τέτοια κόλαση στη Λιβύη, που το να έρθουν και να μείνουν σε συνθήκες δυσμενείς, ή και το να διακινδυνεύσουν να πνιγούν ενδεχομένως, φαντάζει καλύτερο».

Άννα-Ιάσμη Βαλλιαντάου, academy associate στο Chatham House

οι πρόσφυγες θα μπορούσαν να συνεχίσουν στην οικονομία της Ε.Ε. «Αποτελούν εργατικό δυναμικό», τονίζει.

«Λέμε κανόμαστε γιατί δεν έχουμε εργατικά χέρια, κάπου πρέπει να το ξανασκεφτούμε όλο αυτό», δηλώνει στην «Κ» η καθηγήτρια Οικονομικών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αντιγόνη Λυμπεράκη, η οποία μέχρι πέρυσι ήταν γενική διευθύντρια της MKO Solidarity Now. Η πολιτική της αποτροπής, σημειώνει, δεν αποτελεί λύση. «Ποτέ δεν μπορείς να γίνεις τόσο απωθητικός

Το μοιραίο σκάφος, φωτογραφημένο από το λιμενικό, ανοικτά της Πύλου. «Αν έβλεπες ένα ποδήλατο που είχε φορτωμένα 8 παιδιά, θα το σταματούσες - είναι θέμα βούλησης της Ευρώπης να το σκεφτεί με την έννοια της διάσωσης των ανθρώπων», σημειώνει η καθηγήτρια Οικονομικών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Αντιγόνη Λυμπεράκη.

σε ανθρώπους που ζουν τόσο καλά», λέει. «Ότε η πολιτική εντελώς ανοικτών συνόρων γίνεται», αναφέρει, συμπληρώνοντας πως η νόμιμη δίοδος είναι μια λύση. Μια άλλη είναι η παρακολούθηση των κυκλωμάτων των διακινητών, αλλά και των ιδίων των σκαφών, λέει. «Αν έβλεπες ένα ποδήλατο που είχε φορτωμένα 8 παιδιά θα το σταματούσες - είναι θέμα βούλησης της Ευρώπης να το σκεφθεί με την έννοια της διάσωσης των ανθρώπων», τονίζει.

Ο καθηγητής Διεθνούς Μετανάστευσης και Υποχρεωτικής

Μεταγκατάστασης στο Πανεπιστήμιο του Μπέρμινγχαμ, Νάντο Σιγκόνα, λέει στην «Κ» πως πέραν των νόμιμων οδών, η Ε.Ε. θα πρέπει να δώσει περισσότερη έμφαση στις επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης. «Τέτοιες επιχειρήσεις από τις ακτοφυλακές και τον Frontex παίρνουν όλο και περισσότερο μορφή αστυνόμευσης και παρακολούθησης, παρά διάσωσης», τονίζει.

Και εκείνος συμφωνεί ότι η λύση είναι οι νόμιμες διόδους. «Έρευνα που έχω κάνει με ανθρώπους που έχουν διασχίσει

«Χρειαζόμαστε και μεταναστευτική διπλωματία, που θα δίνει κίνητρο στις χώρες (από τις οποίες προέρχονται οι πρόσφυγες) να θέλουν να είναι ασφαλείς».

Τζέραλντ Κνάους, ιδρυτής του European Stability Initiative

European Stability Initiative, Τζέραλντ Κνάους. Ο μόνος τρόπος να συνδυαστούν οι δύο πολιτικές είναι αν κάποιος διασωθέντες μπορούν να επιστρέψουν σε ασφαλή τόπο, αναφέρει. «Χρειαζόμαστε ασφαλείς τρίτες χώρες. Τότε το κίνητρο να μπει στη βάρκα θα είναι χαμηλότερο. Χρειαζόμαστε και μεταναστευτική διπλωματία που θα δίνει κίνητρο σε αυτές τις χώρες να θέλουν να είναι ασφαλείς». Η πολιτική των παράνομων pushbacks ή της έμμεσης αποτροπής είναι απάνθρωπη και δεν λειτουργεί.

«Η Ευρώπη θα είναι πάντα πιο επιθυμητή από τη Λιβύη», λέει, «οι άνθρωποι δεν σταμάτησαν να έρχονται στην Ελλάδα λόγω της Μόριας - οι ροές μειώθηκαν λόγω της συμφωνίας Ε.Ε. - Τουρκίας». Κανείς, τονίζει, δεν πρέπει να πάει σε κάποια μη ασφαλή χώρα για να σταματήσει η παράτυπη μετανάστευση, αλλά θα μπορούσαν να βρεθούν χώρες, όπως η Ρουάντα, απ' όπου θα γίνεται νόμιμα η διαδικασία μεταγκατάστασης στην Ε.Ε.

Οι βίζες

Η κοινωνία των πολιτών θα μπορούσε να βοηθήσει χορηγώντας βίζες προσφύγων, όπως συμβαίνει στον Καναδά, προσθέτει. «Ο Καναδάς δέχεται περισσότερους από 50.000 πρόσφυγες νόμιμα τον χρόνο, αλλά έχει και ασφαλή χώρα δίπλα του στην οποία μπορούν να επιστρέψουν όσοι δεν παίρνουν άσυλο, τις ΗΠΑ. Η γρήγορη διαδικασία ασύλου στα σύνορα είναι κρήνη, αλλά δεν μπορεί να γίνει στην Ελλάδα, παραδείγματος χάριν, αφού όσοι δεν γίνουν δεκτοί δεν θα μπορούν να γυρίσουν σε κάποια ασφαλή χώρα». Πρέπει, τονίζει, να ξαναμιλήσουμε για κίνητρα, όπως το να δώσει βίζα σε Τούρκους η Γερμανία και η Τουρκία να κάνει μεταρρυθμίσεις για να γίνει ξανά ασφαλής για τους πρόσφυγες και να συμφωνήσουν οι χώρες της Ε.Ε., με βάση τον πληθυσμό τους, να δεχθούν πρόσφυγες στο πρότυπο του Καναδά.

«Πρέπει να έχουμε μια διαφανή και αξιόπιστη πολιτική για νόμιμα σχήματα μετανάστευσης στην Ε.Ε.», λέει στην «Κ» ο επικεφαλής του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, Τζιανλούκα Ρόκο, «που θα αποτρέψουν τους ανθρώπους από το να πέσουν στα χέρια διακινητών και λαθρεμπόρων». Κάνει έκκληση για περισσότερη συντονισμένη δράση και περισσότερο κρατικό συντονισμό σε επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στη Μεσόγειο. «Η προτεραιότητα», τονίζει ο κ. Ρόκο, «είναι να σωθούν ζωές».

Μισός αιώνας διεκδικήσεων στο Αιγαίο και την Αν. Μεσόγειο

Η σταδιακή κλιμάκωση των απαιτήσεων της Αγκυρας έναντι της Ελλάδος

Των **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ,**
ΠΕΤΡΟΥ ΛΙΑΚΟΥΡΑ,
ΚΩΣΤΑ ΥΦΑΝΤΗ,
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ

Βασικό στοιχείο της γεωπολιτικής κατεύθυνσης της σημερινής Τουρκίας είναι ο θαλάσσιος χώρος. Εντούτοις, η θάλασσα δεν ήταν ποτέ μεταξύ των κρίσιμων στρατηγικών προτεραιοτήτων της ύστερης Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ούτε της κεμαλικής Τουρκίας των πρώτων χρόνων, γι' αυτό και παρά την οριστική απώλεια των νησιών του Αιγαίου, η Λωζάννη είχε θεωρηθεί και αντιμετωπιστεί αρχικά ως επιτυχία και είχε προβληθεί στο εσωτερικό ως τέτοια. Αυτό οφειλόταν σε σημαντικό βαθμό και στην ιστορική ταυτότητα του τουρκικού έθνους ως κατά βάση κερσαίου. Ακόμη και ο νομαδικός χαρακτήρας των Οθωμανών εξελίχθηκε σε εγκατεστημένο αγροτο-κτηνοτροφικό και η επιδίωξη της θαλάσσιας κυριαρχίας με τη χρησιμοποίηση κατά κύριο λόγο μουσουλμάνων πειρατών υπήρξε εφήμερη και διακόπηκε με τη Ναυμαχία της Ναυπάκτου [1571]. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, όμως, αυτό άρχισε να αλλάζει. Η ανάπτυξη των τεχνικών δυνατοτήτων αντήλθε ως πετρελαίου στον θαλάσσιο χώρο, η ανακάλυψη και εκμετάλλευση του κοιτάσματος του Πρίνου στο Αιγαίο και οι διαπραγμασίες για τη νέα Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας σήμαναν συναγερμό στις τουρκικές πολιτικο-στρατιωτικές ελίτ. Ξαφνικά, η Τουρκία άρχισε να «ασφυκτιά» από την ελληνική κυριαρχία στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και των Δωδεκανήσων. Εκτοτε, η τουρκική στρατηγική έναντι της Ελλάδας εστιάστηκε στο «σπάσιμο αυτού του κλοιού» και στη διεκδίκηση του μισού Αιγαίου Πελάγους.

Η «Γαλάζια Πατρίδα» προβάλλεται ως υπέρβαρο γεωπολιτικών διεκδικήσεων και γρήγορα γίνεται εξαιρετικά δημοφιλής στις τάξεις των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων. Από το 2006 ανώτατοι αξιωματικοί του τουρκικού πολεμικού ναυτικού υιοθετούν και χρησιμοποιούν τον όρο «Γαλάζια Πατρίδα» για να υποδηλώσουν την ανάγκη η Τουρκία να διεκδικήσει και να υπερασπιστεί μια μεγάλη σε εύρος αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ), αμφισβητώντας a priori την ελληνική κυριαρχία και τα ελληνικά και κυπριακά κυριαρχικά δικαιώματα στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Την ίδια στιγμή, απορρίπτεται επί της αρχής η δικαιοδοσία των διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων και άρα η δυνατότητα δικαστικής επίλυσης της ελληνοτουρκικής διαφοράς.

Θα περάσει περίπου μία δεκαετία πριν «κατοχυρωθεί» ως θεωρητικό πλαίσιο με στρατηγικές διαστάσεις στο επιχειρησιακό πλαίσιο μιας μεγάλης ναυτικής άσκησης το 2019. Η άσκηση Mavi Vatan 2019 έλαβε χώρα στη Μαύρη Θάλασσα, στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο σε μια εντυπωσιακή επίδειξη επιχειρησιακών ικανοτήτων του τουρκικού πολεμικού ναυτικού. Εκτοτε, η «Γαλάζια Πατρίδα» έχει ως βασικό αλλά όχι μοναδικό εκφραστή τον Ερντογάν και θεωρείται το θεμέλιο του τουρκικού περιφερειακού ακτιβισμού, ασκώντας επίδραση στις τουρκικές στρατιωτικές, πολιτικές, οικονομικές, αλλά και σε μεγάλη μερίδα των ακαδημαϊκών ελίτ. Επιπλέον, για τον Τούρκο πρόεδρος είναι μια ευνοϊκή και άκρως αποτελεσματική πλατφόρμα που του επιτρέπει να σταθεροποιεί τη συμμαχία του με την εθνικιστική Ακροδε-

1973
1η Νοεμβρίου

Δημοσιεύονται στην τουρκική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως άδειες προς την ΤΡΑΟ για έρευνες κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στο Βόρειο Αιγαίο, από Σαμοθράκη, Λήμνο, Αγίο Ευστράτιο έως βόρεια των Ψαριών και της Χίου εγκλωβίζοντας τη Λέσβο.

1974
18η Ιουλίου

Δημοσίευση νέων συμπληρωματικών αδειών προς την ΤΡΑΟ για έρευνες κοιτασμάτων υδρογονανθράκων μεταξύ Ρόδου και Καστελλόριζου.

1996
Ιανουάριος

Επεισόδιο στα Ιμια. Εκδήλωση του νεοπαγούς τουρκικού θεωρήματος περί αδιευκρίνιστης κυριαρχίας («γκρίζες ζώνες») θαλάσσιων σχηματισμών στο Αιγαίο που δεν κατονομάζονται στις συνθήκες.

2009
Ιούλιος

Στην τουρκική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δημοσιεύθηκαν άδειες για έρευνες κοιτασμάτων νοτίως του Καστελλόριζου σε περιοχές που διεκδικεί η Ελλάδα.

2010

Σε power point του τουρκικού ΥΠΕΞ (στο διαδικτυακό απεικονίζονται διεκδικήσεις της Τουρκίας στην Αν. Μεσόγειο έως τον 28ο μεσημβρινό (με μερική επήρεια της Ρόδου).

Ο χάρτης που προβάλλει τον μεγαλοϊδεατισμό της «Γαλάζιας Πατρίδας», με αξιώσεις στο Αιγαίο, στην Ανατολική Μεσόγειο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Πίσω από το δόγμα της «Γαλάζιας Πατρίδας»

Η ιστορική, νομική και γεωπολιτική ανατομία της τουρκικής «μεγάλης ιδέας» και πώς πρέπει να την αντιμετωπίσει η Αθήνα

ζιά στο εσωτερικό και να εγκλωβίζει την αντιπολίτευση σε μια συζήτηση από την οποία μόνο αυτός κερδίζει πολιτικά, καθώς δεν αφήνει περιθώριο αμφισβήτησης του «οράματος» του για τη «Νέα Τουρκία». Καθίσταται έτσι ο πιο «πατριώτης» ανάμεσα στους «πατριώτες».

Ο «αίωνας της Τουρκίας»

Το ιδεολόγημα της «Γαλάζιας Πατρίδας» αποτελεί την ενοποίηση σε ένα ολιστικό σχέδιο των κατά καιρούς τουρκικών διεκδικήσεων και εντάσσεται στην προβολή της νεοοθωμανικής ατζέντας του Ερντογάν. Αφορά στη μεθόδευση της επανάκαμψης της σύγχρονης Τουρκίας στους ευρύτερους γεωγραφικούς χώρους όπου ιστορικά επιδρούσε και κυριαρχούσε ή διεκδικούσε την ηγεμονία η Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η «Γαλάζια Πατρί-

Μεθοδεύει την επανάκαμψη της σύγχρονης Τουρκίας στους ευρύτερους γεωγραφικούς χώρους όπου ιστορικά επιδρούσε ή κυριαρχούσε η Οθωμανική Αυτοκρατορία.

δα» υπερκαλύπτεται ήδη από τον «αίωνα της Τουρκίας», που είναι ο μεγαθυντικός φακός του τουρκικού εθνικισμού. Είναι εξάλλου γνωστό ότι ο Ερντογάν έστρεψε την παραδοσιακή κατεύθυνση του κεμαλισμού από την Ευρώπη κυρίως (ειδικά κατά τον Ψυχρό Πόλεμο) προς τον μουσουλμανικό κόσμο, αλλά και την Ασία, τόσο πολιτιστικά όσο και γεωπολιτικά, ακόμη και οικονομικά.

Στην περίοδο Ερντογάν, ειδικά από το 2013 και μετά, η στρατηγική της χώρας του απέκτησε «ευρασιατική» χροιά. Η Τουρκία δεν έβλεπε τον εαυτό της πλέον ως περιφέρεια (του δυτικού χώρου), αλλά ως κέντρο σε ένα μεγάλο και κρίσιμο γεωπολιτικό σύστημα. Δεν της αρκούσε να είναι περιφερειακή δύναμη, αλλά ήθελε να επιβληθεί ως διαπερι-

φερειακή μεγάλη δύναμη. Ο πρώην πρωθυπουργός και υπουργός εξωτερικών Νταβούτογλου, με το γνωστό θεωρητικό πόνημα περί στρατηγικού βάθους, απέδωσε την παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στην απώλεια ελέγχου των θαλασσών και επισήμανε ότι γι' αυτόν τον λόγο η Τουρκία θα έπρεπε να εξασφαλίσει συνεχή και ενεργό παρουσία πολεμικού και εμπορικού στόλου από τη Μαύρη μέχρι την Ερυθρά Θάλασσα, μετέπειτα δε, επεξέτεινε την παρουσία αυτή μέχρι τον Ινδικό Ωκεανό. Μάλιστα, σε σχετική αποστροφή του, είχε αναφέρει πως οι τουρκικές κυβερνήσεις οι οποίες κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου άφησαν τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου στα χέρια των Ελλήνων ήταν ασυγχώρητες.

Ο Νταβούτογλου έβλεπε την Ανατολία ως κόμβο μεταξύ Ευρώπης, Αφρικής και Ασίας. Η Ανατολική Μεσόγειος διαδραματίζει παρόμοιο ρόλο στη «Γαλάζια Πατρίδα», καθώς εκτείνεται μεταξύ της λεκάνης της Μεσογείου, της Μέσης Ανατολής και του χώρου του Ινδο-Ειρηνικού. Αν και αρχικά θεωρήθηκε από εξωτερικούς παρατηρητές ότι αποτελεί έκφραση των τουρκικών διεκδικήσεων επί των ενεργειακών αποθεμάτων στην Ανατολική Μεσόγειο, το όραμα της «Γαλάζιας Πατρίδας» είναι διππεριωτικό, αν όχι παγκόσμιο. Η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων είναι μόνο ένα μέρος του σχεδίου, του οποίου ανώτερος στόχος είναι ο έλεγχος των ανατολικών θαλάσσιων οδών διαμετακόμισης προς την Ευρώπη. Η ιστορική θεμελίωση του δόγματος είναι η άποψη ότι για να ανακτήσει η Τουρκία τη θέση που της αξίζει, πρέπει να αποκτήσει θαλάσσια ισχύ. Κύριο εμπόδιο στην υλοποίησή της αποτελούν τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας και της Κύπρου, γι' αυτό και στρέφεται καταρχάς ολοκληρωτικά εναντίον τους.

Η επιχειρησιακή διάσταση

Εκτός από τη θεωρητική της διάσταση, η «Γαλάζια Πατρίδα» νοηματοδοτείται και στο επιχειρησιακό επίπεδο. Η Τουρκία, πέρα από τη διεκδίκηση μιας

τεράστιας ΑΟΖ, «βλέπει» τη διασύνδεση με τους γεωπολιτικούς χώρους εκτός της Ανατολικής Μεσογείου. Έτσι, έχει στρατιωτικές εγκαταστάσεις και παρουσία στο Κατάρ, στη Λιβύη, στη Σομαλία, στη Συρία, στο Ιράκ και βεβαίως υπάρχουν τα στρατεύματα κατοχής στην Κύπρο. Τα τελευταία 10 χρόνια έχει αποκτήσει και χρησιμοποιεί δικά της ερευνητικά σκάφη και γεωτρύπανα χωρίς να έχει ανάγκη της τεχνολογίας και της ικανότητας τρίτων. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι το ναυπηγικό πρόγραμμα του τουρκικού πολεμικού ναυτικού, που βρίσκεται σε εξέλιξη και στοχεύει να καλύψει τις ανάγκες του δόγματος με εθνικά μέσα και πόρους. Πάνω από 15 σύγχρονες μονάδες θα ενταχθούν στο τουρκικό ναυτικό μέχρι το 2027, εκτός από τα γερμανικά κατασκευασμένα υποβρύχια, το ελικόπτεροφόρο Anadolu (που τόσο «έπαιξε» στην προεκλογική καμπάνια του προέδρου) και τα αεροσκάφη ναυτικής συνεργασίας. Η Τουρκία εν ολίγοις εκσυγχρονίζει το πολεμικό της ναυτικό και χτίζει ικανότητες προβολής ναυτικής ισχύος. Ο Αλφρεντ Μαχάν ξαναγίνεται επικαιρός.

Τούρκοι αναλύτες με τους οποίους επικοινωνήσαμε επέμειναν πως η Αγκυρα δεν θα προκέρψει –πλην τουρκολιβυκού μνημονίου του οποίου θέλει να διατηρήσει με νύχια και με δόντια– στην υλοποίησή της, αλλά μέσω της «Γαλάζιας Πατρίδας» προβάλλει με σαφήνεια τις κόκκινες γραμμές της σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο. Οι οποίες, πάντως, αποδείχθηκαν «ευέλικτες» και τρωτές όταν η Τουρκία δεν μπόρεσε να αντιδράσει στην ελληνοαιγυπτιακή συμφωνία οριοθέτησης. Επομένως, λόγω του μαζικισμού της και της αντίθεσης και άλλων περιφερειακών δρώντων, δεν είναι απολύτως υπερασπίσιμη. Όταν όμως απεικονίζεται στον χάρτη της «Γαλάζιας Πατρίδας», το σύνολο των διεκδικήσεων της γείτονος, που συνενώνονται κάτω από τη μεγάλη ιδέα του «τουρκικού αιώνα», ακόμη και αν έξι στους δέκα Τούρκους την αγνοούν ως έννοια, εν τέλει αντιλαμβάνονται ως εχθρούς/αντιπάλους

όσους εμποδίζουν την αδιατάρακτη εφαρμογή της.

Οι κίνδυνοι

Για την Ελλάδα και την Κυπριακή Δημοκρατία, το μεγάλο ερώτημα είναι αν η «Γαλάζια Πατρίδα» είναι ένα αδιαπραγμάτευτο ιδεολογικό πρόταγμα ή μία περισσότερο ευέλικτη γεωστρατηγική προτίμηση, που μπορεί να είναι ανοιχτή σε προσαρμογές στο πλαίσιο μιας περιφερειακής διευθέτησης, αντικείμενο εν τέλει αμοιβαία ανεκτών συμβιβασμών. Στην πρώτη περίπτωση, τα περιθώρια συνεννόησης και διαπραγματεύσεως με την τουρκική πλευρά είναι ελάχιστα. Η «Γαλάζια Πατρίδα» είναι πρωτίστως, αν όχι αποκλειστικά, μια απόλυτη απόρριψη των ελληνικών και κυπριακών νομικών θέσεων και ένας σφετερισμός κυριαρχικών δικαιωμάτων, ακό-

Βασίζεται σε μια εγγενώς μιλιταριστική λογική, που προτάσσει τη χρήση ή την απειλή χρήσης βίας και ιδεολογικοποιεί το casus belli.

μη και κυριαρχίας του Ελληνισμού. Είναι ακόμη μια επιθετική απάντηση στον «νόμο Μανιάτη» και στον «Χάρτη της Σεβίλλης», παρότι ο δεύτερος δεν αποτελεί επίσημη ελληνική θέση, καθώς και στις διάφορες πολυμερείς περιφερειακές πρωτοβουλίες, οι οποίες θεωρεί πως αποσκοπούν στην περιθωριοποίησή της. Εξοχότες, λοιπόν, ως βάση τη «Γαλάζια Πατρίδα», η Αγκυρα επιδιώκει: α) να μην αποκλειστεί από την κατανομή πόρων και να έχει λόγο στα περισσότερα από τα σχέδια μεταφοράς ενέργειας, β) να προκαλέσει ακινοσία στα τριμερή σχήματα με επίκεντρο την Ελλάδα και την Κύπρο, υπό τις ευλογίες των ΗΠΑ, γ) να μην εξοβελιστεί από τα συνεργατικά σχήματα, ασφάλειας, ενεργειακά και γεωπολιτικά, στην Ανα-

τολική Μεσόγειο. Οι προσφορές της προς το Κάιρο, π.χ. για να ακυρώσει την οριοθέτηση με τη Λευκωσία και να δεχθεί διμερή με την Αγκυρα, όπως και το τουρκολιβυκό, επιβεβαιώνουν τα παραπάνω. Εν κατακλείδι, η Τουρκία επιδίωξε διά του εκφοβιστικού μαζικισμού ενός χάρτη (της «Γαλάζιας Πατρίδας») που μόνον αυτή και κάποιος στη Λιβύη αναγνωρίζουν να ανατρέψει τις εις βάρος της ισορροπίες στην Ανατολική Μεσόγειο (έχοντας πρώτα διαρρήξει τις σχέσεις της με Ισραήλ και Αίγυπτο) και να διεκδικήσει έναν αναβαθμισμένο ρόλο με ηγετικό πρόσημο.

Εύλογα το διακύβευμα για την Ελλάδα είναι θεμελιώδες, γιατί στρέφεται κατά των ζωτικών της συμφερόντων. Δυστυχώς την αποκόπτει από την Ανατολική Μεσόγειο, της αρνείται κάθε δικαίωμα σε θαλάσσιες ζώνες ανατολικά του 25ου μεσημβρινού και ουσιαστικά υπάγει τα ελληνικά νησιά στη θαλάσσια δικαιοδοσία της Τουρκίας! Σε αυτό το πλαίσιο, το στρατηγικό όραμα της «Γαλάζιας Πατρίδας» βασίζεται σε μια εγγενώς μιλιταριστική λογική, που προτάσσει τη χρήση ή την απειλή χρήσης βίας. Η «Γαλάζια Πατρίδα» εμπεριέχει, ιδεολογικοποιεί και μετεξελίσσει το casus belli.

Ακόμη όμως και αν η Αγκυρα δεν σκοπεύει στο ορατό μέλλον να προχωρήσει στην υλοποίησή της, ακόμη και αν τη χρησιμοποιεί για να υπερκεράσει αυτό που προσλαμβάνει ως απόπειρα αποκλεισμού της, ακόμη και αν είναι ένα διαπραγματευτικό εργαλείο για να καθίσει η Τουρκία για τον τραπέζι από θέση ισχύος, δεν είναι μακροπρόθεσμα λιγότερο επικίνδυνη για εμάς. Η εμπειρία έχει δείξει πως οι διάφορες καινοφανείς θεωρίες της Τουρκίας, όπως αυτή των «γκρίζων ζωνών», με τον καιρό εμπεδώνονται και σκληραίνουν. Οι «γκρίζες ζώνες», από «αμφισβητούμενες» κυριαρχίας αρχικά, έχουν πλέον γίνει «τουρκικές». Οι εκάστοτε νέες διεκδικήσεις απλώς προστίθενται στις προηγούμενες και τις συμπληρώνουν. Με τη «Γαλάζια Πατρίδα» έχουμε πλέον μια ολοκληρωμένη εικόνα των τουρκικών αξιώσεων. Πρόκειται για ένα εθνικιστικό, αναθεωρητικό και επιθετικό ιδεολόγημα. Μία ωρολογιακή βόμβα, την οποία οι κατάλληλες συμμαχίες, η αποτρεπτική μιας ισχύς αλλά και μία σκληρή και αποτελεσματική διαπραγμάτευση θα αποφύλιουν. Όπως έχει συμβεί στο παρελθόν με τις διεκδικήσεις της γείτονος, αν τις αφήσουμε να ωριμάσουν, θα γιγαντωθούν, δίνοντας αυτοπεποίθηση στην Τουρκία για τη δημιουργία παράνομων τετελεσμένων, τύπου τουρκολιβυκού συμφώνου.

Με αυτά τα δεδομένα, ποιες είναι οι επιλογές της Αθήνας; Όσο η Αγκυρα δεν εγκαταλείπει τον μαζικιστικό χαρακτήρα του δόγματος, τα περιθώρια αισιοδοξίας είναι ελάχιστα. Οι άξονες της ελληνικής στρατηγικής όπως διαμορφώθηκαν μετά το 1974 ισχύουν απολύτως. Από τη μία ισχυρές και σύγχρονες ένοπλες δυνάμεις, που θα υπηρετούν ένα αξιόπιστο και οικονομικά βιώσιμο αποτρεπτικό δόγμα. Την ίδια στιγμή, συνεργασίες και συμμαχίες που ενισχύουν το διπλωματικό μας εκτόπισμα και ενίσχυση συντελεστών ισχύος, όπως η οικονομία. Ο δεύτερος άξονας είναι ένα ολοκληρωμένο σχέδιο πλήρους εξομάλυνσης του οποίου θα αποσκοπεί στην εξουδετέρωση των τουρκικών μαζικιστικών απαιτήσεων στην λογική των αμοιβαίων κερδών. Μια δύσκολη ισορροπία, που η ελληνική διπλωματία έχει αποδείξει ότι μπορεί να υποστηρίξει.

2018
Οκτώβριος

Δημοσίευση χάρτη σχεδιασμού οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας μεταξύ Τουρκίας και Λιβύης. Τον ίδιο μήνα ο υπουργός Άμυνας Χουλουσί Ακάρ παρουσιάζει χάρτη της «Γαλάζιας Πατρίδας».

2019
Μάρτιος

Επιστολή προς τον γ.γ. του ΟΗΕ καταδεικνύει τα όρια διεκδικήσεων της Τουρκίας από τον 32ο έως τον 28ο μεσημβρινό (τέμνει τη Ρόδο), ό,τι εκλαμβάνει κατά την άποψη της ως υφαλοκρηπίδα εκτεινόμενη μονομερώς μέχρι τη μέση γραμμή με την Αίγυπτο.

2019
27 Νοεμβρίου

Σύναψη του παράνομου τουρκο-λιβυκού μνημονίου οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ, επιχειρώντας να ακυρώσει τη νόμιμη επήρεια των νησιών σε αυτές τις ζώνες στην Αν. Μεσόγειο.

2020
Μάρτιος

Κατάθεση συντεταγμένων με τα εξωτερικά όρια υφαλοκρηπίδας πέρα από τα όρια της τουρκολιβυκής οριοθέτησης συνδέοντάς την με το Αιγαίο.

2020
Απρίλιος

Δημοσίευση απήσεων ΤΡΑΟ για χορήγηση αδειών εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στην τουρκική περιοχή της παράνομης τουρκολιβυκής οριοθέτησης.

2021
13 Ιουλίου

Με επιστολή προς τον γ.γ. του ΟΗΕ η Τουρκία προωθεί τον ισχυρισμό ότι τα νησιά θα είναι υπό αμφισβήτηση όσο ο όρος της αποστρατιωτικοποίησής τους παραβιάζεται.

Τι έχει πει το Δικαστήριο για τα θέματα που εγείρει η Τουρκία

Η «Γαλάζια Πατρίδα» συνιστά μείγμα διεκδικήσεων για να καταδείξει πώς η Τουρκία αντιλαμβάνεται τη χρήση και την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών. Βεβαίως, δεν αφορά σε κυριαρχία κλειστής θάλασσας, γιατί θα αντέκειτο στην αρχή της ελευθερίας της θάλασσας, που τόσο επικαλείται η Τουρκία. Εκ πρώτης όψεως είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί εάν σύμφωνα με τον χάρτη τα νησιά δικαιούνται και πόση αιγιαλίτιδα ζώνη. Διότι, εν τώ μεταξύ, στη ροή των εξελίξεων έχει παρεμβληθεί ο ισχυρισμός ότι τα νησιά θα τελούν υπό αμφισβήτηση όσο δεν τηρείται το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης, που κατά την Τουρκία ήταν όρος της κυριαρχίας. Στον χάρτη επιπλέον διερευνάται εάν το εύρος της αιγιαλίτιδας έχει μειωθεί από τα 6 ν.μ., ώστε οι τουρκικές ακτές να απολαύουν του εύρους υφαλοκρηπίδας που αναλογεί στην έκταση και την προβολή τους. Και αυτό επειδή η Τουρκία σε ανύποπτο χρόνο έχει επικαλεστεί το επιχείρημα ότι η ευθυδικία είναι μέθοδος και για την οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης σε θάλασσες όπως το Αιγαίο.

Η Αγκυρα, χρησιμοποιώντας την τουρκολιβυκή οριοθέτηση, θεωρεί ότι δεν δεσμεύεται να διαπραγματευθεί με την Αθήνα για να καθορίσει τις περιοχές άσκησης κυριαρχικών δικαιωμάτων υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ στην Ανατολική Μεσόγειο. Στο Αιγαίο προβάλλει την απαίτηση οριοθέτησης μονομερώς ή διμε-

—
Οσο υπάρχει διένεξη, υπάρχει υποχρέωση αποχής από μονομερείς ενέργειες έρευνας υφαλοκρηπίδας, γιατί εμποδίζουν τη δυνατότητα συμφωνίας για οριοθέτηση.

ρώς υφαλοκρηπίδας μεταξύ των δύο αντικείμενων ηπειρωτικών ακτών. Τα νησιά για την Τουρκία ή δεν δικαιούνται υφαλοκρηπίδα ή επειδή κείνται στη «λάθος πλευρά», ενθυλακώνονται. Υπάρχει μια τρίτη παράμετρος, ότι εμποδίζουν λόγω της θέσης τους τις ακτές από προβολή διεκδική-

Η «Γαλάζια Πατρίδα» «κατοχυρώθηκε» ως θεωρητικό πλαίσιο με στρατηγικές διαστάσεις στο επιχειρησιακό πλαίσιο μιας μεγάλης ναυτικής άσκησης το 2019. Η άσκηση Mavi Vatan 2019 έλαβε χώρα στη Μαύρη Θάλασσα, στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο σε μια εντυπωσιακή επίδειξη επιχειρησιακών ικανοτήτων του τουρκικού πολεμικού ναυτικού.

σεων. Και οι τρεις ανωτέρω περιπτώσεις έχουν κριθεί δικαστικά. Ως προς την πρώτη περίπτωση –με την απόφαση Νικαράγουας/Κολομβίας (2012)– κάθε νησί έχει δικαιώματα τα οποία δεν μπορεί εξ ορισμού να στερηθεί. Ως προς τη δεύτερη, το ίδιο Δικαστήριο έχει απορρίψει το τουρκικό επιχείρημα, γιατί έχει κρίνει ότι κανένα νησί δεν ενθυλακώνεται αντίθετα, υπολογίζεται με βάση τις μεθόδους που έχει επεξεργαστεί και την αναλογία των ακτών. Τα ίδια ισχύουν τρωμένων των αναλογιών και για την τρίτη περίπτωση. Συνεπώς, η Τουρκία δεν μπορεί να κρίνει την τύχη των νησιών ως προς την οριοθέτηση ούτε να προεξοφλήσει τις διεκδικήσεις της Ελλάδας χωρίς συναινετική διευθέτηση ή δικαστική απόφαση.

Η διαμαρτυρία της Ελλάδας έχει δημιουργήσει διένεξη και η Τουρκία έχει την υποχρέωση να διαπραγματευθεί την οριοθέτηση είτε με συμφωνία είτε με δικαστική διευθέτηση. Το Δικαστήριο έχει τονίσει ότι όπου επικαλύπτονται οι προβολές των ακτών, δεν επιτρέπονται μονομερείς οριοθετήσεις για την άσκηση κυριαρχικών δικαιωμά-

των. Η κατάθεση συντεταγμένων ή χαρτών δεν συνιστά ουσιαστικό τίτλο οριοθέτησης ούτε έχει εγγενή νομική ισχύ, απλώς καταδεικνύει τις αξιώσεις και το εύρος τους, όπως το κατονομάζει κάθε κράτος μεμονωμένα. Οσο, λοιπόν, υπάρχει διένεξη, υπάρχει υποχρέωση αποχής από μονομερείς ενέργειες έρευνας υφαλοκρηπίδας, γιατί εμποδίζουν τη δυνατότητα συμφωνίας για οριοθέτηση, ενώ παράλληλα η Τουρκία δεσμεύεται από το Πρακτικό της Βέρνης (μορατόριουμ, 1976), την ισχύ του οποίου ουδέποτε αμφισβήτησε.

Ο κ. Αλέξανδρος Διακόπουλος είναι αντιναύαρχος (ε.α) Π.Ν, πρώην σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας, ειδικός σύμβουλος ΕΛΙΑΜΕΠ.
Ο κ. Πέτρος Λιάκουρας είναι καθηγητής Διεθνούς Δικαίου, διευθυντής Μεταπτυχιακού Προγράμματος, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.
Ο κ. Κώστας Υφαντής είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και δ/ντής του ΙΔΙΣ, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων, Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος.

σελίδες ιστορίας

Από την πραγματικότητα των εμφυλίων στον μύθο του Λαβυρίνθου και από τον Τζέιμς Μποντ στο όνομα της μουστάρδας. Οι ιστορίες που έγραψαν την Ιστορία.

Κυριακή 25/6

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Η Τζόρτζια Μελόνι τον χαρακτήρισε «έναν από τους άνδρες με τη μεγαλύτερη επιρροή στην Ιταλική Ιστορία». Η κληρονομιά του Σίλβιο Μπερλουσκόνι, που έφυγε από τη ζωή την περασμένη Δευτέρα σε ηλικία 87 ετών, εκτείνεται πέρα από τα σύνορα της χώρας του. Οι φαιδρές δηλώσεις και οι θεατρικοί, τα σκάνδαλα και τα γκροτέσκα αποτελέσματα των αναριθμητών πλαστικών έτειναν να μονοπωλούν το ενδιαφέρον των σχολιαστών, με αποτέλεσμα να μην έχει δοθεί όση προσοχή άρμοζε στην τεράστια επίδραση του μοντέλου Μπερλουσκόνι στη μεταψυχροπολεμική πολιτική στις δυτικές δημοκρατίες. Ο φημισμένος Βρετανός ιστορικός Τίμοθι Γκάρτον Ασ, χαρακτηρίζει τον εκλιπόντα «πρωτοπόρο του νέου λαϊκισμού» που εξαπλώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες στις δυτικές δημοκρατίες. «Ήταν ο πρώτος που μετέτρεψε την πολιτική σε ποδόσφαιρο που μίλησε απευθείας στο ευρύ κοινό, χρησιμοποιώντας την παρουσία του και τα κανάλια για να προωθήσει τον εαυτό του, αντί να στηρίζει κάποιον από τα υφιστάμενα κόμματα που απευθύνθηκε στο συναίσθημα και σε αφηγήματα αντί της ουσίας», λέει στην «Κ». Είναι ενδεικτικό, προσθέτει ο Γκάρτον Ασ, ότι «εξελέγη τρεις φορές πρωθυπουργός – ήταν ο μακροβιότερος στη μεταπολεμική Ιστορία της Ιταλίας – και δεν έχει να επιδείξει κανένα επίτευγμα σε επίπεδο δημόσιας πολιτικής». «Ο Μπερλουσκόνι δημιούργησε στην Ιταλία ένα κεντροδεξιό πολιτικό και κοινωνικό μπλοκ, που δεν υπήρχε πριν από τη δεκαετία του '90», λέει από την πλευρά του στην «Κ» ο μέχρι πρότινος γραμματέας του κεντροαριστερού Δημοκρατικού Κόμματος (PD) και πρώην πρωθυπουργός Ενρίκο Λέτα. «Το ίδιο αυτό μπλοκ είναι που κυβερνάει σήμερα. Αρα μιλάμε για μια επιτυχία που άντεξε στον χρόνο». Η διαφορά σε σχέση με τότε, προσθέτει ο Λέτα, είναι ότι «σήμερα η Κεντροδεξιά έχει εξελιχθεί σε μια πιο δεξιά κατεύθυνση. Ο ευρωσκεπτικισμός του υφιστάμενου κυβερνητικού συνασπισμού δεν ήταν το κλίμα που επικρατούσε στις μέρες όπου μεσουρανούσε το Forza Italia (το κόμμα που ίδρυσε), που ήταν σύμμαχος της Μέρκελ και ανήκε στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα».

Ενας άλλος πρώην πρωθυπουργός, ο Μάριο Μόντι, που εκλήθη να διαδεχθεί τον Μπερλουσκόνι το 2011 και να αποτρέψει μία κρίση χρέους στην Ιταλία, που πιθανότατα θα τινάζε στον αέρα την Ευρωζώνη, χαρακτηρίζει στην «Κ» τον Καβαλιέρε ως έναν «γίγαντα της Ιταλικής και της ευρωπαϊκής πολιτικής». Η πρώτη του εκλογική νίκη, το 1994, σύμφωνα με τον Μόντι, δημιούργησε προσδοκίες για πιο φιλελεύθερη και φιλοευρωπαϊκή πολιτική, αλλά αυτό «ίσχυσε μόνο κατά καιρούς». Η στάση του Μπερλουσκόνι προς την πολιτική άλλαξε στη συνέχεια, λέει ο επιφανής Ιταλός γεωπολιτικός. «Είδε την ενασχόλησή του ως περιπέτεια, γεμάτη πάθη, που ενθουσίασε ορισμένους Ιταλούς και αποξένωσε άλλους».

Ο Μόντι θεωρεί τη δική του σταδιοδρομία «προϊόν» των «ενίοτε στερών σχέσεων του Μπερλουσκόνι με την Ευρώπη». Υπενθυμίζει ότι ο εκλιπών ήταν αυτός που τον διόρισε επίτροπο το 1994. Επιπλέον «το 2011, όταν κλήθηκα να υπηρέτησω ως πρωθυπουργός, καταφέραμε –και με τη δική του συμβολή– να αντιμετωπίσουμε την

«**Η γοντεία** που ασκούν οι ισχυροί άνδρες είναι ένα ακόμη χαρακτηριστικό του νέου λαϊκισμού όπου πρωτοστάτησε ο Μπερλουσκόνι», παρατηρεί ο Τίμοθι Γκάρτον Ασ. Το μόνο σίγουρο είναι ότι η κληρονομιά του Καβαλιέρε, που έφυγε από τη ζωή την περασμένη Δευτέρα σε ηλικία 87 ετών, εκτείνεται πέρα από τα σύνορα της χώρας του.

Σίλβιο Μπερλουσκόνι 1936-2023

Το carnevale που έμελλε να στοιχειώσει τη δημοκρατία

Σόουμαν, αυτοδημιούργητος ολιγάρχης και λαοπλάνος, ο μακροβιότερος πρωθυπουργός της μεταπολεμικής Ιταλίας επηρέασε με το ύφος και τις μεθόδους διεκδίκησης της εξουσίας, παρά με τα πεπραγμένα του

πολύ σοβαρή χρηματοπιστωτική κρίση για την οποία έφερε εν μέρει την ευθύνη. Ετσι μπορέσαμε να κρατήσουμε την Ιταλία σταθερά αγκυροβολημένη εντός της Ευρώπης, κάτι το οποίο πάντα ήθελε».

«Ήταν ένας φιλελεύθερος λαϊκιστής», δηλώνει στην «Κ» ο Λορέντζο Καστελάνι, επίκουρος καθηγητής Ιστορίας Πολιτικών Θεσμών στο Luiss Guido Carli στη Ρώμη. «Παρεμφερής με τους σημερινούς λαϊκιστές στο επίπεδο της αδιαισολάβητης επικοινωνίας, αλλά με διαφορετικό πολιτικό μήνυμα. Ο Μπερλουσκόνι ήταν οπαδός της παγκοσμιοποίησης και νεοφιλελεύθερος, όχι εθνικιστής ή υποστηρικτής του κρατικού παρεμβατισμού στην οικονομία».

Ο επιχειρηματίας ως πολιτικός

Σε αντίθεση με τον Ντόναλντ Τραμπ, του οποίου έχει συχνά

χαρακτηριστεί προπομπός, ο Μπερλουσκόνι ήταν πραγματικά αυτοδημιούργητος. Μιλανέζος γιος ενός τραπεζικού υπαλλήλου και μιας νοικοκυράς, πριν ξεκινήσει τη λαμπρή και αμφιλεγόμενη επιχειρηματική του σταδιοδρομία είχε υπάρξει μεταξύ άλλων τροβαδούρος σε κρουαζιέρες. Με την επιμονή ενός γεννημένου πωλητή και το ταλέντο για συμφωνίες κάτω από το τραπέζι, άφησε το στίγμα του αρχικά στον τομέα των κατασκευών και του real estate. Στη συνέχεια αναδείχθηκε σε μεγιστάνα των ΜΜΕ, μεταμορφώνοντας το τηλεοπτικό τοπίο της χώρας και μετασχηματίζοντας την κοινωνία της. Αγοράζοντας την ποδοσφαιρική ομάδα Μίλαν το 1986 εδραιώθηκε ακόμη περισσότερο ως ένας ολιγάρχης με ειδική επιρροή.

Το 1993, εκμεταλλευόμενος τη βαθύτατη πολιτική κρίση που είχε συμπαρασύρει το Ιταλικό

«**Ήταν ένας φιλελεύθερος λαϊκιστής. Οπαδός της παγκοσμιοποίησης και νεοφιλελεύθερος, όχι εθνικιστής ή υποστηρικτής του κρατικού παρεμβατισμού στην οικονομία.**»

Όταν καταδικάστηκε για φορολογική απάτη το 2013, πολλοί τον είχαν ξεγράψει. Κι όμως, επανήλθε, έπαιξε καταλυτικό ρόλο στην ανατροπή της κυβέρνησης Ντράγκι και στήριξε τον δεξιό συνασπισμό υπό τη Μελόνι.

πολιτικό κατεστημένο, ίδρυσε το Forza Italia (το όνομα προέρχεται από ποδοσφαιρικό σύνθημα). Λιγότερο από έναν χρόνο αργότερα ήταν πρωθυπουργός, χωρίς να έχει υπηρετήσει προηγούμενος σε κανένα άλλο κυβερνητικό αξίωμα (άλλο ένα κοινό με τον Ντόναλντ Τραμπ).

Στο σημείο αυτό, όπως έγραψε ο Τζέισον Χόροβιτς στους New York Times, έγινε ο ίδιος –όπως μεταγενέστερα ο Τραμπ στις Ηνωμένες Πολιτείες– η νέα διαχωριστική γραμμή στην πολιτική ζωή της χώρας του. Οι υποστηρικτές του τον αποθέωναν ως υπόδειγμα του επιτυχημένου Ιταλού, θαυμάζοντας ακόμη και την ικανότητά του, νομίμως ή παρατύπως, να αποφεύγει να πληρώνει φόρους. (Με την ίδια λογική, ο Τραμπ, σε προεκλογικό debate με τη Χίλαρι Κλίντον το 2016, είπε ότι το γεγονός ότι δεν είχε πληρώσει γοσοπονδικό φόρο εισοδήματος έδειχνε

ότι είναι έξυπνος.) Θαύμαζαν επίσης «την ευθύτητα, το πάθος και την έλλειψη πολιτικής ορθότητας του λόγου του», εξηγεί ο Λορέντζο Καστελάνι. Απεναντίας, συνεχίζει, «το αριστερό κατεστημένο τον απεχθανόταν, τον θεωρούσε ντεσπεράντο». Ο ίδιος κατακεραυνώνει τους δικαστές και τους δημοσιογράφους που τον κυνηγούσαν, ως λυσσαλέους κομμουνιστές.

Χρόνια στασιμότητας

Η πρώτη ηπεία του στην πρωθυπουργία κράτησε μόλις οκτώ μήνες. Το 2001, παραμονές της επανεκλογής του, το Economist ξεκινούσε το κύριο άρθρο του ως εξής: «Σε οποιαδήποτε δημοκρατία που σέβεται τον εαυτό της θα ήταν αδιανόητο ο άνδρας που θεωρείται ότι βρίσκεται στα πρόθυρα του να εκλεγεί πρωθυ-

1936

1965

1993

1994

Πώς άφησε το στίγμα του στην Ιταλία

Ο νεαρός δικηγόρος με καριέρα τραγουδιστή σε κρουαζιερόπλοια κατάφερε να δημιουργήσει ένα λαϊκιστικό «υπόδειγμα» που βρήκε και αλλού μιμητές.

Στις 26 Σεπτεμβρίου γεννιέται στο Μιλάνο και μεγαλώνει σε μια μικροαστική οικογένεια, με πατέρα τραπεζικό υπάλληλο και μητέρα νοικοκυρά. Σπουδάζει νομική στο Πανεπιστήμιο του Μιλάνου και αποφοιτά με έπαινο, με μια εργασία για τις νομικές πτυχές της διαφήμισης. Στη διάρκεια των σπουδών του συγκροτεί μουσική μπάντα και παίζει μπάσο, ενώ αργότερα γίνεται γνωστός ως τραγουδιστής σε κρουαζιερόπλοια.

Παντρεύεται την Κάρλα Ελβίρα Βιταλιό. Κάνουν δύο παιδιά και χωρίζουν το 1985. Πέντε χρόνια αργότερα παντρεύεται την ηθοποιό Βερόνικα Λάριο. Κουμπάρος στον γάμο του είναι ο Μπετίνο Κράξι, πρώην πρωθυπουργός και ηγέτης του Σοσιαλιστικού Κόμματος, ο οποίος τον βοήθησε να δημιουργήσει έναν τηλεοπτικό κολοσό, αλλάζοντας τη νομοθεσία και επιτρέποντας στους σταθμούς του να εκπέμπουν σε εθνική εμβέλεια.

Ίδρύει το λαϊκιστικό, πολιτικό κόμμα Forza Italia, μετά την κατάρευση του μεταπολεμικού πεντακομματικού συστήματος, απόρροια σκανδάλων διαφθοράς και της δικαστικής τους διερεύνησης από την περίφημη επιχείρηση «Καθαρά χέρια». Στόχος του προσωπικού σχηματισμού ήταν να προσελκύσει μετριοπαθείς ψηφοφόρους που ένιωθαν πολιτικά ορφανοί.

Κερδίζει τις γενικές εκλογές, αναδεικνυόμενος ως ο πρώτος πρωθυπουργός της Ιταλίας χωρίς προηγούμενη κυβερνητική εμπειρία. Ο κυβερνητικός συνασπισμός καταρρέει ύστερα από επτά μήνες μετά την αποχώρηση της Λέγκας του Βορρά, εξαιτίας διαφοριών για τη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση, αλλά και της πρώτης δικαστικής έρευνας εις βάρος του Μπερλουσκόνι.

πουργός, να έχει προσφάτως τεθεί υπό έρευνα, μεταξύ άλλων, για ξέπλυμα χρήματος, ανάμειξη σε δολοφονία, διασυνδέσεις με τη Μαφία, φοροδιαφυγή και τη δωροδοκία πολιτικών, δικαστών και της φορολογικής αστυνομίας» (για το άρθρο αυτό και άλλα που ακολούθησαν στο ίδιο πνεύμα, ο Μπόρις Τζόνσον, διευθυντής τότε του περιοδικού Spectator και ένας από τους πολιτικούς μιμητές κι αυτός του Καβαλιέρε, είχε χαρακτηρίσει τους συντάκτες του Economist «στεγνές αριθμομηχανές», σε ένα μάλλον εγκλημαστικό προφίλ του Μπερλουσκόνι).

Η δεύτερη θητεία του διήρκεσε έως το 2006 και την οριακή του ήττα από τον Ρομάνο Πρόντι. Μία από τις βασικές πρωτοβουλίες των κυβερνήσεών του την περίοδο αυτή, η μεταρρύθμιση του ιταλικού Συντάγματος, απορρίφθηκε τον Ιούλιο του 2006 σε δημοψήφισμα. Η ιταλική οικονομία συνέχισε να αργοσέρνεται, με οριακά θετικούς δείκτες ανάπτυξης και το χρέος να παραμένει σταθερά πάνω από το 100% του ΑΕΠ. Όταν εξελέγη για τρίτη φορά πρωθυπουργός τον Απρίλιο του 2008, η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση έχει ήδη αρχίσει να κλονίζει τα θεμέλια της παγκόσμιας οικονομίας. Όταν θα έφτανε στην Ευρωζώνη, η Ιταλία θα αναδεικνυόταν ο πιο επικίνδυνος αδύναμος κρίκος.

Στη δίνη της ευρωκρίσης

Η τρίτη θητεία του έληξε άδοξα τον Νοέμβριο του 2011, όταν, με την Ιταλία υπό ασφυκτική πίεση από τις αγορές και έχοντας χάσει την εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων εταίρων του και των βουλευτών του, εξαναγκάστηκε σε παραίτηση. Το ιταλικό ζήτημα ήταν το δεύτερο μεγάλο δράμα –μαζί με το ελληνικό– της πολυτάραχης Συνόδου των Καννών.

Η Κριστίν Λαγκάρντ, που λίγους μήνες νωρίτερα είχε αντικαταστήσει τον ατιμασμένο Ντομινίκ Στρος-Καν στο τιμόνι του ΔΝΤ, είχε έλθει στο γαλλικό θέρετρο με ένα προληπτικό πρόγραμμα 80 δις. δολαρίων για την Ιταλία, το οποίο θα συνοδευόταν από στενή παρακολούθηση για τη διασφάλιση ότι ο Μπερλουσκόνι θα εφαρμόζε τις αναγκαίες περικοπές και μεταρρυθμίσεις. «Η Ιταλία δεν έχει καμιά αξιοπιστία», φέρεται να δήλωσε στους συνομιλητές της η Λαγκάρντ –μεταξύ των οποίων η Άγκελα Μέρκελ, ο Νικόλα Σαρκοζί και ο Ζ. Κ. Γιούνκερ– σε συνάντηση στο περιθώριο της Συνόδου, σύμφωνα με την εξιστόρηση του Πίτερ Σπίγκελ των Financial Times.

Είχαν προηγηθεί μήνες αναταραχής στις αγορές ομολόγων, με το κόστος δανεισμού της Ιταλίας να σκαρφλώνει και τον Ιταλό ηγέτη να αποτυγχάνει να θέσει υπό έλεγχο την κατάσταση. Ο Μπερλουσκόνι επανειλημμένως κατήγγειλε μετά την παραίτησή του ότι είχε υπάρξει θύμα συνωμοσίας της Ε.Ε. Το 2014 ο Τιμ Γκάιτνερ, υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ στις μέρες κορύφωσης της ευρωκρίσης, έδειξε να επιβεβαιώνει το αφήγημα αυτό στα απομνημονεύματά του.

«Κάποια στιγμή εκείνο το φθινόπωρο (του 2011), ορισμένοι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι μάς προσέγγισαν με ένα σχέδιο ανατροπής του Ιταλού πρωθυπουργού Σίλβιο Μπερλουσκόνι», έγραφε ο

Γκάιτνερ. «Ηθελαν να αρνηθούμε να υποστηρίξουμε την παροχή δανείων του ΔΝΤ στην Ιταλία μέχρι να παραιτηθεί [...] Είπαμε στον πρόεδρο (Ομπάμα) γι' αυτή την απροσδόκητη πρόσκληση αλλά, όσο κι αν θα βοηθούσε να είχαμε καλύτερη ηγεσία στην Ευρώπη, δεν μπορούσαμε να εμπλακούμε σε ένα τέτοιο σχέδιο. «Δεν μπορούμε να έχουμε αίμα στα χέρια μας», είπα».

Η επόμενη μέρα

Εως τη στιγμή που έφυγε από τη ζωή, ο Μπερλουσκόνι παρέμεινε σημαντικός παράγων στην ιταλική πολιτική – το κόμμα του είναι ελάσσων εταίρος στην κυβέρνηση της Τζόρτζια Μελόνι. Η παροιμιώδης ικανότητα του να αναγεννιέται από τις πολιτικές του στάχτες μνημονεύθηκε από τον αρθρογράφο των Financial Times, Στίβεν Μπους, που πρόβλεψε περιπαικτικά στο Twitter ότι ο Μπερλουσκόνι θα κάνει την πολιτική του επάνοδο ακόμη και από τον τάφο.

Όταν καταδικάστηκε αμετακλήτως για φορολογική απάτη το 2013, πολλοί τον είχαν ξεγράψει. Ήταν άλλωστε 76 ετών και η ποινή του περιλάμβανε πενταετή αποκλεισμό από τη διεκδίκηση εκλογικών αξιωματών. Κι όμως, επανήλθε στο προσκήνιο, έπαιξε καταλυτικό ρόλο στην ανατροπή της κυβέρνησης Ντράγκι και στήριξε τον δεξιό συνασπισμό υπό τη Μελόνι, η οποία είχε διοριστεί για πρώτη φορά υπουργός σε ηλικία 31 ετών από τον ίδιο το 2008.

Ενα κρίσιμο ερώτημα –με πιθανές επιπτώσεις για τη βιωσιμότητα του κυβερνητικού συνασπισμού– αφορά το τι θα απογίνει το Forza Italia. Όπως εξηγεί ο Καστελάνι, πρόκειται για το «πραγματικό αίνιγμα» της τρέχουσας ιταλικής πολιτικής. Το κόμμα «μπορεί να διασπαστεί», κάτι το οποίο θα είναι «προβληματικό για την κυβερνητική πλειοψηφία» και την ικανότητά της να νομοθετεί. Από την άλλη, όπως σημειώνει, η υπερδεξιά Μελόνι αποκτά ολοένα και στενότερες σχέσεις με το ΕΛΚ – κάτι που μπορεί να εκληφθεί ως μία ακόμη πτυχή της κληρονομιάς του Μπερλουσκόνι.

Ο αποχαιρετισμός του Πούτιν

Από τους πρώτους ηγέτες που εξέφρασαν τη θλίψη τους για τον χαμό του Μπερλουσκόνι ήταν ο Βλαντιμίρ Πούτιν, ο οποίος μίλησε για έναν «αγαπητό άνθρωπο» και έναν «πραγματικό φίλο». Ο Καβαλιέρε παρέμεινε πιστός μέχρι τέλους στην ιδιότητα αυτή πολιτική φίλια. Μόλις τον περασμένο Φεβρουάριο προκάλεσε τριγμούς στην κυβέρνηση Μελόνι ρίχνοντας την ευθύνη για τον πόλεμο στην Ουκρανία στον Βολοντίμιρ Ζελένσκι.

«Η γοητεία που ασκούν οι ισχυροί άνδρες είναι ένα ακόμη χαρακτηριστικό του νέου λαϊκισμού όπου πρωτοστάτησε ο Μπερλουσκόνι», παρατηρεί ο Τιμοθί Γκάρτον Ασ. Η σαγήνη που ασκούν δικτάτορες όπως ο Καρνάφι ή ο Πούτιν σε λαϊκιστές όπως ο Μπερλουσκόνι, εξηγεί ο Βρετανός ιστορικός, «ενισχύεται καθώς αντιμετωπίζουν κριτική και μπλέκουν σε νομικές περιπέτειες χάρη στη λειτουργία των θεσμικών αντιβάρων στις φιλελεύθερες δημοκρατίες».

Ήταν ο πρώτος που μετέτρεψε την πολιτική σε ποδόσφαιρο που απευθύνθηκε στο συναίσθημα και σε αφηγήματα αντί της ουσίας. Εξελέγη τρεις φορές πρωθυπουργός και δεν έχει να επιδείξει κανένα επίτευγμα σε επίπεδο δημοσίας πολιτικής.

Τιμοθί Γκάρτον Ασ

Ο Μπερλουσκόνι δημιούργησε στην Ιταλία ένα κεντροδεξιό πολιτικό και κοινωνικό μπλοκ, που δεν υπήρχε πριν από τη δεκαετία του '90. Το ίδιο αυτό μπλοκ είναι που κυβερνάει σήμερα. Αρα μιλάμε για μια επιτυχία που άντεξε στον χρόνο.

Ενρίκο Λέτα

Ήταν γίγαντας της ιταλικής και της ευρωπαϊκής πολιτικής. Είδε την ενασχόλησή του ως περιπέτεια, γεμάτη πάθη, που ενθουσίασε ορισμένους Ιταλούς και αποξένωσε άλλους.

Μάριο Μόντι

Του ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΙΑ

Στην ταϊνιά «Λογο», ο Πάολο Σορεντίνιο φιλοτεχνεί ένα πορτρέτο του Σίλβιο Μπερλουσκόνι, μυθοπλαστικό, αν και με πολύ πραγματικά υλικά του μπερλουσκονικού βασιλείου: κίτς και υπερβολή, διαπλοκή και αμοραλισμός, ξέφρενα πάρτι σε βίλες στη Σαρδηνία με νεαρές γυναίκες και ηλικιωμένους άνδρες με δέρμα στο χρώμα του σολαρίου. Σε μια σκηνή, ο Τόνι Σερβίλο, που υποδύεται αριστοτεχνικά τον άλλοτε παντοδύναμο πρωθυπουργό της Ιταλίας, αναρωτιέται μονολογώντας: «Τι περιμένω; Να είσαι ο πλουσιότερος άνθρωπος της χώρας, να είσαι πρωθυπουργός και να σε λατρεύουν οι πάντες;» για να δώσει αμέσως ο ίδιος την απάντηση: «Ναι, αυτό ακριβώς περιμένα».

Ο Σίλβιο Μπερλουσκόνι υπήρξε μια τραγική όσο και γκροτέσκα φιγούρα που αναζητούσε απεγνωσμένα το ιερό δισκοπότηρο της αιώνιας νεότητας και εξουσίας. Αν τον τοποθετήσουμε στη μεγάλη διάρκεια της σύγχρονης ιταλικής και ευρωπαϊκής Ιστορίας, θα δούμε μια άλλη όψη του ανθρώπου που εγκαίνιασε μια εποχή, ένα καινούργιο στυλ πολιτικής, για να χαθεί μαζί της δίνοντας τη θέση της σε κάτι ακόμη πιο δυσοίωνο.

Βρισκόμαστε στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Ο Ψυχρός Πόλεμος τελειώνει, η ΕΣΣΔ καταρρέει, η Ιταλία σπαράσσεται από σειρά σκανδάλων διαφθοράς (Tangentopoli). Τέσσερα κόμματα οδηγούνται σε εξαφάνιση ή ανυποληψία, μεταξύ αυτών και η κραταιά Χριστιανοδημοκρατία, που κυβέρνησε τη χώρα καθ' όλη τη μεταπολεμική περίοδο. Μέσα από τα συντρίμια αναδύεται μια μεσσηνική μορφή με μιντιακό λούστρο. Είναι ο Σίλβιο Μπερλουσκόνι, ηγέτης του Forza Italia (ένα «ελαφρύ» προσωπικό κόμμα), ιδιοκτήτης πολλών ΜΜΕ, αλλά και της Μίλαν, εκπρόσωπος του νέου big money, που ήρθε με αντισυστημικές διαθέσεις να αρπάξει το «παλιό».

Πατώντας στη μυθολογία του αυτοδμιουργητου μπίζνεσμαν (ο όρος berlusconismo καθιερώθηκε ως συνώνυμο της επιχειρηματικής αισιοδοξίας), υπόσχεται να διοικήσει την Ιταλία σαν μια μεγάλη επιχείρηση, υιοθετεί φλογερή ρητορική ενάντια στα «παρκομασμένα» κόμματα και την πολιτική εν γένει ως κάτι περιττό, επιτίθεται σε κάθε θεσμικό αντίβαρο, εγκαλώντας τους δικαστές ως κομμουνιστές – ένα μοτίβο πολιτικής προάγγελος του Ντόναλντ Τραμπ.

Το Forza Italia γίνεται έτσι ο νέος εκφραστής της ιταλικής Δεξιάς. Και ενώ η Χριστιανοδημοκρατία, αν και ταυ-

ΑΠΟΨΗ

Το ξεθωριασμένο γκλίτερ του μπερλουσκονισμού

τισμένη με τη διαφθορά, τις πελατειακές σχέσεις, τη Μαφία, διατηρούσε κάτι από την παράδοση ενός καθολικού συντηρητισμού που νοιάζεται για την κοινωνική συνοχή, ο Μπερλουσκόνι φέρνει στο προσκήνιο το κυνικό μήνυμα του ύστερου καπιταλισμού. Ενα ευρωπαϊκό παράγωγο των ρεϊγκανικών trickle-down economics: αφήστε τον πλούτο ελεύθερο να επεκταθεί και θα διαχυθεί ένα κομμάτι του σε όλους. Η ίδια η ζωή του είναι μια υπόσχεση πως ο καθένας μπορεί να ελπίζει ότι θα έχει το μερίδιό του σε έναν ηδονιστικό, απενοχοποιημένο νεοπλουτισμό χωρίς όρια. Ο Μπερλουσκόνι ηγείται ενός κεντροδεξιού συνασπισμού που συσπειρώνει την Alleanza Nazionale του Τζιανφράνκο Φίνι, μια μετριοπαθή μετεξέλιξη του νεοφασιστικού MSI,

Προτού ακόμη αφήσει τον μάταιο τούτο κόσμο, είχε γίνει αυτό που ίσως φοβόταν περισσότερο: ντεμοντέ.

αλλά και τη Lega Nord του Ουμπέρτο Μπόσι, το κόμμα που διεκδικεί την ανεξαρτησία της Παδανίας για να μην πληρώνει ο πλούσιος Βορράς τους φτωχούς του Νότου και τους μετανάστες.

Ο Μπερλουσκόνι μεσουράνησε μέχρι το 2011. Καθώς όμως η εποχή της αισιοδοξίας έδωσε τη θέση της στις αλληπαλές κρίσεις, όπου οι σταθερές του μεταψυχροπολεμικού κόσμου διασαλεύτηκαν και η υπόσχεση του διάχυτου πλουτισμού μέσα σε ένα περιβάλλον απελευθερωμένων αγορών διαψεύστηκε, ο ίδιος άρχισε να γίνεται ένα ξεπερασμένο πολιτικό προϊόν. Η εκσυγχρονισμένη ακροδεξιά πρόσφερε πια περισσότερο πειστικές απαντήσεις στις δυσφορίες των outsiders, των ριγμένων της «χαρούμενης παγκοσμιοποίησης».

Όταν η οικονομικά υπερφιλελεύθερη και ατομιστική μεταβιομηχανική πραγματικότητα άρχισε να γίνεται απειλητική, η Ακροδεξιά και η σημερινή Alt-Right έριξε στην αγορά ένα νέο πολιτικό αγαθό: την προστασία. Αφενός, αναδιπλώση στο εθνικό, οικονομικός προστατευτισμός, αναστύλωση του νόμου και της τάξης» αφ'ετέρου, προστασία μιας ταυτότητας που νιώθει να απειλείται από τον «φιλελευθερισμό των προνομιούχων», τον δικαιοματισμό, τους μετανάστες και τους Άλλους.

Ο παρνηγορτικός μύθος της ασφάλειας στο εθνικό πλαίσιο αποδείχθηκε ισχυρότερος από τη φρενήρη ατομικότητα του «επιχειρηματία». Όσο κι αν ο ίδιος ο Μπερλουσκόνι υιοθετούσε ένα όλο και πιο ευρωσκεπτικιστικό προφίλ τη δεκαετία του 2010, κυκλοφορούσε πλέον στην πολιτική αγορά ένα προϊόν που ενσωμάτωνε την μπερλουσκονική υπόσχεση για εξατομικευμένη ευτυχία σε ένα ευρύτερο πλαίσιο προστασίας από τα δεινά του έξω κόσμου. Η ιστορία του μπερλουσκονισμού είναι επίσης η ιστορία της αποτυχίας μιας δεξιάς στρατηγικής, που θεώρησε ότι μπορεί να ανακαταστήσει την ακροδεξιά αντιπέραση, υιοθετώντας την ατζέντα της. Κάπως έτσι, στο κύκνειο άσμα του, στις ιταλικές εκλογές του 2022, ο Σίλβιο απομένει ένας ελάσσωνος εταίρος του αναδυόμενου αστέρα της Τζόρτζια Μελόνι και των νεοφασιστικών Αδελφών της Ιταλίας, που σήμερα κυβερνούν την πιο ωραία χώρα του κόσμου.

Από μια άποψη, η Ιταλία δεν διαφέρει πολύ από την περίπτωση της Γερμανίας, όπου σήμερα το ακροδεξιό AfD καταγράφει ιστορικά υψηλά δημοσκοπικά ποσοστά, η της Ισπανίας, όπου το Λαϊκό Κόμμα δεν αποκλείει πια το ενδεχόμενο συνεργασίας με το μεταφρανκικό Vox. Ο Μπερλουσκόνι, ωστόσο, προτού ακόμη αφήσει τον μάταιο τούτο κόσμο, είχε γίνει αυτό που ίσως φοβόταν περισσότερο: ντεμοντέ. Ο απενοχοποιημένος μεγιστάνας, με τις βαθιές τσέπες και το απύλωτο στόμα, που πρόσφερε ανενδίαστα στον φτωχότερο Ιταλό την απατηλή υπόσχεση μιας λαμπερής ζωής, δεν ήταν μια μοντέλο ζωής. Δεν ανταποκρινόταν σε μια εποχή χαμηλότερων προσδοκιών, στο αίτημα για προστασία από πραγματικές ή φανταστικές απειλές, με εννοχές ενδεχομένως, οι οποίες ωστόσο μπορεί και να καταπνίγονται μπροστά στα πολύνεκρα ναυαγία της Μεσογείου πλοίων φορτωμένων με τον «επικίνδυνο Άλλο».

Υπό αυτήν την έννοια, θα μπορούσε κανείς ακόμη και να αναπολεί το μείγμα ρηκότητας και κυνισμού που ενσάρκωσε ο Καβαλιέρε στα 1990-2000 – αν και τίποτα σ' αυτό δεν είναι για να το νοσταλγείς. Όπως συνήθιζε να αφηγείται ένας φίλος, όσο κι αν το επιδίωξε σε διάφορες λοκαίρινες διακοπές ή ταξίδια, ποτέ δεν βρήκε έναν Ιταλό που να παραδέχθηκε ότι ψήφισε πράγματι τον κάποτε πανίσχυρο παλιάτσο. Έτσι παρέρχεται η δόξα του κόσμου.

Ο κ. Γιάννης Μπαλαμπανιάς είναι πολιτικός επιστήμονας, συγγραφέας.

2001

2008

2013

2022

2023

Επιστρέφει στην εξουσία, στη μακροβιότερη κυβέρνηση στη χώρα στη μεταπολεμική ιστορία. Θεσπίζει μια σειρά μεταρρυθμίσεων στο ασφαλιστικό, στο εργασιακό και στο δικαστικό σύστημα, αλλά η συνταγματική μεταρρύθμιση απορρίπτεται σε δημοψήφισμα το 2006. Στην οικονομική πολιτική δεν προχωρεί στις φερεπαλλαγές που είχε υποσχεθεί στην προεκλογική του εκστρατεία το 2001.

Κερδίζει την τρίτη θητεία του με το κόμμα Λαός της Ελευθερίας, το διάδοχο κόμμα της Forza Italia, σε συνεργασία με τον ακροδεξιό ηγέτη Τζιανφράνκο Φίνι και την ξενοφοβική Λέγκα του Βορρά. Το 2011 κυκλοφορούν τα πρώτα δημοσιεύματα για τα πάρτι «μπούινγκα μπούινγκα» σε ιδιωτική βίλα, συμπεριλαμβανομένων αναφορών για σεξ με ανήλικη σεξεργάτρια. Η κρίση χρέους την ίδια χρονιά, όμως, είναι αυτή που τον εξωθεί σε παραίτηση, ενώ το πλήθος έξω από το προεδρικό μέγαρο τραγουδάει το κορωδιακό «Αλληλούια» από τον «Μεσσία» του Χέντελ.

Επηρεάζει τη Forza Italia, αλλά έπειτα από αλληπαλές καταδίκες αποκλείεται από δημόσια αξιώματα για έξι χρόνια. Στις ευρωεκλογές του 2019 το κόμμα του αποσπά 8,8% και ο ίδιος αναδεικνύεται ο γηραιότερος ευρωβουλευτής. Από το 2019 έως το 2022 έχει την πιο περιορισμένη παρουσία μεταξύ των ευρωβουλευτών, εξαιτίας της πολύμηνης μάχης με τα συμπτώματα του κορωνοϊού τον Σεπτέμβριο του 2020.

Α.Ρ. PHOTO / ANDREW MEDICINA

Επιστρέφει στην εξουσία με τον κυβερνητικό συνασπισμό της Τζόρτζια Μελόνι, η πολιτική σταδιοδρομία της οποίας ξεκίνησε χάρη στον Μπερλουσκόνι το 2008, όταν σε ηλικία 31 ετών έγινε η νεότερη υπουργός στην ιστορία της Ιταλίας, συμμετέχοντας στην κυβέρνηση από τον Ιανουάριο του 2022. Εκτοτε όμως η σχέση τους πέρασε από ασάφια κύματα, με πιο πρόσφατες τις εντάσεις για τη στάση της στο Ουκρανικό και τη δική του εγγύτητα με τον Βλαντιμίρ Πούτιν.

Πεθαίνει στις 12 Ιουνίου στο νοσοκομείο Σαν Ραφαέλε στο Μιλάνο. Στους πιο θερμούς αποχαιρετισμούς συγκαταλέγονται εκείνοι του Ρώσου προέδρου και του Ούγγρου πρωθυπουργού Βίκτορ Ορμπαν, ο οποίος σημειώτεον παρέστη και στην κηδεία του την Τετάρτη στο Μιλάνο. «Ο Σίλβιο πέθανε, αλλά ο μπερλουσκονισμός ζει», αποφαίνεται ο διεθνής Τύπος.

Δέκα βιβλία για το καλοκαίρι

Εξεχώρισαμε μερικά από τα καλύτερα βιβλία που έχουν γραφτεί με θέμα τον αθλητισμό

Του ΠΑΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Βρισκόμαστε σε καλοκαιρινή διάθεση και ο σωστός φίλαθλος εκμεταλλεύεται αυτή την περίοδο για να προετοιμαστεί αρτιότερα ενόψει της νέας αθλητικής σεζόν. Όσοι θέλουν ασφαλώς μπορούν

να κοπανάνε το κορμί τους στο γυμναστήριο για αύξηση μυϊκής μάζας ή στους δρόμους για αερόβια γυμναστική. Είναι και η παραλία βέβαια που βοηθάει, μιας και πολλοί ειδικοί υποστηρίζουν ότι το κολύμπι είναι η καλύτερη άσκηση. Βέβαια μέσα σε όλα

αυτά υπάρχει και η καλοκαιρινή ραστώνη (κάτι σαν τη μάγισσα Κίρκη) που επίσης αρκετοί θέλλονται από την αύρα της. Υπάρχουν πάλι άνθρωποι, που επιδίδονται στην προπόνηση του μυαλού ή μάλλον με ένα καλό βιβλίο χαλαρώνουν και προετοιμάζονται πε-

ρισσότερο ξεκούραστα για τις μάχες του... χειμώνα. Στο μέσο του πρώτου μήνα του καλοκαιριού επιλέξαμε δέκα αθλητικά βιβλία που θα εμπλουτίσουν τις γνώσεις σας και παράλληλα θα σας διασκεδάσουν το μυαλό την ώρα που θα ξεκουράζεται το σώμα.

1 ΑΝΤΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΥΡΑΜΙΔΑ:

Είναι από τα καλύτερα βιβλία που έχω διαβάσει με την μαστοριά του Άγγλου δημοσιογράφου Τζόνναθαν Γουίλσον. Ουσιαστικά πραγματεύεται την εξέλιξη των τακτικών του αθλήματος από τη γέννηση του μέχρι τα πρόσφατα χρόνια. Ο τρόπος γραφής του, απαρμιλλος, δεν πρόκειται για ένα στείο βιβλίο καθώς συνδυάζει και εξηγεί πώς κάθε κοινωνική αλλαγή από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι και τις αρχές του 21ου επηρεάζει την εξέλιξη του αθλήματος. Από τα καφέ της Βιέννης μέχρι την «ελευθερία» των Ολλανδών. Μια εμβριθής μελέτη, που αναλύει και βρίσκει τη σύνδεση του σημερινού ποδοσφαίρου με το τότε και ποιες επιρροές είχαν προπονητές όπως ο Γιούργκεν Κλοπ, ο Πιπ Γκουαρδιόλα με παλαιότερες εποχές και πώς αυτά συνδέονται.

2 ΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΧΩΡΙΣ ΑΠΙΣΤΟΥΣ:

Το συγκεκριμένο βιβλίο των Νίκου Μπογιόπουλου και Δημήτρη Μήλακα εκδόθηκε το 2016 αλλά το συστήνω ανεπιφύλακτα διότι μας βάζει στο κόρο του ποδοσφαίρου, αναλύοντας όλες τις πτυχές του. Από τη ΦΙΦΑ μέχρι τον άθλο της Εθνικής Ελλάδας στο Γιούρο 2004. Μπλέκει τον Σαίξπηρ, τον Έγκελς, φιλόσοφους, μιζαδόρους, απατεώνες αλλά και τη σχέση του ποδοσφαίρου με τους απλούς ανθρώπους, τη σύνδεσή τους με ποδοσφαιριστές και ομάδες και πώς επηρεάζει τη ζωή των πόλεων. Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα καταγραφή της δύναμης του ποδοσφαίρου που απλώνεται σε όλο τον κόσμο και τους λόγους που εκατομμύρια άνθρωποι το λατρεύουν, και άλλοι χρησιμοποιώντας την εξουσία τους και τις διαικτικές τους, το εκμεταλλεύονται.

3 ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ: ΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΘΕΟΥ:

Άλλο ένα βιβλίο αρκετά «παλιό» είναι έκδοση του 2010 αλλά αξίζει τον κόπο να διαβάσει. Άλλωστε είναι η καλοκαιρινή διάθεση τέτοια, που τα ενδιαφέροντα περιεχόμενά του να ικανοποιούνται το σπουδαίου Καταλανού συγγραφέα Μανουέλ Βάσκεθ Μονταλμπάν—δηλωμένος οπαδός της Μπαρτσελόνα—σε καθλώνει. Ο τρόπος που καταπνέεται με το ποδόσφαιρο και τους σύγχρονους Θεούς του, τη νέα θρησκεία που γεμίζει τους ναούς της με χιλιάδες κόσμο κάθε Κυ-

ριακή, την εξέλιξη του μέσα στον Καπιταλισμό και ασφαλώς την κόντρα Ρεάλ-Μπάρτσα που δεν είναι μόνο ποδοσφαιρική, είναι εκπληκτικός. Ξετυλίγει ένα κουβάρι γύρω από το ποδόσφαιρο, που αξίζει τα λεφτά του διότι δεν είναι ένα ποδοσφαιρικό βιβλίο αλλά η πραγματική ζωή γύρω από το ποδόσφαιρο.

4 FUTEBOL: Ο ΒΡΑΖΙΛΙΑΝΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ:

Όλοι μας συζητάμε για τους Βραζιλιάνους ποδοσφαιριστές, για τους σπουδαίους αυτούς ποδοσφαιριστές του παρελθόντος αλλά και τους σημερινούς, αλλά λίγα πράγματα γνωρίζουμε για τους ανθρώπους που ζουν σε αυτή τη χώρα, τις εκατοντάδες φυλές της, και τη σύνδεση τους με το συγκεκριμένο άθλημα. Για να κατανοήσει κάποιος την τρέλα και την αγάπη των Βραζιλιάνων για το ποδόσφαιρο οφείλει να διαβάσει το πραγματικό σπουδαίο όσο και πολύτιμο βιβλίο για κάθε βιβλιοθήκη του Άλεξ Μπέλος. Επειδή είναι έκδοση του 2002 θα χρειαστεί ψάξιμο για να το βρείτε διότι σε αρκετά βιβλιοπωλεία είναι εξαντλημένο. Η έρευνα του περιλαμβάνει μεταξύ άλλων πρώην παίκτες, διαιτητές, προέδρους ομάδων, τραβεστί, ιερείς και κάθε λογής άνθρωπο που φωτίζει τον βραζιλιάνικο τρόπο ζωής. Και πιστέψτε με, όσα και αν γνωρίζεται για τη Βραζιλία, εάν δεν διαβάσετε το συγκεκριμένο βιβλίο πάλι θα είστε ημιμαθείς.

5 ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΟ ΜΑΤΣ: ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ:

Ο τίτλος από μόνος του μας προετοιμάζει λίγο-πολύ το τι θα διαβάσουμε. Την επιμέλεια του είχε ο Γιάννης Η. Παππάς και το αποτέλεσμα είναι εξαιρετικό. Αν ψάχνεται να μάθετε πώς παίζεται το ποδόσφαιρο υπάρχουν χιλιάδες άλλα βιβλία. Αλλά αν σας ενδιαφέρει από μια άλλη σκοπιά, περισσότερο εκπαιδευτική αλλά όχι επιτηδευμένη, τότε αυτό είναι το πρώτο αξιόλογο σας για τις καλοκαιρινές διακοπές. Στο βιβλίο υπάρχουν συγκεντρωμένα ποιήματα, διηγήματα, και αποσπάσματα από μυθιστορήματα που έχουν σχέση με το ποδόσφαιρο. Η λογοτεχνία δεν είναι ξένη προς το άθλημα. Και επίσης καταρρίπτεται ο μύθος πως οι πνευματικοί άνθρωποι δεν συγκαίνονται με το άθλημα των μαζών. Αντίθετα, στις

σελίδες του θα βρείτε δεκάδες ποιητές και λογοτέχνες, Έλληνες και ξένους, που όχι μόνο τους αρέσει αλλά συγκαίνονται βαθιά από ένα ποδοσφαιριστή, μια ντριμπλα ή από το πάθος της εξέδρας.

6 ΕΞΟΥΣΙΑ, ΤΙ ΜΠΑΛΑ ΠΑΙΖΕΙΣ; Ο ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΔΙΟΝΥΣΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΤΟΣ,

πρώην συνάδελφος στον ΣΠΟΡ FM Ελλάδας, πριν μερικά χρόνια έγραψε ένα πρωτότυπο ως προς τη θεματολογία του βιβλίο, όπου ανατρέπει σε διάφορες χώρες για να αναδείξει τη δύναμη της μπάλας, και με πιο τρόπο πρόεδροι, πρωθυπουργοί, υπουργοί, δικτάτορες, εκκλησιαστικοί ηγέτες, βασιλείς και... Φαρισαίοι προσπαθούν να εκμεταλλευτούν τη θέση τους για να ασκήσουν επιρροή στο ποδόσφαιρο ή και ανάποδα, εκμεταλλευόμενοι την επιρροή που ασκεί στις μάχες το λαϊκό αυτό άθλημα, έτσι ώστε να πετύχουν ιδιοτελείς σκοπούς. Λόγω του χιούμορ που διαθέτει, της ειρωνείας και μπόλικου σαρκασμού, αφήνει τον αναγνώστη καθηλωμένο σε κάθε ιστορία.

7 TOTAL FOOTBALL: ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ:

Για το Total Football έχουν γραφτεί αρκετά, και η αλήθεια λίγο πολύ κάπου έχει πέσει το μάτι μας και το διαβάσαμε. Έτσι νόμιζα και αγώ μέχρι που μπήκα στο τρυπάκι να αγοράσω το συγκεκριμένο βιβλίο που τόσο όμορφα αναλύει ο Ντέιβιντ Γουίներ. Τότε θα καταλάβεις αγαπητέ αναγνώστη πως ότι ήξερες περί Ολλανδικού ποδοσφαίρου δεν ισχύει. Η μάλλον ισχύει, αλλά δε θα μάθετε τους λόγους που έφτασε στο σημείο που έφτασε—δηλαδή να απογειωθεί στην Ολλανδία στα '70s. Και γιατί όχι στη Βραζιλία, την Αργεντινή ή έστω την Αγγλία; Αυτή την απάντηση την δίνουν όχι μόνο άνθρωποι του ποδοσφαίρου, αλλά και ακαδημαϊκοί και καλλιτέχνες. Παρουσιάζουν ένα ποδόσφαιρο της τέχνης και όχι τυποποιημένο, όπως εύστοχα συνδυάζεται και στον υπότιτλο του «η αγχώδης ευφυΐα του Ολλανδικού ποδοσφαίρου».

8 MORE THAN A GAME: Βιβλίο που σε ταξιδεύει σε όλον τον κόσμο. Αντλείς γοητευτικές ιστορίες από τα βουνά της Κολομβίας μέχρι τις συζητήσεις της Αγκελα Μέρκελ με τον φίλο της

και πρώην ομοσπονδιακό της Γερμανίας Γιόακιμ Λεβ. Εκδόθηκε το 2022 και δεν μπαίνει στη διαδικασία να αναλύσει συστήματα, ούτε τακτικές. Αφήνει κατά μέρος και τη στατιστική υπερέση. Δεν πρόκειται για ένα πεζό βιβλίο αλλά μιλάει για... το ποδόσφαιρο ως πεδίο έκφρασης και διεκδίκησης, πολιτικές συγκρούσεις και αντιπαράθεσης. Ο Δημήτρης Ραπίδης όπως σημειώνεται και στο οπισθόφυλλο του, προσπαθεί μέσα από τις σελίδες του να καταδείξει ότι η φράση: «το ποδόσφαιρο είναι κάτι παραπάνω από ένα παιχνίδι» ισχύει!

9 ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΦΩΣ:

Αν θέλεις να κατανοήσεις το ποδόσφαιρο, οφείλεις να διαβάσεις «Το ποδόσφαιρο στη σκιά και το φως» του Ουρουγουανού συγγραφέα Εδουάρδο Γκαλεάνο. Ο ίδιος θεωρούσε τον εαυτό του ζιτιάνο που περιφέρεται στα γήπεδα του κόσμου αναζητώντας λίγο καλό ποδόσφαιρο. Η γραφή του, η απλότητα και η καθαρότητα του λόγου του είναι τέτοια που δεν νιώθω άξιος να τον κρίνω. Είναι παγκόσμια γνωστός και έχει γράψει πολλά βιβλία. Σε αυτό όμως που αρχικά εκδόθηκε ως «Τα χίλια του ποδοσφαίρου» και το 2016 σε νέα έκδοση «Το ποδόσφαιρο στη σκιά και το φως» είναι από τα μορφότερα, συγκινητικά που έχω διαβάσει και που ταρακουνούν όλες τις αισθήσεις. Αν κάποιος από σας ρωτήσει γιατί δισεκατομμύρια άνθρωποι λατρεύουν το ποδόσφαιρο να του κάντε δώρο αυτό το βιβλίο.

10 PURO FUTBOL: Επίσης μια έκδοση σχετικά των τελευταίων χρόνων

(2020)—αν και υπάρχουν πολλά άλλα, εκατοντάδες βιβλία, που δεν τα πρόθεσα στην παρουσίασή μου. Το «Puro Futbol» είναι ένα ιδιαίτερο βιβλίο από έναν ιδιαίτερο άνθρωπο, τον Ρομπέρτο Φοντανάρσο οπαδό της Ροσάριο Σεντράλ. Δεν υπάρχει περίπτωση να μην ταυτιστούμε με κάποιον από τους πρωταγωνιστές του στα οκτώ διηγήματά του. Καθημερινή γλώσσα, γλώσσα του καφενείου, γλώσσα της τοπικής κοινωνίας, αιχμηρή γλώσσα γηπέδου, σε μια δύσκολη διηγημάτων με χιούμορ και συγκίνηση στον πυρήνα του ψυχοδράματος που ζει κάθε Κυριακή ο οπαδός στην Αργεντινή, στο Ροσάριο, σε όλο τον κόσμο.

ΑΠΟΦΕΙΣ

Κανονικοποίηση της φρίκης

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Είναι όλα κανονικά. Οι καθημερινές συνθήκες των ανθρώπων συνεχίζονται, η επιθυμία που συνοδεύεται με την «απαιτητή» δόση στρες για να γίνουν όλα στην εντέλεια παραμένει ακμαία και ατάραχη, η προσπάθεια του καθενός να τονώσει το «εγώ» ικανοποιώντας ταυτόχρονα τη ματαιοδοξία του, βρίσκεται στην αποκορύφωση, ενώ η υποδούλωση του ατόμου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης καλά κρατεί και ολοένα ενισχύεται.

Τίποτα με τίποτα δεν διαφοροποιείται. Ούτε καν τα συναισθήματα, που μοιάζουν να έχουν βαλτώσει πάνω στην επιφάνεια της ψυχής. Έχουν γίνει ένα, χωρίς τίποτα να τα διαχωρίζει. Μήτε η θλίψη ή η ντροπή, μήτε η συμπόνια ή η οργή δεν λεν να κουνήσουν ρούπι. Καμία διαταγή για να βουρκώσει το μάτι, να δημιουργηθεί ένας κόμπος στο λαιμό ή να πιαστεί το στομάχι. Τίποτα δεν είναι ικανό να κινητοποιήσει την ψυχή των ανθρώπων, που μοιάζει πια σκλαβωμένη—σχεδόν νεκρή—όπως και τα μάτια τους. Κανένα παιδί, κανένας πατέρας ή μητέρα, κανένας κυνηγημένος, καμία απελπισμένη στο πατάρι ενός πλοίου, δεν είναι ικανά ν' ανάψουν την σπίθα της ανθρωπιάς που ο κανένας κουβαλά μέσα, μα μάλλον δεν το γνωρίζει.

Προσπλωμένοι στο φανατισμό έχουν πλέον ημερέψει έναντι της αγριότητας. Τους έχει κατακυριεύσει το τέρας και πλέον του μοιάζουν. Είναι πολλοί, μοιάζουν με στρατό καθοδηγούμενο και απόλυτα πιστό να υπηρετεί και να γονατίζει ενώπιον μιας σκοτεινής δύναμης που ακούει στ' όνομα βαρβαρότητας... το βασίλειο της οποίας ολοένα και γίνεται πανίσχυρο, επιβλητικό, παντοδύναμο. Έχει κλέψει τη φαντασία των παιδιών, έχει βάψει τα χρώματα των ανθρώπων μαύρα, έχει κρύψει τη γνώση, έχει μολύνει τις θάλασσες και τα ποτάμια, έχει εισχωρήσει τον φόβο και τον τρόμο μες στην ψυχή των ατόμων, έχει αδρανοποιήσει τη δόνηση της ψυχής έναντι του όμορφου, της καλαισθησίας, της αλληλεγγύης, της συλλογικότητας, της ενσυναϊστότητας, της πίστης για το καλύτερο. Έχει πλέον κανονικοποιήσει τη φρίκη. Εδραιώνοντας τον φόβο, με τον οποίο πλέον ζούμε συντροφιά, κοιμώμενοι στην επιφάνεια της ψυχής, αντίκρυ της βαρβαρότητας μέρα με τη μέρα, λεπτό με το λεπτό.

Αυτά μας τα 'παν κι άλλο!

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ

«Πράγματα και θαύματα» θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κάποιος τα όσα ακούστηκαν στην πρόσφατη συνεδρία της Επιτροπής Θεσιών της Βουλής. Αποτελούν όμως έκπληξη; Υπάρχει κάποιος ο οποίος απλά ασχολείται τα τελευταία χρόνια με το κυπριακό ποδόσφαιρο και όχι απαραίτητα να κατέχει πόστο σε καίρια θέση και έπεσε από τα σύννεφα για τα περί

απειλών, βομβιστικών επιθέσεων, απροθυμίας γενικότερα κάποιων να καταθέσουν, διαδικασιών και ερευνών που ξεκίνησαν αλλά κάπου στου δρόμου τα μισά κάθκιναν; Αποτελεί μίπηψ την πρώτη φορά που οι αρμόδιοι λειτουργοί, στους οποίους ανατίθεται μια έρευνα ή γενικότερα μια προσπάθεια διερεύνησης των κατά καιρούς γεγονότων—μαύρων κηλίδων στο ποδόσφαιρο ή τον αθλητισμό γενικότερα, φωνάζουν για την ανάγκη σημαντικών αλλαγών σε νομοθεσίες και διαδικασίες, προκειμένου να διευκολυνθούν οι προσπάθειές τους;

Απλά τα πράγματα, και ως μην γινόμαστε γραφικοί με το να επαναλαμβάνουμε τα ίδια και τα ίδια. Το πρόβλημα της διαφθοράς στο κυπριακό ποδόσφαιρο έχει ξεφύγει προ πολλού από το πλαίσιο και τις δυνατότητες του χώρου. Ακόμη και αν υπάρχει βούληση και αποφασιστικότητα από τους ανθρώπους του κυπριακού ποδοσφαίρου, τα πλοκάμια της διαφθοράς έχουν απλώθει σε βαθμό που μόνο η πολιτεία, οι αξιωματούχοι και οι Νόμοι της, μπορούν να την αντιμετωπίσουν. Εκ πρώτης, τουλάχιστον, διάθεση και βούληση καταγράφεται για κάτι τέτοιο. Σε αυτό το στάδιο, ωστόσο, ξαναβρεθήκαμε αλλά η επόμενη μέρα δεν δικαιώσε τις προσδοκίες. Το παράδειγμα της υφιστάμενης νομοθεσίας για την αντιμετώπιση της βίας είναι το πιο χαρακτηριστικό. Μετά από χρόνια συζητήσεων και μπόλικης αποφασιστικότητας, φτιάξαμε μια νομοθεσία η οποία με το που εφαρμόστηκε, φανέρωσε κενά, ελλείψεις και αδυναμίες και ταυτόχρονα την ανάγκη αναθεώρησης της σε σημαντικό βαθμό.

Μετά τη βία η διαφθορά. Πολλά τα... «θα» και «τώρα». Πολλές οι δηλώσεις, οι συσκέψεις και οι έρευνες. Το δύσκολο και καθοριστικό είναι τι θα προκύψει όταν θα πρέπει να περάσουμε στο επόμενο βήμα, κόντρα σε κατεστημένα, γνωριμίες, κοινά ίσως κομματικά συμφέροντα...

Γ' αυτό και αισιοδοξία σε μεγάλο βαθμό δεν δικαιολογείται. Μόνο η ευχή, να διαφυσωθεί η άποψη πως και αυτή η υπόθεση, και αυτή η έρευνα θα καταλήξει στο ερμάρι με την ετικέτα «ανεξικνίαστα». Πως μία ακόμη προσπάθεια και ευκαιρία θα πέσει στο κενό...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
3,03%

Χ.Α.
1,26%

1,78%

3,98%

3,99%

1,88%

0,38%

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
Στη μάχη των μικροτσιπ μπαίνουν 9 κολοσσοί. Σελ. 10

0,41%

1,77%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΓΙΑ ΤΟΝΩΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Σε νέα μέτρα στήριξης καταφεύγει το Πεκίνο

Σε μια προσπάθεια να τονώσει την κινεζική οικονομία, το Πεκίνο καταφεύγει σε έναν συνδυασμό μέτρων στήριξης. Τα μέτρα θα είναι περιορισμένα σε σύγκριση με παλαιότερα, δεδομένου ότι έχει διογκωθεί το χρέος, ενώ εντείνεται η ανησυχία για τη χρηματοπιστωτική της σταθερότητα. Σελ. 11

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Στο μικροσκόπιο εννέα χρεώσεις των τραπεζών

Αναλυτική πληροφόρηση από τις τράπεζες για εννέα κατηγορίες χρεώσεων που επιβάλλουν σε συναλλαγές των πελατών τους έχει ζητήσει η Τράπεζα της Ελλάδος. Την ίδια ώρα, και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει ζητήσει τη δημοσιοποίηση των προμηθειών που εφαρμόζουν οι τράπεζες. Σελ. 7

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αγοράζουν ακίνητα για τη «χρυσή βίτσα»

Πρωταγωνιστικό ρόλο στην αύξηση των ξένων επενδύσεων στην ελληνική αγορά ακινήτων το 2022 είχαν οι πολίτες από τις χώρες εκτός Ε.Ε. Πρόκειται κυρίως για ξένους, οι οποίοι τοποθετούνται στην Ελλάδα για την εξασφάλιση άδειας παραμονής, μέσω του προγράμματος «χρυσή βίτσα». Σελ. 12

Ειδικό Δικαστήριο για τις εκποιήσεις

Πρόταση ενώπιον του Υπουργικού την Πέμπτη. Οι διαφωνίες, οι ανησυχίες και οι προβληματισμοί

Ενώπιον του Υπουργικού αναμένεται να τεθεί την Πέμπτη η πρόταση για τη δημιουργία δικαστηρίου ειδικής δικαιοδοσίας που θα εκδικάζει θέματα εκποίησης πρώτης κατοικίας. Εκεί, θα λύνεται και το πελώριο ζήτημα που προ-

κύπτει μεταξύ των δύο πλευρών για το χρεωστούμενο ποσό. Πρόβλημα με τις εκποιήσεις αναμένεται να έχουν οι εταιρείες εξαγωγής πιστώσεων που έχουν να διαχειριστούν πέραν του 80% των συνολικών ΜΕΔ. Ο Συνδυασμός

Εταιρειών Εξαγωγής Πιστώσεων διατύπωσε την εκτίμηση πως νομοσχέδιο που ετοιμάζεται για τις εκποιήσεις από τη Βουλή θα προκαλέσει αβεβαιότητα σε σχέση με την σταθερότητα του κυπριακού νομικού πλαισίου, θα ενισχύ-

σει τους στρατηγικούς κακοπληρωτές και η διαδικασία της εκποίησης θα καθυστερεί για παραπάνω χρόνια. Ελλοχεύει ο κίνδυνος να υποχρεωθούν οι τράπεζες να υιοθετήσουν πιο συντηρητική προσέγγιση στη χορήγηση

δανείων. Στο μεταξύ δημιουργούνται ιδιωτικές πρωτοβουλίες που δίνουν τη δυνατότητα στους δανειολήπτες να αποσταθούν σε ανεξάρτητους λογιστικούς οίκους, για επιβεβαίωση των υπολοίπων των οφειλών τους. Σελ. 3

Σε προ πανδημίας επίπεδα ανεργία και μισθοί στη Βρετανία

Η αγορά εργασίας στη Βρετανία αποδεικνύεται απρόσμενα ανθεκτική, καθώς οι μισθοί σημείωσαν άνοδο και η ανεργία υποχώρησε τον Απρίλιο, σε μια επιπλέον ένδειξη ότι η Τράπεζα της Αγγλίας έχει ακόμη δρόμο για να μειώσει τον πληθωρισμό. Η ανεργία έπεσε στο 3,8% παρά τις προβλέψεις για αύξηση στο 4%, σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία. Παράλληλα, οι μέσες αποδοχές χωρίς μόνους ανήλθαν στο υψηλότερο επίπεδο από την εποχή της πανδημίας. Σελ. 10

Τα οφέλη από τη συνεργασία της Aegean με Cyprus Airways

Πολλές επιλογές για ταξίδια

Νέα δεδομένα για την κυπριακή αγορά δημιουργεί η συνεργασία Aegean και Cyprus Airways για κοινή χρήση κωδικών. Μία συνεργασία ωφέλιμη και για τις δύο εταιρείες, με το όφελος να φτάνει και στον επιβάτη, στον οποίο δίνονται πλέον περισσότερες επιλογές για ταξίδια σε προορισμούς χρησιμοποιώντας είτε την μία είτε την άλλη εταιρεία. Σελ. 4

Πόνταρε στο Λονδίνο η Τρ. Κύπρου

Ποιοι επένδυσαν στο ΑΤΙ

Η Τράπεζα Κύπρου λίγες μόνο ημέρες μετά την επίσκεψή στο Λονδίνο για την ενημέρωση του επενδυτικού κοινού αναφορικά με τους στόχους και την πορεία της, βγήκε στις αγορές με χρεόγραφα πρόσθετου κεφαλαίου κατηγορίας 1. Ζητούσε 220 εκατ. ευρώ, της προσέφεραν 2,2 δισ. η επενδυτική κοινότητα και πέτυχε χαμηλότερο επιτόκιο από αυτό της εξόδου στις αγορές το 2018. Σελ. 5

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΦΙΡΑΤ ΚΟΖΟΚ ΚΑΙ ΜΠΕΡΙΑ ΑΚΜΑΝ / BLOOMBERG

Ο Ερντογάν άλλαξε τα πρόσωπα, όχι την πολιτική

Ο Τούρκος πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν δήλωσε ότι αφήνει περισότερα περιθώρια ελιγμών στο νέο οικονομικό επιτελείο του για να αλλάξει πολιτική. Πρόκειται για μια παραχώρηση που, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, ανοίγει τον δρόμο για μια στροφή από τη μακροχρόνια ανορθόδοξη πολιτική που οδήγησε τον πληθωρισμό της Τουρκίας στα ύψη. Η τουρκική λίρα ανέκτησε μέρος από τις απώλειές της σημειώνοντας άνοδο 0,2%, τα ασφαλιστικά εναντίον πτώχευσης του τουρκικού δημοσίου υποχώρησαν, ενώ οι μετοχές των τραπεζών σημείωσαν άνοδο 3,4% μόλις ο Ερντογάν μίλησε περί νομισματικής πολιτικής για πρώτη φορά μετά τον διορισμό του Μεχ-

μέτ Σιμσέκ ως υπουργού Οικονομικών και της Χαφιζέ Ερκάν ως επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας. Οπως τόνισε και το κρατικό ειδησεογραφικό πρακτορείο Anadolu, ο Ερντογάν εξέφρασε τη στήριξή του στα δύο νέα στελέχη, χωρίς όμως να αποκρύψει την προτίμησή του για τα άκρως χαμηλά επιτόκια. «Δεχθήκαμε γρήγορα τον υπουργό μας και πήραμε άμεσα μέτρα από κοινού με την κεντρική τράπεζα», είπε ο Ερντογάν απευθυνόμενος σε ομάδα δημοσιογράφων ενώ επέστρεφε από επίσκεψή του στο Αζερμπαϊτζάν. Πρόσθεσε ότι «έτσι δηλώσαμε αποφασισμένοι να μειώσουμε τον πληθωρισμό σε μονοψήφιο ποσοστό». Έτσι, ο Ερντογάν επιβε-

βαίωσε ότι η Τουρκία θα εγκαταλείψει την οικονομική πολιτική που θεωρείται υπεύθυνη για τη μαζική έξοδο των ξένων επενδυτών και την εκτόξευση των τιμών στα ύψη. Οι επενδυτές περιμένουν μια σημαντική αύξηση επιτοκίων στη συνεδρίαση της κεντρικής τράπεζας στις 22 Ιουνίου. Την ίδια στιγμή, πάντως,

ο Ερντογάν κατέστησε σαφές ότι οι προτεραιότητές του παραμένουν αμετάβλητες ακόμη κι αν παραχωρήσει περισσότερη ευελιξία.

Σε αντίθεση με την κοινώς αποδεκτή οικονομική θεωρία, ο Τούρκος πρόεδρος πιστεύει πως η θέρση προσφορά φθηνού χρήματος μειώνει τον πληθωρισμό. Και πάλι δήλωσε πως «δεν πρέπει να πιστέψει ο κόσμος ότι κινούμαι προς μια σοβαρή αλλαγή πολιτικής στο θέμα των επιτοκίων». Από την πλευρά του ο Σιμσέκ, που έχει διατελέσει υπουργός Οικονομικών και αντιπρόεδρος της κυβέρνησης σε παλαιότερες κυβερνήσεις Ερντογάν, έχει δεσμευθεί να υιοθετήσει «συνετές»

πολιτικές. Αύριο πρόκειται να συναντηθεί με στελέχη τραπεζών και σχεδιάζει να συζητήσει τα σημαντικότερα προβλήματα της τουρκικής οικονομίας σε συνάντηση κεκλεισμένων των θυρών με την ένωση τουρκικών επιχειρήσεων Tusiad. Η Ερκάν, πρώτη γυναίκα κεντρική τραπεζίτης στη χώρα, ήταν επί σχεδόν δεκαετία στέλεχος της Goldman Sachs, προτού εργαστεί επί οκτώ χρόνια στην αμερικανική τράπεζα First Republic Bank που πτώχευσε πρόσφατως. «Δεν τη γνώριζα», δήλωσε ο Ερντογάν και διευκρίνισε πως «σκεφτήκαμε ότι θα έπρεπε να έχουμε κάποια γυναίκα επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας, γι' αυτό και κάναμε αυτό το βήμα».

Online Webinar

Cross Border Adjustment Mechanism (CBAM):

What does it mean for your business?

ΑΝΑΛΥΣΗ

The ΠΙΤΣΑΣ ΝΑΪΝΤΟΥ / REUTERS

Ο αντίκτυπος των μέτρων Ε.Ε. για προστασία των δασών

Καθώς κερδίζει έδαφος στην Ε.Ε. η πολιτική μηδενικής ανοχής στην αποψίλωση των δασών, πολλοί επενδυτές εκφράζουν ανησυχία για την έκθεσή τους σε εταιρείες που έχουν ενοχοποιηθεί για το πρόβλημα. Ορισμένοι δήλωσαν μάλιστα στο Reuters ότι θα αποχωρήσουν από εταιρείες καταναλωτικών ειδών με «επισφαλείς» εφοδιαστικές αλυσίδες. Το θέμα αφορά την απόφαση που έλαβε η Ε.Ε. τον Δεκέμβριο να απαγορεύει την πώληση των προϊόντων όσων εταιρειών έχουν συνδεθεί με την αποψίλωση δασών. Ανάμεσα τους εταιρείες που εμπορεύονται καφέ, βοδινό κρέας, σόγια, ελαστικά, φοινικέλαιο και πολλά άλλα εμπορεύματα. Εφεξής οι εται-

εταιρείες υπεύθυνες για την καταστροφή δασών. «Αυτό είναι εξαιρετικά ασυνήθες», σχολιάζει ο Πόντζεν και προσθέτει πως «συνήθως λαμβάνουμε απάντηση από όσες εταιρείες έχουν δεχθεί ερωτηματολόγιό μας και ίσως ο λόγος που δεν απάντησαν αυτή τη φορά είναι ότι δεν είχαν τίποτα να πουν». Δεν είναι ο μοναδικός που έχει εξοργιστεί με την αδιαφορία των εταιρειών και την απροθυμία τους να θέσουν στόχους για την προστασία των δασών. Οκτώ μεγάλοι επενδυτές, οι Schroders, Janus Henderson, NBIM, Union Investment, KLP, Ανίνα, Fidelity International και Ninety One, δήλωσαν στο Reuters ότι έχουν θέσει το θέμα στις εταιρείες καταναλωτικών ειδών, τρεις εκ των οποίων απάντησαν ότι θα εγκαταλείψουν συγκεκριμένες μετοχές. Η σχετική νομοθεσία αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή στα τέλη του 2024 για τις μεγάλες εταιρείες.

Αν και οι κατασκευαστές καταναλωτικών ειδών έχουν μεγάλη έκθεση σε εταιρείες που εμπλέκονται σε αποψίλωσεις δασών, οι σχετικοί έλεγχοι πρόκειται να επεκταθούν και σε άλλους τομείς της βιομηχανίας που εισάγουν είδη συνυφασμένα με αποψιλωμένες δασών. Ανάμεσά τους οίκοι εμπορευμάτων και βιομηχανικοί όμιλοι. Σύμφωνα με τον Τζονθαν Τουμπ, στέλεχος της Ανίνα που έχει επενδύσεις άνω των 278 δισ. δολ. και μερίδια μετοχών στις P&G, Unilever, Nestle και Reckitt, «οι εταιρείες πρέπει να είναι πιο καθαρές από καθαρές δεδομένου ότι θα υπάρχουν εφεξής τόσο υψηλά πρόστιμα». Το κρατικό επενδυτικό ταμείο της Νορβηγίας, το NBIM, που συγκαταλέγεται στους μεγαλύτερους επενδυτές του κόσμου, με τα κεφάλαιά του άνω του 1,3 τρις. δολ., εκτιμά πως οι νέοι κανόνες θα πλήξουν όσες εταιρείες δεν είχαν προετοιμαστεί για κάτι τέτοιο. Σημειώτεον ότι η Υπηρεσία Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών εκτιμά πως έχουν χαθεί περίπου 4,2 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα δασών στο διάστημα από το 1990 έως το 2020, ενώ η κατανάλωση της Ε.Ε. αντιπροσωπεύει περίπου το 10% της παγκόσμιας αποψίλωσης δασών, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Επενδυτές εκφράζουν ανησυχία για την έκθεσή τους σε εταιρείες που έχουν ενοχοποιηθεί για αποψίλωση δασών.

ρείες οφείλουν να αποδείξουν πως οι εφοδιαστικές τους αλυσίδες δεν συνεισφέρουν στην καταστροφή των δασών. Διαφορετικά θα τους επιβάλλεται πρόστιμο ύψους 4% επί του κύκλου εργασιών τους σε ένα κράτος-μέλος της Ε.Ε. Η γερμανική Union Investment, ένωση 20 επενδυτών που τοποθετούνται σε μεγάλες εταιρείες καταναλωτικών ειδών, όπως η Unilever και η Reckitt, κάλεσε πέρυσι με επιστολή της 56 εταιρείες καταναλωτικών ειδών να διερυνήσουν κατά πόσον στις εφοδιαστικές τους αλυσίδες υπάρχουν εταιρείες υπεύθυνες για την αποψίλωση των δασών. Σχολιάζοντας σχετικά ο Χένρικ Πόντζεν, στέλεχος της Union Investment, μέλη της οποίας έχουν επενδύσει συνολικά 424 δισ. ευρώ σε μετοχές των Nestle, Persico, Danone, Beyond Meat και L'Oréal, τόνισε πως «τα πρόστιμα ίσως εγκυμονούν κινδύνους για την πορεία αυτών των εταιρειών στο χρηματιστήριο». Μέχρι στιγμής η Union Investment έχει λάβει μόνον 30 απαντήσεις, εκ των οποίων 14 εταιρείες δήλωσαν πως έχουν θέσει στόχο τη μηδενική έκθεσή τους σε

ΔΗΚΤΗΣ

Τόλμησε και κέρδισε

Η περίπτωση της Credit Suisse όπου οι κάτοχοι αξιογράφων κεφαλαίου έχασαν όλα τους τα λεφτά ενώ οι μέτοχοι όχι, έκτοτε έκανε πολλές τράπεζες να είναι επιφυλακτικές στην έκδοση τέτοιων εργαλείων. Στην Ευρωζώνη, όμως, έγινε ξεκάθαρο ότι κάτι τέτοιο δεν πρόκειται να συμβεί και ότι η ιεραρχία είναι αντίστροφη. Δηλαδή σε περίπτωση διάσωσης πρώτα χάνουν τα λεφτά τους οι μέτοχοι και ύστερα οι κάτοχοι αξιογράφων. Το μήνυμα ήταν δυνατό και επαναλαμβανόμενο, με στόχο να αρθούν οι επιφυλάξεις των επενδυτών για ένα εργαλείο που κρίνεται χρήσιμο για τις τράπεζες. Η Τράπεζα Κύπρου τόλμησε πραγματοποιώντας μια τέτοια έκδοση και «είδε» με ευχαρίστηση το επενδυτικό ενδιαφέρον να είναι ζωηρό με τις προσφορές να υπερκαλύπτουν 12 φορές την έκδοση. Η προ ολίγων ημερών έκδοση της Τράπεζας Κύπρου τιμολογήθηκε στο 11,875% που είναι βελτιωμένο από το 12,50% του 2018.

Δέκα και skip

Σε μια κομβική στιγμή για την οικονομία η FED αποφάσισε να διατηρήσει τα επιτόκια στο δολάριο αμετάβλητα για πρώτη φορά μετά τον Μάρτιο του 2022. Υπενθυμίζουμε ότι η FED έχει προκηρήσει το τελευταίο διάστημα σε 10 ανοδικές αναθεωρήσεις των επιτοκίων. Οι αναλυτές «έβλεπαν» αύξηση των επιτοκίων κατά 0,25% ενώ μέχρι το τέλος του έτους αναμένονταν τρεις ανάλογες αυξήσεις. Η επίσημη θέση της FED είναι ότι θα πρέπει να δοθεί χρόνος για να εκτιμηθεί η κατάσταση του πληθωρισμού πριν να προβούν σε περαιτέρω ενέργειες, αν και μέχρι το τέλος του έτους θα πρέπει να αναμένονται ακόμη δύο αυξήσεις.

Επιχείρηση αυτονομία

Η ανθεκτικότητα της Ευρωζώνης πετυχαίνοντας να ξεπεράσει δύο μεγάλες κρίσεις, την υγειονομική της covid19 και την ενεργειακή της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, αποτελεί σημείο αναφοράς για όλους τους Ευρωπαίους αξιωματούχους. Η αβεβαιότητα σε όλα τα επίπεδα επιτάσσει αυξημένη εγρήγορση και ταχύτητα στις μεταρρυθμίσεις που θα συνεισφέρουν στην αύξηση της ανθεκτικότητας. Σε αυτές τις ενέργειες εντάσσεται η ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης και οι επενδύσεις για επίτευξη της ενεργειακής και τεχνολογικής αυτονομίας της Ευρώπης.

Αρνητική συγκυρία

Η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει την χειρότερη της επίδοση από την χρηματοοικονομική κρίση του 2008. Η ίδια εικόνα αναμένεται και για το 2024, παρόλο που ο πληθωρι-

Το κόστος του χρήματος απειλεί ευθέως τις χώρες που στηρίζονται στην πιστωτική επέκταση και την κατανάλωση για να αναπτυχθούν. Σε αυτές περιλαμβάνεται και η Κύπρος.

σμός προβλέπεται να ομαλοποιηθεί. Τα υψηλά επιτόκια ναρκοθετούν την ανάπτυξη με το μεγαλύτερο πρόβλημα να εντοπίζεται στις δυτικές οικονομίες. Συγκεκριμένα να αναφέρουμε ότι η αύξηση του ΑΕΠ για επιλεγμένες χώρες εκτιμάται στο 1,6% για τις ΗΠΑ, 1,3% για την Ιαπωνία, 0,8% για την Γαλλία, 0,3% για την Αγγλία και 0% για τη Γερμανία. Η πίεση στους προϋπολογισμούς των χωρών θα απαιτήσει μεγαλύτερη στόχευση των επιδομάτων

για κάλυψη των ευάλωτων και αλλαγές στο οικονομικό μοντέλο για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών.

Επίμονος πληθωρισμός

Η ΕΚΤ πραγματοποιεί ένα ακόμη βήμα πιο κοντά στην ολοκλήρωση της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής της. Με τον πληθωρισμό στο 6,1% και τον δομικό στο 5,3% οι επιλογές ήταν συγκεκριμένες και έδειξαν προς μια ακόμη ανοδική αναθεώρηση. Πέραν της αύξησης του επιτοκίου κατά 0,25% διαμορφώνοντας το στο 3,50% η ουσία βρίσκεται στην ανακοίνωση των εκτιμήσεων για την συνέχεια. Σύμφωνα με το επίσημο κείμενο ο πληθωρισμός του 2023 αναθεωρείται προς τα πάνω και τοποθετείται στο 5,4% και στο 3% για του χρόνου.

Ο «δράκος» προβληματίζει

Η επάνοδος της κινεζικής οικονομίας που βοήθησε στην ομαλοποίηση των εφοδιαστικών αλυσίδων και συνεισφερε θετικά στην επάρκεια προϊόντων, προβληματίζει. Η οικονομία κινδυνεύει με αποπληθωρισμό λόγω υποχώρησης της βιομηχανικής παραγωγής και των επενδύσεων. Οι αρχές της χώρας, σε μια προσπάθεια τόνωσης της οικονομίας, εξετάζουν την εισαγωγή μέτρων αναθέρμανσης, κάτι όμως που θα απαιτήσει χρόνο καθώς η εξέλιξη βρήκε τους ισθύνοντες προετοιμαστούς.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Προεξοφλητικό Επιτόκιο

Προεξοφλητικό επιτόκιο καλείται το επιτόκιο το οποίο χρησιμοποιείται για μετατροπή της μελλοντικής αξίας ενός ομολόγου / μακροπρόθεσμου χρεογράφου / επενδυτικού τίτλου σε παρούσα (σημερινή) αξία. Είναι επίσης το επιτόκιο με το οποίο η Κεντρική Τράπεζα χρεώνει τις Εμπορικές Τράπεζες για δάνεια, σε περιπτώσεις όπου αυτές χρειάζονται ρευστά διαθέσιμα.

Μάριος Χαραλαμπίδης
καθηγητής διοίκησης και οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Φόβοι για ρεκόρ θερμότερου έτους

Εντείνονται οι ανησυχίες για κλιμάκωση των φαινομένων με άμεσο κίνδυνο για πυρκαγιές

Παγκόσμια ρεκόρ θερμοκρασίας σημειώθηκαν αυτόν τον μήνα, ένα δυσοίονο σημάδι για την κλιματική αλλαγή, ιδιαίτερα ενόψει του φαινομένου «Ελ Νίνιο», το οποίο ενδέχεται να καταστήσει το 2023 το θερμότερο έτος που έχει καταγραφεί ποτέ.

Για τον Ιούνιο οι παγκόσμιες μέσες θερμοκρασίες είναι, μέχρι στιγμής, σχεδόν ένα βαθμό Κελσίου υψηλότερες από τις αντίστοιχες τιμές που έχουν καταγραφεί από το 1979. Ειδικό στον τομέα επισημαίνουν πως αυτές οι θερμοκρασίες ακολουθούν το μοτίβο της υπερθέρμανσης του πλανήτη

Η κλιματική αλλαγή και το φαινόμενο «Ελ Νίνιο» ίσως καταστήσουν το 2023 την πιο ζεστή χρονιά στην ιστορία.

και θα μπορούσαν να κάνουν το 2023 το πιο ζεστό έτος στην Ιστορία, ξεπερνώντας το 2016.

Την υπερθέρμανση, που οφείλεται στην καύση ορυκτών καυσίμων, αναμένεται να εντείνει το «Ελ Νίνιο», ένα φυσικό φαινόμενο κατά το οποίο τμήματα του Ειρηνικού Ωκεανού θερμαίνονται, προ-

Οι επιστήμονες προειδοποιούν πως οι εντεινόμενες επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης είναι πλέον πασιφανείς και δεν θα υποχωρήσουν έως ότου υπάρξει ριζική μείωση των εκπομπών ρυθίων.

καλώντας αύξηση 0,1 έως 0,2 βαθμών Κελσίου στη μέση παγκόσμια θερμοκρασία. Σε ανακοίνωσή της την περασμένη εβδομάδα η Αμερικανική Υπηρεσία Ωκεανών και Ατμόσφαιρας επιβεβαίωσε την παρουσία του «Ελ Νίνιο», προβλέποντας παράλληλα και τη σταθερή κλιμάκωσή του μέχρι τις αρχές

του επόμενου έτους. «Η παγκόσμια επιφανειακή θερμοκρασία διαμορφώνεται σε επίπεδα-ρεκόρ και είναι σχεδόν βέβαιον ότι το 2023 θα είναι το θερμότερο έτος που έχει καταγραφεί ποτέ», δήλωσε ο Μάικλ Μαν, ειδικός στον τομέα της κλιματικής αλλαγής στο Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια.

Κατά το τρέχον έτος έχουν ήδη σημειωθεί έντονα κύματα καύσωσης, με θερμοκρασίες-ρεκόρ να σημειώνονται από το Πουέρτο Ρίκο μέχρι τη Σιβηρία, ενώ η υπερβολική ζέση φαίνεται πως επηρέασε και τις τεράστιες πυρκαγιές του Καναδά που κάλυψαν με τοξικό καπνό τον ουρανό της Νέας Υόρκης και

της Ουάσιγκτον την προηγούμενη εβδομάδα.

Οι επιστήμονες προειδοποιούν πως οι εντεινόμενες επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης είναι πλέον πασιφανείς και δεν θα υποχωρήσουν έως ότου υπάρξει ριζική μείωση των εκπομπών ρυθίων. «Χωρίς αυστηρότερες περικοπές των εκ-

πομπών, οι αλλαγές που βλέπουμε είναι μόνο η αρχή», δήλωσε η Νάταλι Μάχοβαλντ, ατμοσφαιρική επιστήμονας στο Πανεπιστήμιο Κορνέλ.

«Η φετινή χρονιά και τα ακραία φαινόμενα που έχουμε μέχρι στιγμής παρατηρήσει αποτελούν προειδοποίηση».

Σωσίβιο το Ειδικό Δικαστήριο για τις εκποιήσεις

Δημιουργούνται ιδιωτικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο εξέτασης του ποσού του δανείου που απομένει

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Παράταση τουλάχιστον μιας εβδομάδας έλαβε η βελτιστοποίηση του πλαισίου των εκποιήσεων, αφού την περασμένη Πέμπτη δεν κατέστη δυνατό να περάσει από το Υπουργικό Συμβούλιο η κυβερνητική πρόταση για τη δημιουργία δικαστηρίου ειδικής δικαιοδοσίας που θα εκδικάζει θέματα εκποίησης πρώτης κατοικίας. Την περασμένη

Το μεγάλο πρόβλημα με τις εκποιήσεις αναμένεται να έχουν οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων που έχουν να διαχειριστούν πέραν του 80% των συνολικών ΜΕΔ στην Κύπρο.

Πέμπτη απουσίαζε ο υπουργός Οικονομικών κ. Μάκης Κεραυνός για τις συνεδρίες Eurogroup και του Ecofin και όπως δήλωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, κ. Κωνσταντίνος Λετυμιπίδης, είναι ένα σοβαρό ζήτημα το οποίο θα έπρεπε να συζητηθεί εκτενώς ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου, άρα και θα γίνει στην επόμενη συνεδρία. Σε γενική βάση, το υπουργείο Οικονομικών έχει ανακοινώσει την πρόθεσή του να ετοιμαστεί νομοσχέδιο, το οποίο αφορά τη δημιουργία Ειδικού Δικαστηρίου που θα αναλαμβάνει να εκδικάζει υποθέσεις χρηματοοικονομικών διαφορών και εκποιήσεων. Εκεί, θα λύνεται και το πελώριο ζήτημα που

Ελλοχεύει ο κίνδυνος να υποχρεωθούν οι τράπεζες να υιοθετήσουν πιο συντηρητική προσέγγιση κατά τη διαδικασία χορήγησης πιστωτικών διευκολύνσεων.

προκύπτει μεταξύ των δύο πλευρών (δανειολήπτη και τράπεζας ή εταιρείας εξαγοράς πιστώσεων) για το ποσό που είναι χρεωστούμενο.

Μέχρι να δημιουργηθεί ωστόσο το Ειδικό Δικαστήριο το οποίο θα δουλεύει «οριζόντια», είδαμε εντός της εβδομάδας ιδιωτικές πρωτοβουλίες για τη διευκόλυνση της διαδικασίας εκποίησης, που επί της ουσίας θα δουλεύει στο ίδιο μοτίβο. Η εταιρεία εξαγοράς πιστώσεων της PIMCO αποφάσισε να «κοιτάξει το πρόβλημα στα μάτια» και έτσι, η γνωστή πλέον για το μέγεθος μη εξυπηρετούμενων δανείων που έχει στο χαρτοφυλάκιό της «Themis», θα δώσει τη δυνατότητα στους δανειολήπτες και

ενυπόθηκους οφειλότες της να αποταθούν σε ανεξάρτητους λογιστικούς οίκους, για επιβεβαίωση των υπολοίπων των οφειλών τους καθώς και για τον υπολογισμό των επιτοκίων τους, επωμιζόμενη η ίδια το σχετικό κόστος. Στόχος κατά την εταιρεία είναι οι δανειολήπτες και ενυπόθηκοι οφειλότες που θα επιλέξουν να προβούν στις δέουσες ενέργειες πριν, ή με την παραλαβή της ειδοποίησης Τύπου Θ, ή Τύπου Ι, να επωφεληθούν από διαδικασία δίκως να πρέπει να αντιμετωπίσουν τις αχρειάστες και χρονοβόρες καθυστερήσεις του δικαστικού συστήματος. Είναι μοντέλο που δεν αποκλείεται να δούμε και από άλλες εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων ως

λύση που θα δίνει διέξοδο στο αδιέξοδο που υπάρχει μεταξύ δανειοληπτών και εταιρειών που έχουν τα μη εξυπηρετούμενά τους, μέχρι να δημιουργηθεί το πολυπόθητο ειδικό δικαστήριο.

Μην ξεχνάμε πως το μεγάλο πρόβλημα με τις εκποιήσεις αναμένεται να έχουν οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων που έχουν να διαχειριστούν πέραν του 80% των συνολικών ΜΕΔ στην Κύπρο. Στις 31 Δεκεμβρίου 2021, οι εν λόγω εταιρείες διαχειρίζονταν 80.192 δάνεια μέγιστου συνολικού συμβατικού υπολοίπου (contractual balance) ύψους 19,2 δισ. ευρώ. Εκτοτε, το ποσό έχει ανέβει ακόμα περισσότερο, καθώς αν υπολογί-

σουμε πως σε όλο το σύστημα της Κύπρου υπάρχουν 25 δισ. προβληματικών δανείων και τα 2,8 δισ. περίπου ανήκουν σε τράπεζες, το ποσό των προβληματικών δανείων που έχουν να διαχειριστούν οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων ανέρχεται πλέον σε 22 δισ. ευρώ. Στις θέσεις που εξέφρασε ο Σύνδεσμος Εταιρειών Εξαγοράς Πιστώσεων σε σχέση με το νομοσχέδιο που θέλει πληθώρα βουλευτών και θα

Ο Σύνδεσμος Εταιρειών Εξαγοράς Πιστώσεων εξέφρασε ανησυχία ότι θα ενισχυθούν οι στρατηγικοί κακοπληρωτές και η διαδικασία της εκποίησης θα καθυστερεί για παραπάνω χρόνια.

είναι επί της ουσίας η διακρίβωση του χρεωστούμενου ποσού, εκφράστηκε πως θα προκαλέσει αβεβαιότητα σε σχέση με την σταθερότητα του κυπριακού νομικού πλαισίου, θα ενισχύσει τους στρατηγικούς κακοπληρωτές και η διαδικασία της εκποίησης θα καθυστερεί για παραπάνω χρόνια.

Και μειωμένη δανειοδότηση

Η προσπάθεια για εξεύρεση λύσης στο πρόβλημα της διαδικασίας των εκποιήσεων εκτυλίσσεται για ακόμα μία φορά στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Την προηγούμενη Δευτέρα η Επιτροπή Οικονομικών συνεδρίασε για να συζητήσουν τα θέματα που προκύπτουν, ενώ ανα-

μένεται και αυτή τη Δευτέρα να απασχολήσει το ζήτημα την Επιτροπή. Την προηγούμενη Δευτέρα στην Επιτροπή είχε λεχθεί πως θα πήγαινε την περασμένη Πέμπτη στο Υπουργικό Συμβούλιο το νομοσχέδιο για τη δημιουργία του Ειδικού Δικαστηρίου. Και αυτή τη Δευτέρα όμως οι συζητήσεις θα γίνουν υπό τη «σκιά» της μη υποβολής του.

Ο Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου από πλευράς του σημείωσε δε, πως, μέσα από τις αλλαγές που προωθούνται στο πλαίσιο των εκποιήσεων ελλοχεύει ο κίνδυνος να υποχρεωθούν οι τράπεζες να υιοθετήσουν πιο συντηρητική προσέγγιση κατά τη διαδικασία χορήγησης πιστωτικών διευκολύνσεων, επιφέροντας αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομική δραστηριότητα. Χαρακτηριστικά, ανέφερε ότι, για στεγαστικά δάνεια οι τράπεζες χορηγούν δάνεια μέχρι και το 80% της αγοραίας αξίας του ακινήτου. Σε περίπτωση που για σκοπούς καθορισμού της κεφαλαιακής επάρκειας, των προβλέψεων και των οικονομικών καταστάσεων, η αξία της εξασφάλισης δεν θα μεταβάλλεται πέραν της αρχικής αξίας κατά τη στιγμή χορήγησης του δανείου, τότε εξήγησε ο Σύνδεσμος ότι θα εφαρμοστεί συντηρητική πολιτική και θα χορηγεί δάνεια όπου το ποσό χορήγησης θα είναι πολύ πιο κάτω από την αγοραία αξία του ακινήτου ώστε να καλύψει τον κίνδυνο από τη μελλοντική μεταβολή της αξίας της εξασφάλισης. «Άρα, όσο πιο μακροπρόθεσμο είναι το δάνειο, τόσο πιο συντηρητικά θα είναι και η προσέγγιση της τράπεζας και συνεπώς χαμηλότερο το ποσό χρηματοδότησης σε σχέση με την αγοραία αξία του υποθηκευμένου ακινήτου», σχολίασε σχετικά.

The Black Range Nutrients

Pharma
LEAD[®]
PHARMACY
CARE PRODUCTS

Προϊόντα μιας καλύτερης ζωής!

Fresh Freeze-dried
Τεχνολογία

Σταδιακή Αποδέσμευση
Παρατεταμένη Δράση

Συnergιστική Δράση
με τη Δύναμη της Φύσης

Κατάλληλα για: Vegans, χορτοφάγους, διαβητικούς, ομοιοπαθητική
0% Sugar • Salt • GMO • Gluten • Lactose • Additives • Preservatives

Θα τα βρείτε από την Iama Pharmaceutical Ltd σε επιλεγμένα φαρμακεία. Τηλ.: 25 209500

iama pharmaceutical ltd

VITORGAN[®]
www.pharmalead.gr

Ενωσαν δυνάμεις και κερδίζουν μερίδια αγοράς

Νέα δεδομένα δημιουργεί η συνεργασία Aegean και Cyprus Airways για την κυπριακή αγορά - Οι εκτιμήσεις για τη σεζόν

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Λίγο μετά την έναρξη της καλοκαιρινής τουριστικής σεζόν ανακοινώθηκε η συνεργασία Aegean και Cyprus Airways για κοινή χρήση κωδικών. Μια συνεργασία ωφέλιμη και για τις δύο εταιρείες, εφόσον αυξάνει την συνδεσιμότητα των δύο και τα μερίδιά τους στην αγορά, με το όφελος να φτάνει και στον επιβάτη, στον οποίο δίνονται πλέον περισσότερες επιλογές για ταξίδια σε προορισμούς χρησιμοποιώντας είτε την μία είτε την άλλη εταιρεία. Η χρονική συγκυρία της συμφωνίας έχει βεβαίως την σημασία της, εφόσον πρόκειται για την περίοδο όπου αναμένεται η επιβατική κίνηση να «πετάξει» και να καταγράψει σημαντικές αυξήσεις σε σχέση με το 2019. Ήδη, οι προηγούμενοι μήνες αυτό κατέδειξαν -ότι η ζήτηση για ταξίδια είναι φέτος αυξημένη- και αυτό παρά το κόστος των εισιτηρίων και τις πληθωριστικές πιέσεις στην αγορά. Συναντήσαμε τα στελέχη των δύο εταιρειών -τον εμπορικό διευθυντή της Aegean, Roland Jaggi και τον CEO της Cyprus Airways Paul Sies- στο πλαίσιο της σχετικής δημοσιογραφικής διάσκεψης και μας περιέγραψαν το πώς θα κινηθεί η σεζόν, το στοιχείο της χειμερινής περιόδου, τα ζητήματα που θα αντιμετωπίσει ο κλάδος των αερομεταφορών και των ταξιδιών φέτος, καθώς και τα πλάνα τους για την κυπριακή αγορά. Αυτό που ανέφεραν ξεκάθαρα και οι δύο πλευρές είναι ότι η παρούσα συνεργασία δεν θα έχει οποιαδήποτε αλλαγή στις υφιστάμενες τιμές των εισιτηρίων -είτε θετική, είτε αρνητική. Όπως ανέφεραν επίσης, δεν έχει τεθεί το

Οι κυπριακές αερογραμμές θα μπορούν να πωλούν αεροπορικές θέσεις από τη Λάρνακα και μέσω Αθήνας για δύο ισπανικούς προορισμούς -Μαδρίτη και Βαρκελώνη.

ενδεχόμενο συγκώνευσης, ενώ παραμένουν ανταγωνιστές.

Οι προορισμοί

Η απόφαση για κοινή χρήση κωδικών πτήσεων έρχεται σε μια περίοδο όπου ο ανταγωνισμός αυξάνεται στην κυπριακή αγορά. Κυρίως για την Aegean, η κίνηση συνεργασίας με την πιο κυπριακή Cyprus Airways, καταδεικνύει το πλάνο της εταιρείας για ενίσχυση της παρουσίας της στην κυπριακή αγορά. Σε αυτό το πλαίσιο η εταιρεία προχωρεί το επόμενο διάστημα σε επενδύσεις στο business lounge area στον χώρο του αερολιμένα Λάρνακας. Όσον αφορά τους προορισμούς που θα περιλαμβάνονται σε πρώτο στάδιο στο code sharing μεταξύ των δύο εταιρειών έχει να κάνει με τις πτήσεις της Cyprus Airways προς Παρίσι (3 εβδομαδιαίες), Ρώμη (2 εβδομαδιαίες), Μιλάνο (2 εβδομαδιαίες), Βηρυτό (7 εβδομαδιαίες), Κάιρο (2 εβδομαδιαίες), Γερεβάν (4 εβδομαδιαίες) και τους ελληνικούς προορισμούς που εξυπηρετεί -Πρέβεζα (2), Ρόδο (2), Σκιάθου (2). Συνολικά, οι δύο εταιρείες θα προσφέρουν, την καλοκαιρινή περίοδο 56 πτήσεις εβδομαδιαίως για Αθήνα και εννέα για Θεσσαλονίκη. Η Aegean θα προσφέρει μέσω κοινού κωδικού τις πτήσεις της Cyprus Airways στους ελληνικούς προορισμούς που εξυπηρετεί. Όσον αφορά τον κυπριακό αερομεταφορέα, θα προσφέρει όλες τις πτήσεις του εσωτερικού δικτύου της Aegean -30 προορισμούς.

Μαδρίτη - Βαρκελώνη

Ενδιαφέρον δημιουργεί και το γεγονός ότι μέσω του code sharing η Cyprus Airways θα μπορεί πλέον να προσφέρει αεροπορικές θέσεις για ισπανικούς προορισμούς -συγ-

Η χρονική συγκυρία της συμφωνίας έχει τη σημασία της, εφόσον πρόκειται για την περίοδο όπου αναμένεται η επιβατική κίνηση να «πετάξει» και να καταγράψει σημαντικές αυξήσεις σε σχέση με το 2019.

κεκριμένα θα προσφέρει θέσεις στις πτήσεις της Aegean από Λάρνακα και μέσω ενδιάμεσου σταθμού στην Αθήνα, προς τα τουριστικά hot spot - Μαδρίτη και Βαρκελώνη. Το ενδιαφέρον προκύπτει αφενός λόγω της ουσιαστικά ανύπαρκτης συνδεσιμότητας με τα ισπανικά αεροδρόμια. Αφετέρου, λόγω του ξαφνικού ανταγωνισμού που δημιουργείται για το δρομολόγιο της Βαρκελώνης, αφού μαζί με την επιλογή της Cyprus Airways και της Aegean, το ταξιδιωτικό κοινό αποκτά μία ακόμα επιλογή. Πρόκειται

για την αεροπορική εταιρεία Vueling Airlines, η οποία προσφέρει δύο απευθείας πτήσεις την εβδομάδα από και προς Βαρκελώνη.

Τα μερίδια

Η συμφωνία αυξάνει τις διαθέσιμες επιλογές και διευκολύνει τη διαδικασία κρατήσεων για τους επιβάτες των δύο εταιρειών. Θα εφαρμοστεί επίσης μια ενιαία πολιτική αποσκευών και παροχών όπως το check in αλλά και στις παρεχόμενες υπηρεσίες κατά τη διάρκεια της πτήσης όπως για παρά-

δειγμα το φαγητό on board. Μέσα από τη συνεργασία των δύο εταιρειών επιτυγχάνεται και αύξηση των μεριδίων αγοράς τους. Τουλάχιστον στην κυπριακή αγορά, σύμφωνα με τον κ. Sies, είναι ξεκάθαρο ότι οι δύο εταιρείες διαθέτουν το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς. Αυτή τη στιγμή, οι ανταγωνιστές τους είναι low cost εταιρείες όπως η Ryanair, η Wizz Air και η Easyjet. Οι ισορροπίες στην αγορά εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες. Όπως ανέφερε ο κ. Roland Jaggi, θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθ-

Lounge και business class

«Είμαστε η μοναδική αεροπορική εταιρεία που προσφέρει business class σε πτήσεις για την Ελλάδα, και έχουμε υπογράψει συμφωνία με την Deutsche Telekom, πριν από δύο χρόνια, ώστε να έχουμε full connectivity στις πτήσεις μας προς την Κύπρο, κάτι που θα γίνει πολύ σύντομα» ανέφερε ο εμπορικός διευθυντής της Aegean Roland Jaggi. Ανέφερε επίσης ότι επενδύουν σύντομα στο business lounge στο αεροδρόμιο Λάρνακας, στη βάση του προτύπου που λειτουργεί στο αεροδρόμιο της Αθήνας, ενώ θα αξιοποιήσουν μεγαλύτερο αεροσκάφος στην κυπριακή αγορά -το A321neo. Τόνισε ότι και αυτή η επένδυση καταδεικνύει την δέσμευση της εταιρείας και την παρουσία της στην κυπριακή αγορά. Αλλαγές επικεινται και στην περίπτωση της Cyprus Airways με αύξηση του στόλου της και προσθήκη business class στα αεροσκάφη της.

Το ζητούμενο

Από την πλευρά του ο Roland Jaggi, commercial manager της Aegean, ανέφερε ότι με την συνεργασία προσφέρονται στην ουσία περισσότερες επιλογές στους επιβάτες για να ταξιδέψουν. «Το ζητούμενο είναι οι επιβάτες να ταξιδεύουν χωρίς παράπονα και η συνεργασία αποσκοπεί στο να φέρει περισσότερους επιβάτες και στις δύο αερογραμμές». Οι δύο εταιρείες δεν έδωσαν ωστόσο μετρήσιμους στόχους. Θεωρείται όμως βέβαιο ότι με την συνεργασία και τις νέες επιλογές που προσφέρουν, τα μερίδια αγοράς θα αυξηθούν και για τους δύο.

μό και από τη στήριξη που θα λάβουν οι άλλες εταιρείες. Σε κάθε περίπτωση, ανέφερε ότι η κυπριακή αγορά δεν θα αντιμετωπίσει ελλείψεις στις προσφερόμενες αεροπορικές θέσεις. Στο μεταξύ, η Cyprus Airways ετοιμάζεται να ανακοινώσει ανοίγματα σε νέους προορισμούς το επόμενο διάστημα, χωρίς να αποκλείεται ότι η συνεργασία των δύο εταιρειών θα εφαρμοστεί και σε αυτούς.

Ψηλά η ζήτηση

Αεροπορικές θέσεις υπάρχουν,

το ίδιο και ζήτηση για ταξίδια. Τα δύο στελέχη των αεροπορικών εταιρειών περιέγραψαν μια εικόνα για το φετινό καλοκαίρι η οποία θα ξεπεράσει τα προπандημικά επίπεδα.

Συγκεκριμένα, ο κ. Jaggi ανέφερε ότι στην περίπτωση της Ελλάδας και κατά πάσα πιθανότητα και στην Κύπρο, οι πτήσεις και οι επιβάτες και ο τουρισμός είναι σε ψηλότερα επίπεδα σε σχέση με το 2019, προσθέτοντας ότι από την ζήτηση για ταξίδια επωφελείται περισσότερο η Νότια Ευρώπη σε σχέση με την βορειοδυτική. Στην περίπτωση της Aegean, η εταιρεία μετέφερε περισσότερους από 5 εκατ. επιβάτες κατά το διάστημα Ιανουαρίου -Μαΐου του 2023, καταγράφοντας αύξηση 50% στην επιβατική κίνηση σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2022, ενώ ξεπέρασε και την επιβατική κίνηση της αντίστοιχης προπандημίας περιόδου κατά 8%. Ανάλογη αύξηση κατέγραψε και η Cyprus Airways, αν και τα μεγέθη είναι σαφώς μικρότερα. Συγκεκριμένα, η επιβατική δραστηριότητα τετραπλασιάστηκε σε σύγκριση με τον Μάιο του 2022, ενώ σε σύγκριση με τον Μάιο του 2019, η εταιρεία μετέφερε 55% περισσότερους επιβάτες στις προγραμματισμένες υπηρεσίες της και πραγματοποιήσε 38% περισσότερες πτήσεις.

Οκτώβριος - Φεβρουάριος

Βεβαίως η ζήτηση θεωρείται δεδομένη για την καλοκαιρινή περίοδο. Η πραγματική προοπτική βρίσκεται στην χειμερινή περίοδο, σχολίασε ο Paul Sies δείχνοντας ίσως και τις προθέσεις της εταιρείας για τις πτήσεις εκτός τουρι-

Συνολικά, η Aegean και η Cyprus Airways θα προσφέρουν, κατά την καλοκαιρινή περίοδο 56 πτήσεις εβδομαδιαίως για την Αθήνα και εννέα για την Θεσσαλονίκη.

στικής αιχμής. Εξέφρασε επίσης την εκτίμηση ότι πρόκειται για ένα πεδίο στο οποίο τόσο η κυβερνηση όσο και οι αερογραμμές θα πρέπει να επενδύσουν. «Διότι εκεί βρίσκεται η ανάπτυξη. Κατά την περίοδο της καλοκαιρινής αιχμής, είμαστε γεμάτοι. Το θέμα είναι τι γίνεται την περίοδο Οκτωβρίου - Φεβρουαρίου.

Αυτή είναι η πρόκληση -να δομη πώς μπορούμε να μειώσουμε την καμπύλη της εποχικότητας» τόνισε ο κ. Sies. Πάντως, συγκεκριμένα τον φετινό Ιανουάριο, η εταιρεία μετέφερε μεγαλύτερο αριθμό επιβατών σε σύγκριση με το 2019 αλλά και γενικότερα όπως κατέγραψαν τα στατιστικά της επιβατικής και της τουριστικής κίνησης, το πρόστιμο ήταν θετικό σε σχέση με τα προπандημικά επίπεδα.

Οι ανησυχίες

Υπάρχουν όμως ζητήματα. Όπως περιέγραψε ο κ. Sies, τα αεροδρόμια παλεύουν για να βρουν προσωπικό ώστε να μπορούν να διαχειριστούν τον όγκο των επιβατών. «Ελπίζουμε ότι θα είναι καλύτερα φέτος, ήδη είναι καλύτερα σε σχέση με πέρσι αλλά ακόμα βλέπω, όταν ταξιδεύω, μεγάλες ουρές επιβατών στον έλεγχο ασφαλείας και διαβατηρίων και πιστεύω ότι αυτό θα πρέπει να το αντιμετωπίσουμε». Το θέμα του προσωπικού έθιξε και ο κ. Jaggi -ότι θα υπάρξουν προβλήματα στα αεροδρόμια και κυρίως στην Ευρώπη λόγω ελλείψεων σε προσωπικό, αν και έχει βελτιωθεί σε σχέση με πέρσι- αλλά και το θέμα με τον έλεγχο εναέριας κυκλοφορίας και τις απεργίες. Συνολικά σε σχέση με πέρσι, οι επιβάτες μπορούν να περιμένουν ότι η κατάσταση θα είναι βελτιωμένη.

Το πεδίο ανάπτυξης βρίσκεται πλέον στην χειμερινή περίοδο και εκεί θα πρέπει να επενδύσει και η κυβέρνηση, ανέφερε ο κ. Paul Sies.

Η κυπριακή αγορά δεν θα αντιμετωπίσει ελλείψεις στις προσφερόμενες αεροπορικές θέσεις, δήλωσε ο κ. Roland Jaggi.

Αγγλοι και Γάλλοι επένδυσαν στο ΑΤ1 της ΒΟC

Περίπου 50-70 επενδυτές μπήκαν στα Πρόσθετα Κεφάλαια Κατηγορίας 1 – Αγόρασαν πολλά και οι υφιστάμενοι μέτοχοι

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η Τράπεζα Κύπρου την Τρίτη 13 Ιουνίου βγήκε στις αγορές και προχώρησε στην έκδοση Χρεογράφων Πρόσθετου Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 σταθερού επιτοκίου (Fixed Rate Reset Perpetual Additional Tier 1 Capital Securities) 220 εκατ. ευρώ. Συνολικά ζήτησε 220 εκατ. ευρώ από την επενδυτική κοινότητα μέσω ομολόγων και συνολικά 240 επενδυτές της προσέφεραν 2,2 δι-

Κατά το «Investor Update» ελέγχθη στο επενδυτικό κοινό πως, ο στόχος για τα καθαρά έσοδα από τόκους αναβαθμίζεται, λαμβάνοντας υπόψη τις εκτιμήσεις της αγοράς για την πορεία των επιτοκίων.

σεκατομμύρια ευρώ. Όπως πληροφορείται η «Κ», οι επενδυτές που συμμετείχαν στο ΑΤ1 της Τράπεζας Κύπρου ήταν από τη Μεγάλη Βρετανία κατά 69% και από την Γαλλία κατά 11%, συμπληρώνοντας πρακτικά το 80% της εικόνας του παζλ που μπήκε στο ΑΤ1. Ιδίες πληροφορίες που προκύπτουν από χρηματιστηριακές πηγές, οι επενδυτές που μπήκαν στο ομόλογο ΑΤ1 της Τράπεζας Κύπρου ανήλθαν μεταξύ 50-70, από τους συνολικά 240 που ενδιαφέρθηκαν. Ενώ το παλιό ομόλογο προσθέτου κεφαλαίου κατηγορίας 1 (ΑΤ1) του Δεκεμβρίου του 2018 (εκείνο με το επιτόκιο στο

Ενώ το παλιό ομόλογο του Δεκεμβρίου είχε προχωρήσει με ιδιωτική τοποθέτηση σε μικρό αριθμό επενδυτών, αυτό που βγήκε τον Ιούνιο του 2023 δόθηκε σε ευρύ αριθμό.

12,5%) είχε αγοραστεί με ιδιωτική τοποθέτηση σε μικρό αριθμό επενδυτών, αυτό που βγήκε τον Ιούνιο του 2023 δόθηκε σε ευρύ αριθμό επενδυτών. Για να ολοκληρωθούν τα στατιστικά του ομολόγου, το 90% των επενδυτών ήταν από επενδυτικά ταμεία (funds).

Μερικοί από τους επενδυτές που μπήκαν στο ΑΤ1 της Τράπεζας Κύπρου, όπως μπορεί να πληροφορηθεί η «Κ», ήταν και οι υφιστάμενοι μεγάλοι μέτοχοι της Τράπεζας. Ενδεικτικά, επένδυσαν στο ΑΤ1 οι τρεις μεγαλύτεροι μέτοχοι αυτή τη στιγμή στην Τράπεζα, η CarVal Investors, η Senvest Management

LLC και η Caius Capital LLP. Όπως ενημέρωσε η Τράπεζα σχετικά, τα Νέα Χρεόγραφα Κεφαλαίου αποτελούν μη εξασφαλισμένες και μειωμένες εξασφάλισης υποχρεώσεις, δεν έχουν ημερομηνία λήξης και έχουν τιμή ίση με την ονομαστική τους αξία. Φέρουν αρχικό επιτόκιο επιτόκιο ύψους 11,87%, το οποίο θα καταβάλλεται κάθε εξάμηνο αναδρομικά και θα επανακαθοριστεί στις 21 Δεκεμβρίου 2028 και μετέπειτα ανά κάθε πενταετία. Σημειώνεται πως, η Τράπεζα Κύπρου έχει το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης των Νέων Χρεογράφων Κεφαλαίου οποιαδήποτε ημέρα από 21

Ιουνίου 2028 μέχρι 21 Δεκεμβρίου 2028 (συμπεριλαμβανομένων των πιο πάνω ημερομηνιών) και σε κάθε επόμενη ημερομηνία πληρωμής τόκων, υπό τη αίρεση εποπτικών εγκρίσεων και των σχετικών όρων εξόφλησης. Η BofA Securities Europe SA και η Goldman Sachs Europe Bank SE ενήργησαν ως Global Coordinators και Structural Advisers, και μαζί με τους BNP Paribas και JP Morgan SE ενήργησαν ως Joint Lead Managers.

MREL και B3 από Moody's
Σύμφωνα με την Τράπεζα Κύπρου, τα Νέα Χρεόγραφα Κεφα-

λαίου αναμένονται να αξιολογηθούν σε Β3 από την Moody's Investors Service Cyprus Limited. Τα Νέα Χρεόγραφα Κεφαλαίου θα εισαχθούν στην επίσημη λίστα του Χρηματιστηρίου του Λουξεμβούργου και θα εισαχθούν προς διαπραγμάτευση στην αγορά Euro MTF του Χρηματιστηρίου του Λουξεμβούργου. Η έκδοση των Νέων Χρεογράφων Κεφαλαίου θα συνεχίσει να συνεισφέρει στον Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας της Τράπεζας Κύπρου περίπου 220 μονάδες βάσης. Η έκδοση αναμένεται να είναι επιλέξιμη για την Ελάχιστη Απαιτήση Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων (MREL), συνεισφέροντας έτσι και στις απαιτήσεις MREL της Τράπεζας.

Αποστολή στο Λονδίνο

Η Τράπεζα είχε ενημέρωσει πως θα προχωρούσε σε εκδήλωση ενημέρωσης επενδυτών (Investor Update) στο Λονδίνο την Πέμπτη 8 Ιουνίου 2023, για να παρουσιάσει και να συζητήσει τις αναθεωρημένες προοπτικές της Τράπεζας. Εκ του αποτελέσματος το «Investor Update» στέφθηκε με επιτυχία, αφού η συμμετοχή των 50-70 επενδυτών στα 220 εκατ. του ΑΤ1 της Τράπεζας Κύπρου, αυτό δείχνει. Κατά το «Investor Update» η Τράπεζα ενημέρωσε το επενδυτικό κοινό πως, έχει αναθεωρήσει τους χρηματοοικονομικούς της στόχους για το 2023 και 2024 και έχει αναβαθμίσει τον στόχο για Απόδοση Ενοσμάτων Ιδίων Κεφαλαίων (ROTE) σε πάνω από 17% και πάνω από 14% αντίστοιχα, πάνω από 13% ετησίως (όπως έχει προηγουμένως ανακοινώσει στις 20 Φεβρουαρίου 2023). Κατά την Τρά-

πεζα, η αναβάθμιση οφείλεται κυρίως στις αναθεωρημένες προσδοκίες για καθαρά έσοδα από τόκους, κυρίως ώστε να αντικατοπτρίσουν τα ψηλότερα για μεγαλύτερη διάρκεια επιτόκια.

Κατά το «Investor Update» ελέγχθη στο επενδυτικό κοινό πως, ο στόχος για τα καθαρά έσοδα από τόκους αναβαθμίζεται, λαμβάνοντας υπόψη τις εκτιμήσεις της αγοράς για την πορεία των επιτοκίων (με το επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων της ΕΚΤ κατά μέσο όρο στο 3% για το 2023 και στο 3,1% για το 2024) και τα καθαρά έσοδα από τόκους αναμένεται να αυξηθούν σε πάνω από 650 εκατ. ευρώ για το 2023 και να μειωθούν ελαφρώς σε πάνω από 625 εκατ. ευρώ για το 2024. Τα καθαρά έσοδα από τόκους αναμένεται να είναι χαμηλότερα το 2025 από ότι το 2024, αντικατοπτρίζοντας το χαμηλότερο προβλεπόμενο επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων της ΕΚΤ στο 2,5%.

Ενημέρωσε δε, πως, η Τράπεζα έχει ως στόχο να αναπτύξει περαιτέρω τις δραστηριότητες που αποφέρουν μη επιτοκιακά έσοδα με χαμηλές απαιτήσεις κεφαλαίου, καθώς και να βελτιώσει τη λειτουργική της αποδοτικότητα και να επενδύσει στις εργασίες της. Ο δείκτης κόστους προς έσοδα για το 2023 αναμένεται να μειωθεί σε κάτω από 40% και ακολούθως να αυξηθεί ελαφρώς σε περίπου 40% για το 2024.

Τέλος, ο στόχος για χρέωση πιστωτικών ζημιών δανείων (cost of risk) για το 2023 παραμένει ο ίδιος στις 50-80 μονάδες βάσης, καθώς λαμβάνει υπόψη τη συνεχιζόμενη μακροοικονομική και γεωπολιτική αβεβαιότητα.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Την Κυριακή
25 Ιουνίου
μαζί με την
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

- Έξι κλάδοι γεμάτοι ευκαιρίες
- Αναζητούνται άμυνες στην επέλαση του ChatGPT

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Αυξήθηκε κατά 5% ο μέσος μισθός στον ιδιωτικό τομέα

Διαμορφώθηκε στα 1.184,35 ευρώ μεικτά τον Μάιο από 1.104,69 ευρώ πέρυσι

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Αύξηση για τρίτη συνεχόμενη χρονιά παρουσιάζει η μισθωτή απασχόληση στη χώρα μας, σύμφωνα με τα στοιχεία του πληροφοριακού συστήματος Εργάνη που δημοσιεύθηκαν την Τρίτη. Την ίδια αυξητική πορεία ακολουθούν και οι μισθοί, τους οποίους βέβαια «ροκανίζει» σημαντικά ο υψηλός πληθωρισμός. Έτσι, στο τέλος Μαΐου ο μέσος μεικτός μισθός στον ιδιωτικό τομέα διαμορφώθηκε στα 1.184,35 ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 5% σε σχέση με τα 1.104,69 ευρώ του Μαΐου του 2022, δηλαδή ήταν 79,66 ευρώ υψηλότερος.

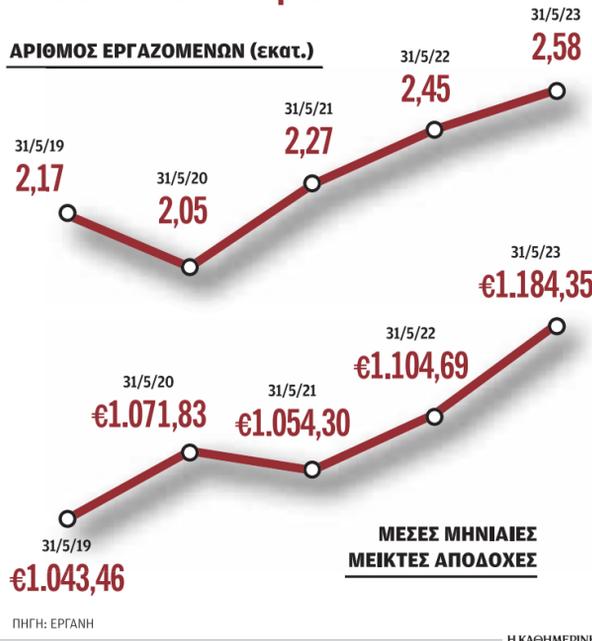
Αύξηση κατά 132.708 άτομα ή κατά 5% παρουσίασε και ο αριθμός των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα μέσα σε ένα χρόνο. Βέβαια, η αύξηση είχε αρχίσει από το 2021, όταν η χώρα και κατά συνέπεια και η οικονομία συρρέονταν από το σοκ της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης της πανδημίας.

Σύμφωνα με το υπουργείο Εργασίας, τα στοιχεία δημοσιεύθηκαν με αφορμή τη λήξη της περιόδου επικαιροποίησης των μισθών στο σύστημα Εργάνη για την αναπροσαρμογή των μισθών, σύμφωνα με το ύψος του κατώτατου μισθού, που από 1ης Απριλίου και εφεξής ανέρχεται στα 780 ευρώ. Και δείχνουν ότι η αγορά εργασίας παρουσιάζει ενθαρρυντική ανάκαμψη τόσο ως προς τον αριθμό εργαζομένων με εξαρτημένη σχέση εργασίας, όσο και ως προς τις καταβαλλόμενες μέσες μηνιαίες μεικτές αποδοχές, ακόμη και σε

Απασχόληση και μισθοί

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (εκατ.)

Το ίδιο διάστημα οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα αυξήθηκαν κατά 132.708, φθάνοντας τα 2.579.222.

σχέση με τα προ πανδημίας επίπεδα. Δεν διευκρινίζεται βέβαια το είδος της απασχόλησης, το ποσοστό δηλαδή των

ευέλκτων μορφών μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης σε σχέση με την πλήρη, κάτι που συνήθως δημοσιοποιείται βάσει του πληροφοριακού συστήματος Εργάνη.

Καταγράφονται όμως τα εξής σημαντικά για την απασχόληση στοιχεία:

- Τον Μάιο του 2019 ο αριθμός των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα ήταν 2.174.190, με τον μέσο μισθό στα 1.043,46 ευρώ (σύνολο μεικτών αποδοχών προς αριθμό εργαζομένων).
- Τέσσερα χρόνια μετά, τον πε-

ρασμένο Μάιο, οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά 19%, φθάνοντας τα 2.579.222. Είχε μεσολαβήσει βέβαια μια μείωση της τάξης του 6% το 2020 λόγω κορωνοϊού, ενώ από το 2020 και έως σήμερα η απασχόληση παρουσιάζει συνεχή αύξηση (+11% το 2021, +8% το 2022 και +5% το 2023).

Αντίστοιχα, οι μισθοί από 1.043,46 ευρώ τον μήνα τον Μάιο του 2019 αυξήθηκαν σωρευτικά κατά 14%, για να φθάσουν κατά μέσον όρο σε 1.184,35 ευρώ τον Μάιο του 2023.

Πού θα γίνουν οι περισσότερες προσλήψεις

ΗΓΗ: Manpower

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Θετικές οι προοπτικές απασχόλησης

Στην Αττική και στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής αλυσίδας θα πραγματοποιηθούν οι περισσότερες προσλήψεις το επόμενο τρίμηνο, σύμφωνα με την έρευνα προοπτικών απασχόλησης γ' τριμήνου για το 2023 της ManpowerGroup Ελλάδας, που αποτυπώνει ένα εξαιρετικά υγιές κλίμα προοπτικών απασχόλησης στη χώρα μας, το διάστημα Ιουλίου - Σεπτεμβρίου 2023.

Οι Έλληνες υπεύθυνοι προσλήψεων εμφανίζονται ιδιαίτερα αισιόδοξοι διαμορφώνοντας τις συνολικές προοπτικές απασχόλησης στο +16%. Ο ισχυρότερος ρυθμός προσλήψεων καταγράφεται στον τομέα μεταφορών και εφοδιαστικής αλυσίδας, με τις προοπτικές απασχόλησης να φτάνουν στο 53%, σημειώνοντας αύξηση κατά 45% συγκριτικά με το β' τρίμηνο του τρέχοντος έτους. Ιδιαίτερα αυξημένες είναι και οι προοπτικές απασχόλησης του κλάδου της Επικοινωνίας που διαμορφώνονται στο +45% και Πληροφορικής στο +39%.

Ο ισχυρότερος ρυθμός προσλήψεων καταγράφεται στον κλάδο μεταφορές και εφοδιαστική αλυσίδα.

Η πιο ανταγωνιστική περιφέρεια στη χώρα είναι η ευρύτερη περιοχή της Αττικής, με προοπτικές 20% και αύξηση κατά 8% συγκριτικά με το προηγούμενο τρίμηνο. Αισιόδοξα επικρατεί και σε παγκόσμιο επίπεδο όσον αφορά το γ' τρίμηνο του 2023, καθώς οι εργοδότες αναμένουν να αυξήσουν τον αριθμό απασχολούμενων, με ταχύτερο ρυθμό έναντι του προηγούμενου τριμήνου (συνολικές προοπτικές απασχόλησης +28%).

Αναλυτικά, το 35% των 510 εργοδοτών που συμμετείχαν στην έρευνα αναμένει αύξηση προσλήψεων, το 47% δεν αναμένει καμία αλλαγή και το 15% προβλέπει μείωση.

Είναι ενδεικτικό ότι οι εγχώριες επιχειρήσεις σε 8 από τους

9 κλάδους αναμένουν αύξηση των προσλήψεων, ενώ ο δείκτης προοπτικών απασχόλησης παρουσιάζει μείωση μόνο σε έναν κλάδο. Συγκεκριμένα, ο ισχυρότερος ρυθμός προσλήψεων καταγράφεται στον κλάδο μεταφορών και εφοδιαστικής αλυσίδας, με τις προοπτικές απασχόλησης να φθάνουν στο 53%, σημειώνοντας αύξηση κατά 45% συγκριτικά με το β' τρίμηνο και κατά 58% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό. Ένας από τους κλάδους με τη μεγαλύτερη αύξηση είναι οι υπηρεσίες επικοινωνίας, με τις προοπτικές προσλήψεων να διαμορφώνονται στο +45%, αλλά και η πληροφορική με +39%.

Η πιο ανταγωνιστική περιφέρεια στη χώρα είναι η ευρύτερη περιοχή της Αττικής με προοπτικές απασχόλησης στο +20%, και αύξηση κατά 8% συγκριτικά με το προηγούμενο τρίμηνο και κατά 21% σε σχέση με το γ' τρίμηνο του 2022.

Οι Έλληνες εργοδότες σε επιχειρήσεις με πάνω από 250 εργαζομένους είναι πιο αισιόδοξοι με δείκτη προοπτικών

απασχόλησης +19%, με αύξηση κατά 6% έναντι του προηγούμενου τριμήνου και κατά 10% σε σχέση με το γ' τρίμηνο του 2022. Οι επιχειρήσεις με τη μεγαλύτερη αύξηση έναντι του β' τριμήνου του 2023 είναι εκείνες που απασχολούν 10-49 εργαζομένους καθώς αναφέρουν μεταβολή 12%.

«Η αύξηση των προοπτικών απασχόλησης αντικατοπτρίζει τη σταθερή βελτίωση της οικονομικής κατάστασης στην Ελλάδα παρά τις πληθωριστικές τάσεις και την πίεση που ασκεί το ενεργειακό ζήτημα. Παρά τον συνεχιζόμενο κίνδυνο ύφεσης και το προεκλογικό κλίμα, οι ελληνικοί κλάδοι των μεταφορών και της εφοδιαστικής αλυσίδας και του τουρισμού αναπτύσσονται σημαντικά με ξένες επενδύσεις που συνεχίζουν να εισρέουν στη χώρα και νέα κατασκευαστικά έργα να διατηρούν τους εργοδότες θετικούς απέναντι στις προσλήψεις», σχολιάζει ο κ. Χαράλαμπος Καζαντζίδης, διευθύνων σύμβουλος της ManpowerGroup Ελλάδας.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Η Eurobank εκταμιεύει επιπλέον 300 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης

Εγκριση από το υπουργείο Οικονομικών για την εκταμιεύση και της 4ης δόσης κεφαλαίων ύψους 300 εκατ. ευρώ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (TAA) έλαβε η Eurobank, έχοντας αξιοποιήσει επιτυχώς τα κεφάλαια από τις προηγούμενες δόσεις.

Με την 4η δόση και σε διάστημα μικρότερο του ενός έτους, η τράπεζα έχει αναλάβει τη διαχείριση κεφαλαίων 1 δισ. ευρώ μέσω του TAA για τη χρηματοδότηση επενδύσεων σε όλη την Ελλάδα, πιστή, όπως σημειώνει σε ανακοίνωσή της, «στη δέσμευσή της να συμβάλει στην απορρόφηση κάθε διαθέσιμου πόρου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, στηρίζοντας τις ελληνικές επιχειρήσεις και την απασχόληση». Η Eurobank συμμετέχει στη χρηματοδότηση 39 επενδυτικών σχεδίων συνολικού προϋπολογισμού άνω των 2,6 δισ. ευρώ στη χώρα, αξιοποιώντας πόρους 680 εκατ. ευρώ μέσω του Ταμείου και 530,7 εκατ. ευρώ μέσω δανείων που χορήγησε για τα συγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της μετάβασης της ελληνικής οικονομίας σε ένα νέο, ανταγωνιστικό και παραγωγικό μοντέλο. Δίνοντας έμφαση στον «πράσινο» και «ψηφιακό» προσανατολισμό της TAA αλλά και εστιάζοντας στην ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής επιχειρηματικότητας, η τράπεζα, όπως ανακοίνωσε, «προχωράει άμεσα στη διάθεση και της 4ης δόσης, διοχετεύοντας πόρους σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων από διαφορετικούς κλάδους», όπως:

- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) για την κατασκευή φωτοβολταϊκών πάρκων με έμφαση σε πρώην λιγνιτοπαραγωγικές περιοχές.
- Ηλεκτροκίνηση και μικροκινητικότητα.

- Τηλεπικοινωνίες και αναβαθμίσεις δικτύου οπτικών ινών. Λιανεμπόριο.
- Παραγωγή μπαταριών και συσσωρευτών.
- Τουρισμός.
- Βιομηχανία φαρμάκων.
- Παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών.

Να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με στοιχεία από όλες τις τράπεζες, υπάρχουν ήδη 400 επενδυτικά σχέδια που έχουν υποβληθεί στο TAA στο σκέλος των δανείων σε ένα ποσό που υπερβαίνει τα 12 δισ. ευρώ, ενώ αυτά που έχουν συμβασιοποιηθεί φθάνουν περίπου τα 145. Οι δανειακές συμβάσεις, που έχουν ήδη υπογραφεί, έχουν συνολικό προϋπολογισμό άνω των 6 δισ. ευρώ περίπου, από τα οποία τα δάνεια του Ταμείου

Στο 1 δισ. ευρώ οι υπό διαχείριση πόροι από την τράπεζα σε διάστημα μικρότερο του ενός έτους.

του Ανάκαμψης είναι περί τα 2,5 δισ. ευρώ, στα 2,1 δισ. ευρώ ανέρχονται τα δάνεια από τις τράπεζες και άλλο 1,5 δισ. ευρώ είναι τα ίδια κεφάλαια από την TAA αλλά και εστιάζοντας στην ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής επιχειρηματικότητας, η τράπεζα, όπως ανακοίνωσε, «προχωράει άμεσα στη διάθεση και της 4ης δόσης, διοχετεύοντας πόρους σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων από διαφορετικούς κλάδους», όπως:

- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) για την κατασκευή φωτοβολταϊκών πάρκων με έμφαση σε πρώην λιγνιτοπαραγωγικές περιοχές.
- Ηλεκτροκίνηση και μικροκινητικότητα.

Νέες οφειλές 2,45 δισ. προς την εφορία το α' 4μηνο του έτους

Νέες οφειλές συνεχίζουν να συσσωρεύουν οι φορολογούμενοι έναντι της εφορίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, από την αρχή της χρονιάς έως τον Απρίλιο δημιουργήθηκαν νέες οφειλές ύψους 2,45 δισ. ευρώ. Μόνο τον Απρίλιο τα νέα ληξιπρόθεσμα χρέη ήταν 220 εκατ. ευρώ έναντι 252 εκατ. ευρώ τον αντίστοιχο μήνα του 2022.

Από αυτά, τα 90 εκατ. σχεδόν είναι οφειλές ΦΠΑ, δηλαδή χρήματα που εισέπραξαν κάποιοι, αλλά δεν τα απέδωσαν. Αλλά 43 εκατ. ευρώ είναι οφειλές φόρου εισοδήματος και άλλων άμεσων φόρων.

Σημειώνεται ότι σε σχέση με το πρώτο τετράμηνο της περασμένης χρονιάς καταγράφεται σημαντική μείωση της συνολικής οφειλής, στα 2,45 δισ., έναντι 3,72 δισ. Ωστόσο εν πολλοίς αυτή οφείλεται στο ότι πέρυσι είχε περιληφθεί μια «καρραία τιμή», δηλαδή το χρέος ενός μόνο οφειλέτη ύψους 800 εκατ. ευρώ.

Τα συνολικά χρέη στην εφορία, παλαιά και νέα, εμφανίζονται μειωμένα, στα 107 δισ. ευρώ από 115,1 δισ. τον Μάρτιο του 2023. Αυτό ωστόσο οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στη διαγραφή οφειλών ύψους 7 δισ. ευρώ του ΟΣΕ σε εφαρμογή σχετικής υπουργικής απόφασης. Εξαιρουμένων των ανεπίδεκτων εισπράξεων (26 δισ.) το πραγματικό ληξιπρόθεσμο χρέος φτάνει τα 81,4 δισ. ευρώ. Το σύνολο των οφειλετών φτάνει τα 3,687 εκατομμύρια.

Σύμφωνα με τα ποιοτικά στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, από το συνολικό ληξιπρόθεσμο χρέος μόλις το 4% περίπου έχει ενταχθεί σε κάποια ρύθμιση. Μάλιστα οι ρυθμίσεις αυτές αφορούν σε ποσοστό της τάξης του 70% μικρές και μεσαίες οφειλές (έως 300.000 ευρώ). Οι οφειλές άνω των 300.000 ευρώ αποτελούν

Μόνο τον Απρίλιο τα νέα ληξιπρόθεσμα χρέη ήταν 220 εκατ. ευρώ έναντι 252 εκατ. τον αντίστοιχο μήνα του 2022.

το 26,6% του ρυθμισμένου υπολοίπου. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν την εκτίμηση ότι τα μεγάλα χρέη δεν πρόκειται να πληρωθούν ποτέ, είτε παραμένουν ακόμη στα βιβλία της εφορίας ως εισπράξιμα, είτε έχουν χαρακτηριστεί ανεπίδεκτα εισπραξής.

Οι κινήσεις της εφορίας για εισπράξη των παραπάνω ποσών είχε ως αποτέλεσμα τον Απρίλιο οι συνολικές εισπράξεις έναντι νέου ληξιπρόθεσμου να φτάσουν τα 134 εκατ. ευρώ, έναντι 153 εκατ. ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του 2022 (μείωση κατά 11%). Για το 4μηνο, οι συνολικές εισπράξεις έφτασαν τα 591 εκατ. ευρώ, ενώ την ίδια περίοδο το 2022 είχαν φτάσει τα 605 εκατ. ευρώ (μείωση κατά 2,3%).

Στο μικροσκοπιο της ΤτΕ εννέα χρεώσεις των τραπεζών

Στόχος, να υπάρχει μία διαφανής τυποποιημένη καταγραφή των προμηθειών

της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Στο στόχαστρο της ΤτΕ έχουν μπει εννέα κατηγορίες χρεώσεων που επιβάλλονται σε κατόχους τραπεζικών λογαριασμών και αφορούν την κίνηση των λογαριασμών αυτών και για τις οποίες η κεντρική τράπεζα έχει ζητήσει τη δημοσιοποίηση των προμηθειών που εφαρμόζουν οι τράπεζες. Η πρωτοβουλία στοχεύει στην κατάρτιση «ενός καταλόγου με τις πιο αντιπροσωπευτικές υπηρεσίες που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών και υπόκεινται στην καταβολή τέλους», δηλαδή προμήθειες, έτσι ώστε να υπάρχει μια τυποποιημένη καταγραφή από όλες τις τράπεζες. Ήδη ορισμένες έχουν αναρτήσει τους σχετικούς τιμοκαταλόγους. Σκοπός είναι η διαφάνεια στην ενημέρωση, αλλά και η δυνατότητα της εποπτικής αρχής να συλλέγει συγκριτικά στοιχεία για τις επιβαρύνσεις που εφαρμόζουν οι τράπεζες σε μια σειρά βασικών συναλλαγών, με στόχο να διαπιστωθεί κατά πόσο διευκολύνεται η πρόσβαση

των πολιτών σε λογαριασμούς πληρωμών.

Η πρωτοβουλία της ΤτΕ έρχεται σε μια κρίσιμη περίοδο κατά την οποία οι τράπεζες μετά και την παρέμβαση του πρώην

Οι τράπεζες προθούν πακέτα συναλλαγών που παρέχουν συγκεκριμένο αριθμό τραπεζικών εργασιών με μηνιαία χρέωση.

υπουργού Οικονομικών Χρήστου Σταϊκούρα έχουν μειώσει κάποιες από τις προμήθειες που εισπράτουν. Η πλειοψηφία τους στρέφεται όμως πλέον σε πακέτα συναλλαγών που εξασφαλίζουν έναν συγκεκριμένο αριθμό τραπεζικών εργασιών με μηνιαία χρέωση του λογαριασμού, που ξεκινάει από 2 ευρώ και φθάνει έως και τα 10 ευρώ. Η εύκολη και κυρίως η προσωπική πρόσβαση των πολιτών σε τραπεζικές υπηρεσίες που έχουν

να κάνουν με τη μεταφορά χρημάτων, αποτελεί βασική κατεύθυνση του κανονισμού που προωθεί η Ε.Ε. για την εξομίσωση του κόστους για άμεσες πληρωμές και μεταφορές χρημάτων εντός του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών (SEPA), ενισχύοντας τα λεγόμενα instant payments, δηλαδή τις πληρωμές σε πραγματικό χρόνο. Οι κατηγορίες των τραπεζικών εργασιών για τις οποίες η ΤτΕ έχει ζητήσει τυποποιημένη πληροφόρηση για τις χρεώσεις είναι οι εξής:

1. Η παροχή αντιγράφου κινήσεων λογαριασμού. Πρόκειται για την χορήγηση έγχαρτου αντιγράφου κινήσεων και υπολοίπου λογαριασμού πέραν του απαιτούμενου από νομικές και κανονιστικές ρυθμίσεις ή συμβατικές υποχρεώσεις της τράπεζας, υπηρεσία που χρεώνεται με κόστος από έως 0,90, το οποίο μπορεί να φτάσει όμως ακόμη και τα 45 ευρώ αν πρόκειται για επανέκδοση.
2. Η εγγραφή στις υπηρεσίες web banking. Η υπηρεσία αυτή προσφέρεται δωρεάν από ορισμένες τράπεζες, ενώ σε άλλες μπορεί να φτάσει έως και τα 8 ευρώ.

Η πρωτοβουλία της ΤτΕ στοχεύει στην κατάρτιση «ενός καταλόγου με τις πιο αντιπροσωπευτικές υπηρεσίες που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών και υπόκεινται στην καταβολή τέλους».

3. Η υπηρεσία ειδοποιήσεων, δηλαδή η ενημέρωση για τα υπόλοιπα και τις κινήσεις λογαριασμού πληρωμών, alerts κ.λπ. μέσω αποστολής sms ή email, έχει κόστος από 0 έως και 1,9 ευρώ.
4. Η ανάληψη μετρητών από ATM είτε του ίδιου του παρόχου ή τρίτου παρόχου, που είναι δωρεάν όταν ο κάτοχος του λογαριασμού χρησιμοποιεί ATM της τράπεζάς του, ενώ αντίθετα η ανάληψη χρημάτων από ATM άλλης τράπεζας επιβαρύνεται με κόστος κοντά στο 1 ευρώ.
5. Η συνδρομή κρεωστικής κάρτας. Η κατοχή της κρεωστικής κάρτας δεν έχει ετήσια συνδρομή, αλλά επιβαρύνεται (στην 5ετή συνήθως) η ανανέωσή της ή έπειτα από απώλεια, φθορά ή κλοπή με μέσο κόστος 5-6 ευρώ πε-

- ρίπου ανάλογα με την τράπεζα.
6. Η πάγια εντολή, δηλαδή η μεταφορά χρημάτων σε τακτά χρονικά διαστήματα ενός χρηματικού ποσού από λογαριασμό του πελάτη σε άλλο λογαριασμό. Το κόστος αυτής της υπηρεσίας είναι συνήθως χαμηλό της τάξης των 0,50 ευρώ, αλλά μπορεί να είναι και υψηλότερο.
7. Η άμεση χρέωση, δηλαδή η μεταφορά χρημάτων με εξουσιοδότηση τρίτου από τον κάτοχο του λογαριασμού.
8. Η μεταφορά πίστωσης SEPA. Πρόκειται για τη μεταφορά χρημάτων από λογαριασμό του πελάτη σε λογαριασμό τρίτου και το κόστος ποικίλλει ανάλογα με το ύψος του μεταφερόμενου ποσού και τον τρόπο εκτέλεσης της συναλλαγής, δηλαδή αν γί-

νεται σε πραγματικό χρόνο ή όχι ή αν γίνεται από κατάσταση ή μέσω web.

9. Η πληρωμή οφειλών και λογαριασμών, όπως οφειλές στη φορολογική αρχή, σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, ασφαλιστικές εταιρείες, εταιρείες παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας κ.λπ. Ορισμένες από αυτές τις υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν για τον κάτοχο του λογαριασμού (π.χ. πληρωμές προς ΑΑΔΕ) ή με κόστος 0,50 ευρώ όταν πρόκειται π.χ. για πληρωμή ασφαλιστράων και εφόσον γίνονται μέσω internet και mobile banking. Η χρήση του ATM χρεώνεται έως 1 ευρώ, ενώ έως και 3 ευρώ μπορεί να φτάσει το κόστος εφόσον η πληρωμή γίνει σε τραπεζικό κατάστημα.

Γεμίζουν το καλάθι τους από τις πλατφόρμες

Σε ένα από τα σημαντικότερα κανάλια για τις ηλεκτρονικές αγορές ειδών παντοπωλείου εξελίσσονται οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες παραγγελιοληψίας, αλλά και διανομής, κάτι που αναμένεται να οδηγήσει το προσεχές διάστημα σε ενίσχυση των συνεργασιών ανάμεσα στις πλατφόρμες αυτές και τις αλυσίδες σούπερ μάρκετ. Μάλιστα, αν και τόσο η efood όσο και η Wolt έχουν αναπτύξει τα δικά τους ηλεκτρονικά σούπερ μάρκετ, το κομμάτι που φαίνεται ότι εμφανίζει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη είναι αυτό που αφορά τις συνεργασίες τους με τις παραδοσιακές αλυσίδες οργανωμένου λιανεμπορίου τροφίμων.

Το 42% των καταναλωτών που ψωνίζει από ηλεκτρονικά σούπερ μάρκετ κάνει τις παραγγελίες του μέσα από τις γνωστές πλατφόρμες.

Σύμφωνα με έρευνα που παρουσίασε την Τετάρτη στο 15ο συνέδριο ECR Hellas ο Γιάννης Λαβδιώτης, γενικός διευθυντής της εταιρείας συμβούλων Exceed Consulting, πάνω από το 42% των καταναλωτών που ψωνίζει από ηλεκτρονικά σούπερ μάρκετ, κάνει τις παραγγελίες του μέσα από τις γνωστές πλατφόρμες (το 5,80% πάντοτε και το 36,30% πολύ συχνά). Βασικός λόγος που επιλέγουν το κανάλι αυτό αντί να ψωνίσουν απευθείας από το ηλεκτρονικό σούπερ μάρκετ είναι ο γρήγορος χρόνος παράδοσης των προϊόντων, χρόνος που συνήθως είναι λιγότερος από μία ώρα. Οι καταναλωτές σε ποσοστό 44,18% επιλέγουν να ψωνίζουν μέσα από τις πλατφόρμες διότι θεωρούν ότι βρίσκουν τις καλύτερες προσφορές, ενώ ενδιαφέρον έχει ο τρίτος κυριότερος λόγος, που είναι ότι έχουν ευκολότερη πρόσβαση στις πλατφόρμες αυτές.

Τη σχετική απάντηση έδωσε το 40,86 των e shoppers (αγοραστές που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά καταστήματα) που συμμετείχαν στην έρευνα, εύρημα που καταδεικνύει τη μεγάλη διείσδυση που έχουν πλέον οι εν λόγω πλατφόρμες στους καταναλωτές στην Ελλάδα, κυρίως λόγω της δραστηριοποίησής τους στην παραγγελιοληψία και τη διανομή έτοιμου φαγητού. Μάλιστα, όπως τόνισε ο κ. Λαβδιώτης, μέσα από τη συνεργασία με τις πλατφόρμες οι αλυσίδες σούπερ μάρκετ ενισχύουν την πελατεία τους βάση, προσελκύοντας κυρίως καταναλωτές μικρότερων ηλικιών, οι οποίοι κατά βάση χρησιμοποιούν τις πλατφόρμες, ενώ μειώνουν κατά πολύ το κόστος παράδοσης από τα μικρότερα φυσικά καταστήματα. Μέσα από τις πλατφόρμες επίσης οι αλυσίδες μπορούν να προβούν και σε άλλα είδη προσφορών, συμμετέχοντας στις προωθητικές ενέργειες που κάνουν οι πλατφόρμες και στα προγράμματα επιβράβευσής που εφαρμόζουν αυτές. «Υπάρχει η διάθεση των αλυσίδων να ενταθεί η συνεργασία στο μέλλον και με περισσότερες πλατφόρμες», τόνισε ο κ. Λαβδιώτης. Αυτή τη στιγμή συνεργασία με ηλεκτρονικά σούπερ μάρκετ αλυσίδων έχει η efood (με «Σκλαβενίτη»), η Wolt (με MyMarket, «ΑΒ Βασιλόπουλο», «Μασούτη», «Κρητικό» και e-fresh.gr), η BOX (με «Μασούτη», «Κρητικό» και e-fresh.gr) και η InstaShop (με MyMarket και «ΑΒ Βασιλόπουλο»). Αξίζει να σημειωθεί ότι η e-fresh.gr μέσω της συνεργασίας της με τη Wolt εξυπηρετεί τις παραγγελίες όλο το 24ωρο, γίνεται δηλαδή παραδόσεις ακόμη και μετά τα μεσάνυχτα, υπηρεσία που παρέχεται από Δευτέρα έως Παρασκευή.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, οι αγοραστές ηλεκτρονικών σούπερ μάρκετ είναι κυρίως γυναίκες (64,7%) ηλικίας 25-55 ετών, ανώτερου και ανωτάτου μορφωτικού επιπέδου και με ετήσιο οικογενειακό εισόδημα έως 30.000 ευρώ.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΘΕΜΑ: ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΩΝ ΑΞΙΟΓΡΑΦΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1 («ΜΑΚ 1») ΤΗΣ HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LIMITED

H Hellenic Bank Public Company Limited («Τράπεζα»), σύμφωνα με τις σχετικές πρόνοιες του Ενημερωτικού Δελτίου ημερομηνίας 30 Σεπτεμβρίου 2013 («ΕΔ») σε σχέση με την εθελοντική μετατροπή των ΜΑΚ 1 σε συνήθεις μετοχές της Τράπεζας ονομαστικής αξίας €0,50 η κάθε μια, ανακοινώνει τα ακόλουθα:

(α) Περίοδος Μετατροπής

Σύμφωνα με τους όρους έκδοσης των ΜΑΚ 1, οι κάτοχοι των ΜΑΚ 1 δύνανται να ασκήσουν το δικαίωμα μετατροπής των ΜΑΚ 1 σε συνήθεις μετοχές κατά τις περιόδους 15-31 Ιανουαρίου και 15-31 Ιουλίου, κάθε έτους («η Περίοδος Μετατροπής») με πρώτη Περίοδο Μετατροπής να αρχίζει στις 15 Ιανουαρίου 2016 και τελευταία Περίοδο Μετατροπής να αρχίζει στις 15 Ιουλίου 2023. Εάν η πρώτη ή/και η τελευταία ημερομηνία οποιασδήποτε Περιόδου Μετατροπής δεν είναι εργάσιμη ημέρα, τότε αυτή η Περίοδος Μετατροπής θεωρείται ότι αρχίζει την αμέσως επόμενη εργάσιμη μέρα ή/και λήγει την τελευταία εργάσιμη ημέρα πριν από αυτή, αναλόγως.

(β) Προσεχής Περίοδος Μετατροπής

Σύμφωνα με τους όρους του ΕΔ η προσεχής Περίοδος Μετατροπής αρχίζει στις 17 Ιουλίου 2023 και διαρκεί μέχρι και τις 31 Ιουλίου 2023.

(γ) Τιμή Μετατροπής

Σύμφωνα με τους όρους έκδοσης που περιέχονται στο ΕΔ, η τιμή μετατροπής σε περίπτωση που ο κάτοχος επιλέξει να μετατρέψει τα ΜΑΚ 1 σε μετοχές θα είναι ίση με το ψιλότερο της:

- (i) Εθελοντικής Αναφερόμενης Τιμής Αγοράς, δηλαδή της μέσης τιμής κλεισίματος των τελευταίων 5 ημερών διαπραγμάτευσης της μετοχής της Τράπεζας στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου («ΧΑΚ») που προηγούνται της μετατροπής με έκπτωση 20%,
- (ii) ελάχιστης τιμής μετατροπής των €6,50¹, και
- (iii) εκάστοτε ονομαστικής αξίας των συνήθων μετοχών της Τράπεζας.

Η ελάχιστη τιμή μετατροπής υπόκειται σε αναπροσαρμογή με βάση την Παράγραφο 10.Γ.1 του Μέρους IV/B/III, του ΕΔ.

Σύμφωνα με τα πιο πάνω, η σχετική τιμή μετατροπής σήμερα, για την περίοδο 17 Ιουλίου 2023 - 31 Ιουλίου 2023 διαμορφώνεται σε €6,50. Σε περίπτωση που η τιμή διαμορφωθεί σύμφωνα με τις πρόνοιες του ΕΔ, οι κάτοχοι θα ενημερωθούν σχετικά με δημοσίευση σε δύο εφημερίδες παγκύπριας κυκλοφορίας, μέσω της ιστοσελίδας της Τράπεζας (<https://www.hellenicbank.com>) και μέσω του ΧΑΚ και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με σχετικές ανακοινώσεις.

(δ) Διαδικασία Μετατροπής

Σύμφωνα με τους όρους του ΕΔ:

- η υποβολή Δήλωσης Μετατροπής από τον κάτοχο καθιστά την αίτηση για μετατροπή των ΜΑΚ 1 σε μετοχές αμετάκλητη,
- κάθε ένα (1) ΜΑΚ 1 θα παρέχει στον κάτοχο του δικαίωμα μετατροπής σε συνήθεις μετοχές της Τράπεζας με δικαίωμα ψήφου,
- οι κάτοχοι ΜΑΚ 1 δύνανται να ζητούν τη μετατροπή των ΜΑΚ 1 σε μετοχές της Τράπεζας μόνο κατά τις ημερομηνίες που εμπίπτουν στις Περιόδους Μετατροπής,
- σε περίπτωση που συνεπεία της Μετατροπής προκύπτουν κλασματικά δικαιώματα επί μετοχών, για κλασματικά υπόλοιπα κάτω του 0,50 δεν θα δίνεται μετοχή, ενώ για κλασματικά υπόλοιπα πάνω του 0,50 (συμπεριλαμβανομένου) θα δίνεται μια επιπλέον μετοχή.

(ε) Τόκος Πληρωτέος κατά τη Μετατροπή

Εάν ο κάτοχος ΜΑΚ 1 ασκήσει το δικαίωμα Μετατροπής, ο πληρωτέος τόκος (εάν υπάρχει) σταματά να υπολογίζεται και καθίσταται πληρωτέος μέχρι την ημερομηνία λήξης της περιόδου μετατροπής κατά τη διάρκεια της οποίας έχει ασκηθεί το δικαίωμα εθελοντικής μετατροπής, τμημένων των προνοιών της Παραγράφου 10.Β(δ), του Μέρους IV/B/II του ΕΔ.

(στ) Άσκηση του δικαιώματος

Οι κάτοχοι ΜΑΚ 1 δύνανται να ασκήσουν το δικαίωμα μετατροπής των ΜΑΚ 1 σε μετοχές ονομαστικής αξίας €0,50 η κάθε μια με την υποβολή δεόντως συμπληρωμένης Δήλωσης Μετατροπής κατά τις εργάσιμες ημέρες της Περιόδου Μετατροπής, από τις 08:00 μέχρι τις 14:00:

- σε οποιοδήποτε κατάστημα της Τράπεζας στην Κύπρο, ή
 - στην Υπηρεσία Μετοχών & Χρεογράφων της Τράπεζας
- Για επενδυτές εκτός Κύπρου, το δικαίωμα μετατροπής μπορεί επίσης να εξασκηθεί εντός της προαναφερθείσας προθεσμίας και το αργότερο μέχρι τις 14:00 της 31^{ης} Ιουλίου 2023 με την αποστολή μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος στο email: shares@hellenicbank.com της δήλωσης με την υπογραφή του επενδυτή.

Η Δήλωση Μετατροπής είναι διαθέσιμη:

- στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (<https://www.hellenicbank.com>, Σχέσεις Επενδυτών - Πληροφορίες Μετοχών - Ενημερωτικά Δελτία - 2013 - Σχετικά Αρχεία),
- στην Υπηρεσία Μετοχών και Χρεογράφων της Τράπεζας και
- σε όλα τα καταστήματα της Τράπεζας στην Κύπρο.

Ταυτόχρονα με την υποβολή Δήλωσης Μετατροπής από τον κάτοχο, ο κάτοχος σε συνεννόηση με τον χειριστή του θα πρέπει να προχωρήσει με «δέσμευση για μετατροπή» των ΜΑΚ 1 που επιθυμεί να μετατρέψει και να κοινοποιήσει στην Υπηρεσία Μετοχών και Χρεογράφων της Τράπεζας (e-mail: shares@hellenicbank.com, τηλ: 00357 22 500 650 και 00357 22 500 794) τον αριθμό των εν λόγω ΜΑΚ 1 που επιθυμεί να δεσμεύσει.

Τα ΜΑΚ 1 που θα μετατραπούν σε μετοχές θα πρέπει να είναι ήδη εκκαθαρισμένα και εγγεγραμμένα επί ονόματι του κατόχου και ελεύθερα από κάθε επιβάρυνση το αργότερο μέχρι την ημερομηνία υποβολής της σχετικής Δήλωσης Μετατροπής.

Η Τράπεζα, εντός των προβλεπόμενων από την ισχύουσα Νομοθεσία και τους ισχύοντες Κανονισμούς προθεσμιών, θα προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την εισαγωγή προς διαπραγμάτευση των νέων μετοχών που θα προκύψουν από τη μετατροπή των ΜΑΚ 1 στο ΧΑΚ.

Για οποιοδήποτε διευκρινίσεις αναφορικά με τη διαδικασία μετατροπής των ΜΑΚ 1 σε μετοχές μπορείτε να επικοινωνείτε με την Υπηρεσία Μετοχών και Χρεογράφων της Τράπεζας, (e-mail: shares@hellenicbank.com, τηλ: 00357 22 500 650 και 00357 22 500 794).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΙΜΙΤΕΔ

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΡΟΕΚΑΘΗΝ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ, ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΕΥΜΒΟΥΛΗ Ή ΠΡΟΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗ. Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΕΝ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΜΕ ΚΑΝΕΝΑΝ ΤΡΟΠΟ Ή ΤΥΠΟ (ΕΓΓΡΑΦΗ Ή ΑΛΛΟ), ΑΜΕΣΑ Ή ΕΜΜΕΣΑ, ΕΝΤΟΣ Ή ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΗΝΘΟΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ, ΤΩΝ ΚΑΝΑΔΑ, ΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ, ΤΗ ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ Ή ΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ Ή ΣΕ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΑΛΛΗ ΧΩΡΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΑΥΤΗΣ, Η ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΟΣΩΝ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΗ Ή ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΟΠΟΙΑΣΔΗΠΟΤΕ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΚΑΝΟΝΑ Ή ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ.

¹ Συνεπεία των ανακοινώσεων στις 20 Νοεμβρίου 2014 και 27 Φεβρουαρίου 2015 και δυνάμει των προνοιών του ΕΔ, Μέρους IV/B/III, παράγραφος 10. Γ.1 η Ελάχιστη Τιμή Εθελοντικής Μετατροπής των ΜΑΚ 1 έχει αναπροσαρμοστεί.

Περιζήτητα τα Airbnb σε δημοφιλείς προορισμούς

Αυξημένη κατά 42% η ζήτηση σε σχέση με το 2022, άνοδος 7% των τιμών

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Σημαντική αύξηση της προσφοράς καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης καταγράφεται ενόψει της κορύφωσης της θερινής τουριστικής περιόδου, η οποία ήδη προμηνύεται αισθητά καλύτερη από το 2022.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζει η AirDNA (www.airdna.co), με βάση τις κρατήσεις που είχαν πραγματοποιηθεί μέσω των πλατφορμών Airbnb και VRBO μέχρι και τις αρχές Ιουνίου, η αύξηση της ζήτησης για την περίοδο Μαΐου - Οκτωβρίου προβλέπεται ότι θα ξεπεράσει το 42%. Παράλληλα, όπως φαίνεται από τα σχετικά στοιχεία, κατά τη διάρκεια του 12μήνου που προηγήθηκε (Ιούνιος 2022 - Ιούνιος 2023), η ζήτηση με βάση τον αριθμό των διανυκτερεύσεων αυξήθηκε κατά 48,9% σε σχέση με το προηγούμενο 12μηνο, δηλαδή από τον Ιούνιο του 2021 έως τον Ιούνιο του 2022.

Ετσι, φαίνεται πως πολλοί ιδιοκτήτες και επενδυτές ακινήτων τοποθετούνται εκ νέου στην αγορά αυτή. Σε πανελλαδικό επίπεδο, ο αριθμός των αγγελιών διαμορφώνεται σε 105.000, αυξημένος κατά 13% σε σχέση με το 2022. Ωστόσο, ο αριθμός αυτός είναι και κατά 9,5% χαμηλότερος σε σχέση με το 2019, δείγμα ότι η προσφορά παραμένει χαμηλότερη σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία. Αυτό εξηγεί τόσο την πρόβλεψη για υψηλότερη πληρότητα φέτος όσο και την άνοδο των τιμών/διανυκτερεύσεων, που υπολογίζεται κατά μέσο όρο σε 7% για το φετινό καλοκαίρι στο σύνολο της χώρας.

Πρώτη η Κρήτη

Ο μεγαλύτερος όγκος αγγελιών εντοπίζεται στην Κρήτη, όπου μέχρι και τις αρχές Ιουνίου καταγράφονταν 26.225 αγγελίες ακινήτων. Πρόκειται για μέγεθος αυξημένο κατά 8,5% σε σχέση με πέρυσι, ενώ σε σχέση με το 2019 η αύξηση αγγίζει το 9,5%, δείγμα ότι η εν λόγω αγορά έχει ανακάμψει πλήρως από την κρίση της πανδημίας. Το μέγεθος της Κρήτης, όπως επίσης και το ότι καταλύματα εντοπίζονται όχι μόνο σε δημοφιλή τουριστικά σημεία του νησιού, αλλά και

εντός των ιδίων των πόλεων (π.χ. Χανιά, Ηράκλειο και Ρέθυμνο), εξηγούν το πλήθος των ακινήτων που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης μέσω βραχυχρόνιων πλατφορμών.

Το δεύτερο μεγαλύτερο «πλήθος» καταλυμάτων εντοπίζεται στο κέντρο της Αθήνας, με 11.701 αγγελίες. Πρόκειται για αριθμό που ναι μεν έχει αυξηθεί κατά 11,2% σε σχέση με το 2022, ωστόσο εξακολουθεί να υπολείπεται κατά 13% του αντίστοιχου μεγέθους πριν από την πανδημία, το 2019. Κάπως έτσι, είναι δύσκολο να στηριχθεί το επιχείρημα ότι η βραχυχρόνια μίσθωση ευθύνεται για την κατακόρυφη αύξηση των ενοικίων στο κέντρο της Αθήνας τα τελευταία χρόνια, μια και τα διαμερίσματα που έχουν παραμείνει στη βραχυχρόνια μίσθωση είναι λιγότερα

Πάνω από 200 ευρώ η βραδιά κοστίζει η διαμονή σε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης σε νησιά της χώρας.

σε σχέση με το 2019 κι ενώ την ίδια περίοδο οι τιμές των ενοικίων έχουν αυξηθεί κατά τουλάχιστον 20% κατά μέσον όρο. Αύξηση της προσφοράς καταλυμάτων καταγράφουν και οι υπόλοιποι δημοφιλείς προορισμοί της χώρας, όπως η Κέρκυρα (9.772 καταλύματα, 12,9% περισσότερα από πέρυσι) και η Ρόδος (5.158 καταλύματα, 11,2% περισσότερα από πέρυσι). Στον αντίποδα, η Σαντορίνη σημειώνει μείωση κατά 2,2% σε επίσημη βάση, ενώ συγκριτικά με το 2019 τα καταλύματα που προσφέρονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών βραχυχρόνιας μίσθωσης είναι 8,6% λιγότερα. Πρόκειται για τη μοναδική περιοχή, από τις δημοφιλείς τουλάχιστον, όπου παρατηρείται μείωση της προσφοράς.

Ανοδικά τα έσοδα

Με μέσο ρυθμό της τάξεως του 7% διαμορφώνεται για το φετινό καλοκαίρι η αύξηση των τιμών/διανυκτέρευση σε κατα-

του 9%, ενώ το κάμπινγκ αρχίζει να γίνεται πιο δημοφιλές ακόμη και σε μεγαλύτερες ηλικίες.

Παρά τα όποια προβλήματα, όσοι ανήκουν στις παραπάνω κατηγορίες είναι οι τυχεροί της υπόθεσης. Υπάρχει κι ένα 48,8% του πληθυσμού (με βάση τα στοιχεία του 2022) που αδυνατεί να πληρώσει διακοπές διάρκειας μιας εβδομάδας, ποσοστό που σύμφωνα με τη Eurostat είναι το δεύτερο υψηλότερο, μετά τη

Ο προϋπολογισμός των διακοπών, για όσους τελικά καταφέρουν να πάνε, θα είναι κατά 15% μικρότερος σε σχέση με πέρυσι.

Ρουμανία, στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν αποκλείεται, δε, αυτό το ποσοστό να είναι ακόμη υψηλότερο από πέρυσι, δεδομένου ότι

Οι τιμές

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΥΣ ΔΗΜΟΦΙΛΕΙΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ

Ελλάδα	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΑΝΑ ΔΙΑΝΥΚΤΕΥΣΗ
Σαντορίνη	€371,2
Ρόδος	€214,5
Κρήτη	€214,2
Κέρκυρα	€188,6
Αθήνα	€95

Εξωτερικό

Ελλάδα	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΑΝΑ ΔΙΑΝΥΚΤΕΥΣΗ
Πάλμα Ντε Μαγιόρκα	€196,0
Βαρκελώνη	€191,4
Συρακούσες (Σαρδηνία)	€145,4
Νίκαια	€138,6
Βαλένθια	€109,0

ΠΗΓΗ: AirDNA

Βραχυχρόνιες μισθώσεις

ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΚΟΡΥΦΑΙΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ, 2023

Κρήτη	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΓΓΕΛΙΩΝ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Αθήνα (Κέντρο)	11.701	11,2%
Κέρκυρα	9.772	12,9%
Ρόδος	5.158	11,2%
Σαντορίνη	4.418	-2,2%
Μύκονος	4.298	5,2%
Ζάκυνθος	4.205	12,1%
Κεφαλονιά	4.048	7,7%
Πάρος	3.453	9,2%
Κασσάνδρα (Χαλκιδική)	3.115	1,3%

Πρέβεζα (Σύβοτα, Πάργα)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΓΓΕΛΙΩΝ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Θεσσαλονίκη	2.984	20,8%
Βόλος	1.040	18,8%
Ανατολική Μάνη	613	18%
Κως	826	14,7%
Σύρος (Ερμούπολη)	1.053	13,3%
Καλαμάτα	1.200	13,1%
Κέρκυρα	9.772	12,9%
Σίφνος	638	12,8%
Τήνος	1.415	12,7%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι περιοχές με τη μεγαλύτερη αύξηση

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι περιοχές που σημειώνουν φέτος μεγάλη άνοδο των διαθέσιμων καταλυμάτων. Για παράδειγμα, η περιοχή της Πρέβεζας καταγράφει αύξηση κατά 21,5% από το 2022, αριθμώντας πλέον 620 καταλύματα. Πρόκειται για μια ένδειξη της αυξημένης δημοφιλίας μεταξύ των ξένων επισκεπτών, περιοχών όπως η Πάργα και τα Σύβοτα. Σημαντική άνοδο κατά 20,8% σε 2.984 καταλύματα σημειώνει φέτος και η πόλη της Θεσσαλονίκης, όπως κι εκείνη του Βόλου, με άνοδο κατά 18,8% σε 1.040 καταλύματα. Αύξηση κατά 18% παρατηρείται και στην Ανατολική Μάνη, με 613 καταλύματα διαθέσιμα φέτος. Ενα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι ότι σταδιακά έχει αρχίσει να περιορίζεται η πολύ έντονη εποχικότητα που χαρακτηρίζει την ελληνική αγορά, δείγμα της σταδιακής ωρίμανσής της, αλλά και του ότι είναι πλέον σε θέση να προσελκύσει περισσότερους επισκέπτες και στις περιόδους χαμηλής ζήτησης. Στο πλαίσιο αυτό, παρατηρείται η αύξηση των διαθέσιμων διανυκτερεύσεων σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία, καθώς έχουν αυξηθεί οι αγγελίες που είναι ενεργές για όλο τον χρόνο. Το σχετικό ποσοστό έχει πλέον αυξηθεί σε πάνω από 80% σε προορισμούς όπως η Κρήτη, η Κέρκυρα και η Σαντορίνη, σε πάνω από 70% στη Μύκονο και πάνω από 75% στην Αθήνα.

λύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, καθώς φαίνεται πως οι τιμές έχουν αρχίσει να πλησιάζουν το «ταβάνι» τους. Υπενθυμίζεται ότι το 2022 τα συνολικά έσοδα από τη διαμονή σε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης υπολογίζεται ότι διαμορφώθηκαν σε 2,2 δισ. ευρώ. Η μέση τιμή ανά διανυκτέρευση αυξήθηκε κατά 15% σε 193 ευρώ, ενώ συγκριτικά με το 2019 η αύξηση διαμορφώθηκε σε 35%. Σύμφωνα με σχετική ανάλυση της AirDNA, η οποία παρουσιάστηκε σε πρόσφατη εκδήλωση της Travelstaytion και της Marriott Homes & Villas, οι δημοφιλέστεροι προορισμοί της Ελλάδας έχουν αρχίσει να καθιερώνονται ως περιοχές πολυτελών διακοπών, μεταξύ των επισκεπτών που επιλέγουν καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης. Απευθύνονται δηλαδή σε ένα διαφορετικό κοινό, που αναζητά μια διαφορετική εμπειρία διακοπών, υψηλότερης αίγλης και πολυτέ-

λειας και ασφαλώς και παροχών από το ακίνητο που θα επιλέξει για διαμονή.

Αυτό αντανακλάται πλέον και στην ποιότητα και τις προδιαγραφές των καταλυμάτων που προσφέρονται σε περιοχές, όπως π.χ. η Σαντορίνη, η Μύκονος, η Κρήτη, η Κέρκυρα και η Ρόδος, ενώ έχουν αρχίσει να αποτυπώνονται και στην αγορά της Αθήνας, ιδίως στα τμήματα που βρίσκονται στους πρόποδες της Ακρόπολης και γενικότερα εντός του εμπορικού τριγώνου της πόλης. Μάλιστα, φαίνεται πως η Ελλάδα έχει ξεπεράσει άλλους δημοφιλείς προορισμούς στην νότια Ευρώπη όσον αφορά το ύψος των τιμών.

Για παράδειγμα, στη Σαντορίνη η μέση τιμή/διανυκτέρευση διαμορφώνεται πλέον σε 371,2 ευρώ, ποσό που είναι 87,5% υψηλότερο σε σχέση π.χ με την Πάλμα στη Μαγιόρκα, όπου η μέση τιμή δεν ξεπερνάει τα 196 ευρώ/διανυκτέρευση. Αντίστοιχα, τόσο στην Κρήτη όσο και στη Ρόδο η μέση τιμή διαμορφώνεται σε 214 ευρώ και στην Κέρκυρα σε 188,6 ευρώ. Στον αντίποδα, περιοχές όπως οι Συρακούσες στη Σαρδηνία προσφέρουν καταλύματα της τάξεως των 145,5 ευρώ/διανυκτέρευση κατά μέσον όρο, ενώ ακόμη και στη Νίκαια η μέση τιμή διαμορφώνεται σε 138,6 ευρώ.

Η τάση αυτή εξηγείται στο ότι η ποιότητα των κατοικιών στην ελληνική αγορά είναι σαφώς πιο υψηλή από πολλά ακίνητα σε άλλες περιοχές της Ευρώπης. Σε αρκετές περιπτώσεις, ακόμη και το μέγεθος των προσφερόμενων κατοικιών είναι αισθητά μεγαλύτερο, γεγονός που εξηγεί επίσης τη διαφορά στην τιμή/διανυκτέρευση.

Μειωμένη προσφορά

Ενας ακόμη βασικός λόγος είναι ασφαλώς η μειωμένη προσφορά καταλυμάτων στην Ελλάδα σε σχέση με τη ζήτηση. Παρατηρείται δηλαδή κατακόρυφη αύξηση της ζήτησης, τη στιγμή που η προσφορά δεν συμβαδίζει. Για παράδειγμα, στη Ρόδο σε σχέση με το 2019 η φετινή αύξηση της ζήτησης αγγίζει το 60%, τη στιγμή που η αντίστοιχη αύξηση της προσφοράς δεν ξεπερνάει το 20,2% το ίδιο διάστημα. Στη Σαντορίνη, η αύξηση της ζήτησης από το 2019 μέχρι σήμερα αγγίζει το 41,7%, μια και τα καταλύματα μειώθηκαν κατά 8,6%. Αντίστοιχα, στην Κρήτη η ζήτηση αυξήθηκε κατά 39,1%, αλλά τα καταλύματα κατά μόλις 9,5%. Ανάλογη εικόνα παρατηρείται και στην Κέρκυρα, όπου τα καταλύματα αυξήθηκαν κατά 16% από το 2019 μέχρι σήμερα, τη στιγμή που η ζήτηση έχει αυξηθεί κατά 55,5%.

Διακοπές στο εξοχικό φίλων θα κάνει ένας στους τέσσερις

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Εάν δεν έχετε σπίτι στο χωριό, αλλά έχετε γνωστό με εξοχικό, καλό είναι να ενισχύσετε τις φιλικές σχέσεις σας. Από την άλλη, όσοι έχετε εξοχικό και ξαφνικά δέξεστε «επιθέσεις φιλίας» μην απορησείτε. Το κίνητρο μπορεί να μην είναι πολύ αγαθό. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήσε ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Λιανικής Πωλήσεως Ελλάδος (ΣΕΛΠΕ) με την επιστημονική υποστήριξη του εργαστηρίου ELTRUN του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, ένας στους τέσσερις Έλληνες φέτος θα κάνει διακοπές σε κάποιο φιλικό σπίτι. Μάλιστα, είτε φιλοξενηθούν είτε διαμεινούν στο δικό τους εξοχικό σπίτι, θα μαγειρεύουν αρκετά, πολύ περισσότερο από τα προηγούμενα χρόνια, για να περιορίσουν τα έξοδα της ταβέρνας. Την ίδια ώρα τα στοιχεία της έρευνας δείχνουν ότι η διαμονή σε ξενοδοχείο αποτελεί επιλογή μιας ισχνής μειοψηφίας, μόλις

Φιλοξενία σε εξοχικό σπίτι

Πού θα κάνουν διακοπές οι Έλληνες

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

οι τιμές των καταλυμάτων και των εισιτηρίων, αεροπορικών και ακτοπλοϊκών έχουν αυξηθεί ακόμη περισσότερο σε σύγκριση

με τον προηγούμενο χρόνο, χωρίς την ίδια ώρα να έχει αυξηθεί αναλόγως το κατά κεφαλήν εισόδημα. Το 26%, λοιπόν, θα φιλο-

ξενηθεί σε εξοχικό σπίτι, το 22% θα μείνει σε εξοχικό σπίτι, ενώ το 20% θα επιλέξει για τη διαμονή του ενοικιαζόμενο δωμάτιο. Το 7% θα μείνει σε ξενοδοχείο, αλλά χωρίς διατροφή, ενώ ένα 2% σε ξενοδοχείο all inclusive. Το 6% των ερωτηθέντων θα κάνει κάμπινγκ, ενώ ένα 6% θα επιλέξει να κάνει διακοπές στο εξωτερικό. Υπάρχει κι ένα 1% που προγραμματίζει να πάει κρουαζιέρα.

Ο προϋπολογισμός των διακοπών, για όσους τελικά καταφέρουν να πάνε, θα είναι μικρότερος, προβλέποντας δαπάνες μειωμένες κατά 15% σε σύγκριση με πέρυσι. Ο κυριότερος αρνητικός παράγοντας είναι το μειωμένο διαθέσιμο εισόδημα λόγω ανατιμήσεων, με το ποσοστό αυτόν που τον αναφέρει να ανέρχεται σε 69% από 63% πέρυσι. Το 43% αναφέρει το κόστος των μεταφορικών και το 38% το κόστος διαμονής.

Ενας βασικός τρόπος μείωσης της δαπάνης είναι ο περιορισμός της κατανάλωσης φαγητού εκτός

σπιτιού. Σύμφωνα με την έρευνα, το 45% των ερωτηθέντων μαγειρεύει συχνά στη διάρκεια των διακοπών. Η μέση δαπάνη για αγορές προϊόντων στις διακοπές εκτιμάται στα 230 ευρώ. Από αυτά, τα 118 ευρώ (δηλαδή το 51%) αφορούν αγορές τροφίμων εκτός εστιασσης, όπως π.χ. αγορές από το σούπερ μάρκετ, για μαγειρική στο κατάλυμα ή για απευθείας κατανάλωση, π.χ. στην παραλία. Τα 52 ευρώ αφορούν αγορές τουριστικών ειδών, όπως αναμνηστικά είδη, και τα 59 ευρώ αγορές άλλων προϊόντων, όπως ρούχα, παπούτσια, παιχνίδια, κοσμήματα, καθώς οι καταναλωτές εντάσσουν την αγοραστική εμπειρία στην καθημερινότητα των διακοπών τους. Με βάση αυτά τα στοιχεία, η εγχώρια τουριστική δαπάνη από τον εσωτερικό τουρισμό εκτιμάται στα 380 εκατ. ευρώ.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε την περίοδο 3-5 Ιουνίου σε πανελλαδικό δείγμα 880 καταναλωτών.

Λιγότερη ρευστότητα κατά 39% φέτος στις ευρωπαϊκές startups

Οι επενδύσεις των venture capitals θα μειωθούν από τα 83 στα 51 δισ. δολάρια

Κατά επιπλέον 39% εκτιμάται πως θα συρρικνωθούν οι επενδύσεις σε ευρωπαϊκές τεχνολογικές startups φέτος, καθώς συνεχίζονται τα πλήγματα στο διεθνές οικοσύστημα τεχνολογίας. Σύμφωνα με σχετική έκθεση από την Atomico, η χρηματοδότηση ευρωπαϊκών startups από venture capitals αναμένεται να υποχωρήσει από 83 δισ. δολάρια πέρυσι στα 51 δισ. δολάρια το 2023. Για τη διολίσθηση αυτή ευθύνονται κατά κύριο λόγο οι Αμερικανοί επενδυτές. Ειδικότερα, τα αμερικανικά funds αποτελούσαν τα προηγούμενα χρόνια βασική πηγή χρηματοδότησης στην Ευρώπη, με ορισμένα μάλιστα από αυτά να έχουν στήσει γραφεία στο μπλοκ, προκειμένου να αυξήσουν τη δραστηριότητά τους στην περιοχή.

Πέρυσι όμως η τεχνολογική βιομηχανία δέχθηκε ισχυρά πλήγματα, με τη χρηματοδότηση ευρωπαϊκών νεοφυών επιχειρήσεων να υποχωρεί κατά 22%, στα 83 δισ. δολάρια, από 106 δισ. το 2021, σύμφωνα με στοιχεία της Atomico.

Βέβαια, η έκθεση εντοπίζει και σημάδια ανθεκτικότητας στον συγκεκριμένο ευρωπαϊκό κλάδο. Μεταξύ άλλων, η συνολική αποτίμηση των δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων του τομέα ξεπέρασε εκ νέου τα 3

Οσες startups ασχολούνται με τεχνητή νοημοσύνη εξακολουθούν να προσελκύουν επενδυτικά κεφάλαια.

τρις. δολάρια, ένα ορόσημο που είχε επιτύχει το 2021.

Πάντως, η χρηματοδότηση προς νέες εταιρείες επηρεάστηκε λιγότερο, σύμφωνα με την έκθεση της Atomico. Αντιθέτως, το 93% των συνολικών απωλειών ύψους 28 δισ. δολαρίων μεταξύ 2022 και 2023 επηρεάζει εταιρείες που βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο ανάπτυξης.

Η συρρίκνωση της χρηματοδότησης τελικά υποχρεώνει τις

εταιρείες τεχνολογίας να εστιάζουν στην κερδοφορία έναντι της ανάπτυξης, καθώς οι επενδυτές επαναξιολογούν τη στάση τους απέναντι στον κλάδο. Επιχειρήσεις που πριν από μερικά χρόνια είχαν υψηλότερη αποτίμηση δέχονται ισχυρή πίεση από διεθνείς παράγοντες, όπως η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, αλλά και τη σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής.

Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) και άλλες κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο αύξησαν τα επιτόκια δανεισμού και προχώρησαν σε μείωση των μέτρων στήριξης, που διοχετεύθηκαν κατά την περίοδο της πανδημίας, προκειμένου να αποκλιμακωθεί ο πληθωρισμός.

Έτσι, οι επενδυτές υποχρεώθηκαν να επαναξιολογήσουν τις θέσεις τους σε ζημιωμένες εταιρείες τεχνολογίας, των οποίων η αποτίμηση εξαρτάται συνήθως από τις προσδοκίες για μελλοντική χρηματοδότηση.

Παρά τις σημαντικές πιέσεις που δέχθηκε ο κλάδος, οι τομέας

Η συρρίκνωση της χρηματοδότησης τελικά υποχρεώνει τις εταιρείες τεχνολογίας να εστιάζουν στην κερδοφορία έναντι της ανάπτυξης, καθώς οι επενδυτές επαναξιολογούν τη στάση τους απέναντι στον κλάδο.

της τεχνητής νοημοσύνης αναπτύσσεται με ταχύ ρυθμό το τελευταίο έτος. Οσες startups ασχολούνται με τεχνητή νοημοσύνη και συγκεκριμένα με την παραγωγική ΑΙ ευνοήθηκαν σημαντικά από την επενδυτική φρενιτιδα. Ειδικότερα, το 35% της συνολικής χρηματοδότησης που διοχετεύθηκε προς την τεχνητή νοημοσύνη

δρομολογήθηκε προς νεοφυείς επιχειρήσεις παραγωγικής ΑΙ. Πρόκειται για το μεγαλύτερο ποσοστό που έχει επιτευχθεί ποτέ και αποτελεί άλμα σε σχέση με προηγούμενες χρονιές.

«Είμαστε στην αρχή του λεγόμενου νέου σούπερ κύκλου τεχνολογίας ΑΙ», δήλωσε στο CNBC ο Τομ Βεμάιερ, partner στην Atomico. Ο ίδιος προσέθε-

σε πως η παραγωγική ΑΙ δίνει ώθηση σε «έναν μεγάλο βαθμό καινοτομίας» και ότι η Ευρώπη «έχει θέση στο τραπέζι». «Καθοριστικές σημασίας είναι να δημιουργήσουμε ένα είδος περιβάλλοντος που επιτρέπει στα ευρωπαϊκά ταλέντα να υλοποιήσουν τις προσδοκίες του επόμενου σούπερ κύκλου», συμπλήρωσε.

Πικρή γεύση αφήνει η σοκολάτα που ακριβαίνει

Αντιμέτωποι με ανατιμήσεις θα βρεθούν οι λάτρεις της σοκολάτας το επόμενο διάστημα, καθώς οι τιμές του κακάο εκτοξεύονται στα ύψη. Σύμφωνα με στοιχεία από τη βάση δεδομένων καταναλωτικών πληροφοριών NielsenIQ, οι τιμές της σοκολάτας αυξήθηκαν κατά 14% τον περασμένο χρόνο και αναμένεται να αυξηθούν περαιτέρω, λόγω των πιέσεων στην παραγωγή του κακάο. «Η αγορά του κακάο εμφάνισε μια αξιοσημείωτη άνοδο τιμών. Αυτή η σελήνη είναι η δεύτερη συνεχόμενη που η αγορά εμφανίζει έλλειμμα, με τα αποθέματα του κακάο να αναμένεται να μειωθούν σε ασυνήθιστα χαμηλά επίπεδα», δήλωσε στο CNBC ο Σεργκέι Τσεπεράκοφ, αναλυτής της S&P Global Commodity Insights. Η τιμή του κακάο εκτινάχθηκε την Παρασκευή σε 3.160 δολάρια ανά μετρικό τόνο, στα υψηλότερα επίπεδα από τις 5 Μαΐου 2016. Την Τρίτη, οι τιμές ήταν περίπου 3.171 δολάρια ανά μετρικό τόνο.

Το καιρικό φαινόμενο Ελ Νίνιο αναμένεται να φέρει χαμηλότερες από τον μέσο όρο βροχοπτώσεις και ισχυρούς ανέμους στη Δυτική Αφρική, όπου καλλιεργείται σε μεγάλο βαθμό το κακάο. Η Ακτή Ελεφαντοστού και η Γκάνα δίνουν πάνω από το

60% της παγκόσμιας παραγωγής κακάο.

Ο Τσεπεράκοφ εκτιμά ότι η αγορά θα μπορούσε να εμφανίσει ένα ακόμα έλλειμμα και την επόμενη σεζόν, η οποία θα διαρκέσει από τον Οκτώβριο έως τον Σεπτέμβριο του επόμενου έτους. Και αυτό σημαίνει ότι τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης κακάο θα μπορούσαν να εκτιναχθούν περαιτέρω, φτάνοντας στις 3.600 δολάρια ανά μετρικό τόνο. «Πιστεύω ότι οι καταναλωτές πρέπει να προετοιμαστούν για την πιθανότητα υψηλότερων τιμών στη σοκολάτα», είπε ο αναλυτής στο CNBC, καθώς οι παραγωγοί σοκολάτας είναι υποχρεωμένοι να μετακυλίσουν το υψηλότερο κόστος παραγωγής στους καταναλωτές, την ώρα που πιέζονται από το αυξανόμενο κόστος των πρώτων υλών, την αύξηση των δαπανών ενέργειας και τα αυξημένα επιτόκια.

Σημαντικό κόστος για την παραγωγή μιας σοκολάτας είναι και το βούτυρο κακάο, το οποίο επίσης εμφανίζει αύξηση 20,5% στις τιμές του από τις αρχές του έτους. Η ζάχαρη, ένα άλλο βασικό συστατικό της σοκολάτας, εμφανίζει επίσης άνοδο, με την τιμή της να ξεπερνάει το υψηλό 11 ετών τον Απρίλιο.

Η τιμή του κακάο εκτινάχθηκε την Παρασκευή σε 3.160 δολάρια ανά μετρικό τόνο, στα υψηλότερα επίπεδα από τις 5 Μαΐου 2016. Χθες, οι τιμές ήταν περίπου 3.171 δολάρια ανά μετρικό τόνο.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΘΕΜΑ: ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΩΝ ΑΞΙΟΓΡΑΦΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2 («ΜΑΚ 2») ΤΗΣ HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LIMITED

H Hellenic Bank Public Company Limited ("η Τράπεζα"), σύμφωνα με τις σχετικές προνοιές του Ενημερωτικού Δελτίου ημερομηνίας 30 Σεπτεμβρίου 2013 ("ΕΔ") σε σχέση με την εθελοντική μετατροπή των ΜΑΚ 2 σε συνήθεις μετοχές της Τράπεζας ονομαστικής αξίας €0,50 η κάθε μια, ανακοινώνει τα ακόλουθα:

(α) Περίοδος Μετατροπής

Σύμφωνα με τους όρους έκδοσης των ΜΑΚ 2, οι κάτοχοι των ΜΑΚ 2 δύνανται να ασκήσουν το δικαίωμα μετατροπής των ΜΑΚ 2 σε συνήθεις μετοχές κατά τις περιόδους 15-31 Ιανουαρίου και 15-31 Ιουλίου, κάθε έτους («η Περίοδος Μετατροπής») με πρώτη Περίοδο Μετατροπής να αρχίζει στις 15 Ιανουαρίου 2016 και τελευταία Περίοδο Μετατροπής να αρχίζει στις 15 Ιουλίου 2023. Εάν η πρώτη ή/και η τελευταία ημερομηνία οποιασδήποτε Περιόδου Μετατροπής δεν είναι εργάσιμη ημέρα, τότε αυτή η Περίοδος Μετατροπής θεωρείται ότι αρχίζει την αμέσως επόμενη εργάσιμη μέρα ή/και λήγει την τελευταία εργάσιμη ημέρα πριν από αυτή, αναλόγως.

(β) Προσεχής Περίοδος Μετατροπής

Σύμφωνα με τους όρους του ΕΔ η προσεχής Περίοδος Μετατροπής αρχίζει στις 17 Ιουλίου 2023 και διαρκεί μέχρι τις 31 Ιουλίου 2023.

(γ) Τιμή Μετατροπής

Σύμφωνα με τους όρους έκδοσης που περιέχονται στο ΕΔ, η τιμή μετατροπής σε περίπτωση που ο κάτοχος επιλέξει να μετατρέψει τα ΜΑΚ 2 σε μετοχές θα είναι ίση με το ψηλότερο της:

- Εθελοντικής Αναφερόμενης Τιμής Αγοράς, δηλαδή της μέσης τιμής κλεισίματος των τελευταίων 5 ημερών διαπραγμάτευσης της μετοχής της Τράπεζας στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου ("ΧΑΚ") που προηγούνται της μετατροπής με έκπτωση 20%,
- ελάχιστης τιμής μετατροπής των €6,50¹, και
- εκάστοτε ονομαστικής αξίας των συνήθων μετοχών της Τράπεζας.

Η ελάχιστη τιμή μετατροπής υπόκειται σε αναπροσαρμογή με βάση την Παράγραφο 11.Γ.1 του Μέρους IV/Γ/III, του ΕΔ.

Σύμφωνα με τα πιο πάνω, η σχετική τιμή μετατροπής σήμερα, για την περίοδο 17 Ιουλίου 2023 - 31 Ιουλίου 2023 διαμορφώνεται σε €6,50. Σε περίπτωση που η τιμή διαφοροποιηθεί σύμφωνα με τις προνοιές του ΕΔ, οι κάτοχοι θα ενημερωθούν σχετικά με δημοσίευση σε δύο εφημερίδες παγκύπριας κυκλοφορίας, μέσω της ιστοσελίδας της Τράπεζας (<https://www.hellenicbank.com>) και μέσω του ΧΑΚ και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με σχετικές ανακοινώσεις.

(δ) Διαδικασία Μετατροπής

Σύμφωνα με τους όρους του ΕΔ:

- η υποβολή Δήλωσης Μετατροπής από τον κάτοχο καθιστά την αίτηση για μετατροπή των ΜΑΚ 2 σε μετοχές αμετάκλητη,
- κάθε ένα (1) ΜΑΚ 2 θα παρέχει στον κάτοχο το δικαίωμα μετατροπής σε συνήθεις μετοχές της Τράπεζας με δικαίωμα ψήφου,
- οι κάτοχοι ΜΑΚ 2 δύνανται να ζητούν τη μετατροπή των ΜΑΚ 2 σε μετοχές της Τράπεζας μόνο κατά τις ημερομηνίες που εμπίπτουν στις Περιόδους Μετατροπής,
- σε περίπτωση που συνεπεία της Μετατροπής προκύπτουν κλασματικά δικαιώματα επί μετοχών, για κλασματικά υπόλοιπα κάτω του 0,50 δεν θα δίνεται μετοχή, ενώ για κλασματικά υπόλοιπα πάνω του 0,50 (συμπεριλαμβανομένου) θα δίνεται μια επιπλέον μετοχή.

(ε) Τόκος Πληρωτέος κατά τη Μετατροπή

Εάν ο κάτοχος ΜΑΚ 2 ασκήσει το Δικαίωμα Μετατροπής, ο πληρωτέος τόκος (εάν υπάρχει) σταματά να υπολογίζεται και καθίσταται πληρωτέος μέχρι την ημερομηνία λήξης της περιόδου μετατροπής κατά τη διάρκεια της οποίας έχει ασκήσει το δικαίωμα εθελοντικής μετατροπής, τρωμένων των προνοιών της Παραγράφου 11.Β(6), του Μέρους IV/Γ/II του ΕΔ.

(στ) Άσκηση του δικαιώματος

Οι κάτοχοι ΜΑΚ 2 δύνανται να ασκήσουν το δικαίωμα μετατροπής των ΜΑΚ 2 σε μετοχές ονομαστικής αξίας €0,50 η κάθε μια με την υποβολή δεόντως συμπληρωμένης Δήλωσης Μετατροπής κατά τις εργάσιμες ημέρες της Περιόδου Μετατροπής, από τις 08:00 μέχρι τις 14:00:

- σε οποιοδήποτε κατάστημα της Τράπεζας στην Κύπρο, ή
 - στην Υπηρεσία Μετοχών & Χρεογράφων της Τράπεζας
- Για επενδυτές εκτός Κύπρου, το δικαίωμα μετατροπής μπορεί επίσης να εξασκηθεί εντός της προαναφερθείσας προθεσμίας και το αργότερο μέχρι τις 14:00 της 31^{ης} Ιουλίου 2023 με την αποστολή μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος στο email: shares@hellenicbank.com της δήλωσης με την υπογραφή του επενδυτή.

Η Δήλωση Μετατροπής είναι διαθέσιμη:

- στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (<https://www.hellenicbank.com>, Σχέσεις Επενδυτών - Πληροφορίες Μετοχών - Ενημερωτικά Δελτία - 2013 - Σχετικά Αρχεία)
- στην Υπηρεσία Μετοχών και Χρεογράφων της Τράπεζας και
- σε όλα τα καταστήματα της Τράπεζας στην Κύπρο.

Ταυτόχρονα με την υποβολή Δήλωσης Μετατροπής από τον κάτοχο, ο κάτοχος σε συνεννόηση με τον χειριστή του θα πρέπει να προχωρήσει με "δέσμευση για μετατροπή" των ΜΑΚ 2 που επιθυμεί να μετατρέψει και να κοινοποιήσει στην Υπηρεσία Μετοχών και Χρεογράφων της Τράπεζας (e-mail: shares@hellenicbank.com, τηλ. 00357 22 500 650 και 00357 22 500 794) τον αριθμό των εν λόγω ΜΑΚ 2 που επιθυμεί να δεσμεύσει.

Τα ΜΑΚ 2 που θα μετατραπούν σε μετοχές θα πρέπει να είναι ήδη εκκαθαρισμένα και εγγεγραμμένα επί' ονόματι του κατόχου και ελεύθερα από κάθε επιβάρυνση το αργότερο μέχρι την ημερομηνία υποβολής της σχετικής Δήλωσης Μετατροπής.

Η Τράπεζα, εντός των προβλεπόμενων από την ισχύουσα Νομοθεσία και τους ισχύοντες Κανονισμούς προθεσμιών, θα προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την εισαγωγή προς διαπραγμάτευση των νέων μετοχών που θα προκύψουν από τη μετατροπή των ΜΑΚ 2 στο ΧΑΚ.

Για οποιοδήποτε διευκρινίσεις αναφορικά με τη διαδικασία μετατροπής των ΜΑΚ 2 σε μετοχές μπορείτε να επικοινωνήσετε με την Υπηρεσία Μετοχών και Χρεογράφων της Τράπεζας, (e-mail: shares@hellenicbank.com, τηλ. 00357 22 500 650 και 00357 22 500 794).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΙΜΙΤΕΔ

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ, ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΗ Ή ΠΡΟΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗ. Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΕΝ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΜΕ ΚΑΝΕΝΑΝ ΤΡΟΠΟ Ή ΤΥΠΟ (ΕΓΓΡΑΦΟ Ή ΑΛΛΟ), ΑΜΕΣΑ Ή ΕΜΜΕΣΑ, ΕΝΤΟΣ Ή ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΗΝΘΙΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ, ΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ, ΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ, ΤΗ ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ Ή ΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ Ή ΣΕ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΑΛΛΗ ΧΩΡΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΑΥΤΗΣ, Η ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΟΣΩΝ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΗ Ή ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΟΠΟΙΑΣΔΗΠΟΤΕ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΚΑΝΟΝΑ Ή ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ.

¹ Συνεπεία των ανακοινώσεων στις 20 Νοεμβρίου 2014 και 27 Φεβρουαρίου 2015 και δυνάμει των προνοιών του ΕΔ, Μέρους IV/Γ/III, παράγραφος 11. Γ.1 η Ελάχιστη Τιμή Εθελοντικής Μετατροπής των ΜΑΚ 2 έχει αναπροσαρμοστεί.

Εννέα κολοσσοί στη μάχη των μικροτσιπ

Οι μεγαλύτερες εταιρείες ημιαγωγών σε όλο τον κόσμο, ο ρόλος τους στην εφοδιαστική αλυσίδα και τα επενδυτικά σχέδιά τους

Χωρίς τα μικροτσιπ, τα πλυντήρια ρούχων δεν πλένουν, τα αυτοκίνητα δεν παίρνουν μπροστά, τα drones δεν πετούν, ενώ οι υπολογιστές και τα κινητά δεν ανοίγουν καν. Τα τσιπ βρίσκονται παντού γύρω μας. Και όμως, ενώ τεχνολογικές εταιρείες όπως η Facebook, η Amazon και η Apple είναι γνωστές σε όλους, οι περισσότεροι δεν έχουν ακούσει καν για μερικές από τις μεγαλύτερες εταιρείες ημιαγωγών του κόσμου.

Η αγορά των μικροσκοπικών τσιπ είναι ένα σύμπαν που αλλάζει διαρκώς, καθώς ο ανταγωνισμός κρίνεται σε νανόμετρα, μεγέθη μικρότερα από έναν ιό, αφού όσο πιο μικρά είναι τα τσιπ τόσο πιο προηγμένα, γράφει η El Pais.

Για δεκαετίες η Δύση έφτιαχνε τα μικροτσιπ της στην Ασία, εκμεταλλεύομενη την όλο και καλύτερη αποδοτικότητα της εφοδιαστικής αλυσίδας στον καιρό της παγκοσμιοποίησης, για να τα αγοράζει φθηνά.

Αλλά η πανδημία, που έφερε το κλείσιμο εργοστασίων και προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα, σε συνδυασμό με τις γεωπολιτικές εντάσεις στην Ταϊβάν, την πρώτη δύναμη του κλάδου, οδήγησαν σε αλλαγή της προσέγγισης: Πλέον οι εταιρείες θέλουν να μειώσουν την εξάρτησή τους από την Ασία και να φέρουν έστω ένα μέρος της παραγωγικής διαδικασίας πιο κοντά στην πατρίδα τους, στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, όσο ακριβό κι αν είναι αυτό.

TSMC Ο γίγαντας της Ταϊβάν

Η **Taiwan Semiconductor Manufacturing Company**, γνωστή με τα αρχικά TSMC, κατασκευάζει μερικά από τα πιο προηγμένα τσιπ που χρησιμοποιούνται σήμερα στον κόσμο και διαθέτει μερίδιο αγοράς περίπου 56%. Έχει κεφαλαιοποίηση 537,7 δισ. δολαρίων, κάτι που σημαίνει ότι είναι η 10η μεγαλύτερη εισηγμένη εταιρεία του πλανήτη.

Ο ιδρυτής της, **Morris Chang**, έχει σπουδάσει στην ελίτ των αμερικανικών πανεπιστημίων, στο **Harvard**, το **MIT** και το **Stanford**. Ο Chang κατάφερε να φέρει την Ταϊβάν στο κέντρο της βιομηχανίας των ημιαγωγών, εν μέρει γιατί η κυβέρνηση της είχε τη διορατικότητα να τη στηρίξει με σημαντικές φοροαπαλλαγές πριν καν φανεί ότι τα τσιπ θα γίνονταν μεγάλες business.

Στη συνέχεια, τα τσιπ προηγμένων τεχνολογιών έγιναν κάτι σαν εθνικό project για την Τα-

Η TSMC με μερίδιο αγοράς περίπου 56%, η πρωτοπόρος **Intel**, η ολλανδική **ASML** που παράγει σχεδόν όλα τα μηχανήματα υπεριώδους λιθογραφίας που χρησιμοποιούνται για να τυπωθούν τρανζίστορ τόσο μικρά όσο η διάμετρος ενός ανθρώπινου χρωμοσώματος σε φύλλα σιλκόννης και η **Nvidia** με κεφαλαιοποίηση που ξεπερνάει το 1 τρις. δολ. είναι από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες μικροτσιπ διεθνώς.

Οι εταιρείες θέλουν να μειώσουν την εξάρτησή τους από την Ασία και να φέρουν μέρος της παραγωγικής διαδικασίας πιο κοντά στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ.

ϊβάν, με τη βιομηχανία στη χώρα να «εκτοξεύεται» τη δεκαετία του 1990.

Σύμφωνα με το βιβλίο «**Chip War**» του Αμερικανού ιστορικού **Chris Miller**, μόνο ένας κινεζικός πύραυλος που θα έπλιττε το πιο προηγμένο εργοστάσιο της TSMC θα μπορούσε να προκαλέσει ζημιές εκατοντάδων δισ. δολαρίων σε εταιρείες σε όλο τον κόσμο, από τις καθυστερήσεις στην παραγωγή κινητών, data centers, αυτοκινήτων και τηλεπικοινωνιακών δικτύων.

Samsung Επενδυτικά σχέδια ύψους 215 δισ. δολ.

Μπορεί να είναι γνωστή ως ένας από τους μεγάλους ανταγωνιστές της **Apple** στον πόλεμο των κινητών, όμως η **Samsung** είναι και μία από τις σημαντικότερες εταιρείες ημιαγωγών στον κόσμο, με μερίδιο αγοράς 17%. Η νοτιοκορεατική εταιρεία σχεδιάζει να ενώσει τις δυνάμεις της με την κυβέρνηση της χώρας της για να επενδύσει πάνω από 215 δισ. δολάρια τα επόμενα 20 χρόνια, προκειμένου να κάνει ένα μεγάλο άλμα στη βιομηχανία των τσιπ.

Nvidia Η δύναμη της AI

Η αμερικανική Nvidia είναι το φαινόμενο της χρονιάς για το επιχειρείν. Η άνοδος της τε-

χνικής νοημοσύνης, με εφαρμογές σαν το **ChatGPT** να χρησιμοποιούν τα δικά της τσιπ, έχει εκτοξεύσει τα αποτελέσματα μιας εταιρείας που ιδρύθηκε πριν από 30 χρόνια.

Σήμερα ανήκει στο κλειστό κλαμπ των εταιρειών με κεφαλαιοποίηση που ξεπερνάει το 1 τρις. δολάρια, μαζί με τις **Apple**, **Microsoft**, **Saudi Aramco**, **Alphabet** και **Amazon**.

ASML Το ευρωπαϊκό success story

Η Ευρώπη κατασκευάζει μόνο το 8% από τους ημιαγωγούς του κόσμου, αν και καταναλώνει το 20%. Η ολλανδική **ASML**—**Advanced Semiconductor Materials Lithography**— παράγει σχεδόν όλα τα μηχανήματα υπεριώδους λιθογραφίας που χρησιμοποιούνται για να τυπωθούν τρανζίστορ τόσο μικρά όσο η διάμετρος ενός

ανθρώπινου χρωμοσώματος σε φύλλα σιλκόννης. Χωρίς αυτά θα ήταν αδύνατο να κατασκευαστεί η τελευταία γενιά των τσιπ.

Κάνοντάς το αυτό, η **ASML** έχει γίνει η δεύτερη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή εταιρεία (μετά την **LVMH**), με κεφαλαιοποίηση 290 δισ. δολαρίων.

Intel Χάνει έδαφος στον ανταγωνισμό

Λέγεται συχνά ότι η **Intel** ήταν η εταιρεία που έφερε τη σιλκόννη—το υλικό από το οποίο φτιάχνονται τα τσιπ—στη **Silicon Valley**. Πρόκειται για την πιο γνωστή από τις εταιρείες του κλάδου, η οποία γεννήθηκε από μια τυχαία συζήτηση που είχε τον Ιούλιο του 1968, καθώς κούρευε το γκαζόν του, ο **Bob Noyce** με τον **Gordon Moore**. Ο φημισμένος νόμος του **Moore**, που λέει ότι ο αριθμός των τρανζίστορ πάνω

σε ένα μικροτσιπ διπλασιάζεται κάθε δύο χρόνια, μαζί με την υπολογιστική του δύναμη, ενώ παράλληλα η τιμή του μειώνεται, διατυπώθηκε εκείνη την εποχή.

Η **Intel** βρισκόταν στην πρώτη γραμμή της καινοτομίας τις πρώτες δεκαετίες της, αλλά τα τελευταία δέκα χρόνια έχει επιβραδύνει, με αποτέλεσμα να την ξεπεράσουν μια σειρά από νεότερες εταιρείες της **Silicon Valley**.

Micron Το θύμα του κινεζικού βέτο

Η αμερικανική Micron δεν είναι από τις κυρίαρχες εταιρείες του κλάδου, αν και με 77 δισ. δολάρια κεφαλαιοποίησης σίγουρα δεν είναι αμελητέα. Καθώς οι κινεζικές αρχές του κυβερνοχώρου ανακοίνωσαν ότι η εταιρεία δεν πέρασε τα τεστ ασφαλείας τους, βασικοί διαχειριστές υποδομών στην Κίνα δεν μπορούν να αγοράσουν τα προϊόντα της. Πρόκειται για τον τρόπο της Κίνας να πει ότι δεν θέλει τόσο πολλά αμερικανικά τσιπ εντός των συνόρων της, σε έναν τεχνολογικό πόλεμο που μαινεται, με εταιρείες όπως η **TikTok** και η **Huawei** στην πρώτη γραμμή.

SMIC Η μεγάλη ελπίδα της Κίνας

Η Semiconductor Manufacturing International Corporation (SMIC) είναι πολύτιμη για την προσπάθεια της Κίνας να αναπτύξει το δικό της οικοσύστημα. Όμως «έχει μπει στο μάτι» της Ουάσιγκτον, η οποία το 2020 περιόρισε τις εξαγωγές εξοπλισμού προς την εταιρεία, θεωρώντας ότι τα προϊόντα της ενδεχομένως να χρησιμοποιηθούν για στρατιωτικούς σκοπούς, όπως για παράδειγμα σε μια μελλοντική εισβολή στην Ταϊβάν.

AMD και Qualcomm Με κεφαλαιοποίηση πολλών δισ. δολ.

Η AMD, με κεφαλαιοποίηση 215 δισ. δολ., και η **Qualcomm**, με 132 δισ. δολ., αποδεικνύουν πόσο μεγάλα είναι τα συμφέροντα στον κλάδο. Η **AMD**, μάλιστα, έφτασε στο κεφάλαιο της χρεοκοπίας, αλλά εκτινάχθηκε κατά 5.000% στη **Wall Street** υπό την ηγεσία της γεννημένης στην Ταϊβάν **Lisa Su**, που ανέλαβε τα καθήκοντα CEO από το 2014.

Σε προ πανδημίας επίπεδα η ανεργία και οι μισθοί στη Βρετανία

Η αγορά εργασίας στη Βρετανία αποδεικνύεται απρόσμενα ανθεκτική, καθώς οι μισθοί σημείωσαν άνοδο και η ανεργία υποχώρησε τον Απρίλιο, σε μια επιπλέον ένδειξη ότι η Τράπεζα της Αγγλίας έχει ακόμη δρόμο για να μειώσει τον πληθωρισμό.

Η ανεργία έπεσε στο 3,8% παρά τις προβλέψεις για αύξηση στο 4%, σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία. Παράλληλα, οι μέσες αποδοχές χωρίς μπόνους ανήλθαν στο υψηλότερο επίπεδο από την εποχή της πανδημίας.

Πλέον, οι traders αναμένουν περισσότερες αυξήσεις επιτοκίων από την **BOE**. Η απόδοση του 2ετούς κρατικού ομολόγου ενισχύθηκε κατά 8 μονάδες βάσης στο 4,72%, οδεύοντας σε υψηλά επίπεδα που είχαν καταγραφεί κατά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008.

Η αγορά προβλέπει πλέον αύξηση του κόστους δανεισμού και το βασικό επιτόκιο να ανέρ-

Πλέον οι αναλυτές αναμένουν περισσότερες αυξήσεις επιτοκίων από την Τράπεζα της Αγγλίας.

χεται στο 5,7% τον Φεβρουάριο του 2024.

Τα στοιχεία αποτελούν μεγάλη έκπληξη, επειδή οι οικονομολόγοι και η Τράπεζα της Αγγλίας ανέμεναν χαλάρωση της αγοράς εργασίας υπό την πίεση των 12 διαδοχικών αυξήσεων των επιτοκίων. Ενώ οι έρευνες έδειξαν ότι η αύξηση των μισθών παραμένει ισχυρή, η κεντρική τράπεζα εξέταξε την επιβράδυνση στις νέες κενές θέσεις εργασίας ως ένδειξη ότι η ανθεκτικότητα της αγοράς εργασίας υποχωρεί. Αντίθετα, η έντονη έλλειψη εργαζομένων, φαινόμενο που εντάθηκε λόγω της πανδημίας, αυξάνει τους μι-

Η αγορά προβλέπει αύξηση του κόστους δανεισμού στη Βρετανία και το βασικό επιτόκιο να ανέρχεται στο 5,7% τον Φεβρουάριο του 2024.

σθούς. Ο αριθμός των εργαζομένων αυξήθηκε στο νούμερο ρεκόρ των 33,1 εκατομμυρίων

κατά τη διάρκεια του τριμήνου, ξεπερνώντας για πρώτη φορά τα προ πανδημίας επίπεδα. Ολα

τα άλλα κράτη του **G7** έφτασαν σε αυτό το ορόσημο μήνες πριν από το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι

βρετανικές εταιρείες προσπαθούν να βρουν το προσωπικό που χρειάζονται, αυξάνοντας τους μισθούς και μειώνοντας το ποσοστό ανεργίας.

Η ανεργία μειώθηκε κατά 25.000 άτομα τον Απρίλιο, ενώ ο αριθμός των ατόμων που ταξινόμηθηκαν ως ανενεργά—άνεργοι που δεν αναζητούσαν δουλειά—μειώθηκε κατά 13.000. Αυτό συνέβαλε σε άλλα κατά 94.000 στον αριθμό των εργαζομένων.

«Η αγορά εργασίας του Ηνωμένου Βασιλείου παραμένει πολύ ανθεκτική και συνεχίζει να δημιουργεί σύγχυση», δήλωσε ο Χουσέιν Μεντι, στρατηγικός αναλυτής μακροοικονομικών και επενδύσεων στην **HSBC Asset Management**. «Για την Τράπεζα της Αγγλίας η αύξηση των μισθών είναι ένα μεγάλο πρόβλημα—είναι απλώς σε πολύ υψηλό επίπεδο για να επιτρέψει στον πληθωρισμό να φθάσει τον στόχο του 2%», πρόσθεσε.

Νέα μέτρα στήριξης της οικονομίας προωθεί το Πεκίνο

Μειώνει το κόστος δανεισμού, στοχεύει στην τόνωση συγκεκριμένων κλάδων

Σε μια προσπάθεια να τονώσει την κινεζική οικονομία που εμφανώς πλέον επιβραδύνεται, το Πεκίνο καταφεύγει σε ένα συνδυασμό μέτρων στήριξης. Τα μέτρα, ωστόσο, θα είναι περιορισμένα σε σύγκριση με παλαιότερα πακέτα, δεδομένου ότι έχει διογκωθεί το χρέος της δεύτερης οικονομίας στον κόσμο ενώ εντείνεται η ανησυχία για τη χρηματοπιστωτική της σταθερότητα. Η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας μείωσε αιφνιδιαστικά το βασικό επιτόκιο της προλειαινόντας το έδαφος για ανάλογες μειώσεις από τις τράπεζες της χώρας και προκαλώντας προσδοκίες για περαιτέρω μειώσεις του κόστους δανεισμού. Σύμφωνα με αξιωματούχους της κυβέρνησης, το Πεκίνο εξετάζει παράλληλα μια ευρύτερη δέσμη προτεινόμενων μέτρων, μεταξύ των οποίων η στήριξη συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας που πλήττονται, όπως η αγορά ακινήτων και η εξώρια ζήτηση.

Πρόκειται για μέτρα που έχουν προτείνει διάφορα κλιμάκια της δημόσιας διοίκησης και της κυβέρνησης και περιλαμβάνουν περίπου 15 προτάσεις που έχουν σχεδιασθεί για την τόνωση συγκεκριμένων τομέων.

Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τη στήριξη της αγοράς στέγης, οι ρυθμιστικές αρχές προσπαθούν να μειώσουν το κόστος εξυπηρέτησης των στεγαστικών δανείων που έχουν εκδοθεί για την αγορά κατοικίας και να ενθαρρύνουν τις κρατικές τράπεζες να χορηγήσουν νέα δάνεια σε δανειολήπτες ώστε να διασφαλίσουν ότι θα παραδοθούν οι κατοικίες. Οπως τονίζει ο Ντάνκαν Ριγκκλί, οικονομολόγος - σινολόγος της Pantheon Macroeconomics, «στόχος των μέτρων στήριξης είναι αυτή τη φορά η διατήρηση των θετικών ρυθμών ανάπτυξης, μέσα στα όρια του στόχου που έχει θέσει το Πεκίνο για ανάπτυξη 5% και όχι να δώσουν ώθηση σε επιθετικούς ρυθμούς ανάπτυξης». Ο ίδιος υπογραμμίζει πως οι ιθύνοντες στο Πεκίνο εξακολουθούν να ανησυχούν μήπως βρεθούν ξανά σε εκείνη την κατάσταση της υπερχρέωσης στην οποία βρέθηκαν μετά τα ιδιαίτερως γενναία πακέτα στήριξης που χορήγησαν στην κινεζική οικονομία στη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Πράγματι οι τελευταίες αυτές κινήσεις σηματοδοτούν μια σαφή αλλαγή στάσης και προδίδουν

Για τη στήριξη της αγοράς στέγης, οι ρυθμιστικές αρχές προσπαθούν να μειώσουν το κόστος εξυπηρέτησης των στεγαστικών δανείων που έχουν εκδοθεί για την αγορά κατοικίας και να ενθαρρύνουν τις κρατικές τράπεζες να χορηγήσουν νέα δάνεια, ώστε να διασφαλίσουν πως θα παραδοθούν οι κατοικίες.

Οι τελευταίες κινήσεις προδίδουν την ανησυχία της κινεζικής ηγεσίας, καθώς επιβραδύνονται η καταναλωτική ζήτηση και οι δαπάνες.

την ανησυχία του Πεκίνου, που εμφανώς έχει ενταθεί καθώς επιβραδύνονται η καταναλωτική ζήτηση και οι καταναλωτικές δαπάνες. Τα εν λόγω μέτρα ενδέχεται, πάντως, να μην αποβούν επαρκώς αποτελεσματικά δεδομένου ότι τοπικές και περιφερειακές αρχές αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες, ενώ οι εταιρείες ακινήτων προσπαθούν να αποπληρώσουν τα τεράστια χρέη τους. Οπως σχολιάζει σχετικά ο Λου Τινγκ, επικεφαλής των οικονο-

μολόγων της Nomura Holdings, «τα περιθώρια για συμβατικά μέτρα στήριξης στενεύουν, ενώ η πολιτική της στήριξης έχει επιφέρει και δυσάρεστες παρενέργειες στο παρελθόν όπως την υπερχρέωση των τοπικών αρχών, τις αναποτελεσματικές επενδύσεις και την κατασπατάληση πόρων». Οι αγορές δεν επιπρεστώσαν ουσιαστικά από τις κινήσεις του Πεκίνου, καθώς επικρατεί επιφυλακτικότητα ως προς τον βαθμό στον οποίο μπορεί να λυθεί προβλήματα η νομισματική πολιτική όταν δεν συνοδεύεται από άλλου είδους πολιτικές. Η επιχειρηματική και η καταναλωτική εμπιστοσύνη παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα, τα νοικοκυριά αποφεύγουν να δανειστούν, ο πληθωρισμός τείνει προς το μηδέν και οι εξαγωγές περιορίζονται καθώς επιβραδύνεται η παγκόσμια οικονομία. Οπως τονίζει ο κ. Λου, «όλοι έχουν αντιληφθεί πως η ανάκαμψη της οικονομίας

παραπαιεί και αυξάνεται ο κίνδυνος της διπλής ύφεσης γι' αυτό και η μείωση των επιτοκίων δεν επαρκεί».

Από την πλευρά τους, πάντως, οι οικονομολόγοι επιμένουν πως η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας θα προχωρήσει φέτος σε νέες μειώσεις του κόστους δανεισμού. Η Goldman Sachs προβλέπει πως μέσα στο τρίτο τρίμηνο του έτους η κεντρική τράπεζα θα μειώσει κατά 25 μονάδες βάσης το ύψος των αποθεματικών κεφαλαίων που οφείλουν να διατηρούν οι τράπεζες της χώρας, προκειμένου να διευρύνει τα περιθώρια των τραπεζών για χορήγηση δανεισμού. Εκτιμά επίσης πως στη συνέχεια θα ακολουθήσει μια ακόμη μείωση του ύψους των υποχρεωτικών αποθεμάτων ή μια μείωση των επιτοκίων μέσα στο δ' τρίμηνο του έτους αναλόγως της απόδοσης που θα έχει η οικονομία. Εμπειρογνώμονες της Macquarie Group εκτιμούν πως

μετά τη μείωση η κεντρική τράπεζα θα μειώσει κατά ακόμη 10 μ.β. το επιτόκιο δανεισμού ενός έτους μέσα στο γ' τρίμηνο. Οικονομολόγοι και αναλυτές διαπιστώνουν πως τα προβλήματα της αγοράς ακινήτων εξακολουθούν να αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη της κινεζικής οικονομίας.

Παράλληλα, όμως, είναι σαφές πως η πολιτική και οικονομική εξουσία της Κίνας αυτή τη φορά δεν είναι διατεθειμένη να αυξήσει τις επενδύσεις σε ακίνητα για να τονώσει την ανάπτυξη. Ειδικότερα, αναλυτές της Goldman Sachs αποκλείουν μια επανάληψη του προγράμματος αναθέρμανσης της αγοράς ακινήτων της περιόδου 2015-2018, όταν η κεντρική τράπεζα διοχέτευσε ιλιγγιώδη ποσά στην αγορά ακινήτων με αποτέλεσμα να εκτοξευθούν στα ύψη οι τιμές των κατοικιών.

BLOOMBERG

European University Cyprus

FUTURE SkillsHub

GRADUATES BOOTCAMP

Ξεκίνα το επαγγελματικό σου ταξίδι με τα καλύτερα εφόδια!

30 Ιουνίου & 01 Ιουλίου 2023

Εκμεταλλεύσου την ευκαιρία να εκπαιδευτείς από καταξιωμένους επαγγελματίες Ανθρώπινου Δυναμικού και διεκδίκησε μια ελκυστική θέση εργασίας

CO-ORGANIZER

GOLD SPONSORS

SILVER SPONSORS

BRONZE SPONSORS

SUPPORTERS

MEDIA SPONSOR

Δήλωσε συμμετοχή έγκαιρα και εξασφάλισε θέση στο GRADUATES BOOTCAMP μέσω του www.euc.ac.cy και των social media του EUC

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Τετάρτη 28 Ιουνίου, 2023 στις 9:00πμ στη Δημοσιογραφική Εστία στη Λευκωσία θα διεξαχθεί Δημόσιος Πλειστηριασμός που θα περιλαμβάνει 64 αντικείμενα όπως εργαλεία, ηλεκτροκωλύσεις, Τράπανα, μεταλλικά ντεπόζιτα, Κομπρεσσορούς αέρα, 6 Χρηματοκιβώτια, 7 Chillers, 5 μηχανές βάρκας, ηλεκτρογεννήτριες, πριόνια, Ρόνεο, παλαιά μέταλλα (κάλυκες, μπαταρίες, σίδερα, αλουμίνια, καλώδια, ηλεκτρικά είδη), αποπεφρωτήρας ΡΥΟΤΕC, 1 πλοίο (για καταστροφή) και διάφορα άλλα.

Για περισσότερες πληροφορίες και καταλόγους απευθύνεστε στους Δημοπράτες:
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΛΤΔ
T. Παπαδόπουλου 6, Άγιος Δομέτιος, Λευκωσία
Τηλ.: 99639733, 22778751

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Νο1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Μείνετε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Τελούμε την Κυριακή 25 Ιουνίου 2023, το ετήσιο μνημόσυνο της πολυαγαπημένης μας μητέρας και γιαγιάς

Γιαννούλας Γιαλλουρίδου
(το γένος Παναγίδη, σύζυγος του αγνοούμενου Σωτήρη Γιαλλουρίδη απο τη Μόρφου)

Το μνημόσυνο θα τελεστεί στον Ιερό Ναό Παναγίας Φανερωμένης στη Λευκωσία.

Οι Τεθλιμμένοι:
Τα παιδιά: Μαριάννα, Άρης, Πανίκος,
Τα εγγόνια: Ιωάννα, Αρριάννα, Χριστίνα, Αρχοντέλλης- Ραφαήλ, Μαρίνα και Σωτήρης, και λοιποί συγγενείς.

Ποιοι ξένοι αγοράζουν ακίνητα στην Ελλάδα

Οι πλείστοι προέρχονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης για να αποκτήσουν «χρυσή βίζα»

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Πρωταγωνιστικό ρόλο στην αύξηση των ξένων επενδύσεων στην αγορά ακινήτων το 2022 είχαν οι επενδυτές από τις χώρες εκτός Ε.Ε., που κυρίως τοποθετούνται στην Ελλάδα για την εξασφάλιση άδειας παραμονής, μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα».

Σύμφωνα με τα στοιχεία των εισροών ξένων κεφαλαίων στην Ελλάδα, που επημελείται η Τράπεζα της Ελλάδος, από το 1,97 δισ. ευρώ του 2022 (αύξηση 68% έναντι του 2021), η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφεται από χώρες εκτός Ε.Ε. Ειδικότερα, το 2022 εισέρρευσαν 1,26 δισ. ευρώ από τρίτες χώρες, ποσό που αποτέλεσε το 64% του συνόλου. Πρόκειται δε για αύξηση κατά 100% έναντι του 2021, όταν το αντίστοιχο ποσό που είχε επενδυθεί δεν είχε ξεπεράσει τα 628 εκατ. ευρώ.

Αντίστοιχα, ανοδικά κινήθηκαν ασφαλώς και οι επενδύσεις από χώρες της Ευρωζώνης, αλλά με αισθητά χαμηλότερο ρυθμό. Ειδικότερα, από την Ευρωζώνη εισέρρευσαν πέρυσι συνολικά 590 εκατ. ευρώ, ή 25% περισσότερα από το 2021, όταν είχαν εισρεύσει 473 εκατ. ευρώ. Αύξηση κατά 49% σε 106 εκατ. ευρώ σημείωσαν και οι επενδύσεις από άλλες χώρες της Ε.Ε., προεξαρχούσης της Βουλγαρίας, καθώς τοποθετήθηκαν 53 εκατ. ευρώ, από 31 εκατ. ευρώ το 2021.

Αυτό που καθίσταται σαφές είναι η στενή σύνδεση ανάμεσα στις ροές κεφαλαίων στην ελληνική αγορά ακινήτων και στο πρόγραμμα «χρυσή βίζα», που ουσια-

στικά είναι και ο κύριος «υπεύθυνος» για τη σημαντική αύξηση των σχετικών επενδύσεων τα τελευταία χρόνια. Όπως δείχνουν τα σχετικά στοιχεία, το μεγαλύτερο ποσοστό των επενδύσεων που γίνονται από πολίτες τρίτων χωρών, συνδέονται με την εξασφάλιση άδειας παραμονής.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, κατά τη διάρκεια του 2022 υποβλήθηκαν 4.363 αιτήματα χορήγησης αδειών παραμονής. Υπολογίζοντας ως ελάχιστο ύψος επένδυσης τις 250.000 ευρώ, το νούμερο αυτό μεταφράζεται σε 1,09 δισ. ευρώ, τη στιγμή που οι συνολικές εισροές από πολίτες εκτός Ε.Ε. διαμορφώθηκαν πέρυσι σε

Από τα 2 δισ. ξένων κεφαλαίων το 1,26 δισ. ήρθε από τρίτες χώρες, εκτός Ε.Ε. Πρώτοι οι Κινέζοι, μεγάλη κινητικότητα από Αμερική και Βρετανία.

1,26 δισ. ευρώ. Δεδομένου πάντως ότι κάποιες αγορές αφορούν ακίνητα μεγαλύτερης αξίας (ή περισσότερα του ενός ακίνητα), είναι πολύ πιθανό και το σύνολο του ποσού του 1,26 δισ. ευρώ, που επενδύθηκε πέρυσι, να συνδέεται με άδειες παραμονής Golden Visa.

Σημειώτουν ότι η τάση αυτή όχι μόνο συνεχίζεται και κατά τη

Χώρα	Ετήσια Μεταβολή
Χονγκ Κονγκ	254%
Ελβετία	20%
ΗΠΑ	113%
Γερμανία	28%
Κύπρος	6,5%
Σιγκαπούρη	208%
Ισραήλ	100%
Γαλλία	5%
Βρετανία	45%
Λουξ/ργο	47,5%
Βουλγαρία	71%
Τουρκία	411%

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

Ποιες χώρες επένδυσαν τα περισσότερα κεφάλαια στην ελληνική αγορά ακινήτων το 2022

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

διάρκεια του 2023, αλλά έχει εκτοξευθεί μάλιστα. Συγκεκριμένα, κατά το πρώτο φετινό τετράμηνο (Ιανουάριος - Απρίλιος) έχουν υποβληθεί 3.064 νέα αιτήματα, που αντιστοιχούν σε επενδύσεις ελάχιστου ύψους της τάξεως των 766 εκατ. ευρώ. Πρόκειται για αριθμό αυξημένο κατά 155% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό πρώτο τετράμηνο, όταν είχαν υποβληθεί

1.200 αιτήματα. Αντίστοιχα, οι υπηρεσίες του υπουργείου έχουν εκδώσει ήδη 1.474 νέες άδειες, 165% περισσότερες από πέρυσι, όταν το σχετικό νούμερο δεν είχε ξεπεράσει τις 557 άδειες. Πάντως, το αγοραστικό ενδιαφέρον από την Κίνα δεν έχει ακόμα ανακάμψει στο επίπεδο που βρισκόταν πριν από την πανδημία, γεγονός που καθιστά την περυσινή επι-

δοση ακόμα πιο σημαντική. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, οι εισροές από τον Χονγκ Κονγκ, τη βασική πηγή προέλευσης κινεζικών κεφαλαίων, αυξήθηκαν πέρυσι κατά 254% σε 294 εκατ. ευρώ. Ωστόσο, το 2019 το αντίστοιχο μέγεθος είχε ανέλθει σε 432 εκατ. ευρώ, δείγμα ότι υπάρχει ακόμα σημαντικό περιθώριο ανάπτυξης, που ενδεχομένως να αποτυπωθεί

στα φετινά στοιχεία. Υπενθυμίζεται ότι τα τελευταία χρόνια η Κίνα επιβάλλει περιορισμούς στη διακίνηση κεφαλαίων εκτός της ενδοχώρας, γεγονός που εξηγεί ότι από την ίδια τη χώρα και προς την Ελλάδα εισέρρευσαν μόλις 16 εκατ. ευρώ το 2022, έναντι 184 εκατ. ευρώ το 2019.

Ένας ακόμα λόγος που οι επενδύσεις από τρίτες χώρες σημειώνουν κατακόρυφη αύξηση φέτος είναι ασφαλώς και η μεγάλη κινητικότητα τόσο από Αμερικανούς επενδυτές, όσο και από Βρετανούς. Αμφότεροι μάλιστα ενδιαφέρονται πλέον και για την εξασφάλιση της «χρυσής βίζας», καθώς η Πορτογαλία, που ήταν από τις κυριότερες αγορές προορισμούς για τις εν λόγω ομάδες επενδυτών, έχει πλέον διακόψει το σχετικό πρόγραμμα. Οι επενδύσεις από τις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 113% το 2022 σε 166 εκατ. ευρώ.

Αντίστοιχα, οι επενδυτές από το Ηνωμένο Βασίλειο τοποθέτησαν στην ελληνική αγορά ακινήτων 71 εκατ. ευρώ, ή 45% περισσότερα από πέρυσι. Το ποσό αυτό αποτελεί και ιστορικό υψηλό, ξεπερνώντας ακόμα και τις επενδύσεις που είχαν καταγραφεί στα μέσα της δεκαετίας του 2000 (65 εκατ. ευρώ).

Από τις χώρες εντός Ε.Ε., η αγορά της Γερμανίας αποδείχθηκε και πέρυσι η πλέον δυναμική, με επενδύσεις ύψους 160 εκατ. ευρώ. Σημαντικό ρόλο σε αυτό έχει διαδραματίσει ασφαλώς και η ελληνική κοινότητα ομογενών. Η δεύτερη πιο δυναμική χώρα είναι ασφαλώς η Κύπρος, με επενδύσεις ύψους 134 εκατ. ευρώ το 2022.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Πέντε μορφές αναβάθμισης κτιρίων

Στον κόσμο των οικοδομών πολλές φορές χρησιμοποιούμε τους όρους, «ανακαίνιση», «φρεσκάρισμα», «αναπαλαίωση», «αποκατάσταση», «επανασχεδιασμός», σαν εναλλακτικούς όρους για το ίδιο πράγμα.

Μάλιστα, ο όρος «ανακαίνιση» έφτασε να χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά σαν ο όρος που περιλαμβάνει συλλογικά όλους τους υπόλοιπους. Είναι όμως πράγματα εναλλακτικοί όροι για το ίδιο πράγμα ή μήπως ο κάθε όρος έχει τη δική του σημασία και το δικό του πεδίο εφαρμογών

Προφανώς και αν όλα σήμαιναν το ίδιο πράγμα δεν θα γραφόταν αυτό το άρθρο! Ας δούμε λοιπόν με απλά λόγια, αποφεύγοντας όσο γίνεται τα βαθιά τεχνικά, ποιες είναι οι διαφορές και ποιες οι ομοιότητες των πιο πάνω όρων.

Η «ανακαίνιση» αποσκοπεί στη βελτίωση ενός δομημένου χώρου μέσω της αντικατάστασης και αναβάθμισης των υλικών τελειώματος, χωρίς να αλλάζει ή να αλλοιώνεται ο αρχικός σχεδιασμός. Δηλαδή περναν από το μογιάντισμα τοίχων και ταβανιών, η αλλαγή δαπέδων, κουζίνας, ερμαριών, θυρών, μπάνιου, φωτιστικών σωμάτων κ.λπ. είναι εργασίες που περιλαμβάνονται σε μια ανακαίνιση.

Κάποτε μπαίνουμε στη διαδικασία να δώσουμε μια έκταση στην ανακαίνιση προσδιορίζοντάς την είτε σαν «μικρή» ή σαν «ριζική», χωρίς όμως να υπάρχει ανάγκη για κάτι τέτοιο. Η «μικρή» έκταση ανακαίνιση», πολύ απλά αποτελεί ένα «φρεσκάρισμα» όπου συνήθως περιορίζεται σε φρέσκια μπογιές σε τοίχους, ταβάνια και ξυλεία που επιδέχεται μπογιές, και σε βερνίκωμα της ξυλείας που επιδέχεται βερνίκι. Οι αλλαγές στο «φρεσκάρισμα» είναι περισσότερο κοσμητικές παρά ουσιαστικές και εκτελούνται μέχρι την αλλαγή της κινητής επίπλωσης παρά την μόνιμης/ σταθερής επίπλωσης.

Η «αναπαλαίωση» έχει να κάνει σχεδόν αποκλειστικά με διατηρητέα κτίρια και με κτίρια που αναδεικνύουν την ιστορική/ πολιτιστική μας κληρονομιά.

Επίσης, αχρείαστο είναι να αναφερόμαστε σε «ριζική ανακαίνιση», όταν ουσιαστικά έπρεπε να αναφερόμαστε σε «επανασχεδιασμό». Δηλαδή άμα δεν μας αρέσει η υφιστάμενη μορφή/ διάταξη του δομημένου χώρου και αποφασίζουμε πως θέλουμε να ριζώσουμε κάποιους τοίχους, να κτίσουμε κάποιους άλλους, να κάνουμε μια προσθήκη, να αλλάξουμε τη θέση του μπάνιου, των ερμαριών, της κουζίνας κ.λπ., τότε μιλάμε για επανασχεδιασμό επειδή αλλάζουμε/ αλλοιώνουμε τον αρχικό σχεδιασμό. Εννοείται ότι στα πλαίσια αυτά περιλαμβάνονται και εργασίες ανακαίνισης.

Το «φρεσκάρισμα», λοιπόν, έχει να κάνει περισσότερο με τη βελτίωση της αισθητικής του περιβάλλοντος στο οποίο ζούμε και λιγότερο με την αύξηση της αξίας του ακινήτου μας. Συμβάλλει όμως στη διατήρηση της αξίας μεσοπρόθεσμα.

Η «ανακαίνιση» σκοπεί στην αναβάθμιση του χώρου στον οποίο ζούμε και άμα γίνει σωστά συμβάλλει στην αύξηση της αξίας του ακινήτου μας. Αν όμως δεν γίνει σωστά, τότε εύκολα μπορεί τα λεφτά που ξοδέψαμε να θεωρηθούν ότι πήγαν στο βρόντο.

Ο «επανασχεδιασμός» μπορεί να συμβάλει θετικά ή αρνητικά στην αύξηση της αξίας του ακινήτου μας κατά ανάλογο τρόπο

Η «ανακαίνιση» σκοπεί στην αναβάθμιση του χώρου στον οποίο ζούμε, και άμα γίνει σωστά συμβάλλει στην αύξηση της αξίας του ακινήτου μας.

που συμβάλλει η «ανακαίνιση». Όμως ο «επανασχεδιασμός» είναι πολύ πιο απαιτητικός επειδή καθιστά τη χρήση των υπηρεσιών συμβούλων αναγκαία, καθώς εξορισμού γίνονται επεμβάσεις σε δομικά και άλλα στοιχεία του κτιρίου που δεν μπορούμε από μόνοι μας να διαχειριστούμε. Ένας «επανασχεδιασμός» μπορεί να απαιτεί και την εξασφάλιση αδειών από τις αρμόδιες αρχές αναλόγως του τι θέλουμε να κάνουμε, ή/ και αλλαγής χρήσης χώρου, όπως για παράδειγμα από οικιστική σε επαγγελματική στέγη. Αυτά απαιτούν

αυξημένο κόστος και επενδυτικό ρίσκο, γι' αυτό πρέπει να έχουμε ξεκάθαρη στρατηγική από την αρχή και να διερευνήσουμε όλα τα ενδεχόμενα πριν πάρουμε αποφάσεις.

Η «αναπαλαίωση» έχει να κάνει σχεδόν αποκλειστικά με διατηρητέα κτίρια και με κτίρια που αναδεικνύουν την ιστορική/ πολιτιστική μας κληρονομιά. Σκοπός είναι η επαναφορά σε πλήρη χρήση ενός τέτοιου οικοδομήματος, χρησιμοποιώντας υλικά που είναι όσο το δυνατόν κοντύτερα ή πιστά αντίγραφα των πρωτότυπων. Μπορεί

σε εξαιρετικές περιπτώσεις να επιτραπούν μικρές αποκλίσεις ή τροποποιήσεις οι οποίες όμως δεν επηρεάζουν το σύνολο. Και εννοείται πως εντός των πλαισίων της νέας χρήσης παρέχεται η δυνατότητα ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και υπηρεσιών με τρόπους που σέβονται την αρχική μορφή του κτιρίου.

Οι «αναπαλαιώσεις» είναι ένα πολυέξοδο спор επειδή απαιτούν συμβούλους, εργολάβους και υπεργολάβους με εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρία και όλα παρακολουθούνται από την αρχή μέχρι

το τέλος από το αρμόδιο τμήμα της πολεοδομίας. Το κόστος για τον ιδιοκτήτη είναι μεγάλο, αλλά το αποτέλεσμα αμειψικό. Είναι ένα κεφάλαιο που τυγχάνει στήριξης από την πολιτεία, τόσο με επιδοτήσεις όσο και με φορολογικές ελαφρύνσεις, ακριβώς για να διατηρούνται αυτά τα κτίρια σε βάθος χρόνου και να προάγουν την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Σε περιπτώσεις όπου ένα κτίριο έτυχε καταπονήσεων είτε λόγω σεισμού ή φωτιάς ή πολύχροννης έκθεσης σε καιρικά φαινόμενα κ.λπ., τα δομικά του στοιχεία αποδυναμώνονται θέτοντας σε κίνδυνο τις ζωές των ανθρώπων και τους οικούς από ενδεχόμενη κατάρρευση. Σε τέτοιες περιπτώσεις η επέμβαση στο κτίριο αφορά κύρια την «αποκατάσταση» του. Δηλαδή την ενίσχυση των δομικών του στοιχείων έτσι ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ικανό να ανταποκριθεί εκ νέου στις όποιες νέες καταπονήσεις.

Εφόσον κριθεί, μετά από εξειδικευμένους ελέγχους, ότι ένα κτίριο χρειάζεται «αποκατάσταση», τότε αυτό είναι το πρώτο στάδιο εργασιών που γίνεται στα πλαίσια μιας αναβάθμισής του. Δεν υπάρχει νόημα να προβεί κάποιος σε «φρεσκάρισμα» ή «ανακαίνιση» ή «επανασχεδιασμό» αν δεν αποπερατώσει πρώτα με επιτυχία την σκοπούμενη «αποκατάστασή» του. Στην περίπτωση των «αναπαλαιώσεων» συνήθως τα δύο πάνε χέρι-χέρι. Το κόστος μιας «αποκατάστασης» είναι άρρηκτα δεμένο με την κλιμακία της σε εύρος και σε βάθος. Μπορεί όμως να είναι τόσο ψηλό που, με ίσως μοναδική εξαίρεση, να είναι διατηρητέο κτίριο, να προστάζει την κατεδάφιση και την πλήρη ανοικοδόμηση.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Άγνωστα γράμματα του Σολωμού

Οι έξι επιστολές του μεγάλου ποιητή προς τον λόγιο Τζουζέπε Μοντάνι που ανακαλύφθηκαν πρόσφατα στη Φλωρεντία

της ΜΠΑΡΜΠΑΡΑ ΤΑΝΤΣΙ ΙΜΠΡΙ

Η σχέση του Διονυσίου Σολωμού με τον Κρεμονέζο λόγιο Τζουζέπε Μοντάνι δεν ήταν άγνωστη στους κριτικούς και στους βιογράφους τους: τη γνώριζαν μέσα από ένα γράμμα που είχε στείλει ο Μοντάνι στον νεαρό φίλο του όταν αυτός αναχωρούσε για τη Ζάκυνθο και μέσα από μερικές άλλες, έμμεσες, μαρτυρίες. Στο μοναδικό γνωστό έως πρόσφατα γράμμα, σταλμένο στις 23 Αυγούστου του 1818, προστίθενται σήμερα έξι άγνωστα, που έστειλε ο Σολωμός στον Μοντάνι μέσα σε περίπου μια δεκαετία, από το 1815-16 έως το 1826. Γράμματα τα οποία αναδεικνύουν μια στενή συναισθηματική σχέση, που διατηρήθηκε μεταξύ τους ακόμα και μετά την επιστροφή του Σολωμού στη Ζάκυνθο. Τα έξι γράμματα φυλάσσονται στην Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη της Φλωρεντίας, όπου κι εναπόκειται το μεγαλύτερο μέρος της αλληλογραφίας του Μοντάνι (εγκαταστάθηκε στη Φλωρεντία το 1824 και παρέμεινε εκεί έως το τέλος

Προσωπογραφία του Διονυσίου Σολωμού από άγνωστο καλλιτέχνη. Μουσείο της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας.

«Στο δείπνο, πριν από λίγο, μου φάνηκε πως είμαστε μαζί, κι όταν κατάλαβα πως ονειρεύομαι, έκλαιγα: κλαίω ακόμα».

της ζωής του, το 1833). Το ύφος είναι προσωπικό και φορές φορές μελαγχολικό, όπως στο γράμμα «της νύχτας των Χριστουγέννων» του 1815 ή του 1816, που αρχίζει ως εξής:

«Ψυχή μου! Σε σκέφτομαι συχνά, με μεγάλη χαρά: αλλ' απόψε, αισθάνομαι μια μοναδική ηθονική τρυφερότητα στη σκέψη πως μια μέρα θα βρεθούμε μαζί σ' εκείνο το νησάκι της περιπέτειας. Στο δείπνο, πριν από λίγο, μου φάνηκε πως είμαστε μαζί, κι όταν κατάλαβα πως ονειρεύομαι, έκλαιγα: κλαίω ακόμα, και συντομεύω τον χρόνο με τις ευχές μου. Ναι, σε λίγα χρόνια θα βρεθούμε μαζί μια τέτοια βραδιά ιερής εορτής, που η παρουσία σου θα την κάνει για μένα ιερότερη».

Τα εν λόγω γράμματα δεν περιέχουν φιλολογικές κρίσεις, αλλά μαρτυρούν, για τα χρόνια που ο Σολωμός ζούσε στην Παβία, μια σταθερή επικοινωνία με λεπτομερείς πληροφορίες μεταξύ δύο προσώπων του ίδιου κοινωνικού περιβάλλοντος. Αφορούν, κυρίως, ανταλλαγές βιβλίων: «Να βρεθούμε το συντομότερο. Θα έχω τον Λαοκόοντα, και ό,τι σε περιμένει. Εν τω μεταξύ, αν έχεις το Κοράνι του Μωάμεθ, να μου το στείλεις αμέσως: μου μένουν από 'κει μερικοί στίχοι που θέλω ν' αντιγράψω» (Παβία, πριν από τις 20 Αυγούστου 1818) αλλά και ενημερώσεις για την πρόοδο των μελετών τους: «Η δουλειά μου για τον ζωγράφο Ντιότι προχωράει καλά: θα διαπιστώσεις την επιρροή του δικού μας Τάσσο. Το ποίημα γίνεται δοξαστικό» (Παβία, 15-16 Μαΐου 1818) ή ειδήσεις για κοινούς γνωστούς: «Ο Μπερέτα δεν σου γράφει επειδή με τις εξετάσεις που πλησιάζουν δεν του μένει ελεύθερο ούτε ένα τέταρτο της ώρας» και, τέλος, πανεπιστημιακά κουτομπολιά: «Σπειύω εν τω μεταξύ να

σου πω ότι ο Λόνγκι γελοιοποιείται όλο και περισσότερο. Αλαζονεία χωρίς όρια και ορατή τρικυμία εν κρανίω. Ξέρει για την αντιπάθειά μου και δεν τολμά να με πλησιάσει. Θα σου πω ιστορίες που θα σ' εκπλήξουν και θα σε κάνουν να "σφίξεις τα χείλια και να σμίξεις τα φρύδια"».

Είναι, όμως, δύσκολο να προσδιορίσουμε τη συχνότητα της αλληλογραφίας μετά την επιστροφή του Σολωμού στην πατρίδα του. Ένα, όμως, από αυτά τα γράμματα, της 25ης Απριλίου του 1819, μαρτυρεί ότι η σχέση τους και τα συναισθήματά τους παρέμεναν αμετάβλητα: «Δεν θα έγραφα ούτε και σ' εσένα, αν ο φίλος μας ο Λόνγκι [σ.σ. ο Πιέτρο Λόνγκι ήταν ένας συμφοιτητής τους] δεν μ' έκανε να κλάψω μ' ένα γράμμα του. Τι κάνει τις μέρες σου πικρές, Τζουζέπε μου; Σ' εξορκίζω σ' όνομα εκείνων των γλυκύτατων ωρών που περάσαμε στον χώρο μελέτης μας, εκεί πάω για ώρες κάθε μέρα να ξαναβρώ τις δυνάμεις μου: σ' εξορκίζω ν' απευθυνθείς σ' εμένα αν σε βασανίζουν οικονομικές δυσκολίες».

«Σ' εξορκίζω ν' απευθυνθείς σ' εμένα αν σε βασανίζουν οικονομικές δυσκολίες. Αν έχω μόνο εκατό τσεκίνια, τα μισά είναι δικά σου».

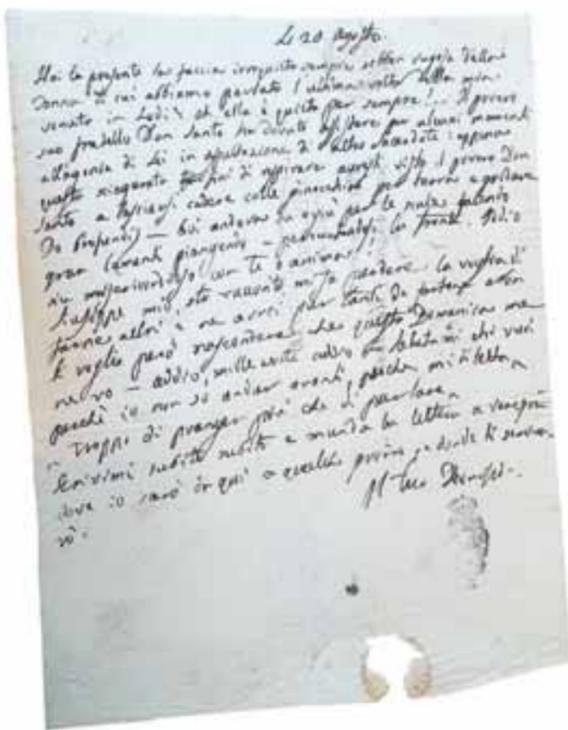
es. Αν έχω μόνο εκατό τσεκίνια, τα μισά είναι δικά σου, επειδή, Τζουζέπε μου, είμαι ο φίλος σου κι όχι ένας τυχαίος φίλος».

Εκείνη την περίοδο ο Μοντάνι είχε εγκαταλείψει την έδρα της Φιλοσοφίας στη Σχολή του Λόντι —η έδρα θα καταργηθεί τον Σεπτέμβριο του 1819— και δεν είχε άλλα μέσα επιβίωσης. Θα βρει, ωστόσο, καταφύγιο, λίγο αργότερα, στην πόλη Βαρέζε και στο σπίτι του Βιτσέντζο Ντάντολο.

«Έλα στη Ζάκυνθο»

Αξιοσημείωτο είναι ένα άλλο, μεταγενέστερο, γράμμα, της 12ης Ιανουαρίου του 1826, με το οποίο ο Σολωμός προτείνει στον Μοντάνι μια θέση εργασίας στη Ζάκυνθο, ως δάσκαλος των παιδιών του θείου του: «Εσύ, λοιπόν, αγαπητέ μου Τζουζέπε, θα 'ρθεις στη Ζάκυνθο. Φρόντισα να με παρακαλέσει σχετικά ο θεός μου, ο κόμης Νικόλαος Μεσσάλας, και κανόνισα να έρθεις στη Ζάκυνθο για να διδάξεις τα παιδιά του». Είναι ενδιαφέρον ότι, δέκα χρόνια μετά, η επιθυμία να ξαναβρεθούν με τον Μοντάνι στη Ζάκυνθο παραμένει ζωντανή στον Σολωμό, έτσι που να του δίνει μια συγκεκριμένη ευκαιρία για τη μετεγκατάστασή του.

Τα έξι γράμματα που ξαναβρέθηκαν προσφέρουν τη δυνατότητα να εξεταστούν από κοντά οι σχέσεις τους και προσκαλούν για νέες σκέψεις, λαμβάνοντας υπόψη τόσο ορισμένες πλευρές της ζωής του Κρεμονέζου λογίου, που ήταν άγνωστες μέχρι σήμερα στους βιογράφους του, όσο και το ζωντανό πολιτιστικά και πολιτικά περιβάλλον της Παβίας, στο οποίο ανήκαν οι δύο φίλοι.

Δύο από τις έξι επιστολές του Διονυσίου Σολωμού προς τον Τζουζέπε Μοντάνι που εντόπισε πρόσφατα η Ιταλίδα φιλόλογος και ερευνήτρια Μπάρμπαρα Τάντσι Ιμπίρ στην Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη της Φλωρεντίας. Γράφτηκαν την περίοδο από το 1815-16 έως το 1826.

• Ευχαριστούμε τον ιστορικό Νίκο Ε. Καραπίδακ για τη μετάφραση του κειμένου από τα ιταλικά στα ελληνικά.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

18-24.6.23

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

Παρουσίαση

Οι εκδόσεις Ψηφίδες διοργανώνουν την παρουσίαση του νέου βιβλίου του Αντώνη Χατζηκυριάκου «Χερσαίο Νησί: Η Μεσόγειος και η Κύπρος στην Οθωμανική Εποχή των Επανάστασεων». Για το βιβλίο θα μιλήσουν οι: Μαρία Ιακώβου, καθηγήτρια Προϊστορικής και Πρωτοϊστορικής Αρχαιολογίας, ο Θεοκάρης Σταυρίδης, αναπληρωτής καθηγητής Οθωμανικής Ιστορίας, ο Κυπριανός Δ. Λούπης, διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης, η Φρόσω Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου, ομότιμη καθηγήτρια Λαϊκής Τέχνης και Αρχιτεκτονικής και η Λουίζα Παπαλιόζου, συγγραφέας του βραβευμένου μυθιστορήματος «Το Βουνό». Θα ακολουθήσει αντιφώνηση από τον συγγραφέα. Συντονισμός: Άγγελ Νικολάου-Κονναρή. Οικία Χατζηγιωργάκη Κορνέσιου (Εθνολογικό Μουσείο), Δευτέρα 19 Ιουνίου, 7:00 μ.μ.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Προβολές στη Λάρνακα

Στη Λάρνακα οι Τετάρτες σημαίνουν Θερινό Σινεμά με την καλύτερη σινεπαρέα της πόλης. Φέτος οι σινεφίλ της Λάρνακας και όχι μόνο, θα έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν ένα μείγμα κωμωδιών, κυπριακών και ελληνικών ταινιών όπως το .Dog και Black Stone, καθώς και ταινίες και ντοκιμαντέρ όπως το Caïro Conspiracy, Joyland, και All that breathes, που έχουν βραβευτεί στα καλύτερα κινηματογραφικά φεστιβάλ του κόσμου. Οι προβολές γίνονται κάθε Τετάρτη στον κήπο του Μουσείου Πιερίδη ενώ η κινηματογραφική λέσχη έχει οργανώσει και κάποιες ειδικές προβολές. Στις

23 Ιουνίου στην παραλία μπροστά από το Μεσαιωνικό Κάστρο θα προβληθεί η ταινία The first cow, στην πλατεία του χωριού Τρούλλοι στις 7 Ιουλίου η κυπριακή ταινία Smuggling Hendrix, την 1η Αυγούστου στην πλατεία του χωριού Κάτω Δρυ η ταινία The man who sold his skin, και στο χωριό Βαβατσιανά στις 13 Αυγούστου η βραβευμένη κωμωδία Another Round. Όλες οι προβολές ξεκινούν ακριβώς στις 8:30 και έχουν ελεύθερη είσοδο. Το πλήρες πρόγραμμα είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της κινηματογραφικής λέσχης: larnakacinema.com

ΕΚΔΟΣΗ

«1974. Το χρονικό της αντίστασης»

Ευσύννοπη παράθεση των γεγονότων, που αφορούν την αντίσταση κατά του ολέθριου πραξικοπήματος της χούντας και της ΕΟΚΑ Β', αποτελεί το νέο βιβλίο του Χρυσάνθου Χρυσάνθου, με τίτλο «1974. Το χρονικό της αντίστασης». Η εκδήλωση παρουσίασης του βιβλίου θα πραγματοποιηθεί στο Μέγα Συνοδικό του Μετοχίου Κύκκου, στον Άγιο Προκόπιο, στη Λευκωσία. Χαριεττία θα απευθύνουν ο μπροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρος, ο υπουργός Εσωτερικών, Κωνσταντίνος Ιωάννου, η υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου και ο πρόεδρος του Συνδέσμου Δημοκρατικών Αντιστασιακών Λευκωσίας, Γιώργο Λουκά. Αντιφώνηση από τον συγγραφέα - ερευνητή Δρα Χρυσάνθο Χρυσάνθου. Εκδόσεις του βιβλίου είναι ο Σύνδεσμος Δημοκρατικών Αντιστασιακών Λευκωσίας, Τρίτη, 20 Ιουνίου, ώρα 7:30 μ.μ. Μέγα Συνοδικό του Μετοχίου Κύκκου, Άγιος Προκόπιος, Λευκωσία.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Επιστροφή στις #rizesmas

Η φωτογραφία ήταν τόσο ξεχωριστή που δεν μπορούσες να πάρεις τα μάτια σου από πάνω της. Χιλιάδες νέοι άνθρωποι πιασμένοι από τον ώμο ή από τα χέρια να χορεύουν σε μεγάλους κύκλους πειρώτικα, θρακιώτικα, νησιώτικα... Τέσσερις μπάστες στη σκηνή από νέους μουσικούς διέτρεχαν την ελληνική μουσική παράδοση επί τέσσερις ώρες... Αναζήτησα βίντεο από το «Ρίζες Φεστ», που οργανώθηκε στην Τεχνόπολη πριν από λίγες ημέρες, και βρέθηκα αντιμέτωπη με μια παράλληλη πραγματικότητα για την οποία είχα μια πολύ φευγάλα εικόνα. Διάσπαρτες πληροφορίες, ότι ολοένα και πληθαίνουν οι νέοι άνθρωποι που ασχολούνται με τους δημοτικούς χορούς, οι φρέσκες φωνές που ερμηνεύουν παραδοσιακά τραγούδια, οι ταλαντούχοι μουσικοί που επενδύουν χρόνο, γνώση και αναζήτηση στις ρίζες μας. Γιατί, όπως δάλωναν οι εμπνευστές του φεστιβάλ, που οργανώθηκε για πρώτη φορά στην Αθήνα (εγκαινιάστηκε μόλις πέρυσι στη Θεσσαλονίκη), προβάλλοντας τα συγκροτήματα που συμμετείχαν στο «γλέντι» της Τεχνόπολης, οι «#rizesmas είναι να πανόμαστε από τα χέρια με το πρώτο κλαρίνο από τα Ματζούνια, να σέρνουμε νησιώτικα με το Ξέφραγο Αμπέλι, να μην ξέρουμε τα βήματα στα Μακεδονίτικα από την Banda Etoprica και να ουρλιάζουμε ότι είναι "παπύρι έρχεται, να το πω να μη το πω" μαζί με τους Ίκνιτικι».

Τρεις 35άρηδες, η Γεωργία, η Σοφία και ο Ανδρέας, δημιούργησαν στην πανδημία ένα λογαριασμό στα σόσιαλ μίντια με το ερώτημα «τι είναι ρίζες;» και κατακλύστηκαν από φωτογραφίες με παππούδες

Τι οδηγεί χιλιάδες νέους να ακολουθούν τα βήματα ενός ηπειρώτικου ή νησιώτικου χορού;

και γιαγιάδες, τοπία και φαγητά. Η Γεωργία είναι κειμενογράφος στη διαφήμιση, ασχολήθηκε πολλά χρόνια με τον τουρισμό, η Σοφία εκπαιδευτικός (δασκάλα καλλιτεχνικών), ο Ανδρέας δημογράφος του μουσικού μπλογκ kasetophonos.com, με μεγάλη επισκεψιμότητα, που λειτουργεί εδώ και μια 10ετία.

Εστειλα ένα μετά ζήτηντας περισσότερα στοιχεία για το «Ρίζες Φεστ» και η ανταπόκριση ήταν άμεση. Η Γεωργία (συστήνεται με τα μικρά ονόματά τους) μιλάει με θέρμη και συγκίνηση για τους 5.000 ανθρώπους (μέσος όρος ηλικίας 25 χρονών) που τροφοδότησαν αυτή τη μεγάλη γιορτή, σχεδόν «διονυσιακή» και πάντως «αναζωογονητική». «Τι οδηγεί χιλιάδες νέους να ακολουθούν τα βήματα ενός ηπειρώτικου ή νησιώτικου χορού;» ρωτώ και η απάντηση έχει πολλά σκέλη. «Οι ρίζες μας είναι τόσο δυνατές όσο και οι αναμνήσεις μας», λέει η Γεωργία. «Πώς θα κρατήσουμε ζωντανά όλα αυτά που χάνονται;» μονολογεί. «Η μαυροντυμένη γιαγιά στο κατώφλι δεν ζει πια, η μαμά μου είναι στο fb».

Ξεχωρίζω τη φράση της ότι «ο κόσμος έχει την ανάγκη να νιώσει ότι κάπου ανήκει, σε μια κοινότητα εικόνας και αισθημάτων». Σωστά. Τα κόμματα και η πολιτική δεν έχουν τη δύναμη πια να συσπειρώνουν τις ηλικίες εκείνες που έχουν όλη τη ζωή μπροστά τους. Τα βήματα συντονίζονται σε ρυθμούς που συνδέονται με μνήμες και βιώματα, μυρωδιές, γεύσεις και διηγήσεις. Μέσα στην ένταση και στον ιδρώτα της επιτάχυνσης και της προσπάθειας, οι χοροί αυτοί έχουν κάτι καθοπισμαστικό. Είναι «εκεί» αιώνες τώρα. Δηλώνουν συνύπαρξη και κοινή προσπάθεια, επανάληψη του καλύτερου εαυτού, του πιο συμμετοχικού και ανθεκτικού. Οι 25άρηδες φτιάχνουν τη δική τους αλυσίδα, χέρι με χέρι, απολαμβάνοντας τη συμπόρευση έστω και για λίγες ώρες. Η μόδα του φολκλόρ, της δεκαετίας του '70, είναι ξένη σε αυτήν τη γενιά. Η Γεωργία προσθέτει μια ακόμη ψηφίδα: δεν κρατούσε κανείς κινητό στο χέρι, για να καταγράψει, στρολάρει από συνήθεια, αφεθεί στην αδράνεια του χρόνου. Να είναι, άραγε, ο μόνος λόγος της «αποτοξίνωσης» ότι τα χέρια είναι απασχολημένα από τον χορό; Να είναι η επιστροφή στη συλλογικότητα, στον κύκλο του χορού, στη συντροφικότητα της μουσικής μπάστας, του τραγουδιού, η αιτία μιας ολιγόωρης απόστασης από τον θόνην; Ακόμη κι αν οι «ρίζες» εξασθενήσουν, αν και οι ενδείξεις προς το αντίθετο οδηγούν, η γέφυρα θα έχει ήδη στηθεί. Και θα είναι πραγματική, καθόλου εικονική.

ΘΕΑΤΡΟ

«Λυσιστράτη» του Αριστοφάνη

Στις 21, 22 και 23 Ιουνίου 2023 ξεκινά από τη Λευκωσία το ταξίδι της καλοκαιρινή παραγωγή του ΘΟΚ «Λυσιστράτη» του Αριστοφάνη, σε μετάφραση Κώστα Ταχτοσή και σκηνοθεσία Μάριου Μεττή. Μέσα στη δίνη του Πελοποννησιακού πολέμου, μια Αθηναία επιλέγει να χρησιμοποιήσει το πιο «αποτελεσματικό» όπλο που έχει στη διάθεσή της για να τελειώσουν οι εχθροπραξίες. Συγκαλεί μια σύνοδο γυναικών από τις πόλεις της Ελλάδας και όλες μαζί αποφασίζουν να ξεκινήσουν αποχή από την ερωτική πράξη, μέχρι να πείσουν τους άντρες να σταματήσουν τον πόλεμο. Παίζουν: Ριάνα Αθανασίου, Κωνσταντίνος Ανδρονίκου, Χριστίνα Αρτεμίου, Γρηγόρης Γεωργίου, Μαντώ Γιαννίκου, Μάριος Ζαρδάβας, Στέλιος Καλλιστράτης, Άνθη Κάσιου, Γιώργος Κυριάκου, Άντρεα Μαύρου, Γιάννης Μίνως, Αθηνά Μουστάκα, Λοίζα Παπαγεωργίου, Θέμις Πόλου, Ελένη Σιδερά, Κώστας Τέκκας, Κωνσταντίνος Τσίσιος. Ακολουθούν παραστάσεις στη Δερύνεια (28 Ιουνίου), τη Λεμεσό (7 & 8 Ιουλίου), την Πάφο (12 Ιουλίου) και τη Λάρνακα (22 Ιουλίου).

Πληροφορίες / Εισιτήρια: Ηλεκτρονικά: www.thoc.org.cy & <https://tickets.thoc.org.cy> και Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717.

ΕΚΘΕΣΗ

Αφιέρωμα στον Σωτήρη Σόρογκα

Η Alpha C.K. Art Gallery παρουσιάζει ένα εικαστικό αφιέρωμα στον ζωγράφο Σωτήρη Σόρογκα. Στην έκθεση παρουσιάζονται έργα από διάφορες φάσεις της καλλιτεχνικής πορείας του ζωγράφου, ενταγμένα στις θεματικές με τις οποίες καταπιάνεται. Πέτρες, μούρα

ανοίγματα, αρχαία ανάγλυφα, πορτρέτα, παλιά ξύλα, κατάλοιπα παλιών μηχανημάτων, συντρίμια μεταλλικών αμαξωμάτων, και σκουριές τα οποία, αποτελούν κάποια από τα γνωστότερα θέματά του. Με κώδι-

κω ζωγραφικής της δικής του ιδιομορφίας και ενόπτες της δικής του εννοιολογικής συνοχής, ο Σωτήρης Σόρογκα, χωρίς να εγκλείεται σε ιδεολογικούς καλλιτεχνικούς δογματισμούς, αυτό που προτάζει στο αισθητικό του διάβημα είναι να διατηρήσει εν ζωή την επικείμενη απώλεια. Να δώσει χρόνο στη μνήμη ώστε να διατηρηθεί εν ζωή η οριστική θνησιμότητα των πραγμάτων. Εγκαινία έκθεσης Τετάρτη 14 Ιουνίου, ώρα 7:00 μ.μ. Διάρκεια Έκθεσης έως 30 Ιουνίου. Alpha C.K. Art Gallery, Μακαρίου και Παπανικολή 3, Λευκωσία. Ο κατάλογος της έκθεσης είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα www.ackgallery.com.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

8ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Πάφου

Το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Πάφου (PIFF) θα πραγματοποιηθεί από τις 23 έως τις 25 Ιουνίου στον πολιτιστικό χώρο Τεχνόπολις20. Αυτό το τριήμερο, υπαίθριο φεστιβάλ ταινιών είναι μια γιορτή του κινηματογράφου, με μια επιμελημένη επιλογή ταινιών μικρού μήκους από όλο τον κόσμο. Το φεστιβάλ προσκαλεί τους λάτρεις του κινηματογράφου, ηλικίας 18 ετών και άνω, να απολαύσουν μια όμορφη κινηματογραφική εμπειρία κάτω από τον έναστρο ουρανό της Πάφου. Η ομάδα προγραμματισμού του φεστιβάλ επέλεξε 21 εξαιρετικές ταινίες και υποσχεται να προσφέρει κάτι για όλους. Το κοινό θα έχει την ευκαιρία να ξεκινήσει ένα κινηματογραφικό ταξίδι που διασχίζει σύνορα και πολιτισμούς, με ταινίες από Κύπρο, Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία, Μαλαισία, Ουζμπεκιστάν, Σγκαπούρη, Δομινικανή Δημοκρατία, ανάμεσα σε άλλες. Κάθε ταινία φέρνει μια μοναδική προοπτική και στυλ αφήγησης, προβάλλοντας ένα ενδιαφέρον παζλ του παγκόσμιου κινηματογράφου. Εκτός από το κύριο πρόγραμμα, το PIFF είναι επίσης περήφανο που παρουσιάζει 7 φοιτητικές ταινίες, που αναδεικνύουν το ταλέντο, τη δημιουργικότητα και τη φρέσκια ματιά της επόμενης γενιάς σκηνοθετών. Πληροφορίες www.piffcyprus.com. Ελεύθερη είσοδος

Με χαρά επίσης άκουσα ότι η νέα ταινία του σκηνοθέτη Κύπρου Παπαβασιλείου, «Εμβρυο Χρυσάλλιδα Πεταλούδα», θα συμμετάσχει στο διαγωνιστικό τμήμα ενός από τα σημαντικότερα κινηματογραφικά φεστιβάλ του κόσμου, το Κάρλοβι Βάρι, που θα διεξαχθεί από τις 30 Ιουνίου μέχρι και τις 8 Ιουλίου 2023, στην Τσεχία. Η κινηματογραφική εξέλιξη της Κύπρου μπορεί να δείξει έναν άλλο δρόμο ανάπτυξης και να προσφέρει πολλά, πάρα πολλά στην οικονομία του τόπου, αλλά και στην πολιτιστική της ανάπτυξη. Πρόσφατα κυπριακά θεατρικά σχήματα πήγαν στην Αθήνα, στο Λονδίνο, στο Βερολίνο, στην Αυστραλία, στον Πειραιά, στη Θεσσαλονίκη, στην Μπράγα, πιο παλιά στην Κωνσταντινούπολη και επέστρεψαν με εμπειρίες.

Μα και ο Θεόδουλος Γρηγορίου τιμάται στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονος Τέχνης - MNAC Βουκουρεστίου, με την έκθεσή του «Νοητική Γεωγραφία - Ασπερισμοί», μια έκθεση που εντάχθηκε στη θερινή περίοδο του μουσείου.

Τα παραπάνω είναι μόνο μερικά από τα πολιτιστικά επιτεύγματα της χώρας που συνεχώς παραβλέπουμε. Αυτό που θέλω να δω λοιπόν δεν είναι ευκολόγεια και συγκαταθήρια από την Πολιτεία, αλλά συγκροτημένο μεσο-μακροπρόθεσμο προγραμματισμό. Ταλέντο έχουμε, από πολιτικές πάσχομε.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Πολλά τα όμορφα

Την περασμένη εβδομάδα ξεχώρισα αρκετές σπουδαίες πολιτιστικές διακρίσεις και ειδήσεις που μόνο χαρά νομίζω μπορούν να δώσουν. Ο χαρακτήρας Χαμπής Τσαγγάρης τιμήθηκε στην κατηγορία «Πρωταθλήτρια κληρονομιάς» από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τη Ευρωπαϊκή Νοστρά. Ο Χαμπής Χαρακτήρας, πολλάκις το έχω επισημάνει από τις «Επισημάνσεις», είναι μια τεράστια ψηφίδα πολιτισμού και ένα ανεκτίμητο πολιτιστικό κεφάλαιο για τη χώρα. Πολλές φορές ιδιωτικά και δημόσια ο Χαμπής μου έχει πει πως ό,τι κάνει το κάνει για τον τόπο του, συνηθίζει να λέει επίσης πως γι' αυτόν η χαρακτηριστική είναι ένα παιζίμι, επιμένει να μιλάει και να εκφράζεται χωρίς μεγαλοστομίες στα κυπριακά, χωρίς να το κάνει σημαία. Συνεχίζει να δραστηριοποιείται στα Πλατανίσκια, να παραδίδει δωρεάν μαθήματα χαρακτήρας, όπως έμαθε να κάνει από τον δασκάλο του, τον Τάσσο Αλεβίζο. Τι πιο σπουδαίο να τπρείς απαρέργκλιτα το δωρεάν έλαβες, δωρεάν να δώσεις και μάλιστα να το κάνεις με όλη την ψυχή σου, χωρίς να περιμένεις ανταλλάγμα από αυτή σου την πράξη. Πολλά μπορούν να ειπωθούν για τον Χαμπή, αλλά ξέρω ότι δεν του αρέσουν ούτε οι ηρωποιήσεις ούτε τα μεγάλα λόγια γι' αυτόν, γι' αυτό αρκούμε να του πω και πάλι ένα ευχαριστώ για ό,τι προσφέρει στην Κύπρο και ελπίζω μια μέρα να δούμε στην αγαπημένη του Κοντέα

μία μεγάλη έκθεση των έργων του. Είχαμε επίσης τη βράβευση της Νάσιας Διονυσίου με το Κρατικό Βραβείο Διηγήματος - Νουβέλας 2022 της Ελλάδας για τη νουβέλα της «Τι είναι ένας κάμπιος». Το βιβλίο της Νάσιας Διονυσίου έκανε το ταξίδι του, απ' όσο είμαι σε θέση να γνωρίζω μόνο του, εντός και εκτός της χώρας, χωρίς φασαρία. Εντύπωση μου έκανε για παράδειγμα ότι η Λέσχη Ανάγνωσης της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Χανίων μελέτησε και συζήτησε το βιβλίο της Νάσιας Διονυσίου. Λόγω της καταγωγής μου το είδα και τηλεφώνησα στη Νάσια για να τη συγχαρώ, δεν το ήξερε. Αυτό είναι ένα μικρό παράδειγμα πως ένα βιβλίο μπορεί να ταξιδέψει από μόνο του. Η Νάσια Διονυσίου βραβεύτηκε σε μία άλλη χώρα, την Ελλάδα, και η ελληνική κυπριακή λογοτεχνία τιμήθηκε εν τω συνόλω της κατά τη γνώμη μου. Πολλοί είναι ακόμα οι συγγραφείς μας που διαβάζονται στο εξωτερικό και αυτό θα πρέπει να μας κάνει χαρούμενους και συνάμα να κινητοποιήσει και την Πολιτεία να σκεφτεί αν έχει εθνική πολιτική για το βιβλίο.

Η Εθνική Συμμετοχή της Κύπρου στη φετινή 15η Διεθνή Έκθεση Performance Design and Space 2023 της Πράγας, με την εγκατάσταση «Spectators In A Ghost City», τιμήθηκε με το Μεγάλο Βραβείο GOLDEN TRIGA. Σπουδαία διάκριση. Επιμελήτρια η Μαρίνα Μαλένη, η οποία είχε και την αρχική ιδέα, η καλλιτεχνική έρευνα-Εικαστική

Εγκατάσταση είναι της Μελίτας Κούτα, συνεργαζόμενος τεχνικός σύμβουλος ο Χάρης Καυκαριδής και άλλοι (βλ. περισσότερα στις σελίδες 4-5 του ενθέτου «Ζωή»). Έχουμε εικαστική σκηνή που βραβεύεται σε σπουδαία διεθνή φόρα, έχουμε ιδέες που μπορούν να προβληματίσουν και να γίνουν οικουμενικές, να διηγηθούμε τις δικές μας εμπειρίες και να τις μετουσιώσουμε σε κάτι πιο καθολικό. Αυτό θεωρώ πως έγινε με την εγκατάσταση «Spectators In A Ghost City» στην Πράγα. Και μάλιστα ο γράφων άργησε να το καταλάβει, εγκλωβισμένος όπως ήμουν σε μία άλλη ανάγνωση, σίγουρα όχι εικαστική, μα και ούτε πολιτική...

Ακόμα ένα σπουδαίο νέο είναι ότι το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαιολογικού, Εθνογραφικού και Ιστορικού Ντοκιμαντέρ Κύπρου επετέλεσε από το Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Καστελόριζου - Beyond Borders ως τιμώμενο ξένο Φεστιβάλ και ο καλλιτεχνικός του διευθυντής Σταύρος Παπαγεωργίου θα αποτελέσει μέλος της Κριτικής Επιτροπής. Ο Σταύρος Παπαγεωργίου θα έχει την ευκαιρία να μιλήσει σε Έλληνες και ξένους επαγγελματίες κινηματογράφου για τις ευκαιρίες που προσφέρει η Κύπρος για διεθνείς συμπαραγωγές. Και εδώ θα πρέπει να προσθέσω τη δυναμική που αρχίζουν και αποκτούν τα εγχώρια διεθνή μας φεστιβάλ, Ντοκιμαντέρ, Μικρού Μήκους, Χορού, Animation, Θεάτρου και Μουσικής...

Με ενδιέφερε η απελευθέρωση του ερωτικού

Ο ζωγράφος και συγγραφέας Ανδρέας Καραγιάν μιλάει στην «Κ» για το «Πέμπτο βιβλίο» του και για το πώς βλέπει την τέχνη του

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Συνάντησα τον Ανδρέα Καραγιάν, ο οποίος δεν χρειάζεται πολλές συστάσεις, στο σπίτι του για να μιλήσουμε για το πρόσφατο βιβλίο του, το «Πέμπτο βιβλίο», το οποίο συμπληρώνει την πενταλογία του (προηγήθηκαν τα «Άκρατος γέλωτας», «Σκοτεινές ιστορίες», «Ανήθικες ιστορίες» και «Η αληθής ιστορία»). Όπως μου λέει στη συνέντευξή μας, η έκδοση συνέπεσε με τα 80ά του γενέθλια, πράγμα πολύ σημαντικό για τον ίδιο. Πρόκειται για μία αυτοβιογραφική μυθιστορία, με τον ήρωα να έχει το δικαίωμα της δικής του επιλογής πραγμάτων, «δεν τον καθοδηγώ σαν πόνι. Ο ήρωάς μου αποφασίζει και μόνος του για κάποια πράγματα... Συζητώ μαζί του, διαφωνούμε, περνάω καλά με αυτόν τον άλλο...» μου λέει ο Ανδρέας Καραγιάν, ο οποίος με τη ζωγραφική του και το συγγραφικό του έργο έχει αφήσει το δικό του αποτύπωμα όχι μόνο στην τέχνη, αλλά και στην κοινωνία. πρωτεργάτης του gay κινήματος στην Κύπρο, και μου λέει πως ούτε η ζωγραφική του, ούτε τα βιβλία του είναι queer. «Η ζωγραφική μου είναι δεμένη απόλυτα με τις πνευματικές μου και τις λογοτεχνικές μου αναζητήσεις. Βέβαια η ζωγραφική μου είναι και μέρος της δικής μου καταπίεσης».

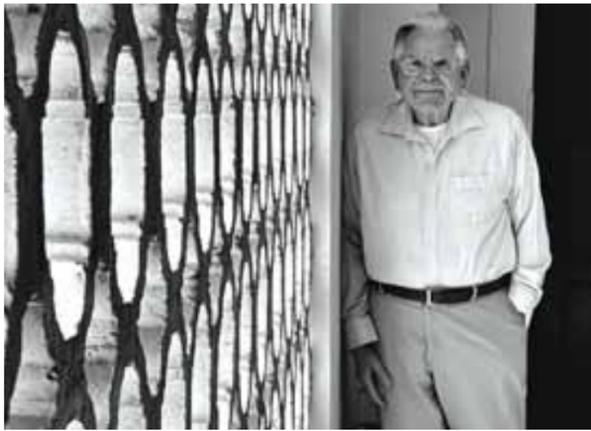
–Να ξεκινήσουμε από το τελευταίο σας βιβλίο «Το Πέμπτο βιβλίο»...

–Στις 11 Ιανουαρίου έγινα 80 ετών και στα 80 μου έκλεισε και η πενταλογία μου, που για εμένα

είναι κάτι πολύ σημαντικό. Ξεκίνησα τη συγγραφή της το 2004 και είναι η πορεία ενός αφηγητή από το 1940 και φτάνει σχεδόν μέχρι σήμερα. Ζει διάφορες καταστάσεις που συγκλόνισαν το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Είναι ένας κοσμοπολίτης αφηγητής που ζει τις κοινωνικές αλλαγές μέσα από τις ερωτικές του εμπειρίες. Το «Πέμπτο βιβλίο» κάπου συνοψίζει ολόκληρη την τετραλογία, διατηρώντας την αυτονομία του φυσικά. Αυτό το είδος του Bildungsroman σπανίζει στην ελληνική γραμματεία.

–Είναι αυτοβιογραφικό το βιβλίο σας;

–Αυτοβιογραφική μυθιστορία, με τον ήρωα να έχει το δικαίωμα της δικής του επιλογής πραγμάτων, δεν τον καθοδηγώ σαν πόνι. Ο ήρωάς μου αποφασίζει και μόνος του για κάποια πράγματα... Συζητώ μαζί του, διαφωνούμε, περνάω καλά με αυτόν τον άλλο... Τώρα πα παρατηρώ τα πράγματα, παλαιότερα ήμουν μέσα στο θέατρο, έπαιξα εγώ την τραγωδία, τώρα είμαι απ' έξω. Καμιά φορά, που δεν έχω κέφια λέω στον εαυτό μου, πάψε να παίζεις την κυρία με τας καμελίας, σήκω απάνω... Είμαι πα παρατηρητής των καταστάσεων, γι' αυτό δεν είναι βιογραφία το βιβλίο μου. Βέβαια διεθνώς παρατηρείται ένα νέο είδος βιογραφίας, όπου το εγώ γίνεται το εμείς. Εγώ σήμερα τολμώ να πω αυτό που πιστεύω με βάση τον Τόμας Μαν, τον Μαρσέλ Προυστ και άλλους πολλούς. Η συζήτηση που κάνω μαζί τους είναι θετική και μοντέρνα, άνοιξαν έναν δρόμο. Τους σέ-

«Εμένα με ενδιέφερε η απελευθέρωση του ερωτικού, να μην κρύβεται πίσω από πινακίδες και από στερεότυπα. Αυτό που λυπεί είναι ότι δεν βρέθηκαν οι κατάλληλοι άνθρωποι να προωθήσουν αυτά που έκανα, πιστεύω πως θα μπορούσαν να προωθηθούν πολύ περισσότερο...» μου λέει ο Ανδρέας Καραγιάν

βομαι. Είναι κινηματογραφικά τα βιβλία μου, πάντως...

–Εσείς όμως από την αρχή τολμήσατε να πείτε ό,τι πιστεύατε... Αισθάνεστε πρωτοπόρος;

–Ήμουν πρωτεργάτης του gay κινήματος, μαζί με τη Ρωζάνη Κουδουνάρη, δουλέψαμε πολύ. Αν δεν υπήρχαν εκείνες οι πρώτες ενέργειές μας, σίγουρα δεν θα ήμασταν εδώ που είμαστε σήμερα. Μετά ήρθε ο Αλέκος Μοδινός και τα πράγματα συνέχισαν όπως συνέχισαν.

–Σήμερα που βρισκόμαστε σε θέματα αποδοχής;

–Σε πολύ καλό βαθμό σε σχέση με το παρελθόν οπωσδήποτε. Υπάρχουν για παράδειγμα τα φεστιβάλ, κάνουμε τις πορείες μας... έχουμε δρόμο όμως ακόμα.

–Η κοινωνία όμως ακόμα δεν φαίνεται να είναι ανεκτική...

–Η κοινωνία είναι αρκετά ανεκτική, αλλά αν συγκρίνεις με το παρελθόν η απόσταση που πρέπει να διανύσουμε είναι τεράστια. Οι επαναστάσεις γίνονταν και παλαιότερα, αλλά δεν υπήρχε το ανάλογο κλίμα να τις υποστηρίξει. Να σου πω βέβαια πως δεν σημαίνει πως επειδή εγώ επαναστατούσα για τον γκέι έρωτα, δεν σημαίνει πως δεν μπορούσα να είχα και σχέσεις με γυναίκες. Εμένα με ενδιέφερε η απελευθέρωση του ερωτικού, να μην κρύβεται πίσω από πινακίδες και από στερεότυπα. Αυτό που λυπεί είναι ότι δεν βρέθηκαν οι κατάλληλοι άνθρωποι να προωθήσουν αυτά που έκανα, πιστεύω πως

θα μπορούσαν να προωθηθούν πολύ περισσότερο...

–Αυτό όμως δεν είναι και σημείο της συντηρητικής κοινωνίας μας;

–Βεβαίως, είναι σημάδι της αμορφωσίας, της μετριότητας, των πολιτικών μας ηγετών... πες ό,τι θες...

–Αισθάνεστε πως κάνετε κάποιο είδος στρατευμένης τέχνης;

–Όχι, εμένα η τέχνη μου είναι τέχνη. Σέβομαι τη γλώσσα της ζωγραφικής. Είμαι ένας άνθρωπος που αγαπάει την τέχνη και ζωγραφίζει. Αυτό που λέω σε όλους είναι ότι ούτε η ζωγραφική μου, ούτε τα βιβλία μου είναι queer. Η ζωγραφική μου είναι δεμένη απόλυτα με τις πνευματικές μου και τις λογοτεχνικές μου αναζητήσεις. Βέβαια η ζωγραφική μου είναι και μέρος της δικής μου καταπίεσης. Λατρεύω τις λέξεις, τα χρώματα. Λατρεύω να φτιάχνω εικόνες τρισδιάστατες σε χώρους

δυσδιάστατους. Έχω πολλά βυζαντινο-ελληνικά λαχνεία στη ζωγραφική μου. Για παράδειγμα στην τριλογία «Το Μαρτύριο του Αγίου Σεβαστιανού», ήταν ένας τρόπος να εκφράσω ένα αντρικό γυμνό σε μια ερωτική μαζοχιστική στάση, «Οι πειρασμοί του Αγίου Αντωνίου» εκφράζουν ολόκληρη την εποχή μας σήμερα, με τους τόσους πειρασμούς και στο τρίτο «Ο Ευαγγελισμός», ο άγγελος είναι δεμένος, δεν έχει τι να πει παι... Η ζωγραφική μου είναι κριτική ζωγραφική, δεν είναι ωραιοποίηση κάποιας κατάστασης.

–Ποια είναι η σχέση του Ανδρέα Καραγιάν με την εξουσία;

–Η εξουσία καταφέρνει πάντα να απορροφήσει τις επαναστάσεις. Κάποτε ο Ρενουάρ ήταν επαναστάτης, σήμερα είναι μέσα σε όλα τα σαλόνια, και εγώ όταν παρουσίασα τα πρώτα γυμνά ήταν τρομακτική επανάσταση, σήμερα ο κόσμος αγοράζει γυμνό για διακοσμνητικούς λόγους. Αλλά η επανάσταση δεν κάνει τα πρωταρχικά της στοιχεία. Πάντως, εγώ χαίρομαι για όλη την πορεία μου μέχρι σήμερα. Κανείς δεν μπορεί να μου στερήσει όσα μου πρόσφερε η τέχνη ούτε τα όσα εγώ προσέφερα μέσα από την Τέχνη μου και τα βιβλία μου...

–Τι θα ζητούσατε από την Πολιτεία σήμερα;

–Να επανέλθει ο παλιός τρόπος που αντιμετώπιζε το κράτος τους καλλιτέχνες, οι οποίοι θυσιάσαν τη ζωή τους. Το ποσό που σήμερα λαμβάνουμε σαν τιμητική σύνταξη, που είναι 300 ευρώ, είναι ξεφτίλα.

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: ΜΑΡΙΟΣ ΜΕΤΤΗΣ

ΛΥΣΙ ΣΤΡΑΤΗ

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2023

ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ'
Τετάρτη 21 Ιουνίου
Πέμπτη 22 Ιουνίου (υπέριπλοι στα ελληνικά)
Παρασκευή 23 Ιουνίου (υπέριπλοι στα αγγλικά και τουρκικά)
Τρίτη 18 Ιουλίου
Τετάρτη 19 Ιουλίου

ΔΕΡΥΝΕΙΑ
Δημοτικό Αμφιθέατρο
Τετάρτη 28 Ιουνίου

ΛΕΜΕΣΟΣ
Αρχαίο Θέατρο Κουρίου
Παρασκευή 7 Ιουλίου
Σάββατο 8 Ιουλίου (υπέριπλοι στα αγγλικά και τουρκικά)

ΠΑΦΟΣ
Αρχαίο Θέατρο
Τετάρτη 12 Ιουλίου

ΛΑΡΝΑΚΑ
Παττικό Δημοτικό Αμφιθέατρο
Σάββατο 22 Ιουλίου (στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Λάρνακας 2023)

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

Έναρξη παραστάσεων: 21:00

77 77 27 17
THOC.ORG.CY

Η παράσταση είναι ακατάλληλη για θεατές κάτω των 18 ετών. Η είσοδος σε άτομα 16 και 17 ετών θα επιτραπεί μόνο με τη συνοδεία γονέα ή κηδεμόνα.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΑΛΑΝΗ

ΜΑΡΘΑ ΦΡΙΝΤΖΗΛΑ

"Σ' ένα κύμα του Νότου"

ΔΕΥΤΕΡΑ 26 ΙΟΥΝΙΟΥ ΣΚΑΛΙ ΑΓΛΑΝΤΖΙΑΣ

ΤΡΙΤΗ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ HERITAGE

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Tickethour 7777 7040

Κοιτώντας το χθες από τα παράθυρα του σήμερα

Στην Εθνική Συμμετοχή της Κύπρου από τον ΘΟΚ στην Prague Quadrennial 2023 απονεμήθηκε το Μεγάλο Βραβείο GOLDEN TRIGA

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗ

Η Εθνική Συμμετοχή της Κύπρου στη φετινή 15η Διεθνή Έκθεση Performance Design and Space 2023 της Πράγας με επιμελήτρια την Μαρίνα Μαλένη, τη Μελίτα Κούτα στην καλλιτεχνική έρευνα και εικαστική εγκατάσταση και με τη συνεργασία του Χάρη Καυκαριδου τιμήθηκε από τη Διεθνή Κριτική Επιτροπή διακεκριμένων ειδικών με τη σημαντικότερη διάκριση στο χώρο του σχεδιασμού των παραστατικών τεχνών, λαμβάνοντας το μεγάλο βραβείο Golden Triga για την εγκατάσταση «Spectators In A Ghost City». Το βραβείο παρέλαβε στην Πράγα εκ μέρους του ΘΟΚ η Πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου Σκηνογράφων, Αρχιτεκτόνων και Τεχνικών Θεάτρου Μαρίζα Παρτζίλη. Το Βραβείο Golden Triga, απονέμεται σε κάθε διοργάνωση σε μία επιλεγμένη εγκατάσταση στο πλαίσιο Εθνικών συμμετοχών. Τα βραβεία ταξιδεύουν σε πολλές πειρούς του κόσμου, Ευρώπη, Ασία, Βόρεια και Νότια Αμερική. Η φετινή διοργάνωση του φεστιβάλ υποδέχθηκε σχεδόν εκατό δημιουργικές και επιμελητικές ομάδες από 59 χώρες και περιοχές στο πλαίσιο των δύο κύριων εκθέσεων- φιλοξενώντας περίπου 2.000 καλλιτέχνες.

Μαρίνα Μαλένη
Επιμελήτρια

Ρωτώ τη Μαρίνα Μαλένη, επιμελήτρια του κυπριακού περιπέτρου στην Πράγα, πώς αισθάνεται μετά τη διάκριση της χώρας στη φετινή Κουατριενάλε της Πράγας, με το Golden Triga: «Μία τεράστια τιμή για την Κύπρο, τους ανθρώπους του σχεδιασμού παραστασιακού χώρου, τον ΘΟΚ, την ομάδα μας» μου απαντά, και όπως μου εξηγεί το Golden Triga, έχει παραδοσιακά δοθεί σε μεγάλες χώρες, με ελάχιστες εξαιρέσεις, «σίγουρα, το γεγονός πως μίλησε στην καρδιά της Ευρώπης σε ανθρώπους από όλο τον κόσμο, και στους ειδικούς της Κριτικής Επιτροπής μας συγχαίρει και μας γεμίζει χαρά, δέος και ευθύνη. Η αντίστροφη σκηνογραφία όπου ο χώρος της Αμμόχωστου και όλα όσα κουβαλά προκαλούν την ανάληψη ευθύνης του θεατή απέναντι στην ιστορία του χώρου και το τραύμα, και θέτουν πολλαπλά ερωτήματα που αφήνουν όμως και μια ακτίδα ελπίδας για το μέλλον». Ζητώ από τη Μαρίνα Μαλένη να με βάλει στο σκεπτικό της, πώς από τη θεματική της φετινής Κουατριενάλε «RARE» έφτασε στην ιδέα της εγκατάστασης «Spectators In A Ghost City»:

«Όταν ανακοινώθηκε η θεματική της φετινής Κουατριενάλε «RARE» και με δεδομένο πως ο σχεδιασμός χώρου έχει βγει έξω από τα στενά πλαίσια της σκηνής, αναλογιστικά το πώς ένας πραγματικός, υπάρχων χώρος ορίζει τη δραματολογία μιας νέας δημιουργίας ως αντίστροφη διαδικασία σκηνογραφίας. Και το φως που δίνει η ακαδημαϊκή προσέγγιση στην υποστήριξη σκηνογραφικών προτάσεων. Έτσι αποφάσισα για τη συμμετοχή μας στην PQ23 να μην ξεκινήσω, όπως είθισται, από σκηνογραφικές δουλειές που είχαν γίνει στην τετραετία που προηγήθηκε» λέει η επιμελήτρια Μαρίνα Μαλένη.

Για την ιδέα της κυπριακής συμμετοχής μάς λέει πως την επηρέασαν ιδιαίτερα:

- Η πόλη της Αμμόχωστου και όλα όσα είχα εισπράξει από τη συνεργασία μου με τον Γιάννη Τουμαζή, τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα EMERGENCE που είχαμε παρουσιάσει στην προηγούμενη Κουατριενάλε και τη Σώσε Εσκιτζιάν,

- Οι παρεμβάσεις των συνέδρων στο εξαιρετικής σημασίας διεθνές συνέδριο Performance Design Futures που διοργανώσαμε με τη CYCSTAT στην Κύπρο και το Συμπόσιο Σκηνογραφίας στην Πράγα πέρυσι τον Μάιο, με τίτλο «Where are we?»

- Η ανάγκη να λάβουμε υπόψη σοβαρά τον χώρο που μας περιβάλλει και τα ζητήματα που προκύπτουν σε ό,τι αφορά τη βιωσιμότητα.

Όλα αυτά μαζί με τη θεματική και τις κατευθύνσεις που έδινε η καλλιτεχνική διευθύντρια της PQ23 Μαρκέτα Φαντοβά, με οδή-

“

«Στόχος μας δεν ήταν να δώσουμε απαντήσεις, αλλά να θέσουμε ερωτήματα».

γησαν στην απόφαση να εστιαστεί η συμμετοχή μας στην Πόλη της Αμμόχωστου και το πώς παίρνουμε θέση απέναντι σ' αυτό τον χώρο. Εισήγηση που ενέκρινε το Δ.Σ. του ΘΟΚ το οποίο και ευχαριστώ, και την πρόεδρό του κ. Παπαφιλιππού για την εμπιστοσύνη να ασχοληθούμε με ένα τόσο δύσκολο θέμα. Αυτό και έθεσα ως πλαίσιο μετά στη Μελίτα Κούτα, που με την ουσυδέρκεια, την εμπνευσμένη έρευνα και την επίσης σπάνια ματιά της, έδωσε το ευφρές αποτέλεσμα που είδε το κοινό και εκτίμησαν οι κριτές της Κουατριενάλε.

Η συνεργασία μας ως ένα είδος πολυθεματικής ομάδας που συζητούσε τα πάντα, και με τον Χάρη Καυκαριδου που προστέθηκε μετά στην ομάδα (τεχνικός σύμβουλος/σκηνογράφος, καλλιτέχνης-ερευνητής/σκηνογράφος και θεατρολόγος/κοινωνιολόγος/επικοινωνιολόγος) μας έδωσε την ευκαιρία να δούμε σφαιρικά από πολλές απόψεις στο πώς ένας χώρος τραύματος μπορεί, να ιδωθεί στην πραγματική του διάσταση με μια ματιά στο μέλλον του. Θελήσαμε να διερευνήσουμε τη σπάνια ευκαιρία να δημιουργήσουμε γέφυρες ανάμεσα στην πόλη, στο δικαίωμα στη μνήμη, στη μάχη της ταυτότητας, του χώρου, πάντα μέσα από τη σκη-

«Η πρόταση διαταράσσει τη σχέση ανάμεσα στον ρόλο του καλλιτέχνη και του θεατή, καθώς πραγματεύεται ζητήματα οικειοποίησης, θεάματος, παρεισχύων θεατών, και το ρόλο της ίδιας της τέχνης μπροστά στο ανθρώπινο τραύμα που επεκτείνεται πέρα από την Αμμόχωστο και αντηχεί και σε άλλους αντίστοιχους χώρους φαντάσματα στον κόσμο».

Ψήγματα εικόνων από την Αμμόχωστο, από το σήμερα αλλά και πριν από το 1974, πειραματικές γλυπτικές μακέτες εμπνευσμένες από την αστική υφή της πόλης, ακουστικά περιβάλλοντα και πρακτικές περιφόρμανς χρησιμοποιήθηκαν για να συνδέσουν την Αμμόχωστο με τους επισκέπτες της PQ23.

νογραφική μεθοδολογία, μέσα από τα μάτια της τέχνης.

Πώς θα μπορούσαμε να φανταστούμε τον κόσμο και το θέατρο σε ένα κόσμο μετά την καραντίνα, ρωτούσε η PQ. Πώς θα μπορούσαμε να φανταστούμε ένα χώρο σαν την Αμμόχωστο, μετά την επί 46 χρόνια καταδίκη της σε έλλειψη ανθρώπινες παρουσίας, μέσα από τον χώρο και με σκηνογραφικούς όρους αναρωτηθήκαμε εμείς; Και μετά ήρθε το άνοιγμά της. Πώς ένας χώρος που είχε διψήσει για ανθρώπινη παρουσία παραβιάζεται ξανά από την εισοδο των ανθρώπων; Στόχος μας δεν ήταν να δώσουμε απαντήσεις, αλλά να θέσουμε ερωτήματα».

Μελίτα Κούτα

Καλλιτεχνική έρευνα
και εικαστική εγκατάσταση

Μιλώντας με τη Μελίτα Κούτα για το πώς μπορεί εικαστικά να αποδοθεί ένας τόπος τόσο φορτισμένος και παράξενα οικείος ή ακόμα και γεμάτος συνδηλώσεις εικαστικό τω τρόπο και να συγκινήσει ένα κοινό που ελάχιστα ή και καθόλου τον γνωρίζει μου απαντά: «Πώς βλέπει ένας θεατής που επισκέπτεται την Prague Quadrennial of Performance Design and Space 2023 την εγκατάσταση της Κυπριακής συμμετοχής «Spectators in a Ghost City» που μιλούσε για την περικλειστη πόλη της Αμμόχωστου; Πώς μπορεί να συνδεθεί, να κατανοήσει, να συναισθανθεί ένα τόπο και μια ιστορία που ενδεχομένως να μη γνωρίζει; Πηγαίνοντας στην Πράγα αυτά ήταν κάποια από τα βασικά ερωτήματα που θέλαμε απαντήσουμε».

“

Πολλοί θεατές μου είπαν ότι η εγκατάσταση τους θύμιζε καταστάσεις από τους δικούς τους τόπους, όπου η βία της σύγκρουσης άφησε το σημάδι της.

Όπως μου περιγράφει η Μελίτα η έκθεση συγκεντρώνει τις εκπροσωπήσεις των Εθνικών Συμμετοχών και Περιφερειών (59 συνολικά) παρουσίασε μεγάλη ποικιλομορφία, τόσο όσο αφορά την εικαστική προσέγγιση, την καλλιτεχνική εκτέλεση όσο και την επιλογή θεματικής και σκεπτικού. Πολλές χώρες επέλεξαν μια κιομοριστική, ψυχαγωγική διάθεση κατασκευάζοντας χώρους-δωμάτια όπου οι θεατές εισέρχονταν, ζωντανές δράσεις, ηχητικά τοπία και εγκαταστάσεις πολυμέσων. Άλλες έδωσαν ένα πολιτικό/ κοινωνικό στίγμα αναφερόμενες σε μια μετά- covid κοινωνία, σε θέματα εξουσίας και ταυτότητας.

«Είχα την ευκαιρία να περάσω αρκετό χρόνο στον χώρο της έκθεσης και να παρατηρήσω αλλά και να συνομιλήσω με επισκέπτες από διάφορες χώρες, διαφορετικές ηλικίες και επαγγελματικές ιδιότητες που έβλεπαν την εγκατάστασή μας. Κατάλαβα, μάλλον επιβεβαιώσα, αυτό που σκεφτόμουν από την αρχή της σύλληψης της ιδέας, ότι δηλαδή κάποιες εικόνες είναι οικουμενικές και πως η τέχνη είναι μια παγκόσμια γλώσσα. Οι θεατές πρώτα έβλεπαν τα έργα (γλυπτικές μακέτες), σταματούσαν για να κοιτάζον μεσα από τις τρύπες, παράθυρα, ανοίγματα τις εικόνες των βίντεο προβολών πιο μέσα. Υπήρχε μια πρώτη έλξη προς τα υλικά (η εικόνα του γυμνού τσιμέντου), την περιπλοκή κατασκευή και την επιθυμία να κρασοκοιτάξουν μέσα. Τα αρχικά ερεθίσματα έδωσαν το στίγμα της εγκατάλειψης, του τραύματος, του παρελθόντος (μέσα από την αρχιτεκτονική προσέγγιση του μοντερνισμού, του αρχειακού βίντεο από τη δεκαετία του '60) και του μη προσβάσιμου τόπου/ της απόστασης. Η μελαγχολική αλλά και ποιητική ατμόσφαιρα των εικόνων του έργου, έκαναν κάποιους από τους θεατές (σίγουρα όχι όλους) να σταματήσουν μια στιγμή μπροστά τους.

Πολλοί θεατές (πριν καν διαβάσουν το κείμενό μας για την Αμμόχωστο που ήταν τοποθετημένο στον χώρο) μου είπαν ότι η εγκατάσταση τους θύμιζε καταστάσεις από τους δικούς τους τόπους, όπου η βία της σύγκρουσης άφησε το σημάδι της. Άλλοι ένιωσαν το τραύμα του τόπου μέσα από δικές τους αναφορές οικονομικής εγκατάλειψης, ξε-

νιτεμού, μετανάστευσης ακόμη και εγκλεισμού. Χαρακτηριστικά επισκέπτες και καλλιτέχνες από τον Λίβανο, την Αρμενία, τη Γεωργία που είχα την ευκαιρία να συνομιλήσω προσωπικά μαζί τους, αλλά και από Αγγλία, Γαλλία, Αμερική μου είπαν πως μέσα από την εικαστική γλώσσα της εγκατάστασης ένιωσαν κάτι πολύ προσωπικά κοντά τους, γνώριμο, δικό τους. Αυτό πιστεύω ήταν το βασικό "ξεκλείδωμα" του έργου, η δυνατότητα και δύναμη της εικαστικής γλώσσας να επικοινωνήσει νοηματικά και συναισθηματικά σε προσωπικό και οικουμενικό επίπεδο ταυτόχρονα. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο καθένας μας κρύβει μια "Αμμόχωστο" μέσα του, όπου για τον καθένα η έννοια του τραύματος, της εγκατάλειψης, της μνήμης παίρνει διαφορετική μορφή.

Αυτή η πρώτη επαφή με το έργο, καλούσε τους θεατές να θέλουν να μάθουν περισσότερες πληροφορίες για την πρόταση και να διαβάσουν το κείμενο, το οποίο ήταν αναρτημένο σε μια ταμπέλα στον χώρο και μιλούσε για την Αμμόχωστο, καθώς και το κείμενο που περνούσε σαν βίντεο σε μια μικρή οθόνη και αναφερόταν στο περιεχόμενο των βίντεο μέσα στα γλυπτά. Κάποιοι γνώριζαν την ιστορία της Αμμοχώστου, αλλά αρκετοί ήταν εκείνοι που την άκουγαν για πρώτη φορά. Ένωσα πως οι θεατές για να συνδεθούν, να νιώσουν ενσυναίσθηση με την ιστορία της Αμμοχώστου είχαν την ανάγκη να "φέρουν" το έργο πρώτα στα δικά τους βιώματα και αυτό έγινε γιατί το έργο "Spectators in a Ghost City" ήταν "ανοικτό" προς ανάγνωση. Κατάφερε μέσα από τη χρήση απλών μέσων, καθαρών γραμμών και εικόνων να μιλήσει για ένα τοπικό αλλά και οικουμενικό αφήγημα που είναι ταυτόχρονα διαχρονικό και επίκαιρο. Όπως αναφέρει η κριτική επι-

Ο Θεατρικός Οργανισμός συμμετείχε στην έκθεση της Κουαντριενάλε της Πράγας με την εγκατάσταση «Θεατές σε πόλη φάντασμα» σε καλλιτεχνική έρευνα και εικαστική εγκατάσταση της Μελίτας Κούτα, βασισμένη σε μια αρχική ιδέα της επιμελήτριας της κυπριακής συμμετοχής Μαρίνας Μαλένη, εμπνευσμένη από την καλλιτεχνική θεματική της PQ23, RARE και την περικλειστη πόλη της Αμμοχώστου.

τροπή στο σκεπτικό της βράβευσης, θα μπορούσε η Αμμόχωστος να αποτελέσει μια "σπάνια" ελπίδα για το μέλλον;». Το ευχόμεσθε».

«Spectators In A Ghost City»

Τρεις πειραματικές μακέτες-γλυπτά, τοποθετημένες η καθεμία στον δικό της «πύργο παρατήρησης» λίγο ψηλότερα από το οπτικό πεδίο του επισκέπτη, καμωμένες από διάφορα υλικά και στοιχεία εμπνευσμένα από τα ερειπωμένα κτίρια της Αμμοχώστου. Δεν είναι ρεαλιστικές αρχιτεκτονικές μακέτες, αλλά γλυπτά, καλλιτεχνικά αντικείμενα που συνδυάζουν στοιχεία σε διάφορες κλίμακες, σε μια προσπάθεια να συλλάβουν την ουσία του χώρου σε σχέση με τον αστικισμό, την οικολογία, την υλικότητα. Οι επισκέπτες μπορούν μέσα από ανοίγματα να δουν στις μακέ-

Η επιμελητική ομάδα προτείνει τη χρήση σκηνογραφικών μεθόδων ως διαδικασίες σκέψης, εργαλεία προβληματισμού, πολιτικές πράξεις δράσεις, που δημιουργούν συσχετισμούς μεταξύ πραγματικών χώρων σύγκρουσης και καλλιτεχνικών πρακτικών.

τες ένα συνδυασμό οπτικού και ακουστικού υλικού το οποίο προήλθε τόσο από την έρευνα σε υφιστάμενα αρχεία (Αρχειό του ΡΙΚ) αλλά και από καινούργια καλλιτεχνική δημιουργία της Μελίτας και του Πασκάλ. Τις μακέτες διατρέχει μία φωτεινή δοκός, που παραπέμπει στις φωτεινές πινακίδες που απομένουν στην Αμμόχωστο, να θυμίζουν τον οριζόντιο της τότε, τώρα και στο μέλλον.

Η ομάδα

- Επιμελήτρια - αρχική ιδέα:
- Μαρίνα Μαλένη**
Καλλιτεχνική έρευνα
Εικαστική Εγκατάσταση:
- Μελίτα Κούτα**
Συνεργαζόμενος
τεχνικός σύμβουλος:
- Χάρης Καυκαριδής**
Συnergάτης τέχνης και
τεχνολογίας για
τα οπτικοακουστικά μέσα:

- **Γιώργος Λάζογλου**
Βίντεο απόδοσης
των καλλιτεχνών:
- **Pascal Caron και Μελίτα Κούτα**
Γραφικός σχεδιασμός
και σχεδιασμός ιστοσελίδας:
- **Φίλιππος Βασιλειάδης**
Τεχνική υποστήριξη
στην Πράγα:
• **Δώρος Τσολάκης**
Τεχνική υποστήριξη
στη Λευκωσία:
- **Τεχνικές υπηρεσίες ΘΟΚ**

Σκεπτικό βράβευσης

«Αυτό το εκλεπτυσμένο και πολυεπίπεδο έκθεμα δείχνει πως η σκηνογραφία μπορεί να θέσει επιτακτικά ερωτήματα και να διαπραγματευτεί πάνω σε τοπικά θέματα μνήμης, απουσίας και παρουσίας που αντηχούν παγκοσμίως. Προσκαλεί αυτοκριτικά τους επισκέπτες να αμφισβητήσουν τη θέση τους ως θεατές πραγματικών ή αναπαράγομένων τόπων συγκρούσεων και τραυμάτων. Παρακολουθώντας το παρελθόν, το παρόν και τα πιθανά μέλλοντα της τοποθεσίας μέσα από τα στενά τετράγωνα ανοίγματα των κτιρίων, το έκθεμα προκαλεί συναισθήματα αγωνίας, ενώ υποδηλώνει τη σπάνια δυνατότητα για ελπίδα».

Γιορτή του ΓΛΥΤΖΙΗΣΤΟΥ στο Κοιλάνι!

Κυριακή 25 Ιουνίου 11πμ - 7μμ
Στην αυλή του Περιβαλλοντικού Κέντρου Κοιλανίου

Live Link
LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7
11.30 - 13.30

Θα κερνάμε γλυτζιηστό σε όλο τον κόσμο!
Στον χώρο της εκδήλωσης θα υπάρχει εστιατόριο με παραδοσιακά φαγητά και έκθεση χειροτεχνίας. Καλλιτεχνικό πρόγραμμα με τον Δημήτρη Μεσημέρη και το χορευτικό συγκρότημα των ΚΟΝΙΩΝ Πάφου. Θα υπάρχουν λεωφορεία για τη μεταφορά από το χώρο στάθμευσης προς τον χώρο της εκδήλωσης.

Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη

Χορηγοί:

Χορηγός Επικοινωνίας: **Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

Η soeasy της Cytamobile-Vodafone παρουσιάζει

SUMMER TOUR

25 ΙΟΥΝΙΟΥ 15:00 - 17:00 ΛΑΡΝΑΚΑ - ΜΑΚΕΝΤΖΙ	23 ΙΟΥΛΙΟΥ 11:00 - 13:00 ΠΡΩΤΑΡΑΣ - ΣΙΚΟ SEASIDE
9 ΙΟΥΛΙΟΥ 11:00 - 13:00 ΛΕΜΕΣΟΣ - ΑΚΤΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ	30 ΙΟΥΛΙΟΥ 17:00 - 19:00 ΛΑΡΝΑΚΑ - ΦΟΙΝΙΚΟΥΔΕΣ
16 ΙΟΥΛΙΟΥ 11:00 - 13:00 ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ - ΝΙΣΣΙ BEACH	6 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 11:00 - 13:00 ΠΑΦΟΣ - ΜΠΑΝΙΑ

SPONSORED BY **POKKA**

LIVE the summer experience

2023

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΙΣΙ

Ron Mueck

Στο Ίδρυμα Καρτιέ (Fondation Cartier) στο Παρίσι έχει εγκατασταθεί η μεγάλη έκθεση έργων του σύγχρονου επιδραστικού Αυστραλού καλλιτέχνη Ρον Μούεκ, 65 ετών. Παρουσιάζονται γλυπτά του που δεν είχαν εκτεθεί ποτέ στη Γαλλία, αλλά και έργα ειδικά δημιουργημένα για την έκθεση. Ο Μούεκ φημίζεται για τη μελέτη του ανθρώπινου σώματος και της φθοράς καθώς και την αλθροφανή διάσταση των έργων του. Ο καλλιτέχνης είναι εγκατεστημένος στη Μεγάλη Βρετανία από το 1986.

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Βερμέερ, αποτίμηση

Πλήθη συνέρρευσαν ακόμη και την ύστατη ώρα της έκθεσης για τον Βερμέερ στο Rijksmuseum του Αμστερνταμ για να προλάβουν ένα από τα πιο γοητευτικά αφιερώματα των τελευταίων ετών. Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα το μουσείο, κόπηκαν 650.000 εισιτήρια σε επισκέπτες από 113 χώρες για την έκθεση που διήρκεσε 16 εβδομάδες (από 10 Φεβρουαρίου). Παρουσιάστηκαν 27 από τα 35 γνωστά έργα του Βερμέερ.

ΜΑΔΡΙΤΗ

Ελ Γκρέκο και κυβισμός

Το Μουσείο Πράδο συνεχίζει τις συζητήσεις γύρω από την επίδραση που είχε ο Ελ Γκρέκο στους κυβιστές, και όχι μόνο στον Πικάσο, στις αρχές του 20ού αι. Ο προβληματισμός επικεντρώνεται στην έκθεση με θέμα «Ο Πικάσο, ο Ελ Γκρέκο και ο Αναλυτικός Κυβισμός». Η έκθεση υποστηρίζει πως η επίδραση του Ελ Γκρέκο στους κυβιστές ήταν πιο σημαντική από όσο αρχικά είχε υπολογιστεί (έως τις 17 Σεπτεμβρίου).

ΛΟΝΔΙΝΟ

Καλοκαιρινή γιορτή

Όπως κάθε χρόνο από το 1769(!), η Βασιλική Ακαδημία Τεχνών παρουσιάζει την πολυσυλλεκτική καλοκαιρινή της έκθεση, σαν μια γιορτή ταλέντων και ποικιλίας. Στο εξαιρετικό Burlington House, η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 20 Αυγούστου και φέτος έχει ως επιμελητή τον προβλεπόμενο στην Αγγλία ζωγράφο Ντέιβιντ Ρέμφρι. Το κοινό νήμα της έκθεσης είναι το θέμα «Only Connect», δάνειο από το διάσημο μυθιστόρημα του E. M. Φόρστερ «Χάουαρντς Εντ».

ΠΑΡΙΣΙ

Η νέα Hauser & Wirth

Εγκαίνια στις 14 Οκτωβρίου για τη νέα παρισινή έδρα του δικτύου αιθουσών τέχνης Hauser & Wirth, με έκθεση έργων του Χένρι Τέιλορ. Ο χώρος στεγάζεται σε ένα θαυμάσιο κτίριο του 1877, το οποίο βρίσκεται στη δεξιά όχθη, στο 8ο διαμέρισμα, κοντά στα Ηλύσια Πεδία. Ας προσέξουμε οι Έλληνες πως μια παγκοσμίου εμβέλειας γκαλερί τοποθετεί τις επιγραφές της σε ένα ιστορικό κτίριο και πως τηρούνται οι νόμοι περί σεβασμού της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Ο νέος πύργος κατοικιών στην Ουτρέχτη, με έμφαση στο πράσινο, από τον Στέφανο Μποέρι.

Οι πράσινοι καταρράκτες στις πόλεις μας

Ο πράσινος κόσμος του Ιταλού αρχιτέκτονα Στέφανο Μποέρι, με τους κρεμαστούς κήπους του, αποκτά ολοένα και περισσότερη αποδοχή και διάδοση. Η νέα ταυτότητα των αστικών κέντρων διεθνώς, με τα πολλαπλά και σύνθετα ζητήματα λειτουργίας και συνοχής, συγκλίνει υπέρ της υποδοχής της φύσης μέσα στον αστικό ιστό. Όχι μόνο για λόγους αισθητικής και ψυχικής αγαλλίασης, αλλά και για λόγους βελτίωσης του μικροκλίματος, αντιμετώπισης της καλοκαιρινής ζέστας και

της καλλιέργειας μιας βαθύτερης σχέσης του πολίτη με τον κόσμο των φυτών.

Ένα από τα πολλά νέα έργα του αρχιτεκτονικού γραφείου του Στέφανο Μποέρι είναι το πρότζεκτ Wonderwoods στο κέντρο της Ουτρέχτης, σε συνεργασία με τους Ολλανδούς MVSA Architects. Η ιδέα ήταν να προτείνει την εμπειρία αστικής διαβίωσης μέσα σε ένα καταπράσινο περιβάλλον, διατηρώντας τις ανέσεις και τις προδιαγραφές της υψηλής αρχιτεκτονικής. Το κτίριο αποτελείται από

200 διαμερίσματα προσαρμοσμένα για νέους, για υπαλλήλους και για διάφορους τύπους οικογένειας. Το ενδιαφέρον στοιχείο είναι πως αυτός ο πύργος κατοικιών είναι φυτεμένος με 10.000 φυτά από 30 διαφορετικά είδη στην πρόσοψη, δημιουργώντας ένα αληθινό αστικό οικοσύστημα. Αυτό το κάθετο δάσος έχει διπλή τροφοδοτηση: από το έδαφος αλλά και από τον κήπο στον έκτο όροφο. Το κτίριο αυτό, που είναι μια πολυκατοικία της νέας εποχής, πλαισιώνεται επίσης από γραφεία για χώρους

εργασίας, γυμναστήριο και χώρο για γιόγκα, χώρο στάθμευσης ποδηλάτων (είμαστε άλλωστε στην Ολλανδία) καθώς και κοινόχρηστους χώρους αναψυχής και περιπάτου. Ήδη το Wonderwoods είναι ένα αξιοθέατο και σημείο αναφοράς για την αστική ανάπτυξη αλλά και τη φιλοσοφία ένταξης του πρασίνου μέσα στην καθημερινότητα των πόλεων. Δεν πρόκειται, σύμφωνα με τους σχεδιαστές του, για ένα ακόμη αλαζονικό ουρανοξύστη, αλλά για ένα κτίριο που συναισθάνεται τη σύνθετη

φύση της πόλης και τις ανάγκες των κατοίκων. Το θέμα είναι ότι το κτίριο αυτό, χάρη στα 360 δέντρα του και στους 9.640 θάμνους, έχει τη δυνατότητα να απορροφά περί τους 5,4 τόνους διοξειδίου του άνθρακα ετησίως. Επιπλέον, η πυκνότητα του πρασίνου βελτιώνει την ποιότητα του αέρα, μειώνει το αίσθημα δυσφορίας στη διάρκεια περιόδων με υψηλές θερμοκρασίες και συμβάλλει στην καλύτερη ενεργειακή απόδοση του κτιρίου. Ας σκεφτούμε και τις ελληνικές πόλεις...

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Υγρός θάνατος, υγρός οργασμός...

Συνεχίζουμε με το «Ψευδοεπιστήμες και θεωρίες συνωμοσίας. Ένας οδηγός πλοήγησης» που εξέδωσαν οι Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης σε επιστημονική επιμέλεια του αστροφυσικού Μανώλη Πλειώνη. Την προηγούμενη Κυριακή, ο κύριος Γκρι στάθηκε στο κεφάλαιο περί του Moon Hoax, ότι η προσσελήνωση το 1969 ήταν μια απάτη της NASA.

Ένα άλλο κεφάλαιο ασχολείται με τις «Εμφανίσεις Αγνώστου Ταυτότητας Ιπτάμενων Αντικειμένων», το οποίο υπογράφει ο αστροφυσικός Σταύρος Ακρας.

Τα «ούφο» είναι ίσως η πιο δημοφιλής θεωρία συνωμοσίας (τα κράτη –και βασικά η Αμερική– κρατούν μυστικό ότι έχουμε έρθει σε επαφή με εξωγήινους κτλ.).

«Το έχω απορία», λέει ο κύριος Γκρι. «Γιατί ποτέ δεν έχει εμφανιστεί ιπτάμενος δίσκος πάνω από

Με όσους έρχεται σε σεξουαλική επαφή η Μάργκαρετ (και δεν είναι λίγοι...) πεθαίνουν τη στιγμή του οργασμού.

την πλατεία Συντάγματος στις δώδεκα το μεσημέρι παρά μόνον νύχτα σε ερημικές περιοχές;».

Κι όμως. Το 1982 γυρίστηκε η απόλυτα λοξή (cult σήμερα) ταινία επιστημονικής φαντασίας, όπου ένας ιπτάμενος δίσκος προσγειώνεται στην ταράτσα πολυκατοικίας της Νέας Υόρκης.

Ο τίτλος, «Υγρός ουρανός» (Liquid Sky, ανεξάρτητο αμερικανικό σινεμά, σε σκηνοθεσία της Σλάβα Τσοούκερμαν), είναι εύλογος: η σύνδεση των εξωγήινων εδώ με τον σεξουαλικό οργασμό των γήι-

Σκηνή από την cult ταινία του 1982 «Υγρός ουρανός» (Liquid Sky), ανεξάρτητο αμερικανικό σινεμά, σε σκηνοθεσία της Σλάβα Τσοούκερμαν.

νων βρίσκεται στο επίκεντρο της πλοκής: οι αθάνατοι εξωγήινοι παρακολουθούν τη Μάργκαρετ, μια αμφισεξουαλική party animal και αρχετυπικό δείγμα του New Wave των αρχών της δεκαετίας του '80, σε μια φαντασμαγορική, αλλά και σκοτεινή, μητρόπολη, με άφθονα ντραγκς, φωτογραφίσεις μόδας και την εκστατική ατμόσφαιρα μιας μάλλον εναλλακτικής νυχτερινής ζωής στο Μανχάταν.

Οι εξωγήινοι έχουν προσγειωθεί πάνω απ' το διαμέρισμα της Μάργκαρετ και αυτό που πετυχαίνουν είναι το εξής: με όσους έρχεται σε σεξουαλική επαφή η Μάργκαρετ (και δεν είναι λίγοι...), πεθαίνουν τη στιγμή του οργασμού. Κάτι σαν κρύσταλλος βγαίνει μέσα από το κεφάλι τους: οι εξωγήινοι κλέβουν την ενδορφίνη που παράγει ο ανθρώπινος εγκέφαλος τη στιγμή του οργασμού.

Για τη Μάργκαρετ αυτό γίνεται όπλο: όταν κάποιος αποπειράται να τη βιάσει, σε μια ομοφοβική μαζία επειδή έμαθε ότι είναι αμφισεξουαλική, η Μάργκαρετ όχι μόνο ενδίδει μα τον ωθεί στο να έχει οργασμό για να τον σκοτώσει.

Γιατί όμως δεν πεθαίνει και η Μάργκαρετ; Διότι, απλούστατα, είναι η μόνη που δεν μπορεί να έρθει σε οργασμό. Το φινάλε της ταινίας είναι μάλλον απρόσμενο, με έναν οργασμό-αυτοκτονία και μια αναχώρηση-λύτρωση από τη Γη παρέα με τους εξωγήινους...

Δεν ξέρουμε αν ο Μόλντερ του «X-Files» αυτό είχε στον νου του όταν καμιά δεκαριά χρόνια μετά θα επέμενε ότι «η αλήθεια είναι εκεί έξω», πάντως στον «Υγρό ουρανό» η αλήθεια είναι κάπου στο ενδιαμέσο: κρύβεται κάπου ψηλά στον ουρανό και κάπου βαθιά μέσα μας, στα άδυτα της ερωτικής επιθυμίας.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΥΓΓΟΛΙΑ

«Ο πιο εντυπωσιακός μουσικός του πλανήτη»

Προεξάρχουσα μορφή της τζαζ και της λάτιν, ο Ερμέτο Πασκοάλ (γνωστός και ως Βρυχο - Ο Μάγος) στις 22 Ιουνίου γίνεται 87 ετών και παρά το χρονικό φορτίο παραμένει αειθαλής, αφού είναι ενεργός όχι μόνο σε στούντιο ηχογραφήσεις (τελευταίος προσωπικός δίσκος του το «sua Visao Original do Fogo» πριν από μία πενταετία και συμμετοχή φέτος στο «Beams» του πιανίστα Νταν Κόστα), αλλά κυρίως με συναυλίες σε όλο τον κόσμο. Σχεδόν καθημερινά από 23 Μαΐου έως 8 Ιουνίου έδινε συναυλίες στις αμερικανικές μεγαλοπόλεις, ενώ τον Ιούλιο ηγείται πενταμελούς γκρουπ παίζοντας ακορντεόν, πλήκτρα, κρουστά σε Παρίσι, Σλοβακία, Ρότερνταμ.

Ο Βραζιλιάνος θρύλος, μετά τη σύμπραξη του με τον Μάιλς Ντέιβις στο «Live Evil» (1971), έκανε τον τρομπιτίστα να τον χαρακτηρίσει τον πιο εντυπωσιακό μουσικό στον πλανήτη, και απαντώντας στην ερώτηση σε τι θα ήθελε να μετενοσχωθεί, είπε: «Σε έναν μουσικό σαν αυτόν τον τρελό αλμπίνο». Και δεν ήταν μόνον ο Μάιλς που συνεργάστηκε, αλλά και οι Μίλτον Νασιμέντο, Ελντ Ρεγκίνα, Γκαετάνο Βελόζο, Τζιλμπέρτο Τζιλ, Εντου Λόμπο, Αίρτο Μορέιρα, Φλόρα Πουρίμ κ.ά. Ο αυτοδίδακτος Πασκοάλ, συνθέτης, ενορχηστρωτής, μουσικός πολυοργανίστας, αυτοσχεδιαστής, επικεφαλής συγκροτημάτων και big bands, διασκευαστής, αποτέλεσε αστείρευτη δεξαμενή έμπνευσης, ζωντανίας, ενέργειας, δεξιοτεχνίας και πάθους για τη βραζιλιάνικη και τη διεθνή μουσική. Με πληθωρική δισκογραφία και ιδιότυπη πορεία, ο εφευρετικός μουσικός έδινε τον τόνο του απροσδόκητου και μη αναμενόμενου στη χρήση οργάνων, μεταμορφώνοντας σταγόνες, παιδικά παιχνίδια, διάφορα χάλκινα και λαϊκά, συμβατικά και απίθανα όργανα σε γρανάζια ενός δαιμονικού εργαστηρίου, όπου όλα μπορούσαν να συμβούν και να παραχθούν. Από τα 50s έπαιζε σε διάφορα γκρουπ. Το 1966, χρονιά-ορόσημο, εισέρχεται στο Σάο Πάολο ως φλαουτίστας στο Trio Nonno των Χεράλντο ντο Μοντέ (viola caipira, κιθάρα), Θίο ντε Μπαρός

Ο αυτοδίδακτος Πασκοάλ αποτέλεσε αστείρευτη δεξαμενή έμπνευσης για τη βραζιλιάνικη και τη διεθνή μουσική.

Ο Ερμέτο Πασκοάλ, μορφή της τζαζ και της λάτιν, στις 22 Ιουνίου γίνεται 87 ετών.

(μπάσο, κιθάρα), Αίρτο Μορέιρα (κρουστά, ντραμς), που μετονομάζεται σε Quarteto Nonno, ηχογραφώντας τον μοναδικό υπέρχο, ομώνυμο, ορχηστρικό δίσκο (Odeon Records, 1967), από τους πρώτους που συνδύασαν παραδοσιακές βραζιλιάνικες φόρμες, μπόσα νόβα, ποπ και τζαζ ευαισθησίες, μένοντας στην Ιστορία για την επίδρασή του στη βραζιλιάνικη μουσική, απογειώνοντας τις καριέρες των Πασκοάλ - Μορέιρα. Ο Πασκοάλ συνθέτει δύο από τα οκτώ κομμάτια. Κορυφαίο στούντιο άλμπουμ του αποτέλεσε το προσωπικό δισκογραφικό ντεμπούτο του «Hermeto» (Gobblestone 1970, επανέκδοση: Far Out Recordings 2023), ηχογραφημένο στη Νέα Υόρκη, με μεγάλη μπάνα και συμμετοχή των Βορειοαμερικανών Ρον Κάρτερ, Χιούμπερτ Λόους, Τζο Φάρελ, Γκούγκι Κόπολα και Βραζιλιάνων Μορέιρα, Πουρίμ. Πρόσφατα επανεκδόθηκε σε πράσινο βινύλιο ο αριστουργηματικός δίσκος του Πασκοάλ και του Grupo Vice Versa «Viajando

Com O Som», ακυκλοφόρητο άλμπουμ, ηχογραφημένο ένα διήμερο το 1976 στο Σάο Πάολο, που πρωτοκυκλοφόρησε το 2017 από τη Far Out Recordings. Η στούντιο ηχογράφηση υπαγορεύθηκε από την εξαιρετική κημέρια μεταξύ Πασκοάλ και γκρουπ στην ανεπανάληπτη ζωντανή συνύπαρξη τους στο Teatro Bandeirantes. Μια παράσταση τεράστιας διάρκειας χωρίς διακοπές, που εξελίχθηκε σε πνευματική, υπερβατική εμπειρία, με τους μουσικούς να μεγαλοφυούν στα γραμμένα μέρη και στις αυτοσχεδιαστικές διαδρομές. Αυτή η μαγική, σχεδόν μυσταγωγική ελεύθερη αυτοσχεδιαστική λειτουργία αναπαρήχθη ιδανικά στο στούντιο. Στην καρδιά της χρυσής δεκαετίας της βραζιλιάνικης μουσικής και βέβαια με αισθητή την ανάσα της λογοκρισίας της κραταιάς στρατιωτικής δικτατορίας στη χώρα, ο Πασκοάλ (ηλεκτρικό πιάνο, φλάουτο, φωνή) με ασύλληπτη φαντασία, στο απόγειο της πειραματικής περιόδου του, καθοδηγεί μια εκπληκτική οκταμελή μπάνα δημοφιλώντων μια επαναστατική, εκρηκτική μουσική σπάνιας ευρηματικότητας και πρωτοτυπίας. Ο πρωτοποριακός χαρακτήρας υποστηρίζεται από δημιουργικές ιδέες, φλόγα, εκτελεστική αρτιότητα, οργανικές αλληλεπιδράσεις στα μονοπάτια μιας ακατέργαστης ηλεκτρικής τζαζ

πάνω σε φολκ βραζιλιάνικες ρίζες και θερμούς τροπικούς τόνους. Δεν πρόκειται για τυπική, συμβατική λάτιν, αλλά για σύγχρονο μνημείο οριακού ελεύθερου αυτοσχεδιασμού από έναν μεγαλοφυή μουσικό. Ενδεικτική η 27λεπτη σουίτα «Casinha Pequena», βασισμένη σε παραδοσιακό βραζιλιάνικο θέμα. Οι τρεις άλλες συνθέσεις φέρουν την υπογραφή του Πασκοάλ. Ένας χαμένος για 41 χρόνια μουσικός θησαυρός που μέσω ενός αντιγράφου μεϊζις που βρέθηκε, αποκατέστησε την ιστορία.

Ο Πασκοάλ πριν από 87 χρόνια γεννήθηκε σε ένα χωριό της βορειοανατολικής Βραζιλίας που ο ήλιος λάμπει το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας, η θερμοκρασία είναι σκαρφαλωμένη στους 40° C, ένα ολόκληρο έτος περνάει χωρίς να βρέξει και βασική απασχόληση των ανθρώπων είναι η μουσική. Στην πόλη Ρεσίφε της περιοχής δημιουργήσε με τον αδελφό του Χοσέ Νέτο και τον Σιζούκα (αργότερα συνεργάτη του Χάρι Μπελαφόντε) ένα από τα πρώτα γκρουπ του με τον εύγλωττο τίτλο «The World Is On Fire», όπως γράφει ο Μορέιρα στο οπισθόφυλλο του «Hermeto». Αυτή η βραζιλιάνικη λάβα είναι που τον χαρακτηρίζει μέχρι σήμερα. Η μουσική του όμως είναι πολύ περισσότερη, κεντρίζοντας και ευφραίνοντας τα διεθνή ακροατήρια.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Αριάδνη δίχως μίτο

ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΚΟΛΛΙΑΚΟΥ
Αταραξία
εκδ. Πατάκη, σελ. 256

Η Αριάδνη, μια Ελληνίδα συγγραφέας που ζει χρόνια στο Παρίσι και εργάζεται στη δημόσια εκπαίδευση, επισκέπτεται κάθε Παρασκευή έναν ψυχίατρο. Το πρωταρχικό τραύμα φαίνεται να είναι η απώλεια του πατέρα, επιδεινωμένη από ένα αίσθημα παρατεταμένης εξορίας. Το βίωμα της αποξένωσης γίνεται ακόμη πιο επώδυνο όταν ξεσπάει η πανδημία του κορωνοϊού. Η ηρωίδα της Δήμητρας Κολλιάκου υπομένει την τραυματική εμπειρία των lockdowns εγκλεισμένη στο Παρίσι. Ο κινεζικός καταγωγής ιός της φέρνει στο μυαλό ένα πρόσφατο ταξίδι της στην Κίνα, όπου πήγε προσκεκλημένη σε μια διεθνή συνάντηση λογοτεχνών. Η ωρότητα των υπό περιορισμό ημερών του παρόντος πλέκεται με την πολυήμερη περιπλάνηση σε μια απομακρυσμένη επαρχία της Κίνας. Βασικός καμβάς της μυθολογίας είναι οι συνεδρίες της Αριάδνης με τον ψυχίατρο της. Ο χαμηλός φωτισμός του γραφείου του διηγεί τη φαντασία της, μια φαντασία «με ξεκάθαρη ροπή προς το δράμα». Επηρεασμένη από τον Επίκουρο, αναζητούσε

εναγωνίως τον μίτο της ευδαιμονίας, της τελεσιδικίας απαλλαγής από τον φόβο, της αταραξίας. Δέσπια ενός ψυχοσυνεπιφορού στην συντέλεια, η ηρωίδα παγιούται «στον μαύρο κύκλο των μαύρων σεναρίων, με την ίδια να βρίσκεται στο κέλυος μιας κατα-

η απουσία συνοχής, απόρροια των πλεονασμού ετερόκλητων στοιχείων. Εκκινώντας από τον παγκόσμιο τρόπο για τη θανατηφόρο ασθένεια, η Κολλιάκου ξεχειλώνει τη μυθοπλασία με κάθε λογής διακλαδώσεις. Ετσι, στην αφήγηση μπαίνουν ανά-

τους, ένα ερωτικό απόγευμα της ηρωίδας με έναν Κινέζο ποιητή που συμμετείχε στο συνέδριο, μια παλιά ερωτική της απογοήτευση, επισκιάζεται αφορισμοί, ενώ όλα πασπαλιζούνται με φιλοσοφικές απορίες για το νόημα της ζωής και τον φόβο του θανάτου. Συν τοις άλλοις, ξαφνικά παρειαφρέει στην αφήγηση το β' πρόσωπο ενικού, σαν ενισχυτής, υποθέτω, της υπαρξιακής σύγκρουσης της ηρωίδας, αλλά και του αναγνώστη. Το μυθιστόρημα ως είδος είναι εξαιρετικά απλόχωρο, αλλά και πάλι δεν μπορεί να χωρέσει τα πάντα. Ιδίως όταν η συγγραφέας ενθέτει δίχως τάξη ποικίλα, ετεροειδή, επιμελώς επικαιρα, μοτίβα σε έναν καμβά, που καταφανώς ασφυκτικά. Η Κολλιάκου, όντας έμπειρη αφηγήτρια, κατορθώνει να διατηρήσει έναν αβυσσοαφηγηματικό ρυθμό. Ωστόσο, οι συνδέσεις που επιχειρεί, βασισμένες κυρίως σε συναισθηματικούς συνειρμούς (λόγος χάριν, το Moulin Rouge διαστρεβλωμένο σε Ερυθρό Σταυρό), δεν απολύγουν σε μια στέρεη σύνθεση. Δεν ξέρω αν η Αριάδνη, βγαίνοντας από τον ψυχικό της λαβύρινθο, κατακτά επιτέλους την αταραξία, αλλά δυστυχώς το μόνο που εισπράττει ο αναγνώστης είναι μια πλήρης ακαταστασία.

άτες στα μάτια των Δυτικών, μια μαθήτρια λυκείου που από Αλίσ γίνεται Αλεξάντρ, η ηθική του βιγανισμού, η σκαρταδούρα στον χώρο του βιβλίου, η μαρτυρική διαδοχή εγκλεισμών ενός ανδρόγυνου διανοουμένου, και οι δύο αντιφρονούντες ποιητές, ο άνδρας νομπελίστας, από το απολυταρχικό καθεστώς της κινεζικής κυβέρνησης, ένα-δυο ποιήματά

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟ

Ο Κώστας Γραμματικόπουλος γεννήθηκε το 1962 στη Νίκαια, όπου και ζει. Το 2012 συνέγραψε το θεατρικό έργο «Το τελικό λάθος» με τον Χρήστο Βογιατζή. Από τις εκδόσεις Βακχικών κυκλοφορούν τα βιβλία του: «Νεκρό φίλι» (ποίηση, 2015), «Οι απόκλιροι» (νουβέλα, 2017), «Ζήτω ο άνθρωπος» (θεατρικό, 2018), «Τρεις ευχές» (μυθιστόρημα, 2019), «Θα τα πω όλα στον Θεό» (νουβέλα, 2021). Πρόσφατα κυκλοφόρησε το δεύτερο μυθιστόρημά του, «Ολιέβιν».

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Ο καλόγερος» του Μάθιου Λιούις, «Ο πλίθιος» του Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι και «Το μαγικό δέρμα» του Ονορέ ντε Μπαλζάκ.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Σε ένα διήγημά του ο Ρίλκε γράφει για την ανιδιαιτέλη αγάπη. «Μ' αγαπάς;». Το κλημό παιδί άσπασε να αφογκραστεί. «Όσο δεν φτάνουνε τα λόγια», και ο Φριτς της πήρε από τα χείλη το ερώτημα με ένα φίλι. Και ύστερα υποκλίθηκα στο μεγαλείο του Τσέχου ποιητή.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
«Το στρίψιμο της βίδας» του Χένρι Τζέιμς.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

Συναίσθηματικός πλούτος και πνευματική διαύγεια. Αποτελούν την ιδανική συνθήκη για να εισχωρήσει ο αναγνώστης στο λογοτεχνικό σύμπαν του συγγραφέα.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές επειδή σας άρεσαν;
Ευτυχώς όχι.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;
Η τραγικότητα της ανθρώπινης φύσης και η αίσθηση μιας ανεκπλήρωτης ζωής. Το αμείλικτο ερώτημα είναι το εξής: «Πόσοι άνθρωποι έζησαν τη ζωή που θα ήθελαν να ζήσουν;».

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;
Τα «Ηθικά Νικομάχεια» του Αριστοτέλη.

Τι εισπράττει ο αναγνώστης για την ανθρώπινη φύση μέσα από το έργο σας;

Σε όλα μου τα έργα, αλλά πολύ περισσότερο στον «Ολιέβιν», ασχολούμαι με αυτές τις τρεις εκφάνσεις της φύσης του ανθρώπου: την αντιφατική του πλευρά, την αυτοκαταστροφική του τάση και το ανεκπλήρωτο με την έννοια μιας ανεκπλήρωτης ζωής, όπως προείπαμε. Ο άνθρωπος είναι βαθιά αντιφατικό αν και για αυτόν ακριβώς τον λόγο είναι ακατανόητος.

Σκιαγραφήστε μια ηρωίδα του βιβλίου σας, την Ολγα Μανωλάκου.
Η Ολγα Μανωλάκου έκρυβε έναν άνδρα μέσα της. Μεγαλωμένη στη Μάνη, καταγόμενη από αρχοντική οικογένεια, γαλουχημένη με τους πόνους και τα μοιρολόγια της γενιάς της, με την αλύγιστη πίστη της σε ό,τι εκφράζει το χρέος και η τιμή, περήφανη και λυγρή, γεμάτη φιλότιμο, λάτρευε την ισχύ και τη δύναμη, όχι τόσο το χρήμα, απεχθανόταν τους ανίσχυρους ανθρώπους και ήταν έτοιμη να θυσιάσει αν έβλεπε ότι ποδοπατείται η οικογένειά της και προπάτερων η εγγονή της η Δάφνη, που υπεραγαπούσε.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
από τη **Read** LIBRARY

ΤΖΕΪΜΣ (ΤΖΙΜ) ΝΤΑΓΚΛΑΣ ΜΟΡΡΙΣΟΝ
«Ερημία: Τα χαμένα γραπτά του Τζιμ Μόρρισον»
Επιλογή-Μετάφραση-Ζωγραφιές:
Βασίλης Κιμούλης

ΟΤΖΕΪΜΣ (ΤΖΙΜ) ΝΤΑΓΚΛΑΣ ΜΟΡΡΙΣΟΝ (8 Δεκεμβρίου 1943 - 3 Ιουλίου 1971), ο δημοφιλής Αμερικανός τραγουδιστής, τραγουδοποιός, συγγραφέας και ποιητής, ήταν ο τραγουδιστής και στιχουργός του αμερικανικού ροκ συγκροτήματος The Doors. Θεωρείται ένας από τους πιο χαρακτηριστικούς ερμηνευτές στην ιστορία της ροκ μουσικής. Το περιοδικό «Rolling Stone» τον τοποθέτησε στην 47η θέση της λίστας των 100 καλύτερων τραγουδιστών όλων των εποχών. Ο Μόρρισον εντάχθηκε στο Rock and Roll Hall of Fame ως μέλος των Doors. Έγραψε επίσης αρκετά βιβλία ποίησης, ένα μικρό ντοκιμαντέρ και δύο βίντεο κλιπ («The Unknown Soldier» και «People Are Strange»). Μίλησε για τη φιλία και θεωρούσε ότι «Φίλος είναι αυτός που σου παρέχει απόλυτη ελευθερία να είσαι ο εαυτός σου». Επίσης, πίστευε ότι τα ναρκωτικά είναι «ένα πράγμα σαν τον τζόγο [...] σαν το ρίξιμο των ζαριών». Σκεπτικά με τον φόβο είχε δηλώσει ότι αν κάποιος εκθέσει τον εαυτό του στο βαθύτερο του φόβο, τότε «ο φόβος πια δεν έχει δύναμη, συρρικνώνεται κι εξαφανίζεται και τότε είσαι ελεύθερος». Απεβίωσε στην ηλικία των 27 ετών στο Παρίσι. Η ψηφιακή έκδοση «Ερημία: Τα χαμένα γραπτά του Τζιμ Μόρρισον» είναι μια επιλογή του Βασίλη Κιμούλη από ποιήματα και σκέψεις του Τζιμ Μόρρισον από το βιβλίο «Wilderness. The lost writings of Jim Morrison», που πρωτοεκδόθηκε στις ΗΠΑ το 1988 από τη Villard Books. Κυκλοφόρησαν ελεύθερα σε πειρατική έκδοση τον Φεβρουάριο του 2014, και στο περιοδικό «Straw Dogs», το Φεβρουάριο του 2015.

Το ψηφιακό βιβλίο διατίθεται δωρεάν και από τη Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο Read-Library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Εξερευνώντας έναν διαφορετικό κόσμο

Οι τέσσερις επιμελητές του Φεστιβάλ (19-25 Ιουνίου) «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου» μιλούν στην «Κ»

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Για ακόμη μία χρονιά διοργανώνεται το Φεστιβάλ «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου» στη Λευκωσία, το οποίο συμπληρώνει με ενδιαφέροντα τρόπο το κινηματογραφικό τοπίο του τόπου. Το Φεστιβάλ είναι μια πρωτοβουλία του Τμήματος Νεότερου & Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού σε συνεργασία με τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό Brave New Culture και πέρα από τις μορφολογικές αναζητήσεις, στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό της κινηματογραφοφιλίας στην πιο πολυδιάστατη μορφή της, αφού προτείνεται και φέτος ένα μοναδικό πρόγραμμα που έχει σαν βάση τη μύηση του θεατή σε ένα κόσμο που γεννιέται μέσα από την ανατροπή και τον πειραματισμό. Στην «Κ» μιλάνε οι Δώρας Δημητρίου, Ευαγόρας Βανέζης, Χριστίνα Ιωάννου, Δημήτρης Μπάμπης, οι τέσσερις επιμελητές του προγράμματος του φεστιβάλ, που φέτος είναι αφιερωμένο στον Ζαν Λικ Γκοντάρ.

Δώρας Δημητρίου

Ιστορικός κινηματογράφος

—Εναλλακτικός κινηματογράφος σημαίνει σινεμά για υποψιασμένο σινεφίλ κοινό ή είναι μια άλλη ματιά στον κινηματογράφο;

—Το δεύτερο. Προτεραιότητά μας είναι η παρουσίαση ανεξερεύνητων σε κάποιο βαθμό όψεων του διεθνούς κινηματογράφου. Ο καθένας μπορεί να δει και να εκτιμήσει με τον δικό του τρόπο τις ταινίες. Έχουμε ξαναπεί ότι το φεστιβάλ μας, όπως και με τα άλλα κινηματογραφικά φεστιβάλ που διοργανώνονται στην Κύπρο, είναι ότι δεν απευθύνονται μόνο στους λίγους και τους «μυημένους». Με άλλα λόγια, δεν απευθύνεται σε κάποιο «ελίτ της Τέχνης» ή του κινηματογράφου, αλλά σε όλους όσοι επιθυμούν να έρθουν σε επαφή με τις διάφορες τάσεις, ρεύματα, ταινίες και δημιουργούς από διάφορα μέρη του κόσμου. Θέλουμε επίσης να δείξουμε ότι σινεμά δεν είναι μόνο οι μεγάλες εμπορικές επιτυχίες του Χόλυγουντ. Να προτείνουμε και αυτή την πλευρά του και να δώσουμε στο κοινό την ευκαιρία να απολαύσει κάτι διαφορετικό. Να δώσουμε το έναυσμα στον θεατή να εξερευνήσει έναν άλλο κινηματογραφικό κόσμο που γεννιέται μέσα από την ανατροπή και τον πειραματισμό. Καλούμε το κοινό να μελετήσει το πρόγραμμα του φεστιβάλ μας που είναι ευρέως διαθέσιμο στο Διαδίκτυο, να επλέξουν ό,τι τους κεντρίζει το ενδιαφέρον και να έρθουν στο φεστιβάλ, ακόμα και από περιέργεια. Και σίγουρα δεν θα χάσουν. Αντίθετα θα περάσουν ωραία, θα ψυχαγωγηθούν, θα συζητήσουν και θα έρθουν σε επαφή με παλιότερες αλλά και νέες κινηματογραφικές αναζητήσεις. Η υπέροχη και άκρως φιλόξενη αυλή του Δημοτικού Μουσείου Χαρακτητικής Χαμηλής είναι έτοιμη να δεχτεί όλους όσους αγαπούν ή θέλουν να γνωρίσουν το εναλλακτικό σινεμά. Αξίζει επίσης να αναφέρουμε ότι σημαντική είναι και η έκδοση του καταλόγου του φεστιβάλ που συνοδεύει κάθε χρόνο τη διοργάνωση και που διατίθεται δωρεάν. Περιέχει όλα τα στοιχεία για τους δημιουργούς και τις ταινίες που προβάλλονται, κείμενα από τους επιμελητές, φιλομορφίες και άλλα πολύ αξιολογήσιμα άρθρα και άλλο υλικό που δίνει μια ολοκληρωμένη εικόνα των προγραμμάτων.

—Πόσο χρήσιμη θεωρείς πως είναι η κινηματογραφική προπαίδεια για τους νέους σκηνοθέτες/ριες;

—Θεωρώ πως είναι όχι απλώς χρήσιμη η κινηματογραφική και οπτικοακουστική παιδεία αλλά αναγκαία. Είναι σημαντικότερο οι δημιουργοί να γνωρίζουν όσα περισσότερα μπορούν για την Τέ-

Στην αυλή του Δημοτικού Μουσείου Χαρακτητικής Χαμηλής στη Λευκωσία θα φιλοξενηθεί από τις 19 έως τις 25 Ιουνίου το Φεστιβάλ «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου», που φέτος είναι αφιερωμένο στον σπουδαίο Ζαν Λικ Γκοντάρ. (Η φωτογραφία από την ταινία του Γκοντάρ «Masculin Féminin».)

χνη γενικότερα και για το δικό τους μέσο ειδικότερα. Και αυτό ισχύει όχι μόνο για το τεχνικό κομμάτι, αλλά και για το θεωρητικό. Φανταστείτε κάποιος να σπουδάσει μουσική και να μην έχει μελετήσει για παράδειγμα εις βάθος τους μεγάλους συνθέτες. Αυτό είναι αδύνατο. Αντίστοιχα είναι απαραίτητη η μελέτη των μεγάλων κινηματογραφιστών και η προσωπική καλλιέργεια για πάρα πολλούς λόγους. Μόνο έχοντας γνώση του τι προηγήθηκε και τη σημαντικότητα του κάθε «κεφαλαίου» της ιστορίας του σινεμά μπορεί κάποιος να δημιουργήσει το δικό του ξεχωριστό έργο και να αφήσει ένα έγκυρο αποτύπωμα στην τέχνη του. Φεστιβάλ και γενικότερα διοργανώσεις όπως το δικό μας, που προβάλλουν την κινηματογραφική δημιουργία σε όλες της τις εκφάνσεις, συμβάλλουν στην κινηματογραφική παιδεία τόσο του ευρέως κοινού όσο και εκείνων που ασχολούνται επαγγελματικά με τα οπτικοακουστικά. Ιδιαίτερα για τους νέους δημιουργούς που έχουν, λόγω της νέας τεχνολογίας, στη διάθεσή τους ένα τεράστιο, ανεξάντλητο όγκο πληροφορίας, είναι μεγάλη υπόθεση να έχουν υπόψη τους όλους τους σημαντικούς σκηνοθέτες και τα αριστουργήματα του σινεμά. Κάποια από αυτά θα προβάλλουμε και φέτος — όπως άλλωστε και κάθε χρόνο — στο Φεστιβάλ «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου». Ιδιαίτερα αναπερόμενος στον Γκοντάρ μπορώ να πω με βεβαιότητα ότι πρόκειται για έναν από τους «πυλώνες» του παγκόσμιου κινηματογράφου.

Ευαγόρας Βανέζης

Θεωρητικός Τέχνης

—Τι σημαίνει αμφισβήτηση των ηγεμονικών αφηγημάτων και των συστημάτων αξιών στον κινηματογράφο και με ποιον τρόπο γίνεται αυτό στη μεγάλη οθόνη;

—Ηγεμονικό είναι όποιο αφήγημα προτάσσεται σαν οικουμενικό, σαν οι προεκτάσεις του να αφορούν και να επηρεάζουν όλους με τον ίδιο τρόπο. Μεταξύ άλλων μπορεί να αφορούν θέματα ταυτότητας, σεξουαλικότητας, ιστορίας. Μέσα από αυτά τα αφηγήματα δημιουργούνται κανονιστικά πλαίσια πρακτικής, στα οποία εμπίπτει και το μεγάλο μέρος της κινηματογραφικής παραγωγής που δεν προσφέρει κάποια προσέγγιση που να ανταποκρίνεται σε μια επίκαιρη ανάγκη, αλλά ένα σύνολο αισθητηριακών και αισθητικών δεδομένων που ευχαριστούν και εφηνισχάζουν. Όταν παρακολουθούμε δηλαδή μια λογικά και συναισθηματικά «σωστή» και πεπατημένη γραμμή πλεύσης — όλα αυτά στα οποία αντιτάσσεται ο εναλλακτικός κινηματογράφος. Στο φεστιβάλ φέτος θα δούμε και μια ταινία

«Το φεστιβάλ δεν απευθύνεται σε κάποια “ελίτ της Τέχνης” ή του κινηματογράφου, αλλά σε όλους όσοι επιθυμούν να έρθουν σε επαφή με τις διάφορες τάσεις, ρεύματα, ταινίες και δημιουργούς από διάφορα μέρη του κόσμου».

Ηγεμονικό είναι όποιο αφήγημα προτάσσεται σαν οικουμενικό, σαν οι προεκτάσεις του να αφορούν και να επηρεάζουν όλους με τον ίδιο τρόπο. Μεταξύ άλλων μπορεί να αφορούν θέματα ταυτότητας, σεξουαλικότητας, ιστορίας.

«Η ελικρίνεια στον κινηματογράφο είναι αυτή που δημιουργεί τον διάλογο και την αντιπαράθεση ταυτόχρονα. Πρακτικά θα τολμούσα να πω πως ίσως η Arnold και ο (πιο ώριμος) Γκοντάρ συνομιλούν μέσω μιας μπρεχτικής απομυθοποίησης».

«Με τις ταινίες του [σ.σ. ο Γκοντάρ] πρότεινε τρόπους και μέσα κινηματογραφικής γραφής που διευρύνουν το πεδίο του κινηματογράφου: όχι απλώς ένα μέσο για να αφηγηθείς ιστορίες, αλλά ένα μέσο για να στοχασθείς για τον ίδιο τον κινηματογράφο, για τον πολιτισμό ευρύτερα».

του Werner Schroeter, Γερμανού σκηνοθέτη της περιόδου του Νέου Γερμανικού Κινηματογράφου, που δεν χρησιμοποιεί συμβατικούς τρόπους αφήγησης. Τον απασχόλησε η δημιουργία κινηματογραφικών ταμπλό που αποτελούν αυτόνομα χωροχρονικά θραύσματα και δεν γίνονται μέρος μιας συνεχούς χρονικής ακολουθίας. Η ταινία του «Σκόνης Έρωτα» (1996) ξεκινά με την ερώτηση του Roland Barthes: «Γιατί και πώς οι τραγουδιστές βρίσκουν τα συναισθήματά τους στις φωνές τους;». Για να βρει μια απάντηση, προσκάλισε τρεις θρυλικές ντιβες στο Αββαείο του Ρογιόμον: την Anita Cerquetti, τη Martha Modl και τη Rita Gorr. Ο Schroeter και το συνεργείο του παρατηρούν τις τραγουδίστριες καθώς δοκιμάζουν κοστούμια, επιβιβάζουν την κατασκευη σκηνικών που εκ των πραγμάτων δεν θα χρησιμοποιηθούν σε κάποια παραγωγή, και συγκεντρώνονται γύρω από ένα πιάνο για ασκήσεις φωνητικής. Ο Schroeter επιδιώκει όμως κάτι περισσότερο από μια καταγραφή εξαιρετικών φωνών, αφού αυτό που τον ελκύει είναι η κατάρρευση ή η διατήρηση του ιδεατού μπροστά σε καταστάσεις ανεπανόρθωτης φθοράς.

—Πού τραβάει κανείς τη λεπτή γραμμή μεταξύ μυθοπλασίας και πραγματικής ζωής στον κινηματογράφο;

—Ενδιαφέρουσα ερώτηση και εδώ ακριβώς είναι που απαντά και η παρουσίαση του Χριστόδουλου Παναγιώτου στο φεστιβάλ, με τίτλο «Το τραγουδάω αλλά δεν μπορώ να το ακούω». Στην ταινία του Schroeter, για παράδειγμα, η λεπτή γραμμή που διαχωρίζει τη μυθοπλασία από την πραγματική ζωή δεν υπάρχει. Η ταινία είναι ένας περίπλοκος προβληματισμός για τα γηρατειά, την εξασθένηση της σωματικής και πνευματικής δύναμης, την τρέλα, την αγάπη και την μνήμη. Είναι μια συγκινητική αλληγορία για την τέχνη ως εναλλακτική υπαρξιακή λύση και όχι ως ένα αντιπερισπασμό της πραγματικής ζωής. Ο Παναγιώτου είναι καταξιωμένος παγκόσμιος για την εικαστική του πρακτική που επικεντρώνεται στην εξεύρεση αποσιωπημένων αφηγήσεων σε αρχαία, τις οποίες φέρνει στην επιφάνεια με ευφάνταστους τρόπους, δίνοντας τους νέα ορατότητα. Στην παρουσίασή του θα υφάνει μια αφήγηση που εμπλέκει την ίδια την ιστορία του κινηματογράφου ως μέσο καταγραφής και μυθοπλασίας αλλά και ως βιομηχανία που παράγει είδηλα. Τα είδηλα αυτά γίνονται πολλές φορές της ζωής μας — πραγματικά τους υποστασιοσχεύεται και γίνεται ένα με τους ρόλους που επιτελούν στην οθόνη. Προσπλάνεται στα σημεία όπου η πτώση και το τραύμα των πρωταγωνιστών αυτών συνιστούν

μέρος του θεάματος, και στις στιγμές που αίρεται ο τέταρτος τοίχος ανάμεσα σε χαρακτήρες και κοινό. Πρόκειται άραγε για ανατρεπτικές περιστάσεις, που αναστέλλουν στιγμιαία την παράσταση, ή μήπως αποτελούν και αυτές οι «ρωγμές» στην επιφάνεια της βιομηχανίας του θεάματος μια ακόμα μορφή απόδοσης;

Χριστίνα Ιωάννου

Δραματουργός

—Μπορεί να γίνει παραλληλισμός του In-yer-face theatre με τη δουλειά της Andrea Arnold;

—Πιστεύω πως ίσως θα μπορούσε, επειδή συχνά η δουλειά της παραλληλίζεται με το κίνημα του βρετανικού κοινωνικού ρεαλισμού, (γνωστό και ως Kitchen Sink Drama), το οποίο θεωρείται από κάποιους ως ο πρόγονος του In-Yer-Face Theatre. Το δράμα του νεοκृतτη εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1950, αλλά άκμασε τη δεκαετία του 1960 με μοναδικό σκοπό να αποτυπώσει την αληθινή πραγματικότητα της βρετανικής ζωής. Εστιασμένες κυρίως στην εργατική τάξη, αναδεικνύοντας τις κακουχίες και την απογοήτευση τους από την κοινωνία, οι ταινίες του είδους επικεντρώθηκαν σε μεγάλο βαθμό σε ακατέργαστα ανθρώπινα θέματα όπως η ανεργία, η ενδοοικογενειακή βία, η ελλειψη στέρνις, οι εκτρώσεις, η νεολαία και οι διακρίσεις. Η Arnold μαζί με άλλους κορυφαίους (Ken Loach, Mike Leigh) θεωρείται μια από τους δημιουργούς που συνέχισαν να κτίζουν και να συνεισφέρουν σε αυτή τη μακρά παράδοση.

—Ο κοινωνικός ρεαλισμός της Arnold μπορεί να συνομιλήσει με τον ρεαλισμό που πρότεινε ο Γκοντάρ;

—Φυσικά και μπορεί, όπως μπορούν όλοι οι κινηματογραφικοί δημιουργοί να συνομιλήσουν μεταξύ τους. Η ελικρίνεια στον κινηματογράφο είναι αυτή που δημιουργεί τον διάλογο και την αντιπαράθεση ταυτόχρονα. Πρακτικά θα τολμούσα να πω πως ίσως η Arnold και ο (πιο ώριμος) Godard συνομιλούν μέσω μιας μπρεχτικής απομυθοποίησης, όπου οι θεατές αφηνούνται ελεύθεροι να νιώσουν και να παρατηρήσουν, όπου η πραγματικότητα αποκαλύπτεται φανερά αλλά και βαθύτερα, κρυμμένη μέσα στα σπλάχνα.

Δημήτρης Μπάμπης

Κριτικός κινηματογράφου

—Μπορούμε να κωδικοποιήσουμε τον ανανεωτικό ρόλο που έπαιξε ο Ζαν Λικ Γκοντάρ στον κινηματογράφο;

—Όταν το 1960 ο Ζαν-Λικ Γκοντάρ γυρίζει την ταινία «Χωρίς ανάσα», στον κινηματογράφο κυριαρχεί παγκόσμια το αφηγηματικό

μοντέλο που έχει επιβληθεί από το χολιγουντιανό σινεμά, με μία μικρή εξαίρεση τον ιταλικό νεορεαλισμό. Ο Γκοντάρ σε αυτή την ταινία, αλλά και στις επόμενες που θα ακολουθήσουν, όπως τα «Alphaville: Une Étrange Aventure de Lemmy Caution», «Masculin Féminin», «Le Mépris», αποδομεί ό,τι συνιστά αυτό το μοντέλο δηλαδή τη σχεδίαση των χαρακτήρων, τους τρόπους αφήγησης, το μοντάζ, τη σύνθεση του κινηματογραφικού κάδρου, τη χρήση της μουσικής. Η αμφισβήτηση αυτή απέναντι στο κυρίαρχο αφηγηματικό μοντέλο δεν γίνεται από τη θέση ενός απέναντι, αλλά αντίθετα από κάποιον ο οποίος αγαπάει αυτού του είδους τον κινηματογράφο. Ας μην ξεχνάμε ότι ο Γκοντάρ υπήρξε κριτικός και ένας φανατικός σινεφίλ, οι δε αναφορές στους μεγάλους δημιουργούς του χολιγουντιανού σινεμά γίνονται πάντα από τη θέση ενός στοχαστή. Στα χρόνια που ακολουθούν και στις ταινίες που γύρισε μέχρι το τέλος της ζωής του πάντοτε στεκόταν κριτικά απέναντι σε ό,τι συνιστούσε το ευρύτερο οπτικοακουστικό τοπίο, και προσπάθησε με τον έναν ή τον άλλον τρόπο μέχρι το τέλος της ζωής του να αμφισβητήσει τα τεκταινόμενα. Με τις ταινίες του πρότεινε τρόπους και μέσα κινηματογραφικής γραφής που διευρύνουν το πεδίο του κινηματογράφου: όχι απλώς ένα μέσο για να αφηγηθείς ιστορίες, αλλά ένα μέσο για να στοχασθείς για τον ίδιο τον κινηματογράφο, για τον πολιτισμό ευρύτερα.

—Μπορούμε να πούμε ότι ο Γκοντάρ ήταν σκηνοθετικά στρατευμένος σε μία ιδεολογία ή θα αδικούσαμε το έργο του;

—Αυτό που είναι βέβαιο είναι ότι ο Γκοντάρ, όπως όλοι οι μεγάλοι δημιουργοί, δεν υπήρξε στρατευμένος σε μια ιδεολογία. Η σχέση του Γκοντάρ με την πολιτική είναι αρκετά περίπλοκη. Υπήρξε ένας συμμετέχων στο κίνημα που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του Μάη του 1968 και μετά. Ο Μάης του 1968 σημάδεψε τον Γκοντάρ και το έργο του και τον έστρεψε προς μία πολιτική κατεύθυνση. Υπάρχει μία περίοδος στην καριέρα του η οποία διαρκεί γύρω στα πέντε χρόνια, περίπου από το 1967 μέχρι το 1972, όπου κάνει κινηματογράφο μ' έναν πολιτικό τρόπο. Συστήνει μαζί με άλλους μία κινηματογραφική ομάδα που γυρίζει ταινίες, την ομάδα Dziga Vertov (ο Dziga Vertov υπήρξε ένας σημαντικός σοβιετικός σκηνοθέτης). Οι ταινίες που γυρίζει αυτή την περίοδο είναι όλες προανατολισμένες στις επιπτώσεις των πολιτικών κινήσεων του Μάη του '68. Ο κύκλος των ιδεών στις οποίες αυτό είναι πρόερχο από την Κίνα και την Πολιτιστική Επανάσταση, είναι δηλαδή «μωϊσκό», σύμφωνα με την πολιτική ορολογία της εποχής. Ωστόσο, αυτή την άμεση πολιτική του στρατεύσει θα την αμφισβητήσει ο ίδιος, συνειδητοποιώντας τόσο τα αισθητικά της αδιέξοδα όσο και τα πολιτικά. Θα απομακρυνθεί λοιπόν από ταινίες που έχουν μία άμεση πολιτική στρατεύση. Όμως μέχρι το τέλος της καριέρας του διατηρεί μια έντονη πολιτική συνείδηση και αυτό είναι κάτι που μπορούμε να παρατηρήσουμε σε όλες σχεδόν τις ταινίες του. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο Γκοντάρ υπήρξε στρατευμένος μόνο στον κινηματογράφο, πιο συγκεκριμένα σε μία αντίληψη για τον κινηματογράφο: ο κινηματογράφος σαν ένα όργανο κριτικής και στοχασμού.

Πληροφορίες: Φεστιβάλ «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου», 19 - 25 Ιουνίου, Δημοτικό Μουσείο Χαρακτητικής Χαμηλής, Αμμοχώστου 55 - 59, Λευκωσία. Ώρα έναρξης προβολών 8:00 μ.μ. Η είσοδος για το κοινό είναι ελεύθερη. Όλες οι προβολές είναι για άτομα άνω των 18 ετών. Facebook: Images & Views of Alternative Cinema Film Festival

«Με το 'να χέρι στον ταμπουρά και τ' άλλο στην τρομπέτα»

Δύση και Ανατολή στο έργο του Γιάννη Μαρκόπουλου

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

Όταν λέμε τη λέξη «Συνθέτης» στη μουσική εννοούμε αυτόν που συνθέτει ήχους, μελωδίες, δημιουργώντας ένα νέο μουσικό σώμα, αποτελούμενο από άλλα μέλη αρμονικά δεμένα, αν και πολλές φορές τα επιμέρους μέλη είναι μορφολογικά ετερόκλητα. Στην περίπτωση του Γιάννη Μαρκόπουλου ο ορισμός αυτός διαφαίνεται σε όλο του σχεδόν το έργο. Με τη θέση «Επιστροφή στις ρίζες», ο Γιάννης Μαρκόπουλος μάς έδειξε πόσο όμορφα παντρεύονται Ανατολή και Δύση στο έργο του κι αν αναρωτιέται στο τραγούδι «Κόσμος» στις «Σειρήνες» του 1983 σε στίχους Κ.Χ. Μύρη: «Τι τραγουδι να πεις με το 'να χέρι στον ταμπουρά και τ' άλλο στην τρομπέτα;». Η ίδια η Ελλάδα άλλωστε είναι μια σύνθεση Ανατολής και Δύσης, σε πείσμα αυτών που τη φαντασιώνονται να ανήκει είτε μόνο στην Ανατολή, είτε μόνο στη Δύση. Κι αυτό είναι πλιού φαινότο, όταν αναλογιστεί κανείς το πόσα διαφορετικά ηχοχρώματα μπορεί να ακούσει σε ένα τόσο μικρό –σε σύγκριση με άλλες ακανείς χώρες– τόπο αν τον ταξιδέψει από τον Έβρο μέχρι τη Γαύδο.

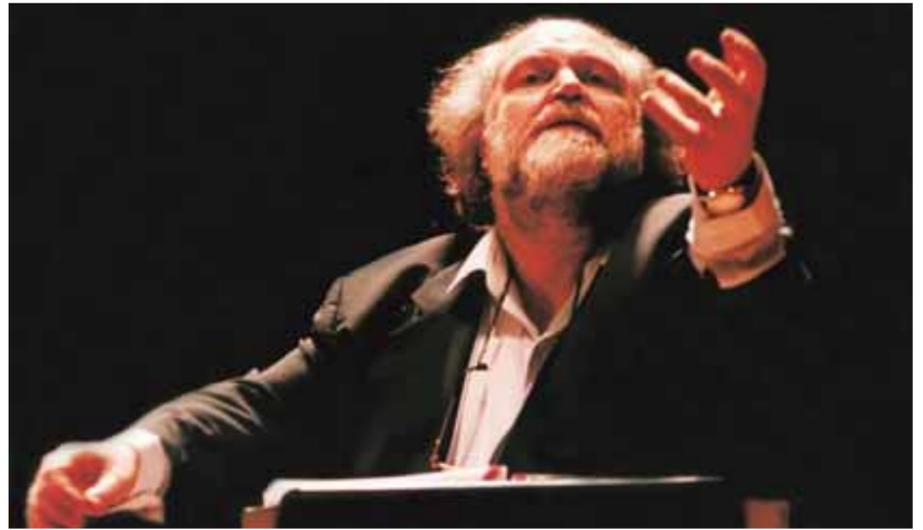
Αυτό το κράμα χαρακτηρίζει και το έργο του μεγάλου αυτού συνθέτη είτε μελωδικά, είτε στιχουργικά – ποιητικά, βγάζοντας την Ελλάδα από την ομφαλοσκοπική της και βάζοντάς την σ' ένα ευρύτερο μουσικό ευρωπαϊ-

κό στερέωμα, χωρίς να κάνει το ίδιο το έργο την ταυτότητά του. Στο σημείο αυτό θα αναφερθούμε μόνο στους κύκλους τραγουδιών κυρίως της δεκαετίας του '70 που η θέση «επιστροφή στις ρίζες» είναι εξάπαντος εμφανής. Στόχος αυτού του σημειώματος δεν είναι η παρουσίαση και ανάλυση του έργου του Γιάννη Μαρκόπουλου. Το έργο του είναι τεράστιο, πολύπλευρο και χρήζει ενδελεχούς μουσικολογικής έρευνας. Εάν ομαδοποιήσουμε όμως την εργογραφία του συνθέτη σε Κύκλους τραγουδιών, λόγω δημιουργία και μουσική κινηματογράφου - θεάτρου, η θέση «επιστροφή στις ρίζες» διαπνέει και τις τρεις αυτές ομάδες με ιδιαίτερο τρόπο στην καθεμιά. Συμβαδίζει αυτό και με την ελληνοκεντρικότητα της γενιάς του '30 στη λογοτεχνία και την τέχνη.

Κύκλοι τραγουδιών

Το 1963 ο Γιάννης Μαρκόπουλος ηχογραφεί το πρώτο του έργο με τίτλο «Θησέας», μουσική και τραγούδια για ένα χορόδραμα για το περίφημο χοροθέατρο της Ραλλούς Μάνου σε στίχους Δημήτρη Χριστοδούλου. Από αυτό το πρώτο του έργο ο συνθέτης βάζει τη σφραγίδα του για το τι θα ακολουθήσει ενορχηστρωτικά στα επόμενα έργα του. Το σαντούρι, η λύρα συνυπάρχουν αρμονικότερα με τα «δυτικά» όργανα όπως τα κλάβια πνευστά, η κλα-

σική κιθάρα, το πάνο κ.ά. Στους κύκλους τραγουδιών (που αποτελούν και το μεγαλύτερο μέρος της εργογραφίας του), ιδιαίτερα στα έργα που γράφτηκαν από τα τέλη της δεκαετίας του '60 μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '70 έχουμε μια απίστευτη ηχοχρωματική παλέτα. Πολυρυθμικά σχήματα ή παραδοσιακοί ρυθμοί (ηπειρώτικοι «στα τρία», τσάμικα, κρητικά συρτά, Μαλεβιζιώτη, σουσέτες κ.ά.), λαϊκοί ρυθμοί (ζεϊμπέκικα, 9/8, 5/8, χασάπικα) εναλλάσσονται μεταξύ τους και συνυπάρχουν με δυτικού τύπου απλά ρυθμικά σχήματα. Οι μελωδίες των τραγουδιών άλλοτε σε ύφος μπαλάντας, πολλές φορές ως άριες, και άλλοτε δωρικές, εμφανώς επηρεασμένες από τη δημοτική και βυζαντινή μουσική. Τραγούδια μακρόσυρτα σε μορφή τροπαριών (έτσι τα ονομάζει και ο ίδιος ο συνθέτης όπως π.χ. «Ο Στράτης Θαλασσινός ανάμεσα στους αγάπανθους» το ονομάζει «Ασκηση Τροπαρίου»). Το ίδιο και τα χορωδιακά μέρη των τραγουδιών. Ενώ ακούμε τετράφωνες εναρμονίσεις είναι με τέτοιο τρόπο «κεντημένες» οι μελωδικές γραμμές που γίνονται ισοκρατήματα και μετά πάλι επιστρέφουν στη δυτική αρμονία. Εκπληκτικό παράδειγμα τέτοιας μαστοριάς το χορωδιακό «Ο τόπος μας είναι κλειστός» σε ποίηση Γιώργου Σεφέρη από το έργο Ο Στράτης Θαλασσινός ανάμεσα στους αγάπανθους (1973). Ενορχηστρωτικά ή ηχοχρωμα-

Θεμέλιο σ' όλη τη δημιουργία του Γιάννη Μαρκόπουλου, ο Λόγος των μεγάλων ποιητών. Στο έργο του τους συναντάς όλους. Αιώνιοι ποιητές είτε του παρελθόντος, είτε του σήμερα. Άσπιοι και διάσπιοι. Ποιητές όμως.

τική παλέτα είναι ακόμα πιο πλούσια. Το πάνο συνυπάρχει με το σαντούρι, την κλασική κιθάρα, το όμπο με το παραδοσιακό κλαρίνο του Τάσου Χαλκιά (Ελευθεροί Πολιορκημένοι), το κανονάκι, η ποντιακή λύρα, η κρητική λύρα και το κρητικό λαούτο με το τρομπόνι, την τρομπέτα, το φλάουτο και το κλασικό βιολί. Στα κρουστά εναλλάσσονται τα κλασικά τυμπάνια με αυτοσχέδια κρουστά από ξύλα, πέτρες κ.ά. Στους ερμηνευτές ο συνθέτης κάνει τους ίδιους συνδυασμούς. Πάντα έχει στους κύκλους τραγουδιών φωνές παραδοσιακής χροιάς (Ευλουήρης, Γαργανουράκης, Χαλκιάς, Κλωναρίδης) που εναλλάσσονται με φωνές δυτικής χροιάς (Δημητριάδη, Τσανακλίδου, Σπυράτου, κ.ά.) Η Βασιλική Λαβίνα είναι ο άριστος συνδυασμός και των δύο χροιών! Ενδεικτικά έργα για τις πιο πάνω διαπιστώσεις: «Ήλιος ο Πρώτος» (ποίηση Οδυσσέα Ελύτη, 1969), «Χρονικό» (ποίηση Κ.Χ. Μύρη, 1970), «Ριζίτικα» (παραδοσιακά τραγούδια της Κρήτης, 1971 – βραβείο Γαλλικής Ραδιοφωνίας), «Ιθαγένεια» (ποίηση Κ.Χ. Μύρη, 1972), «Ο Στράτης Θαλασσινός ανάμεσα στους αγά-

πανθους» (ποίηση Γιώργου Σεφέρη, 1973), «Θπεία» (ποίηση Μάνου Ελευθερίου, 1974), «Θεσσαλικός Κύκλος» (ποίηση Κώστα Βίβρου, 1974), «Οροπέδιο» (ποίηση Μιχάλη Κατσαρού, 1976), «Ελευθεροί Πολιορκημένοι» (ποίηση Διονυσίου Σολωμού, 1977).

Η ελληνική παράδοση

Ο Γιάννης Μαρκόπουλος «διδάξε» στους νεότερους συνθέτες με τη στάση του αυτή απέναντι στην ελληνική παράδοση, το πως η παράδοση δεν είναι κάτι στατικό, μουσειακό, φολκλόρ και αδιαπραγμάτευτο, αλλά μια συνεχής αναδημιουργία που είναι τω όντι παρούσα στο σήμερα χωρίς να αποκόπτεται ή να κουβαλά αμύχανα το παρελθόν της σαν βαρίδι ή βραχνά. Από τη δεκαετία του '80 και μετά ο συνθέτης ακολουθεί τον ήχο της κάθε εποχής και προσθέτει πάντα την πνευλι της παράδοσης τοποθετώντας τον τρόπο, κρατώντας τον νέο ακροατή ή συνθέτη σε ένα διάλογο με αυτήν κι όχι σε μια υποταγή του ενός στον άλλο. Ενδεικτικά αναφέρουμε: «Σεργιάνι στον κόσμο» (1979), «Ορίζοντες»

(1981), «Παράθυρο στη Μεσόγειο» (1983), «Σειρήνες» (ποίηση Κ.Χ. Μύρη, 1983), «Του σίδερου και του νερού» (στίχοι Δημήτρη Χριστοδούλου, 1984), «Ρεπορτάζ» (1985), «Τολμηρή επικοινωνία» (1987), «Φίλοι που φεύγουν» (1991), «Αθέατος σφυγμός» (1997) κ.ά.

Θεμέλιο σ' όλη αυτή τη δημιουργία, ο Λόγος (με κεφαλαίο) των μεγάλων ποιητών. Στο έργο του Γιάννη Μαρκόπουλου τους συναντάς όλους. Αιώνιοι ποιητές είτε του παρελθόντος, είτε του σήμερα. Άσπιοι και διάσπιοι. Ποιητές όμως. Γιατί το ευαγγελικό «Εν αρχή ην ο Λόγος...» εννοεί και τον λόγο ως έκφραση αλλά και τον λόγο ως λόγο ύπαρξης των πάντων.

Μέσα από το έργο του Γιάννη Μαρκόπουλου (ως συνέχεια των δύο μεγάλων Θεοδώρακ-Χατζιδάκι) μάθαμε να διαβάζουμε τους ποιητές μας, να ακούμε τη μουσική μας, να νιώθουμε το ποιό είμαστε και πού πάμε, τι κουβαλάμε και τι δίνουμε στους επόμενους χωρίς αυτός ο πολιτισμός κι αυτή η παράδοση να μας είναι βαρίδι, τυφλοσύρτης ή βραχνάς, αλλά μια συνεχής αναδημιουργία στο κάθε σήμερα.

Για τον άπληρο και τον οριζισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΡΤ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Romios Katsionis

ΘΑΝΑΣΗΣ ΑΛΕΥΡΑΣ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2023

40+ ΒΓΑΙΝΩ

ΤΕΧΝΟΘΕΣΙΑ: ΦΩΚΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ

ΜΑΖΙ ΤΟΥ: IDRA KAYNE JEROME KALUTA

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΟΚΟΣ

ΠΑΡΑΓΟΓΗ

ΣΚΑΛΙ ΑΓΓΛΑΝΤΖΙΑΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ 19 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023 • ΕΝΑΡΞΗ 21:00

LOVE 100% H ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ music by RED 20 Tickethour 7777 7040 Πληροφορίες: 99059257

Κατάβαση στην κόλαση ενός τίμιου αστυνομικού

Ατμοσφαιρικό φιλμ από την Ιταλία

Η τελευταία νύχτα του Φράνκο Αμόρε ★★★ ΘΡΙΑΕΡ (2022)

Σκηνοθεσία: Αντρέα ντι Στέφανο
Ερμηνείες: Πιερφραντσέσκο Φαβίνο, Λίντα Καρίντι, Αντόνιο Τζεράρντι

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο Αντρέα ντι Στέφανο, ο οποίος ξεκίνησε κάπως παράδοξα τη σκηνοθετική καριέρα του με μια διεθνή συμπαραγωγή για τον Πάμπλο Εσκομπάρ («Χαμένος παράδεισος»), ενορχηστρώνει εδώ το πρώτο του καθαρά ιταλικό φιλμ. Πρωταγωνιστής είναι ο Φράνκο Αμόρε (Πιερφραντσέσκο Φαβίνο), αστυνομικός επί 35 χρόνια, ο οποίος βρίσκεται στο κατώφλι της συνταξιοδότησης. Στην καριέρα του υπήρξε τίμιος και ψυχραιμός – δεν έχει καν χρησιμοποιήσει το όπλο του. Μια τελευταία νυχτερινή βάρδια, ωστόσο, θα φέρει τα πάνω κάτω και πλέον ο Φράνκο θα έρθει αντιμέτωπος τόσο με μια σπείρα παρανόμων όσο και με την ίδια του τη συνείδηση και την αγάπη προς τη γυναίκα και τους συνεργάτες του στην υπηρεσία.

Αντλώντας από την παράδοση των κλασικών αστυνομικών θρίλερ, ο Ντι Στέφανο δημιουργεί ένα αρκούτως ατμοσφαιρικό φιλμ, το οποίο ξεκινάει μάλιστα αντίστροφα την αφήγησή του, προκειμένου να «επιβάλει» πιο ξεκάθαρους όρους σασπένς στον θεατή. Στο επίκεντρο βέβαια βρίσκεται η έννοια της ηθικής. Αμεμπτος στην πορεία του για πάνω από τρεις δεκαετίες, ο Φράνκο θα βρεθεί μπροστά σε τρομερά διλήμματα και δύσκολες αποφάσεις που θα καθορίσουν τη ζωή τη δική του και των οικείων του.

Όπως σημειώνει και ο σκηνοθέτης: «Αυτή η ταινία είναι η κατάβαση στην κόλαση ενός τίμιου ανθρώπου, ενός αφοσιω-

μένου συζύγου, ενός αξιόπιστου φίλου και ενός αστυνομικού, τον οποίο οι συνάδελφοί του θαυμάζουν για την ακεραιότητα και την αφοσίωσή του. Πάντα θεωρούσα αυτή την ταινία ως κάτι που έρχεται από το παρελθόν, από την άποψη τόσο του γυρίσματος όσο και της αφήγησης, και ο απώτερος στόχος μου ήταν να αφηγηθώ αυτή την ιστορία ως μια θρησκευτική πα-

Επί 35 χρόνια

δεν είχε χρησιμοποιήσει το όπλο του. Στην τελευταία νυχτερινή βάρδια, ωστόσο, ο Φράνκο Αμόρε θα έρθει αντιμέτωπος με μια σπείρα παρανόμων, καθώς και με την ίδια του τη συνείδηση.

ραβολή, ως προειδοποίηση για όσους προδίδουν τη φύση τους για να κυνηγήσουν την αυταπάτη μιας καλύτερης ζωής», ενώ συμπληρώνει πως το φιλμ είναι αφιερωμένο «σε εκείνους τους ανθρώπους που προσπαθούν να είναι καλοί».

Ιδιαίτερη μνεία, τέλος, πρέπει να γίνει και στον Πιερφραντσέσκο Φαβίνο. Από τους κορυφαίους Ιταλούς ηθοποιούς της γενιάς του, ερμηνεύει εδώ με ανθρωπιά και συναίσθημα ένα χαρακτήρα που θα φτάσει στα όρια του μέσα σε μερικές ώρες, προσπαθώντας να μην εγκαταλείψει τις αρχές του. Συνολικά το φιλμ του Ντι Στέφανο μπορεί να έχει τις αδυναμίες του –π.χ. κάποιες σεναριακές ευκολίες–, ωστόσο είναι η δική του στιβαρή παρουσία που στηρίζει το οικοδόμημα μέχρι το συγκινητικό φινάλε.

Από τους κορυφαίους Ιταλούς ηθοποιούς της γενιάς του, ο Πιερφραντσέσκο Φαβίνο ερμηνεύει με ανθρωπιά και συναίσθημα ένα χαρακτήρα που θα φτάσει στα όρια του μέσα σε μερικές ώρες, προσπαθώντας να μην εγκαταλείψει τις αρχές του.

HOME CINEMA

Οι δύο όψεις ενός ειδώλου της σόουμπιζ

Επάνω, η Λίλι-Ρόουζ Ντεπ και ο μουσικός The Weeknd πρωταγωνιστούν στη σειρά «The Idol» που προβάλλεται από τη Vodafone TV. Κάτω, ο Μάικς Παπαδημητρίου στην ταινία «Flux Gourmet», που είναι διαθέσιμη στο Cínobo.

The Idol ΔΡΑΜΑ (2023)

Δημιουργός: Σαμ Λέβινσον, Abel «The Weeknd» Tesfaye
Ερμηνείες: Λίλι-Ρόουζ Ντεπ, Abel «The Weeknd» Tesfaye

Σάλο έχει προκαλέσει τις τελευταίες εβδομάδες η νέα σειρά του HBO (στην Ελλάδα τη βλέπουμε στη Vodafone TV) από τότε που έκανε την πρεμιέρα της στο Φεστιβάλ Καννών. Ο δημιουργός του αριστουργηματικού «Euphoria», Σαμ Λέβινσον, υπογράφει εδώ παρέα με τον πολυβραβευμένο μουσικό Abel «The Weeknd» Tesfaye ένα τολμηρό χρονικό στη ζωή της Τζόσελιν, μιας διάσημης ποπ σταρ, η οποία βρίσκεται στα όρια της πνευματικής κατάρρευσης. Κάπου εκεί στο κάδρο θα μπει ο Τέντρος (τον υποδύεται ο ίδιος ο The Weeknd), ένας ιδιοκτήτης νυχτερινού κέντρου με σκοτεινό παρελθόν, με τον οποίο η Τζόσελιν θα ξεκινήσει μια θυελλώδη ερωτική σχέση.

Απροκάλυπτα σεξιστική, ανούσια αποκαλυπτική, βαρετή, ακόμη και γελοία λόγω της επιλογής των ονομάτων(!) της, είναι μερικοί από τους χαρακτηρισμούς που

έχουν δοθεί στη σειρά, της οποίας –την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές– έχει προβληθεί μόνο το πρώτο επεισόδιο. Στην πραγματικότητα σχεδόν τίποτα από αυτά, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν ισχύει. Εμπνευσμένη από τον χώρο της σόουμπιζ (π.χ. της Μπρίννεϊ Σπίαρς), η σειρά επιχειρεί να παρουσιάσει τις δύο όψεις ενός ειδώλου λαμπερού όσο και τρομακτικά σκληρού. Η Λίλι-Ρόουζ Ντεπ (κόρη του Τζόνι Ντεπ) ερμηνεύει με θάρρος τον πρωταγωνιστικό ρόλο, δίχως να φοβάται να εκτεθεί, παρόλο που ακούει τα «σκολιανά» της από όσους έχουν μπερδέψει τον ρεαλισμό με την ψδονοβελξία και την εκφραστική ελευθερία με την υποκριτική πολιτική ορθότητα.

Flux Gourmet ★★★ ΣΑΤΙΡΑ (2022)

Σκηνοθεσία: Πίτερ Στρίκλαντ
Ερμηνείες: Μάικς Παπαδημητρίου, Αριάν Λαμπέντ, Γκούεντολιν Κρίστι

Από την πλατφόρμα του Cínobo επιλέγουμε το τελευταίο φιλμ του αμερικανικού Πίτερ Στρίκλαντ, ο οποίος

ενορχηστρώνει μια απολαυστική σάτιρα εμπνευσμένη από τον κόσμο της σύγχρονης τέχνης. Σε ένα «καταφύγιο» καλλιτεχνών, μια γαστρομαρμαρική κολεκτίβα δημιουργεί περφόρμανς με βάση τους ήχους που παράγονται από... φαγητά. Σύντομα, ωστόσο, θα ξεσπάσουν διαμάχες μεταξύ των μελών της, καθώς και με την εκκεντρική επικεφαλής του πρότζεκτ. Παρατηρητής και αφηγητής της όλης ιστορίας είναι ο χαρακτήρας του Μάικς Παπαδημητρίου, ο οποίος πάντως αντιμετωπίζει και τα δικά του, γαστρονερνερικές φύσεως, προβλήματα. Πολυεπίπεδη και αναρχική, η σάτιρα του Στρίκλαντ ξεκινάει από το τι αναγνωρίζουμε σήμερα ως τέχνη και τις ίντριγκες του καλλιτεχνικού μικρόκοσμου, για να προχωρήσει με τις συνθήκες ριάλιτι μαγειρικής που διαμορφώνονται στο πρότζεκτ και να καταλήξει με αναφορές στη θέση της γυναίκας και στη σύγχρονη πολιτική ορθότητα. Η ματιά του είναι προφανώς αντισυμβατική και αιχμηρή, όπως και οι εικόνες, οπτικές και ηχητικές, με τις οποίες δοκιμάζει τον θεατή.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Σούμπερτ και Μπραμς από άξιους νέους Έλληνες μουσικούς

Απολαυστική και ελπιδοφόρος υπήρξε η βραδιά με τίτλο «Σούμπερτ και Μπραμς για Τρίο με πιάνο», που πραγματοποιήθηκε στις 10 Μαΐου στην αίθουσα «Δημήτρης Μπτρόπουλος». Τρεις νέοι Έλληνες μουσικοί, ο βιολονίστας Αλέξανδρος Γαβριηλίδης-Πέτρνι και ο τσελίστας αδερφός του Τιμόθεος, μαζί με τον πανίστα Κωνσταντίνο Δεστούνη, πρότειναν απαιτητικά έργα του ρεπερτορίου, όπως το «Αντάτζιο» σε μι ύφεση (D.897) και το δεύτερο Τρίο με πιάνο (D.929) του Σούμπερτ, αλλά και το δεύτερο Τρίο με πιάνο, έργο 87, του Μπραμς.

Ενα πρώτο σχόλιο αφορά συνολικά το επίπεδο των τριών μουσικών, αλλά πιο συγκεκριμένα την τονική ακρίβεια στα δύο έγχορδα. Η πρόοδος που έχει συντελεστεί τα τελευταία χρόνια σε ό,τι αφορά τη μουσική εκπαίδευση είναι εμφανής και αποτυπώνεται σε ερμηνείες τεχνικά εξαιρετικά άριστες και τονικά απολύτως σίγουρες. Οι ικανότητες του Τιμόθεου Γαβριηλίδη-Πέτρνι έχουν εκτιμηθεί ήδη σε αρκετά ρεσιτάλ μέχρι

σήμερα. Εκείνες του Αλέξανδρου, οι οποίες μαζί με αυτές άλλων νέων μουσικών συνεισφέρουν στη φανερή βελτίωση των εγχόρδων της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, στα οποία ανήκει, συμπλήρωσαν τη θετική εικόνα.

Ενα δεύτερο σχόλιο αφορά το γεγονός ότι το συγκεκριμένο είδος μουσικής φανέρωσε τρεις μεταξύ τους αρκετά διαφορετικές προσωπικότητες. Είναι κυρίως η γραφή του Σούμπερτ εκείνη η οποία θέτει τις μεγαλύ-

Ο Σούμπερτ

θέτει μεγάλες προκλήσεις, επειδή ζητάει από τους μουσικούς να εκτεθούν συναισθηματικά.

τερες προκλήσεις στη νεότερη γενιά μουσικών. Ισως επειδή είναι κρίσιμο να μπορεί κανείς να την «τραγουδήσει» και συνεπώς με έναν τρόπο να εκτεθεί συναισθηματικά. Η συναισθηματική επένδυση, δηλαδή το να

Ο Αλέξανδρος και ο Τιμός Γαβριηλίδης-Πέτρνι, μαζί με τον Κωνσταντίνο Δεστούνη ερμήνευσαν έργα του ρεπερτορίου.

πάρει κανείς στα σοβαρά την «αθωότητα» που συχνά έχει σε πρώτο επίπεδο η μελωδία των έργων του Σούμπερτ και να αφηθεί στη γοητεία της, αποτελεί προϋπόθεση. Αυτή θα οδηγήσει τον ερμηνευτή στον τρόπο

διάπλασης της μουσικής, δηλαδή στα στοιχεία εκείνα της δυναμικής και του χειρισμού του χρόνου, που θα της χάρισουν πλαστικότητα, θα την καταστήσουν εκφραστική και συνεπώς θα της προσδώσουν νόημα.

Ακριβώς αυτό πέτυχε ο Κωνσταντίνος Δεστούνης. Σε όλη τη διάρκεια της βραδιάς, ειδικότερα όμως στο Τρίο του Σούμπερτ, το πιάνο οδήγησε και κυρίως έθετε διαρκώς τον τόνο, προσδιορίζοντας το ύφος της ερμηνείας.

Σε ανάλογο μήκος κύματος, αν και περισσότερο συγκρατημένος, ήταν και ο τσελίστας Τιμός Γαβριηλίδης-Πέτρνι. Ξεχώρισε το υπέροχο «αντάντε» από το Τρίο του Σούμπερτ, στο οποίο ο μουσικός προσέφερε μια λεπτομερώς δουλεμένη ερμηνεία. Περισσότερο αποστασιοποιημένος ο Αλέξανδρος, ήταν πάντως ευχάριστα ακριβής, ενώ ο άριστος συντονισμός με τον αδερφό του συνεισέφερε αποφασιστικά στην επιτυχία των ερμηνειών.

Σχολή με «θεμέλια» σε αιώνες ιστορίας

Οι φοιτητές του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κάνουν μαθήματα ανασκαφών σε αρχαιολογικό χώρο μέσα στο campus

Της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΓΚΑ

Οι φοιτητές που σπουδάζουν αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων χρειάζονται ελάχιστο χρόνο για να βρεθούν σε ανασκαφικό πεδίο. Αρκούν λίγα λεπτά περπάτημα από το αμφιθέατρο διδασκαλίας για να ασκηθούν στο μάθημα της «Ανασκαφικής», στις τεχνικές και στη μεθοδολογία της αρχαιολογικής θεωρίας και πράξης, έχοντας μάλιστα στη διάθεσή τους όλα τα απαραίτητα τεχνολογικά μέσα για την τεκμηρίωση της έρευνας. Όλα αυτά στη Δουρούτη, ένα πανέμορφο τοπίο της Ηπείρου που διατρεί τη γαλήνη, τις πηγές και την πλούσια βλάστηση που είχαν τα εξωαστικά ιερά στην αρχαιότητα.

«Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων είναι το μοναδικό ΑΕΙ της χώρας, και πιθανότατα το μοναδικό στον κόσμο, με κρυμμένο αρχαιολογικό χώρο εντός του campus του, όπου διεξάγεται εκπαιδευτική ανασκαφή», λέει στην «Κ» ο Ανδρέας Βλαχόπουλος, αναπληρωτής καθηγητής Προϊστορικής Αρχαιολογίας και πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του πανεπιστημίου. Μαζί με την Αλεξάνδρα Αλεξανδρίδου και την Κλεοπάτρα Καθάρου, επικουρες καθηγήτριες κλασικής αρχαιολογίας, ανέλαβαν από πέρυσι τη διεύθυνση πενταετούς ανασκαφικού προγράμματος στον λόφο της Δουρούτης. Στόχος τους είναι να διερευνηθεί η ευρύτερη περιοχή στην οποία σμίγουν πολλά μνημεία από την προϊστορική αρχαιότητα έως τα οχυρωματικά έργα των Βαλκανικών πολέμων.

Ο λόφος που βρίσκεται εντός των ορίων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, σε ύψος περίπου 80 μέτρων από την επιφάνεια της λίμνης Παμβώτιδας, έχει μεγάλη ιστορία. Εδώ, πριν από 58 χρόνια, στη χαράδρα Μεγάλο Λαγκάδι, ο Σωτήριος Δάκαρνης εντόπισε τάφο της Υστερης Εποχής του

Φοιτητές Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων φωτογραφίζονται με ευρήματα που βρέθηκαν στον χώρο της σχολής τους.

Χαλκού (τέλος 2ης χιλιετίας π.Χ.). Ήταν όμως η Ιωάννα Ανδρέου, έφορος αρχαιοτήτων Ιωαννίνων στα μέσα της δεκαετίας του '70, αυτή που ξεκίνησε τις έρευνες στο πλαίσιο των έργων διαμόρφωσης του αδόμητου τότε χώρου της πανεπιστημιούπολης. Αποκαλύφθηκαν μεταξύ άλλων θεμέλια αρχαίων κτισμάτων και ταφές και εκεί επικεντρώθηκαν οι σωστικές ανασκαφές από την επίτιμη, σήμερα, έφορο αρχαιοτήτων. Ακολούθησε η συστηματική ανασκαφή από την Κωνσταντίνα Γραβάνη, εντάσσοντας πλέον δυναμικά τη θέση στον αρχαιολογι-

Ιωάννινα, Θεσσαλία και Πρίνστον

Από φέτος στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων πραγματοποιείται μια ενδιαφέρουσα συνάντηση τριών ιδρυμάτων, δύο φορές τον χρόνο, φέρνοντας κοντά υποψήφιους διδάκτορες στην προϊστορική και την κλασική αρχαιολογία. Τόπος συνάντησης ορίστηκε η Ελλάδα κάθε Μάιο (εναλλάξ στη Θεσσαλία και την Ηπειρο) και κάθε Σεπτέμβριο το Πρίνστον. Η πρώτη συνάντηση του σεμιναρίου ΡΙΤΗΟΣ πραγματοποιήθηκε πριν από ένα μήνα στη Μονή Πάου του Πηλίου, ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και θα συνεχιστεί τον Σεπτέμβριο στο Πρίνστον, στο οποίο εννέα υποψήφιοι διδάκτορες θα συνομιλήσουν εκ νέου για ισόρροπα θέματα ελληνικής αρχαιολογίας. Η δεύτερη συνάντηση των υποψηφίων διδασκόντων Αρχαιολογίας των Πανεπιστημίων Πρίνστον, Ιωαννίνων και Θεσσαλίας (ΡΙΤΗΟΣ) τον Μάιο του 2024, θα γίνει στη Μονή Περιστέρας στη Δουρούτη.

κό χάρτη του λεκανοπεδίου των Ιωαννίνων. Κατά την ανέγερση της πανεπιστημιούπολης αποκαλύφθηκε εκτεταμένη νεκρόπολη 140 τάφων που χρονολογούνται από τον 10ο έως και το τέλος του 4ου αιώνα π.Χ. Λάκκοι καλυμμένοι με λιθοσωρό ή με λίθινες πλάκες, κιβωτίοσκημοι και κεραμοσκεπείς τάφοι, ταφές σε πίθους, ανακομιδές και ελάχιστες δευτερογενείς καύσεις. Επίσης ταφές κυρίως του 6ου και 5ου αιώνα που έκρυβαν πλήθος χάλκινων και σιδερένιων αντικειμένων και ποσότιπτες εγκώριας και εισηγμένους κεραμικής. Ανάμεσά τους ένα ακέραιο

εντυπωσιακό χάλκινο κράνος (τέλος του 6ου αι. π.Χ.) με εγχάραξη αγριογούρουνου στην αριστερή παραναθίδα. Στο εσωτερικό του κρυβόταν σκελετός βρέφους. Το εύρημα σήμερα εκτίθεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων.

Ο γρύπας

Στο Μουσείο μπορεί κανείς να θαυμάσει και την εντυπωσιακή χάλκινη προτομή γρύπα (ένας ανάλογος γρύπας έγινε το σήμα της «Καθημερινής») του 7ου αι. π.Χ. και αυτιά άλλων, στόμια αυλών, πολλά θραύσματα από την περιφέρεια αρχαϊκών ασπίδων, διακοσμημένα με έκτυπους πλοκμούς. «Δεν γνωρίζουμε αν οι πυκνοί τάφοι του νεκροταφείου ανάμεσα στα βάτα και τις αγριοστριανταφυλλίες συνδέονται με τον τάφο που βρήκε ο Δάκαρνης. Όμως η χρονολόγησή τους και τα κτερίσματά τους μαρτυρούν μια πολύ ακμαία κοινότητα η οποία έθαβε τους νεκρούς της στους χαμηλότερους πρόποδες του λόφου της Δουρούτης», λέει ο Ανδρέας Βλαχόπουλος.

Περίπου 200 μέτρα δυτικά του νεκροταφείου βρέθηκαν δύο κτιριακές υποδομές. Το κυκλικό κτίριο στην πλαγιά του Μεγάλου Λαγκαδιού ταυτίστηκε με Θεομοφόριο, δηλαδή ιερό της Δήμητρας στο οποίο τελούνταν υπαίθριες τελετές για τη γονιμότητα και την ευκαρπία της γης. Απέναντι αποκαλύφθηκε ορθογώνιο κτίριο που ταυτίστηκε με εστιατόριο, χώρο τελετουργικών γευμάτων στο ιερό της θεάς. Εντοπίστηκαν ακόμη κυκλικά λιθόστρωτα «αλώνια» όπου γίνονταν τελετουργικοί χοροί της Δήμητρας και διάσπαρτα άλλα λείψανα τα οποία δεν έχουν αποδοθεί με βεβαιότητα. «Αυτή η πλαγιά ήταν ένα ιδανικό περιβάλλον και πιθανόν υπήρχαν υποδομές για να παρακολουθεί ο κόσμος τα δρώμενα. Μια σκάλα, ένας αγωγός και πολλά ακόμη είναι προς διερεύνηση».

Στον λόφο της Δουρούτης σμίγουν πολλά μνημεία από την προϊστορική αρχαιότητα έως τα οχυρωματικά έργα των Βαλκανικών Πολέμων. Αριστερά, το Θεομοφόριο, δηλαδή ιερό της Δήμητρας στο οποίο τελούνταν υπαίθριες τελετές. Στο μέσον, ερυθρόμορφη λήκυθος του 4ου αι. π.Χ., με παράσταση φτερωτού έρωτα που κρατάει στεφάνι και δώρα γάμου, βρέθηκε στο αρχαίο νεκροταφείο. Δεξιά, ανασκαφές σε σημεία της περιοχής η οποία «υπόσκειται» και άλλα ευρήματα.

Η μεγάλη βοήθεια των ντρόουν και των λείζερ - σκάνερ στις έρευνες

Η φετινή έρευνα που ξεκίνησε και ολοκληρώθηκε τον Μάιο χρηματοδοτήθηκε από τα ανασκαφικά κονδύλια του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και την Περιφέρεια Ηπείρου. «Ήδη από πέρυσι καθαρίσαμε το νεκροταφείο, το περιφράξαμε, το αναδείξαμε, και σε λίγο θα είναι έτοιμο για την υποβολή μιας πρότασης διαμόρφωσής του σε επισκέψιμο αρχαιολογικό χώρο. Ο χώρος φωτογραμμετρήθηκε, έγιναν αερολήψεις, όλες οι αποτυώσεις και είχαμε ευρήματα όπως κορινθιακή κεραμική, μελαμβαφή αγγεία κ.ά.». Βλέποντας το ελκυστικό τοπίο της Δουρούτης με τα νερά, τα λιβάδια και τις καλλιέργειες, αναρωτιέσαι τι περιμένουν να βρουν

Βλέποντας το ελκυστικό τοπίο της Δουρούτης με τα νερά, τα λιβάδια και τις καλλιέργειες, αναρωτιέσαι τι ακόμη περιμένουν να βρουν εδώ οι αρχαιολόγοι.

εδώ οι αρχαιολόγοι. «Για οικισμό δεν υπάρχει τεκμηρίωση, δεν έχουμε σπίτια κ.λπ. Σίγουρα υπάρχει οικισμός κοντά, αλλά δεν γνωρίζουμε ούτε τα όρια ούτε τη μορφή του. Ήταν ένα ιδανικό αμφιθεατρικό περιβάλλον αυτή η γαλήνια πλαγιά. Έχει υποστηριχθεί ότι πίσω από το

Θεομοφόριο πιθανόν να υπήρχαν εγκαταστάσεις ή υποδομές για να παρακολουθούν τα δρώμενα. Έχει διαπιστωθεί μια σκάλα, ένας αγωγός –ίσως από κάποια ιερή κρήνη που κατέβαζε το νερό–, όμως όλα αυτά πρέπει να ερευνηθούν. Εκμεταλλευόμαστε το επίπεδο πλάτωμα μεταξύ του Θεομοφορίου και των άλλων λειψάνων, που δεν έχει ανασκαφεί γιατί μέχρι πριν από 15 χρόνια ήταν σκουπιδότοπος της χωματεράς Ιωαννίνων. Τότε το πανεπιστήμιο –έργο της κ. Γραβάνη– απομάκρυνε τις μάζες σκουπιδιών, περιέφραξε τον χώρο και σήμερα έχουμε την ομορφιά που θαυμάζει κανείς από κοντά ή τις φωτογραφίες».

Από τα ειδώλια που βρέθηκαν

στο Θεομοφόριο τεκμηριώνεται η χρήση του κτιρίου, το δίδυμο του οποίου είναι το Θεομοφόριο της Πέλλας. «Όταν σκάφτηκε και δημοσιεύτηκε, διαπιστώθηκε ότι τυπολογικά σ' αυτό ανήκει και το δικό μας. Αρα περιμένουμε στο πλάτωμα μπροστά από το σημαντικό αυτό μνημείο, να βρούμε τα συνοδευτικά κτίρια που είτε συνδέονται με τις λειτουργίες και στέγαζαν συναφείς δραστηριότητες, είτε τους παλιότερους οριζόντες, εγκαταστάσεις στην περιοχή. Δηλαδή ζούμε την αρχή του αφηγήματος που έχει μόνο ερωτήσιες», απαντά ο κ. Βλαχόπουλος.

Στη Δουρούτη η συστηματική ανασκαφή εκπαιδευτικού χαρακτήρα συνδυάζει τη σημασία

των μνημείων που αποκαλύφθηκαν παλιότερα (νεκροταφείο, Θεομοφόριο κ.ά.) με την εγγύτητα της έρευνας στην πανεπιστημιακή διδασκαλία. Η εξοικείωση των νέων αρχαιολόγων με την τεχνολογία έχει μεγάλη σημασία. Σήμερα τα ντρόουν είναι εξοπλισμένα με ψηφιακό φωτογραφικό μηχανισμό ο οποίος φωτογραμμετρεί τις αρχαιότητες και το τοπίο. Οι λήψεις με ντρόουν ή επαγγελματικό ειδικό αεροπλανάκι για μεγάλες εκτάσεις είναι τεράστια βοήθεια. Όλα μπορούν να μετρηθούν με ακρίβεια εκατοστού. «Αυτό, αν δεν το διδάξεις από τον ειδικό τοπογράφο - σχεδιαστή που έχει την αντίστοιχη εξοικείωση στον αρχαιολόγο

που θα κληθεί να το εφαρμόσει στο πεδίο, έχεις χάσει μια γενιά τεχνολογίας για τους φοιτητές. Το λείζερ - σκάνερ επιτρέπει να αποτυπωθούν σε τρεις διαστάσεις τα μνημεία και να μελετηθούν με τη μέγιστη λεπτομέρεια. Επιπλέον, η φτιάξουν έργα αυξημένης εικονικής πραγματικότητας που μπορούν να έχουν εκπαιδευτικό ή χαρακτηριστικό γνώρισμα της ανασκαφής με το κοινό. Στόχος είναι να συνδυάζουμε τη μαθησιακή διαδικασία, την άριστη τεκμηρίωση και την ευχαρίστηση του να βλέπεις την αρχαιολογία ελκυστικά και σύγχρονα», υποστηρίζει ο πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
— ΚΥΠΡΟΣ 2023
γαστρονόμος

ΠΕΡΗΦΑΝΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Τράπεζα Κύπρου

27 Ιουνίου 2023

ΒΡΑΒΕΙΟ ΧΑΛΛΟΥΜΙΟΥ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΚΑΛΜΙΕΡΓΕΙΑΣ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΡΥΘΡΟΥ ΟΙΝΟΥ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΛΕΥΚΟΥ ΟΙΝΟΥ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΚΟΥΖΙΝΑΣ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΒΡΑΒΕΙΟ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΚΥΠΡΙΑΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΤΗΡΙΖΕΙ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ